

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ

**Η ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ
ΣΤΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ
(ΓΥΜΝΑΣΙΟ, ΕΝΙΑΙΟ ΛΥΚΕΙΟ, ΤΕΕ)**

Έρευνα

ΑΘΗΝΑ 2006

Εκδοτική Παραγωγή **ΕΠΤΑΛΟΦΟΣ Α.Β.Ε.Ε.**

Αρδηττού 12-16, 116 36 Αθήνα
Τηλ.: 210.921.7513, 210.921.4820 • Fax: 210.923.7033
www.eptalofos.gr • e-mail: info@eptalofos.gr

Η έρευνα «Η Μαθητική Διαρροή στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση (Γυμνάσιο, Ενιαίο Λύκειο, ΤΕΕ)» διεξήχθη στο πλαίσιο του έργου «Ανάπτυξη Παρατηρητηρίου Μετάβασης Αποφοίτων Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και Αρχικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης στην Αγορά Εργασίας» (Β' ΕΠΕΑΕΚ, Γ' ΚΠΣ).

ΕΡΕΥΝΗΤΕΣ-ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ

Η έρευνα (σχεδιασμός, υλοποίηση, στατιστική επεξεργασία) και η συγγραφή της παρούσας μελέτης έγιναν από τα στελέχη του Παρατηρητηρίου Μετάβασης, αποσπασμένους στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης: **Παναγιώτη Ρουσέα** (Ph.D) και **Βασιλεία Βρετάκου** (Ph.D).

Σημείωση: Όπου διατυπώνονται απόψεις στην παρούσα μελέτη, αυτές αποτελούν απόψεις των συγγραφέων και όχι απαραίτητα επίσημες θέσεις του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου.

Ενέργεια 2.4.1: «Συμβουλευτική και Επαγγελματικός Προσανατολισμός»

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ

Γεώργιος Βλάχος

Ομότιμος Καθηγητής Α.Π.Θ.

Πρόεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Έργο: «Ανάπτυξη Παρατηρητηρίου Μετάβασης Αποφοίτων Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και Αρχικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης στην Αγορά Εργασίας»

Ομάδα Έργου

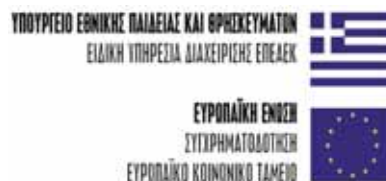
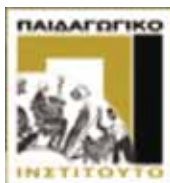
Γκληβάς Σωτήριος, Επιστημονικός Υπεύθυνος έργου, Αναπληρωτής Πρόεδρος Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Ραγιαδάκος Χρήστος, Αναπληρωτής Υπεύθυνος Έργου, Πάρεδρος Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Καρβέλης Ιωάννης, Πάρεδρος Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Ρουσέας Παναγιώτης, Εκπ/κός Β/θμιας Εκπ/σης, αποσπασμένος στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο

Βρετάκου Βασιλεία, Εκπ/κός Β/θμιας Εκπ/σης, αποσπασμένη στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο

ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΟΥ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΥ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΥ

Έχουμε ήδη εισέλθει στην κοινωνία της πληροφορίας, της γνώσης και της καινοτομίας, σε μια κοινωνία που η τεχνολογία στον χώρο της πληροφορόρησης και της παραγωγής αλληιάζει με ραγδαίο ρυθμό, με συνέπεια τη γρήγορη απαξίωση της κεκτημένης γνώσης αλλιά και μεγάλες ανακατατάξεις στην αγορά εργασίας. Κάτω από αυτές τις συνθήκες προβάλλει έντονη η κοινωνική ανάγκη όχι μόνο για ενίσχυση του γνωστικού υποβάθρου του κάθε νέου πολίτη, αλλιά και για συνεχή εμπλουτισμό και ανανέωση των γνώσεων και δεξιοτήτων του. Η πρόοδος του καθενός εξαρτάται κυρίως από το επίπεδο εκπαίδευσής του, διότι τα διπλώματα που πιστοποιούν ολοκληρωμένη εκπαίδευση/κατάρτιση και απόκτηση δεξιοτήτων χρησιμοποιούνται όλο και περισσότερο ως δείκτες ουσιαστικών προσόντων και κατ' επέκταση ως διαπιστευτήρια (credentials) για πρόσβαση στην απασχόληση.

Για την αντιμετώπιση των νέων απαιτήσεων που προκύπτουν από την κοινωνία της γνώσης για προαγωγή της απασχολησιμότητας και της κοινωνικής συνοχής, η Ευρωπαϊκή Ένωση, στο πλαίσιο υλοποίησης του στρατηγικού στόχου που τέθηκε με τη συνθήκη της Λισσαβόνας (2000), εξειδίκευσε για την εκπαίδευση (Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Εκπαίδευσης -Βρυξέλλες 2003) ένα πακέτο στόχων, πρώτος μεταξύ των οποίων είναι η μείωση του ποσοστού των ατόμων που εγκαταλείπουν πρόωρα την εκπαίδευση.

Τα ερευνητικά πορίσματα για την Ελλάδα δείχνουν μια συνεχή καθοδική πορεία του ποσοστού των ατόμων που εγκαταλείπουν πρόωρα την εκπαίδευση και τοποθετούν τη χώρα μας σε μεσαία θέση σε σύγκριση με άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Παρ' όλη αυτά χρειάζεται να επισημανθεί ότι οι αρνητικές επιπτώσεις της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου είναι πιο σοβαρές σε χώρες όπως η ελληνική, που αντιμετωπίζει υψηλή υπογεννητικότητα, με συνέπεια η περιθωριοποίηση και ο κοινωνικός αποκλεισμός νέων ανθρώπων να δημιουργούν μεγαλύτερα προβλήματα στην αναπτυξιακή της πορεία.

Τα τελευταία χρόνια το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, αναγνωρίζοντας τη σημασία της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου, με διαδοχικές ερευνητικές προσεγγίσεις αποτυπώνει το μέγεθος της μαθητικής διαρροής και παρακολουθεί την εξέλιξή της στα σχολεία της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, όπου κυρίως εντοπίζεται το φαινόμενο. Στο πλαίσιο αυτό εντάσσεται και αυτή η εθνικής εμβέλειας έρευνα, η οποία ολοκληρώθηκε πρόσφατα και δίδει λεπτομερή στοιχεία για τη μαθητική διαρροή σε όλους τους τύπους σχολείων της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Παράλληλα το Υπουργείο Παιδείας (κατόπιν σχετικών εισηγήσεων του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου) έχει θέσει σε εφαρμογή ένα σύνολο παιδαγωγικών παρεμβάσεων και και-

νοτόμων δράσεων με στόχο την καταπολέμηση της σχολικής αποτυχίας, που όπως έχει διερευνηθεί, αποτελεί τη βασικότερη αιτία της μαθητικής διαρροής.

Οι έρευνες μαθητικής διαρροής θα συνεχίσουν να διεξάγονται από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο σε τακτά χρονικά διαστήματα, προκειμένου οι πρωτοβουλίες της πολιτείας για την πρόληψη και αντιμετώπιση του φαινομένου να βασίζονται σε κατά το δυνατόν επίκαιρα και τεκμηριωμένα στοιχεία.

Αθήνα, Νοέμβριος 2006

Δημήτριος Βλάχος

Πρόεδρος του Π.Ι.

Ομότιμος Καθηγητής Α.Π.Θ.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΕΡΕΥΝΑΣ, ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΤΟΥ Π.Ι.

Στην εποχή μας η απρόσκοπτη πρόσβαση στο εκπαιδευτικό σύστημα θεωρείται, περισσότερο από ποτέ άλλοτε, αναφαίρετο κοινωνικό δικαίωμα και η κατάργηση του εκπαιδευτικού αποκλεισμού σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης αποτελεί αρχή κάθε εκπαιδευτικής πολιτικής.

Παρ' όλα αυτά αρκετές δεκαετίες μετά τη θεσμοθέτηση της 9ετούς –τουλάχιστον– υποχρεωτικής εκπαίδευσης στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εξακολουθεί να υπάρχει ένας αριθμός παιδιών που εγκαταλείπουν το σχολείο πριν ολοκληρώσουν τον υποχρεωτικό κύκλο. Στη χώρα μας τα ερευνητικά πορίσματα εμφανίζουν τη μαθητική διαρροή στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση αμελητέα και στον κατώτερο κύκλο της δευτεροβάθμιας σε συνεχή καθοδική πορεία. Σε μια εποχή όμως που η απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων θεωρείται αποκλειστική σχεδόν προστασία από τη διολίσθηση στον κοινωνικό αποκλεισμό, την περιθωριοποίηση και την ανέχεια, και το ελάχιστο ποσοστό διαρροής θα δικαιολογούσε το ενδιαφέρον και τη μέριμνα της πολιτείας, η οποία καλείται να λάβει υπόψη τις μαθησιακές ιδιαιτερότητες και τα πολιτισμικά χαρακτηριστικά όλων των παιδιών και να δημιουργήσει την απαραίτητη τεχνολογία για την εκπαίδευσή τους.

Όπως στις άλλες χώρες, έτσι και στη χώρα μας, οι εξοστρακισμένοι του εκπαιδευτικού συστήματος είναι κυρίως παιδιά φτωχών οικογενειών, παιδιά με χαμηλή σχολική επίδοση και πειστικές οικογενειακές υποχρεώσεις και, μαζί με αυτά, παιδιά παλιννοστώντων, παιδιά της μουσουλμανικής μειονότητας, τσιγγανόπουλα, παιδιά αλλοδαπών, που είτε δεν εμφανίζονται καθόλου στο σχολείο είτε το εγκαταλείπουν πολύ πρόωρα.

Στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, από τα μέσα της δεκαετίας του 90, λειτουργεί το «Παρατηρητήριο Μετάβασης στην Εκπαίδευση και την Αγορά Εργασίας Μαθητών Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης», ενταγμένο στο Τμήμα Ερευνών, Τεκμηρίωσης και Εκπαιδευτικής Τεχνολογίας (Τ.Ε.Τ.Ε.Τ.), με στόχο, μεταξύ άλλων, την έρευνα (συλλογή και επεξεργασία στοιχείων) της μαθητικής διαρροής αλλά και τον εντοπισμό των βασικών της αιτίων. Η παρούσα είναι η τρίτη κατά σειρά έρευνα μαθητικής διαρροής του Παρατηρητηρίου Μετάβασης και διεξήχθη στο πλαίσιο του έργου «Ανάπτυξη Παρατηρητηρίου Μετάβασης Αποφοίτων Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και Αρχικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης στην Αγορά Εργασίας» (Β' ΕΠΕΑΕΚ, Γ' ΚΠΣ). Η έρευνα αυτή, αντίθετα με τις δύο προηγούμενες που κατέγραψαν μόνο τη μαθητική διαρροή στο Γυμνάσιο, επεκτείνεται και στο Ενιαίο Λύκειο και στα ΤΕΕ. Τα στοιχεία αυτών των ερευνών μπορούν να αποτελέσουν για το ΥΠΕΠΘ αφετηρία στοχοθετημένων παρεμβάσεων για την πρόληψη και αντιμετώπιση της μαθητικής διαρροής τόσο σε εθνικό όσο και σε περιφερειακό επίπεδο.

Αθήνα, Νοέμβριος 2006

Σωτήριος Γκλιαβός
Αναπληρωτής Πρόεδρος του Π.Ι.
Πρόεδρος Τ.Ε.Τ.Ε.Τ.

ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ

Η μελέτη που ακολουθεί διαρθρώνεται σε τέσσερις ενότητες:

- Στην Ενότητα Α΄ (Εισαγωγή), αναφέρονται παράμετροι της μαθητικής διαρροής, όπως: ορισμοί, αίτια, συνέπειες, μέθοδοι μέτρησης κτλ. Έμφαση δίνεται κυρίως σε εμπειρίες άλλων χωρών όσον αφορά την πρόληψη και την αντιμετώπιση του φαινομένου, ενώ δεν περιλαμβάνονται κοινωνιολογικές και οικονομικές αναλύσεις, τις οποίες μπορεί να βρει κανείς τα τελευταία χρόνια στην ελληνική βιβλιογραφία, αναλύσεις που αναφέρονται είτε άμεσα στο θέμα είτε έμμεσα στο πλαίσιο διαπραγμάτευσης ευρύτερων εννοιών, όπως είναι η φτώχεια και ο κοινωνικός αποκλεισμός, η εκπαιδευτική και κοινωνική ανισότητα, η κοινωνική συνοχή και η αγορά εργασίας¹. Στη συνέχεια περιγράφεται το πλαίσιο ευρωπαϊκής πολιτικής με τους στρατηγικούς στόχους της Λισσαβόνας για το έτος 2010 και αναδεικνύονται οι παράμετροι που δυσχεραίνουν την επίτευξη αυτών των στόχων. Η Ενότητα Α΄ ολοκληρώνεται με σύντομη περιγραφή της αντίστοιχης κατάστασης στην Ελλάδα.
- Στην Ενότητα Β΄ αναγράφονται στοιχεία σχετικά με τον σχεδιασμό της έρευνας.
- Στην Ενότητα Γ΄ παρουσιάζονται τα ευρήματα της έρευνας, αρχικά ξεχωριστά για κάθε τύπο σχολείου και στη συνέχεια συγκριτικά.
- Τέλος, η Ενότητα Δ΄ περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, προτάσεις για την πρόληψη και αντιμετώπιση του φαινομένου της μαθητικής διαρροής στη χώρα μας.

---

¹ Μεταξύ άλλων: Πετμεζίδου, Παπαθεοδώρου (2004), Σπανού (1999), Κωνσταντίνου, Πηλείος (1999), Τσομπάνογλου, Κορρές, Γιαννοπούλου (2005), Τσιρώνης (2003), Καραντινός, Μαράτου-Αλιμπράντη, Φρονίμου (1999), Ζαϊμάκης, Κανδυλάκη (2005), Ίδρυμα Σάκη Καράγιωργα (1998)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΝΟΤΗΤΑ Α΄: ΕΙΣΑΓΩΓΗ	11
A1. Γενικά περί «μαθητικής διαρροής»	11
A1.1 Διαστάσεις του προβλήματος και διασαφηνίσεις σχετικών όρων	11
A1.2 Αίτια – Συνέπειες	12
A1.3 Πρόληψη – Αντιμετώπιση	14
A1.4 Συγκριτική διάσταση.....	20
A1.5 Μέθοδοι μέτρησης της μαθητικής διαρροής	21
A1.6 Κατηγοριοποίηση των περιπτώσεων μαθητικής διαρροής	23
A2. Μαθητική διαρροή στην Ευρώπη	25
A2.1 Ευρωπαϊκές πολιτικές προτεραιότητες	25
A2.2 Δημογραφικοί-κοινωνικοί-οικονομικοί συντελεστές.....	30
A2.3 Εκπαιδευτικοί συντελεστές.....	33
A3. Η κατάσταση στην Ελλάδα	35
A3.1 Δημογραφικοί-κοινωνικοί-οικονομικοί συντελεστές.....	35
A3.2 Εκπαιδευτικοί συντελεστές.....	38
 ΕΝΟΤΗΤΑ Β΄: ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΜΑΘΗΤΙΚΗΣ ΔΙΑΡΡΟΗΣ	
ΣΤΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	41
B1. Εισαγωγή – Ιστορικό	41
B2. Στόχοι.....	42
B3. Μέθοδος καταγραφής της μαθητικής διαρροής	42
B3.1 Γενικά	42
B3.2 Πίνακας Καταγραφής Μαθητικής Διαρροής Γυμνασίου	43
B3.3 Πίνακας Καταγραφής Μαθητικής Διαρροής Ενιαίου Λυκείου.....	44
B3.4 Πίνακας Καταγραφής Μαθητικής Διαρροής ΤΕΕ	45
B4. Διαδικασία συλλογής στοιχείων.....	47
B5. Στατιστική επεξεργασία	51
B6. Τρόπος παρουσίασης των δεδομένων	51
B7. Σχολεία που συμμετείχαν στην έρευνα	52
 ΕΝΟΤΗΤΑ Γ΄: ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	53
Γ1. Μαθητική διαρροή στο Γυμνάσιο	53
Γ1.1 Υπολογισμός των μαθητών Γυμνασίου που “Γράφτηκαν κανονικά” και των μαθητών που “Φοίτησαν κανονικά” (γενιά μαθητών 2000-01)	53

Γ1.2	Μαθητική διαρροή στο Γυμνάσιο στο σύνολο της χώρας	54
Γ1.3	Μαθητική διαρροή στο Γυμνάσιο κατά τάξη	54
Γ1.4	Μαθητική διαρροή στο Γυμνάσιο κατά γεωγραφική περιφέρεια	56
Γ1.5	Μαθητική διαρροή στο Γυμνάσιο κατά Νομό	57
Γ1.6	Μαθητική διαρροή στο Γυμνάσιο κατά σχολείο	58
Γ1.7	Μαθητική διαρροή στο Γυμνάσιο κατά φύλο	58
Γ1.8	Μαθητική διαρροή στο Γυμνάσιο κατά αστικότητα	60
Γ1.9	Πίνακες – Διαγράμματα – Χάρτες	61
Γ2.	Μαθητική διαρροή στο Ενιαίο Λύκειο	93
Γ2.1	Υπολογισμός των μαθητών Ενιαίου Λυκείου που “Γράφτηκαν κανονικά” και των μαθητών που “Φοίτησαν κανονικά” (γενιά μαθητών 2000-01)	93
Γ2.2	Μαθητική διαρροή στο Ενιαίο Λύκειο στο σύνολο της χώρας	93
Γ2.3	Μαθητική διαρροή στο Ενιαίο Λύκειο κατά τάξη	96
Γ2.4	Μαθητική διαρροή στο Ενιαίο Λύκειο κατά γεωγραφική περιφέρεια	96
Γ2.5	Μαθητική διαρροή στο Ενιαίο Λύκειο κατά Νομό	96
Γ2.6	Μαθητική διαρροή στο Ενιαίο Λύκειο κατά σχολείο	97
Γ2.7	Μαθητική διαρροή στο Ενιαίο Λύκειο κατά φύλο	97
Γ2.8	Μαθητική διαρροή στο Ενιαίο Λύκειο κατά αστικότητα	98
Γ2.9	Πίνακες – Διαγράμματα – Χάρτες	99
Γ3.	Μαθητική διαρροή στα ΤΕΕ	119
Γ3.1	Υπολογισμός των μαθητών ΤΕΕ που “Γράφτηκαν κανονικά” και των μαθητών που “Φοίτησαν κανονικά” (φουρνιά μαθητών 2000-01)	119
Γ3.2	Μαθητική διαρροή στα ΤΕΕ στο σύνολο της χώρας	119
Γ3.3	Μαθητική διαρροή στα ΤΕΕ κατά τάξη	120
Γ3.4	Μαθητική διαρροή στα ΤΕΕ κατά γεωγραφική περιφέρεια	120
Γ3.5	Μαθητική διαρροή στα ΤΕΕ κατά Νομό	122
Γ3.6	Μαθητική διαρροή στα ΤΕΕ κατά σχολείο	122
Γ3.7	Μαθητική διαρροή στα ΤΕΕ κατά φύλο	123
Γ3.8	Μαθητική διαρροή στα ΤΕΕ κατά αστικότητα	123
Γ3.9	Πίνακες – Διαγράμματα – Χάρτες	124
Γ4.	Μαθητική διαρροή στο σύνολο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης	143
Γ5.	Συμπεράσματα	147
ΕΝΟΤΗΤΑ Δ΄: ΕΠΙΛΟΓΟΣ		153
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ		157
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α΄		161
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β΄		175
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ΄		181
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Δ΄		193

ΕΝΟΤΗΤΑ Α΄: ΕΙΣΑΓΩΓΗ

A1. Γενικά περί «μαθητικής διαρροής»

A1.1 Διαστάσεις του προβλήματος και διασαφηνίσεις σχετικών όρων. Στην εκπαιδευτική γλώσσα ο όρος «διαρροή» αναφέρεται στους νέους εκείνους οι οποίοι δεν ολοκληρώνουν την εκπαίδευση που ορίζεται από τη νόρμα¹ ως η ελάχιστη αναγκαία εκπαιδευτική προαπαιτησία στην κοινωνία όπου ζουν.² «Νόρμα» στην προκειμένη περίπτωση είναι, τουλάχιστον στις περισσότερες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η ολοκλήρωση της υποχρεωτικής εκπαίδευσης. Η υποχρεωτική εκπαίδευση διαφέρει από χώρα σε χώρα, συνήθως διαρκεί 9-10 χρόνια, ξεκινά στην ηλικία των 5-6 ετών και καταλήγει στην ηλικία των 15-16, και περιλαμβάνει την πρωτοβάθμια εκπαίδευση και τον κατώτερο κύκλο της δευτεροβάθμιας. Τα εφόδια που αποκτά το άτομο στις εκπαιδευτικές αυτές βαθμίδες θεωρούνται αναγκαία συνθήκη για τη συνέχιση των σπουδών σε ανώτερη εκπαιδευτική βαθμίδα, για την παρακολούθηση προγραμμάτων επαγγελματικής κατάρτισης αλλιά και για την ενσωμάτωση στην αγορά εργασίας, βεβαίως σε χαμηλών απαιτήσεων δραστηριότητες.

Κατά έναν δεύτερο ορισμό, ο όρος «διαρροή» αναφέρεται στους νέους εκείνους οι οποίοι δεν ολοκληρώνουν την εκπαίδευση που έχουν ξεκινήσει.³ Ο ορισμός αυτός είναι υπό μία έννοια ευρύτερος, εφόσον περιλαμβάνει και άτομα που διακόπτουν σπουδές σε ανώτερες εκπαιδευτικές βαθμίδες, χρησιμοποιείται δηλαδή διασταλητικά, ώστε να περιλαμβάνει και τη σπουδαστική διαρροή.

Είναι δυνατόν να χρησιμοποιηθούν διαφορετικοί ορισμοί για τη διαρροή των μαθητών από το εκπαιδευτικό σύστημα (dropouts)⁴ και ποικιλία σχετικών όρων, ανάλογα με την έμφαση η οποία δίδεται σε επιμέρους παραμέτρους του φαινομένου, που σχετίζονται με τα αίτια, τις συνθήκες, τη διάρκεια, τη βαθμίδα εκπαίδευσης, τη χρονική στιγμή της διαρροής κτλ. Κι αυτό διότι θεωρείται ότι υπάρχει διαφορά ανάμεσα:

⇒ στην οριστική εγκατάλειψη του εκπαιδευτικού συστήματος γενικότερα και στην εγκατάλειψη ενός συγκεκριμένου σχολείου και συνέχιση σπουδών σε κάποιο άλλο, ενδεχομένως και κατώτερης βαθμίδας

¹ Normative definition = ο ορισμός ο οποίος στηρίζεται στη «νόρμα»

² Viadero (2001)

³ Montmarquett, Mahseredjian, Houle (2001)

⁴ Fossey (1996)

- ⇒ στην οριστική εγκατάλειψη του σχολείου και στην προσωρινή εγκατάλειψη και επιστροφή σ' αυτό μετά από κάποιο μικρό ή μεγάλο χρονικό διάστημα
- ⇒ στην εγκατάλειψη του σχολείου λόγω ελλιπούς φοίτησης και στην εγκατάλειψη του σχολείου από ανάγκη να μείνει ο νέος στο σπίτι και να φροντίσει κάποιο άρρωστο μέλος της οικογένειας
- ⇒ στην εγκατάλειψη του σχολείου λόγω χαμηλών επιδόσεων και στην εγκατάλειψη από ανάγκη να εργαστεί ο νέος για να βοηθήσει οικονομικά την οικογένειά του
- ⇒ στη μη εγγραφή σε μια υποχρεωτική σχολική βαθμίδα και στη διακοπή της φοίτησης κατά τη διάρκεια των σπουδών στη βαθμίδα αυτή
- ⇒ στην εγκατάλειψη του σχολείου στην αρχή του σχολικού έτους και στην εγκατάλειψη στο τέλος του σχολικού έτους
- ⇒ στην εγκατάλειψη των σπουδών στην υποχρεωτική εκπαίδευση και στην εγκατάλειψη των σπουδών σε βαθμίδες μη υποχρεωτικής εκπαίδευσης (π.χ. ανώτερος κύκλος δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και τριτοβάθμια εκπαίδευση) κτλ.

Το πλήθος αυτών των παραμέτρων υπαγορεύει διαφορετικές προσεγγίσεις όχι μόνο σε επίπεδο ορισμού και σε επίπεδο μέτρησης αλλά και σε επίπεδο πρόληψης και αντιμετώπισης της μαθητικής διαρροής.

Συνήθως εξετάζονται τρεις διαστάσεις του προβλήματος⁵:

- ⇒ Το επίπεδο του σχολείου (υποχρεωτική εκπαίδευση, ανώτερος κύκλος δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, τριτοβάθμια εκπαίδευση)
- ⇒ Ο τύπος της διαρροής (δεν άρχισε καν τη φοίτηση στη συγκεκριμένη βαθμίδα, σταμάτησε για ένα διάστημα και επέστρεψε, διέκοψε οριστικά)
- ⇒ Τα αίτια της διαρροής (χαμηλή επίδοση, εμπλοκή με την αγορά εργασίας, λόγοι υγείας, προσωπικά ή κοινωνικά προβλήματα κτλ.)

A1.2 Αίτια – Συνέπειες. Η έρευνα έδειξε ότι η διαρροή είναι πολυπαραγοντικό φαινόμενο και ότι η εγκατάλειψη του σχολείου είναι μια μακροπρόθεσμη διαδικασία «απεμπλοκής» από το σχολείο και τα μαθησιακά δρώμενα, που αρχίζει συχνά πολύ νωρίς, ήδη στις πρώτες τάξεις της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Σημείο εκκίνησης μπορεί να είναι η πρώτη σχολική αποτυχία, που κάνει το παιδί να αμφισβητήσει τις ικανότητές του και εξασθενεί βαθμιαία τον σύνδεσμό του με το σχολείο. Σημείο εκκίνησης μπορεί να είναι όμως και τα προβλήματα συμπεριφοράς, οι απουσίες, η επανάληψη τάξης, η έλλειψη συμμετοχής στο μάθημα, η παραβατικότητα κ.ά.⁶

Οι παράγοντες διαρροής θα μπορούσαν να ομαδοποιηθούν σε δύο μεγάλες κατηγορίες:

- α)** τους παράγοντες που συνδέονται με την οικογένεια του νέου (κοινωνικοί/οικογενειακοί) και τέτοιοι είναι: η χαμηλή κοινωνικοοικονομική κατάσταση της οικογένειας, η διαφορετική φυλή και εθνική καταγωγή, η κακή σχολική επίδοση των αδελφών, η πιθανή διαρροή μεγαλύτερου αδελφού, η οικογενειακή κινητικότητα, η έλλειψη στήριξης του

⁵ Jónasson, Bloendal (2004)

⁶ United States General Accounting Office (2002:3)

νέου από τους γονείς, οι μειωμένες εκπαιδευτικές προσδοκίες των γονέων, η αρνητική στάση ή η αδιαφορία των γονέων προς το σχολείο, η αστάθεια του οικογενειακού περιβάλλοντος, η μονογονεϊκή οικογένεια, η εύρεση εργασίας, προσωπικά ή κοινωνικά προβλήματα κ.ά., και

- β)** τους παράγοντες που σχετίζονται με το σχολείο και την εμπειρία του νέου σ' αυτό (σχολικό), και τέτοιοι παράγοντες είναι: η κακή σχολική επίδοση, οι πολλές απουσίες, τα προβλήματα πειθαρχίας, οι συγκρούσεις με συμμαθητές ή/και καθηγητές, η προηγούμενη κακή σχολική επίδοση, η συχνή αλληλαγή σχολείου, η έλλειψη ενδιαφέροντος, η επανάληψη τάξης κ.ά., παράγοντες οι οποίοι εμφανίζονται συνήθως πολύ σύντομα αφότου το παιδί αρχίσει το σχολείο.

Το μέγεθος της διαρροής συνδέεται και με ποικίλα χαρακτηριστικά των ίδιων των σχολείων, όπως είναι το μέγεθος του σχολείου, η αναλογία εκπαιδευτικών και μαθητών, τα συστήματα πειθαρχίας και αξιολόγησης των μαθητών, η ποιότητα του σχολικού περιβάλλοντος, το σχολικό κλίμα που ευνοεί ή αποθαρρύνει αναλόγως την εμφάνιση αντικοινωνικής συμπεριφοράς, το πρόγραμμα σπουδών, ο βαθμός στον οποίο το σχολείο φροντίζει και στηρίζει τους μαθητές του όσον αφορά ακαδημαϊκά προβλήματα ή προβλήματα συμπεριφοράς.⁷

Από τους οικογενειακούς παράγοντες πιο ισχυρός εμφανίζεται συνήθως η χαμηλή κοινωνικοοικονομική κατάσταση, που μετράται στο εισόδημα των γονέων και στην εκπαίδευσή τους, ενώ από τους σχολικούς παράγοντες η χαμηλή επίδοση στα μαθήματα, που μετράται αντίστοιχα στους βαθμούς.

Ανεξαρτήτως εκπαιδευτικής βαθμίδας και χρονικού σημείου και ανεξαρτήτως αιτίων η διαρροή έχει αρνητικές συνέπειες, τόσο άμεσα για το ίδιο το άτομο όσο και έμμεσα για την κοινωνία. Οι νέοι που για οποιονδήποτε λόγο εγκαταλείπουν πρόωρα το εκπαιδευτικό σύστημα, δεν διαθέτουν τα απαραίτητα εφόδια για να αντιμετωπίσουν τις δυσκολίες της ζωής. Κινδυνεύουν να μην βρουν δουλειά, αηλιά και αν βρουν να μην εργάζονται σε καλές συνθήκες και να μην κερδίζουν τόσα όσα οι συνομήλικοί τους που ολοκλήρωσαν την εκπαίδευσή τους. Βρίσκονται σε ομάδα υψηλότερου κινδύνου από τις υπόλοιπες κοινωνικές ομάδες για χρήση ουσιών και αλκοόλ και γενικότερα για παραβατική συμπεριφορά, και είναι πιο πιθανό να εξαρτώνται στο μέλλον από δομές κοινωνικής πρόνοιας. Διακατέχονται από συναισθήματα αποτυχίας, έντονης απογοήτευσης, μοναξιάς και ανασφάλειας, έχουν έλλειψη αυτοπεποίθησης και επιδεικνύουν εχθρική στάση και επιθετικότητα απέναντι σε γονείς και δασκάλους. Θα μπορούσε να πει κανείς ότι αν η μεταβατική περίοδος προς την ενεργό ζωή έχει γενικά μετατραπεί για πολλούς νέους σε περίοδο αδράνειας και αβεβαιότητας, για τους νέους που εγκαταλείπουν πρόωρα το σχολείο συνδέεται πολλές φορές με οδυνηρά βιώματα.

Οι νέοι αυτοί που είτε έμειναν εξαρχής έξω από την εκπαιδευτική διαδικασία είτε δεν ολοκλήρωσαν την υποχρεωτική εκπαίδευση είτε είναι απόφοιτοι της υποχρεωτικής εκπαίδευσης αηλιά χωρίς κατάρτιση και απειλούνται από υποαπασχόληση, ανεργία, περιθωριοποίηση και κοινωνικό αποκλεισμό, εμφανίζονται στη σχετική βιβλιογραφία ως

⁷ Ό.π.: 15, 16

«μειονεκτούντες νέοι» μαζί με τα άτομα με ειδικές ανάγκες, τους αθλητοδαπούς, τους πρόσφυγες, τους τσιγγάνους και άλλες κοινωνικές ομάδες στις οποίες μια πλειάδα παραγόντων δυσχεραίνει την πλήρη ένταξη στην κοινωνία.

Όλοι οι παράγοντες κινδύνου που αναφέρθηκαν παραπάνω (κοινωνικοί/οικογενειακοί και σχολικοί) θα μπορούσαν θεωρητικά να χρησιμεύσουν στον προσδιορισμό των νέων που είναι πιθανό να διαρρεύσουν, χωρίς όμως να αποτελούν ασφαλή κριτήρια. Διότι υπάρχουν περιπτώσεις διαρροής όπου δεν συντρέχουν παράγοντες κινδύνου, ενώ, απεναντίας, υπάρχουν περιπτώσεις μαθητών με πολλούς παράγοντες κινδύνου, που παραμένουν στο σχολείο και ολοκληρώνουν τη φοίτηση. Σε κάθε περίπτωση, η διαρροή είναι βασική ένδειξη ότι ένας νέος δεν πέτυχε στο σχολείο και κινδυνεύει να μην πετύχει στην ενήλικη ζωή, και πρέπει να δοθεί έμφαση στην πρώιμη διάγνωση, στην πρόληψη και στην αντιμετώπισή της.

A1.3 Πρόληψη - Αντιμετώπιση. Πολλά είναι τα ερωτήματα που γεννώνται πριν ακόμα φτάσει κανείς στο σημείο να σχεδιάσει και να εφαρμόσει τα κατάλληλα μέτρα για την πρόληψη και αντιμετώπιση της μαθητικής διαρροής. Π.χ. πόσο υψηλό πρέπει να είναι το ποσοστό διαρροής σε μια χώρα ή σε κάποιο σχολείο για να θεωρηθεί πρόβλημα και να καταστεί αναγκαία η λήψη μέτρων; Ας σημειωθεί ότι η κοινωνία και η αγορά εργασίας ανεβάζουν ολοένα υψηλότερα τον πήχυ επιτυχούς ολοκλήρωσης της εκπαίδευσης και απαιτούν ολοένα περισσότερα ουσιαστικά και τυπικά προσόντα. Πόσο απαραίτητοι είναι οι τίτλοι σπουδών ή μήπως αρκούν τα ουσιαστικά προσόντα; Μπορεί ένας νέος που εγκαταλείπει πρόωρα το σχολείο να αποκτήσει τις επιθυμητές ικανότητες και δεξιότητες αργότερα μέσα από εναλλακτικούς δρόμους ή πρέπει οπωσδήποτε να εξασφαλίσει και τα αντίστοιχα πιστοποιητικά;

Είναι πάντα η διαρροή αρνητική; Ενδιαφέρον παρουσιάζει μια αιρετική κατά κάποιο τρόπο άποψη, σύμφωνα με την οποία το πρόβλημα της διαρροής, εξεταζόμενο από την πλευρά της κοινωνίας, του εκπαιδευτικού συστήματος, του σχολείου και του μαθητή, είναι θέμα οπτικής γωνίας. Πιθανόν π.χ. για το σύστημα να είναι προβληματική η διαρροή ενός μαθητή, να μην αποτελέσει όμως πρόβλημα για το σχολείο ή για τον ίδιο τον μαθητή. Κι αυτό διότι το παραδοσιακό μοντέλο στις περισσότερες αναπτυγμένες χώρες θέλει τον μαθητή στο σχολείο μέχρι την ενηλικίωσή του (17-19 ετών), διαφορετικά το σύστημα θα πρέπει να σχεδιάσει εναλλακτικούς τρόπους κάλυψης των μαθησιακών κενών, παροχής βασικής επαγγελματικής εκπαίδευσης ή πιστοποίησης προσόντων. Από την άλλη πλευρά, με τη δια βίου εκπαίδευση εξασφαλίζεται μεγαλύτερη ευελιξία στην είσοδο και έξοδο σε εκπαιδευτικές δομές, οι οποίες ελλείψεις μπορούν να καλυφθούν εκ των υστέρων και ενδεχομένως το πρόβλημα της εγκατάλειψης του σχολείου, ακόμη και της υποχρεωτικής βαθμίδας, να μην έχει σήμερα και πολύ περισσότερο να μην έχει στο μέλλον την ίδια σημασία και βαρύτητα.⁸ Ο αντίλογος βέβαια στην άποψη αυτή είναι ότι το πρόβλημα της διαρροής ήταν, είναι και θα εξακολουθήσει να είναι πολύ σημαντικό «αν αποδεσμεύσουμε την εκπαίδευση από την ασφυκτική, στενή και τελικά παραμορφωτική

⁸ Jónasson, Bloendal (ό.π.)

σχέση με την επαγγελματική προοπτική και την απασχόληση» και αν την αντιμετωπίσουμε πρωτίστως ως «θεσμό κοινωνικοποίησης», οπότε τότε αυτομάτως η εγκατάληψη του σχολείου σε πρώιμο στάδιο σηματοδοτεί «μια ελληνομαθητική πολιτική, κοινωνική και πολιτιστική κατάρτιση..., προβληματική κατάρτιση που μπορεί να έχει ως συνέπειες ανοηλοκλήρωτους πολίτες, ελληνομαθητικούς κοινωνικούς κώδικες συμπεριφοράς και πληθυσμιακή ατομική και συλλογική παιδεία».⁹

Άλλα ερωτήματα που πρέπει να απαντηθούν: Γιατί διαρρέουν οι μαθητές; Ποια εμπόδια συναντούν στο σχολείο και πώς μπορούν να αρθούν αυτά τα εμπόδια; Σε ποιο βαθμό είναι υπεύθυνα τα σχολεία, οι γονείς, η τοπική κοινωνία; Τι διαφορετικό θα μπορούσαν οι εκπαιδευτικοί να κάνουν για να βοηθήσουν; Είναι αρκετό αυτό που μπορεί να κάνει το σχολείο; Αφού δεν είναι πάντα εύκολο να προσδιορίσουμε από πριν τους μαθητές που θα διαρρεύσουν, ξέρουμε σε ποιους απευθύνονται τα προγράμματα; Και μπορεί ένα πρόγραμμα να είναι η σωστή προσέγγιση για περισσότερους μαθητές ή μόνο για λίγους; Ποιοι φορείς είναι αρμόδιοι; Μήπως απευθυνόμαστε σε «συμπτώματα» χωρίς να γνωρίζουμε τα πραγματικά προβλήματα; Και σε περίπτωση επιστροφής στο εκπαιδευτικό σύστημα, η επιστροφή θα πρέπει να γίνει στο ίδιο σχολείο ή σε κάποιο άλλο; Πόσο όμοια ή συγγενική με εκείνη από την οποία διέρρευσαν πρέπει να είναι η νέα επιλογή για να θεωρηθεί επιστροφή στο εκπαιδευτικό σύστημα;

Οι νέοι που εγκαταλείπουν πρόωρα το εκπαιδευτικό σύστημα είναι μια ετερογενής ομάδα, οπότε ποικίλουν και οι προτάσεις για την αντιμετώπιση του προβλήματος. Σε κάθε περίπτωση όμως ένα πρώτο απαραίτητο βήμα είναι η χαρτογράφηση του προβλήματος.¹⁰

Οι παρακάτω φορείς θα μπορούσαν να εμπλακούν στην πρόληψη, την πρώιμη διάγνωση και την ατομική παρακολούθηση των μαθητών των υποψήφιων για διαρροή:

- ⇒ το σύστημα εξασφαλίζοντας ποικιλία επιλογών σε όσους επιθυμούν να επιστρέψουν στην κανονική ροή,
- ⇒ το σχολείο με το να του δοθούν κίνητρα και τα μέσα για να εμπλακεί στα προβλήματα εντός των ορίων δυνατοτήτων του, και
- ⇒ φορείς της αγοράς εργασίας με το να ενθαρρυνθούν να παίξουν ενεργό ρόλο π.χ. παρακινώντας τους νέους να κάνουν κάποια βασική εκπαίδευση/κατάρτιση.¹¹

Στη λήψη των κατάλληλων μέτρων πρόληψης της διαρροής αξιολογείται είναι η εμπειρία των ΗΠΑ, όπου υπάρχει ιδιαίτερο πρόβλημα κυρίως στον αφρικανικής και τον ισπανικής καταγωγής μαθητικό πληθυσμό. Αξίζει να αναφερθούν ορισμένα προγράμματα που εφαρμόζονται σε μεγάλη έκταση από τη δεκαετία ακόμα του 80, αρκετά από τα οποία ολοκληρώνονται με συστηματική αξιολόγηση.¹² Ανεξαρτήτως μεγέθους και προσέγγισης τα προγράμματα έχουν κοινή επιδίωξη να βοηθήσουν τους μαθητές να ξεπεράσουν τα προσωπικά, οικογενειακά και κοινωνικά εμπόδια που παρεμβαίνουν στη δυνατότητα παραμονής τους στο σχολείο και επιτυχούς ολοκλήρωσής της φοίτησης. Ειδικότεροι

⁹ Σταμέλος (1999: 318). Βλέπε και Τσιρώνης (2003: 304)

¹⁰ Τρέσσου (1998: 639)

¹¹ Jónasson, Bloendal (ό.π.)

¹² Dynarski, Gleason (1998, 1999), Gleason, Dynarski (1998), United States General Accounting Office (ό.π.)

στόχοι είναι: η μείωση των απουσιών, η βελτίωση της επίδοσης, η ανάπτυξη της αυτοεκτίμησης, της αίσθησης του ανήκειν, της ικανότητας ώριμης αντιμετώπισης των δυσκολιών και των προκλήσεων, η απόκτηση θετικών εμπειριών. Τα προγράμματα έχουν ομάδα στόχο: το σχολείο ή τους μαθητές και ομαδοποιούνται σε τρεις κατηγορίες:

- ⇒ Συμπληρωματικές υπηρεσίες για υποψήφιους για διαρροή μαθητές. Τέτοιες υπηρεσίες είναι η συμβουλευτική (σε σταθερή ή περιστασιακή βάση), ο θεσμός του μέντορα (mentor), ο θεσμός του καθοδηγητή μελέτης (tutor) (μεγαλύτεροι μαθητές αναλαμβάνουν την υπεύθυνη παρακολούθηση μικρότερων για 45 λεπτά την ημέρα επί 4 ημέρες την εβδομάδα έναντι συμβολικής αμοιβής), οι υπηρεσίες κοινωνικής στήριξης (για γονείς και μαθητές) που λειτουργούν την ώρα του σχολείου ή μετά το σχολείο (π.χ. γεύματα ελεύθερα ή με μειωμένη τιμή, ενισχυτικά μαθήματα, ιατρική φροντίδα), σύμπραξη σχολείου κοινότητας κ.ά.
- ⇒ Διάφοροι τύποι εναλλακτικής εκπαίδευσης. Με το σκεπτικό ότι στο μεγάλο σχολείο οι μαθητές αποξενώνονται, αδιαφορούν και διαρρέουν ευκολότερα, τα προγράμματα απευθύνονται σε μαθητές με χαμηλή επίδοση και επιδιώκουν τη δημιουργία μαθησιακού περιβάλλοντος περισσότερο υποστηρικτικού και προσωποποιημένου, που θα τους βοηθήσει να νιώσουν μεγαλύτερο σύνδεσμο με το σχολείο και να ξεπεράσουν τους παράγοντες κινδύνου. Ένας τρόπος είναι να συναντώνται οι μαθητές του προγράμματος στο σχολείο, ορισμένο χρόνο κάθε μέρα και να δουλεύουν σε μικρές ομάδες πάνω στα μαθήματα ή να έρχονται σε επαφή με μέντορες. Άλλος τρόπος η δημιουργία μέσα στο κανονικό σχολείο εναλλακτικού σχολείου (μικρότερο, με ολιγοπληθείς τάξεις, περισσότεροι καθηγητές ανά μαθητή), ένα είδος επαγγελματικής ακαδημίας, που παρέχει στους συγκεκριμένους μαθητές γενικές και επαγγελματικές δεξιότητες και τους προετοιμάζει για το επόμενο στάδιο της ζωής τους, επάγγελμα ή εκπαίδευση/κατάρτιση. Έμφαση δίνεται στη σύνδεση σχολείου-εργασίας, στην απόκτηση θετικών εμπειριών και στην αλληλαγία της συμπεριφοράς των μαθητών, οι οποίοι μαθαίνουν να σέβονται τους συμμαθητές, τους δασκάλους και κυρίως τον εαυτό τους.
- ⇒ Προγράμματα «αναδόμησης» (restructuring). Εφαρμόζονται σε περιπτώσεις σχολείων με μεγάλα ποσοστά διαρροής και έχουν στόχο να την περιορίσουν μέσα από μεταρρυθμίσεις και αλληλαγές [διαίρεση σχολείου σε μικρότερα σχολεία, αλληλαγία διοίκησης, χωρισμός μαθητών σε ομάδες και διεύρυνση διδακτικών ωρών (block scheduling), πρόσληψη συμβούλων και μεντόρων ώστε να έρθουν οι μαθητές σε επαφή με ενήλικες που θα μπορούσαν να τους βοηθήσουν και να τους χρησιμεύσουν ως πρότυπα ρόλων, στοχοθετημένη εκπαιδευτική διαδικασία, διαθεματική προσέγγιση, αλληλαγία διδακτικών μεθόδων κ.ά.].

Όσον αφορά τη διδακτική μέθοδο με την οποία επιδιώκεται μέσα από τα διάφορα προγράμματα να βοηθηθούν μαθητές με χαμηλές ικανότητες, μαθητές ικανοί αλληλά αποξενωμένοι στο σχολείο ή μαθητές απρόθυμοι να δουλέψουν στην κανονική τάξη, ξεχωρίζουν τέσσερις προσεγγίσεις:

- ⇒ Το κανονικό πρόγραμμα σπουδών με τη συνήθη μέθοδο αλληλά σε ολιγάριθμες τάξεις
- ⇒ Το κανονικό πρόγραμμα σπουδών αλληλά με αυξημένη πίεση στους μαθητές, ώστε να καλύψουν τα κενά τους και να φθάσουν στο επίπεδο της υπόλοιπης τάξης
- ⇒ Ειδικά προγράμματα σπουδών με νέες θεματικές και διαθεματικές ενότητες που

ασκούν τις υπάρχουσες γνώσεις και εστιάζουν σε θέματα της ζωής

⇒ Ειδικά προγράμματα σπουδών, τα οποία βασίζονται στην ανάπτυξη δεξιοτήτων και εφαρμόζουν εξατομικευμένη διδασκαλία, ώστε ο κάθε μαθητής να προχωρεί στον δικό του ρυθμό

Γίνεται λοιπόν η διάγνωση του προβλήματος από το σχολείο, εξετάζονται τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά κάθε μαθητή και με βάση αυτά αναπτύσσεται η όποια παρέμβαση από το σχολείο ή, ελλείψει πόρων, από άλλη φορέα.

Βέβαια, μετά τον προσδιορισμό του προβλήματος και τον σχεδιασμό του κατάλληλου προγράμματος, δυσκολίες ανακύπτουν και κατά την εφαρμογή. Στην περίπτωση π.χ. των εναλλακτικών σχολείων υπάρχει δυσκολία στην εξασφάλιση μαθητών. Μη έχοντας κονδύλια για διαφήμιση ούτε τη στήριξη των παραδοσιακών σχολείων, που τα αντιμετωπίζουν ανταγωνιστικά και τα τροφοδοτούν με τους χειρότερους μαθητές τους, τα εναλλακτικά σχολεία δεν μπορούν να πείσουν γονείς και μαθητές ότι θα πετύχουν εκεί που απέτυχε το κανονικό σχολείο. Από την άλλη, μη θέλοντας να γίνουν καταφύγιο όλη των κακών μαθητών, θεσπίζουν κριτήρια επιλογής, π.χ. συνέντευξη, για να διαπιστώσουν τις προθέσεις των μαθητών, ή δοκιμαστική περίοδο δύο εβδομάδων, ώστε να επιλέξουν από τους αδύνατους και αποτυχημένους μαθητές εκείνους που διαθέτουν ένα αναξιοποίητο δυναμικό.

Η αξιολόγηση των προγραμμάτων δείχνει ότι άλλα έχουν πολύ θετικά αποτελέσματα και άλλα λιγότερο εντυπωσιακά, πετυχαίνουν μικρές αλλαγές, προσωρινές όμως και εύθραυστες, που με την πρώτη μεταβολή του τοπικού πολιτικού σκηνικού ακυρώνονται. Βελτίωση διαπιστώνεται κυρίως στους παράγοντες: τακτική παρακολούθηση, συμπεριφορά, αυτοεκτίμηση, αίσθηση του ανήκειν, σχέση μαθητών με γονείς και γονέων με το σχολείο. Η γενικότερη εμπειρία θα μπορούσε να συνοψισθεί στα εξής:

- ⇒ Κάθε προσπάθεια αντιμετώπισης της διαρροής πρέπει να ξεκινάει από τη διάγνωση του προβλήματος.
- ⇒ Κάθε μαθητής είναι ξεχωριστή περίπτωση, με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, επομένως δεν μπορεί ένα πρόγραμμα να σχεδιάζεται και να εφαρμόζεται για όλους τους μαθητές γενικά.
- ⇒ Η οικογένεια και ο περίγυρος επηρεάζουν σε μεγάλο βαθμό την ακαδημαϊκή επίδοση των μαθητών. Πρέπει λοιπόν τα προγράμματα να βελτιώσουν τις συνθήκες ζωής σ' αυτούς τους χώρους, οικογένεια, γειτονιά, πόλη, εμπλέκοντας περισσότερους φορείς.
- ⇒ Η επιλογή των καθηγητών είναι σημαντικότερος παράγοντας από την επιλογή του προγράμματος σπουδών. Εμπνευσμένοι και δημιουργικοί καθηγητές ή καθηγητές που άσκησαν πίεση, αλλιώς νοιάστηκαν για τα παιδιά, σημείωσαν επιτυχία, παρόλο που δούληψαν με παραδοσιακό υλικό, ενώ πρωτοποριακά προγράμματα σπουδών άφησαν αδιάφορους και αμέτοχους τους μαθητές. Το σχολείο πέτυχε, όταν οι μαθητές ένιωθαν άνετα και συνδεδεμένοι με τους καθηγητές τους.
- ⇒ Είναι απαραίτητο όλοι οι εμπλεκόμενοι να συμφωνήσουν στην αναγκαιότητα της αλλαγής, να αποδεχθούν το σχέδιο αλλαγής και να το πιστέψουν. Για να γίνει αυτό θα πρέπει να προηγηθεί συζήτηση για την πηγή του προβλήματος και να τεθούν οι σω-

στές ερωτήσεις. Η χρηματοδότηση σχολείων για να δημιουργήσουν μικρότερες μονάδες, η μείωση του πληθυσμού των τάξεων και η παροχή υπηρεσιών στήριξης δεν μπορούν να έχουν θεαματικά αποτελέσματα, αν το πραγματικό αρχικό πρόβλημα δεν ήταν τα μεγάλα σχολεία, οι πολυπληθείς τάξεις και η έλλειψη υπηρεσιών στήριξης.

- ⇒ Η διάγνωση δεν πρέπει να σταματάει στα συμπτώματα αλλά να προχωρεί στην κατανόηση των αιτιών. Π.χ. το σύμπτωμα των πολλών απουσιών δεν πρέπει να οδηγεί στην επιβολή μεγαλύτερου ελέγχου, στην αυτόματη καταγραφή των απουσιών και στην ενημέρωση των γονέων, αλλά να προχωρεί στο ερώτημα: Γιατί δεν έρχονται στο σχολείο οι μαθητές; Πλήττουν; Πρέπει τα μαθήματα να γίνουν πιο ελκυστικά; Γιατί αποτυχαίνουν; Είναι το σχολείο πολύ απαιτητικό; Γιατί εργάζονται οι μαθητές; Χρειάζονται οι γονείς τους τα χρήματα; Μήπως μένουν στο σπίτι για να φροντίσουν κάποιο άρρωστο μέλος της οικογένειας; κ.ά.
- ⇒ Στην κατάρτιση του σχεδίου αλληλαγής πρέπει να εμπλέκονται οι καθηγητές και ο διευθυντής του σχολείου. Αν γίνεται από ξένα προς το σχολείο άτομα, το πρόγραμμα δεν θα λειτουργήσει.
- ⇒ Τα προγράμματα πρόληψης είναι πιο αποτελεσματικά όταν εφαρμόζονται σε μικρότερες τάξεις.
- ⇒ Παράγοντες όπως η βελτίωση του σχολικού κλίματος και των σχέσεων μαθητών – καθηγητών συντελούν στη μείωση της διαρροής.
- ⇒ Η επιλογή του προγράμματος πρέπει να λαμβάνει υπόψη το σχολικό επίπεδο. Π.χ. στις πρώτες τάξεις αποδεικνύεται περισσότερο αποτελεσματική η χρήση μεντόρων και καθοδηγητών μελέτης, στο μέσο επίπεδο συνδυαστικές διδακτικές μέθοδοι, ευελιξία προγράμματος και εργασία σε ετερογενείς ομάδες, ενώ στο δευτεροβάθμιο επίπεδο η παροχή κινήτρων μέσα από διάφορες δραστηριότητες.

Έναν πρακτικό τρόπο για να σκεφτούμε το πρόβλημα πρόληψης της διαρροής προτείνουν οι αξιολογητές των προγραμμάτων Dynarski και Gleason. Παραλληλίζουν την παρακολούθηση του σχολείου με ένα επάγγελμα και τους υποψήφιους για διαρροή μαθητές με εργαζόμενους που δεν τα καταφέρνουν στη δουλειά τους και δεν είναι ευτυχισμένοι με αυτήν. Στην επιχείρηση οι εργαζόμενοι αυτοί ενθαρρύνονται να κάνουν κάτι καλύτερο, παραιτούνται ή απολύονται. Εάν ο εργοδότης θεωρεί όλους τους εργαζόμενους πολύτιμο κεφάλαιο για την επιχείρηση, ενδιαφέρεται να τους κρατήσει και να αξιοποιήσει τα προσόντα τους με τον καλύτερο δυνατό τρόπο, τους συναντά έναν-έναν και τους ρωτά ευθέως: Γιατί είσαι δυστυχής εδώ; Γιατί δεν σου αρέσει η δουλειά σου; Τι μπορούμε να κάνουμε για να αγαπήσεις τη δουλειά σου περισσότερο; Θα ήθελες κάποια διαφορετική θέση εργασίας; Αλληλαγή αντικειμένου, αλληλαγή θέσης εργασίας, αλληλαγή σύνθεσης του προσωπικού θα μπορούσε να είναι η απάντηση για έναν εργαζόμενο, ώστε να αρχίσει να εργάζεται πιο αποτελεσματικά.

Το σχολείο κάνει το ίδιο με τους μαθητές του; Όταν αυτοί δεν τα καταφέρνουν στα μαθήματα ή συγκρούονται με τους καθηγητές ή συμμαθητές, βρίσκονται στο κατώφλι της διαρροής ή θέλουν να επιστρέψουν στο σχολείο αφού είχαν διαρρεύσει, πλησιάζουν διευθυντής και καθηγητές τους μαθητές και συζητούν τα προβλήματά τους, κάνουν μαζί ένα σχέδιο για να τα λύσουν ή έστω να τα αμβλύνουν, επιδιώκουν την ενεργή συμμετοχή των γονέων; Έχει το σχολείο πρόσβαση σε υπηρεσίες που μπορούν να βοηθήσουν

τις οικογένειες των μαθητών να αντιμετωπίσουν τα προσωπικά τους προβλήματα; Και οι Dynarski και Gleason καταλήγουν: «Ένα σχολείο έχει περιορισμένη δυνατότητα να κάνει τους περισσότερους μαθητές του ευτυχισμένους (ή τουλάχιστον πρόθυμους να παρακολουθήσουν) και ίσως προσδοκούμε πολλή από αυτό. Αλλά αξίζει η προσέγγιση μια προσπάθεια. Εστιάζοντας στους μαθητές που έχουν δυσκολίες και δουλεύοντας ενεργά προς την κατεύθυνση κατανόησης των πηγών της δυσκολίας ίσως είναι πιο αποτελεσματικό από την εγκατάσταση ενός προγράμματος που θα "πιάσει" τους μαθητές μετά την πτώση τους».¹³

Όσον αφορά την αντιμετώπιση της διαρροής, δεδομένου αφενός ότι μια προοπτική σταθερής πλήρους απασχόλησης είναι για τους νέους που εγκαταλείπουν πρόωρα το σχολείο μάλλον απίθανη, και αφετέρου ότι με την εξαφάνιση των παραδοσιακών τύπων παραγωγής η επιβίωση κάθε ατόμου εξαρτάται πλέον σχεδόν αποκλειστικά από το εκπαιδευτικό του επίπεδο, επιδιώκεται κυρίως η επιστροφή των νέων στο εκπαιδευτικό σύστημα ή σε κάποιο άλλο σχήμα εκπαίδευσης/κατάρτισης που θα τους εφοδιάσει με ουσιαστικές ικανότητες και γνώσεις και με τυπικά προσόντα ισότιμα με αυτά που δεν μπόρεσαν να αποκτήσουν, ώστε «να βγουν από τον φαύλο κύκλο της μειονεξίας» και να κάνουν ομαλά τη μετάβαση στην ενεργό ζωή. Οι νέες εκπαιδευτικές εμπειρίες δεν θα πρέπει να επιβεβαιώνουν και να συνεχίζουν την μέχρι τώρα αρνητική πορεία, αλλά να υπόσχονται αναγνώριση και επιτυχία.¹⁴ Κι εδώ υπεισέρχεται η ανάγκη μεγαλύτερης αναγνώρισης της άτυπης εκπαίδευσης. Λέξεις κλειδιά στην αντιμετώπιση της διαρροής είναι: διαφοροποίηση, εξατομικευμένη προσέγγιση, ψυχολογική στήριξη, δια βίου εκπαίδευση.

Αξίζει να αναφερθεί σχετικά η προσπάθεια που καταβάλλεται στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης από το Ευρωπαϊκό Φόρουμ Νεολαίας.¹⁵ Η οργάνωση τάσσεται υπέρ της εισαγωγής καινοτόμων προσεγγίσεων στην εκπαίδευση, που θα επιτρέπουν την ένταξη στην εκπαιδευτική διαδικασία των αποκαλούμενων «αρνητών του εκπαιδευτικού κατεστημένου» προσφέροντάς τους τις ευκαιρίες να ανακαλύψουν τρόπους για προσωπική έκφραση, ενθαρρύνοντάς τους να αποκτούν γνώσεις και να αναπτύξουν κοινωνική συμπεριφορά, τονώνοντας την αυτοεκτίμησή τους, βοηθώντας τους να αποκτήσουν σιγουριά και σταθερότητα, να αναπτύξουν συνεργατικότητα, υπευθυνότητα, ικανότητα χειρισμών και επίλυσης προβλημάτων, δημιουργικότητα. Το Φόρουμ υποστηρίζει τη δημιουργία σχολείων με περισσότερο διαπολιτισμικό χαρακτήρα, σχολείων τα οποία να υιοθετούν αρκετές από τις πρακτικές της άτυπης εκπαίδευσης που έχουν αναπτυχθεί από μη κυβερνητικές οργανώσεις γενικότερα και ειδικότερα από οργανώσεις της νεολαίας (προσφέρει μάλιστα κατά ένα ποσοστό 90% κάποιο είδος άτυπης εκπαίδευσης), σχολείων όπου να εκτιμώνται χωρίς σχολαστική πιστοποίηση οι δεξιότητες και τα φυσικά προσόντα κάθε μαθητή και όπου να ενισχύονται οι μαθητές στη διαδρομή τους προς τη συμμετοχή και την ενσωμάτωση στο κοινωνικό σύνολο. Οι νέοι, μέσα από τη δέσμευση

¹³ Dynarski, Gleason (1998: 29)

¹⁴ Ernst (2000: 8)

¹⁵ Το Ευρωπαϊκό Φόρουμ Νεολαίας είναι διεθνής οργανισμός με περισσότερα από 90 μέλη (εθνικά συμβούλια νεολαίας και διεθνείς μη κυβερνητικές οργανώσεις νεολαίας), τα οποία αντιπροσωπεύει στην Ευρωπαϊκή Ένωση, το Συμβούλιο της Ευρώπης, τα Ηνωμένα Έθνη κτλ. Λειτουργεί ως πηλαφόρμα επικοινωνίας της νεολαίας στην Ευρώπη. Ευρωπαϊκό Φόρουμ Νεολαίας: Έκθεση για τη Νεολαία (2004)

και την εθελοντική συμμετοχή τους σε τοπικές οργανώσεις και σε μη κυβερνητικές οργανώσεις πολιτών, αποκτούν επαγγελματική πείρα αθλητά και αρκετά εργαλεία καθώς και την απαιτούμενη αυτοπεποίθηση που θα τους υποκινήσουν να επιστρέψουν στο παραδοσιακό εκπαιδευτικό σύστημα ή θα τους επιτρέψουν να βρουν κάποια δουλειά.

Ανάλογο πλαίσιο λειτουργίας και ανάλογους στόχους έχουν και τα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας. Να προσφέρουν δηλαδή στους νέους που έχουν ήδη αποκλειστεί ή που κινδυνεύουν να αποκλειστούν από το ισχύον σύστημα τυπικής εκπαίδευσης, ευκαιρίες για άμβλυση των διαφόρων μορφών κοινωνικού αποκλεισμού.¹⁶

A1.4 Συγκριτική διάσταση. Το πρόβλημα της διαρροής παρατηρείται σε αναπτυγμένες και υποανάπτυκτες χώρες. Τόσο οι κοινωνικοί όσο και οι σχολικοί παράγοντες δεν διαφοροποιούνται πολύ από χώρα σε χώρα. Η απόπειρα σύγκρισης των ποσοστών ανάμεσα στις διάφορες χώρες συναντά τα συνηθισμένα προβλήματα που ανακύπτουν όταν επιχειρείται σύγκριση εκπαιδευτικών μεγεθών σε χώρες με διαφορετικά εκπαιδευτικά συστήματα, διαφορετικούς διαρθρωτικούς ορισμούς, διαφορετικές στάσεις του μαθητικού πληθυσμού, διαφορετικές καταστάσεις απασχόλησης, διαφορετικές στατιστικές διαδικασίες. Αθλητά και σε επίπεδο σχολείου συναντά προβλήματα που σχετίζονται με μικρότερες ή μεγαλύτερες αναντιστοιχίες στο σημείο εκκίνησης, στη διάρκεια, στον τρόπο αξιολόγησης, στον βαθμό δυσκολίας των διαφόρων σχολικών βαθμίδων και των διαφόρων τύπων σχολείου. Ακόμη και οι όροι επαγγελματική και γενική εκπαίδευση μπορεί να μην έχουν την ίδια έννοια. Όλα αυτά τα προβλήματα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη.¹⁷ Αθλητά ακόμη και με συγκρίσιμες σχολικές προϋποθέσεις και με παρόμοια ποσοστά διαρροής, ενδέχεται να είναι διαφορετικές οι συνέπειες. Ενδιαφέρον παρουσιάζουν συγκριτικές έρευνες μεταξύ ΗΠΑ-Αυστραλίας, οι οποίες έδειξαν ότι, ενώ παρόμοια ποσοστά μαθητών διαρρέουν από τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, η διαρροή έχει συγκριτικά περισσότερες αρνητικές συνέπειες στις ΗΠΑ παρά στην Αυστραλία. Οι διαφορές αφορούν τις εκπαιδευτικές και οικονομικές συνέπειες, τα ποσοστά επιστροφής των διαρρυσάντων στο σχολείο, το χρονικό σημείο διαρροής. Συγκεκριμένα, στις ΗΠΑ η διαρροή σημειώνεται σε μεγαλύτερη τάξη, 11η ή 12η, πολύ περισσότεροι νέοι επιστρέφουν στο σχολείο και ολοκληρώνουν τη φοίτηση παίρνοντας έστω και ισότιμο πτυχίο, δύο χρόνια όμως μετά τη διαρροή δεν βρίσκονται ούτε σε παραγωγική δουλειά ούτε σε κάποιο σχήμα εκπαίδευσης ή κατάρτισης. Αντιθέτως στην Αυστραλία οι περισσότεροι νέοι διαρρέουν νωρίτερα, διότι το σύστημα προσφέρει ήδη από τη 10η τάξη ευκαιρίες για περαιτέρω εκπαίδευση και κατάρτιση, μικρό ποσοστό επιστρέφει και ολοκληρώνει το σχολείο, οι μισοί όμως διαρρυσάντες βρίσκονται δύο χρόνια μετά τη διαρροή σε κάποιο εναλλακτικό σχήμα εκπαίδευσης ή κατάρτισης.¹⁸

Ο προβληματισμός για τη συγκριτική διάσταση της διαρροής οδηγεί αυτομάτως στο ερώτημα για τον τρόπο μέτρησης του φαινομένου.

¹⁶ Μαυρογιώργος (1999: 260)

¹⁷ Jónasson, Bloendal (ό.π.)

¹⁸ Rumberger, Lamb (1998: 29,30)

A1.5 Μέθοδοι μέτρησης της μαθητικής διαρροής. Υπάρχουν πολλές διαφορετικές μέθοδοι για τη μέτρηση της μαθητικής διαρροής. Καμία μέθοδος δεν είναι ιδανική για όλες τις καταστάσεις. Γενικά η επιλογή της κατάλληλης μεθόδου εξαρτάται από τους στόχους που τίθενται κατά περίπτωση. Δύο από τις συχνότερα χρησιμοποιούμενες μεθόδους είναι:

Α΄ μέθοδος: Η μέθοδος της κοόρτης.¹⁹

Με τον όρο αυτόν αποδίδεται ο διεθνώς καθιερωμένος όρος «cohort». Η εκπαιδευτική κοόρτη ορίζεται ως «ομάδα ατόμων που ολοκληρώνουν ένα συγκεκριμένο επίπεδο εκπαίδευσης στη διάρκεια μιας δεδομένης χρονικής περιόδου».²⁰ Μια εκπαιδευτική κοόρτη δείχνει τη ροή των μαθητών μιας μαθητικής γενιάς σε συγκεκριμένο/α επίπεδο/α του εκπαιδευτικού συστήματος (π.χ. στην Ελλάδα, οι μαθητές που εισήχθησαν για πρώτη φορά στην Α΄ τάξη του πρωτοβάθμιου σχολείου το 1980 και η πορεία τους στη βαθμίδα αυτή). Με τον προσδιορισμό αυτής της ροής είναι δυνατό να υπολογιστεί το ποσοστό μαθητικής διαρροής της κοόρτης (cohort dropout rate) από χρόνο σε χρόνο αλλά και το συνολικό ποσοστό διαρροής κατά την πορεία των μαθητών στο συγκεκριμένο εκπαιδευτικό επίπεδο.

Μια κοόρτη συνήθως κατασκευάζεται με δύο τρόπους:

Α΄ τρόπος κατασκευής: Με βάση τα συγκεντρωτικά στατιστικά στοιχεία της περιόδου που μας ενδιαφέρει²¹ (Πίνακας Α1). Βέβαια με αυτό τον τρόπο κατασκευής δεν εκπληρώνεται πλήρως ο ορισμός της κοόρτης²², γι' αυτό η τεχνική αυτή πρέπει να εκληφθεί μόνο ως προσέγγιση της πραγματικότητας.

ΠΙΝΑΚΑΣ Α1: ΚΟΟΡΤΗ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ (1980/81-1985/86)						
Έτος	Α΄ Δημοτικού	Β΄ Δημοτικού	Γ΄ Δημοτικού	Δ΄ Δημοτικού	Ε΄ Δημοτικού	Στ΄ Δημοτικού
1980/81	157.543					
1981/82		156.103				
1982/83			155.523			
1983/84				155.290		
1984/85					155.851	
1985/86						155.444
						Απόφοιτοι 155.111

¹⁹ Για μια λεπτομερή ανάλυση της τεχνικής της κοόρτης βλ. Σταμέλος (2002).

²⁰ Glenn (1997: 6-8)

²¹ Τέτοια στοιχεία βρίσκονται στην έκδοση της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας της Ελλάδας (ΕΣΥΕ) «Στατιστική της Εκπαίδευσης». Επίσης τέτοια στοιχεία δίνονται και από τη ΔΙΠΕΕ-Τμήμα Επιχειρησιακών Ερευνών και Στατιστικής του ΥΠΕΠΘ

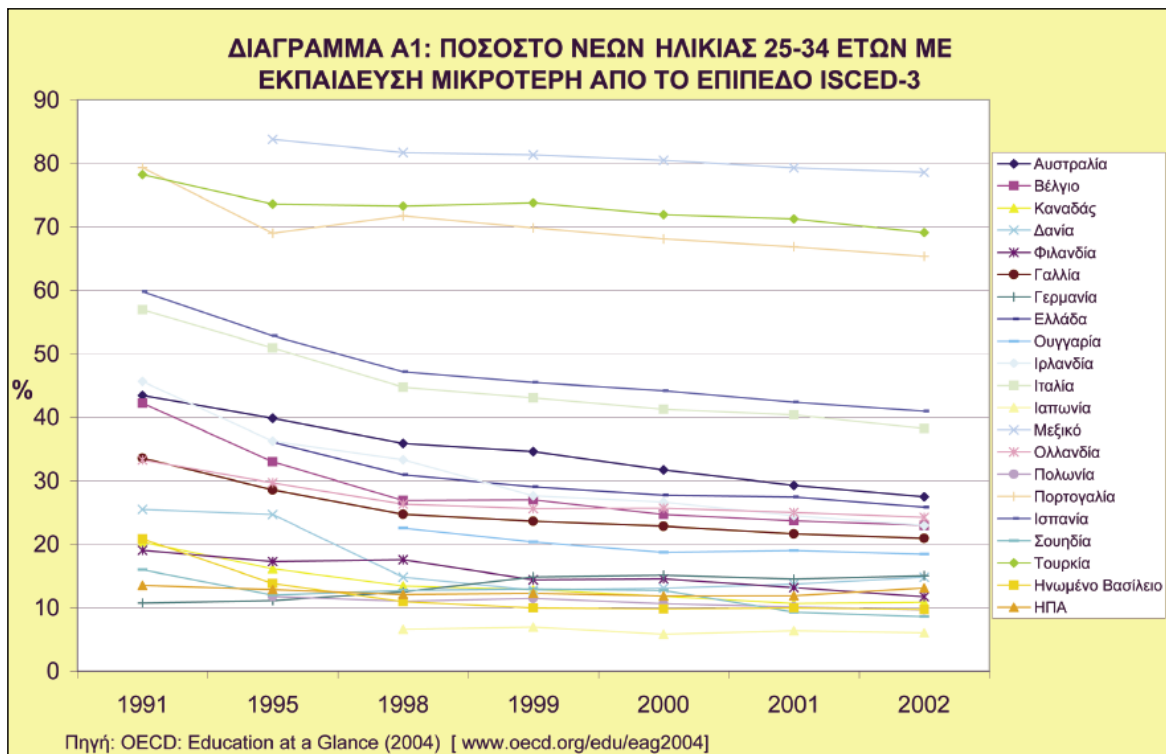
²² Για παράδειγμα στην κοόρτη του Πίνακα Α1 οι μαθητές Ε΄ Δημοτικού της σχολικής χρονιάς 1984/85 δεν αποτελούνται μόνο από τους προβιβασθέντες της Δ΄ Δημοτικού αλλά και από τους στάσιμους (επανάληψη τάξης) της Ε΄ Δημοτικού

Β' τρόπος κατασκευής: Με βάση το αρχειακό υλικό των σχολείων, στο οποίο αναγράφονται λεπτομερή στοιχεία για την πορεία κάθε μαθητή (με τον τρόπο αυτό εκπληρώνεται πλήρως ο ορισμός της κοόρτης). Στην περίπτωση αυτή, αν δεν υπάρχει κεντρικό πληροφοριακό σύστημα διοίκησης (MIS) για την κατασκευή της κοόρτης, είναι απαραίτητη η διεξαγωγή έρευνας σε όλα τα σχολεία της εκπαιδευτικής βαθμίδας – στόχου.

Β' μέθοδος: Προσδιορισμός του ποσοστού των ατόμων μια συγκεκριμένης ηλικιακής ομάδας, που δεν βρίσκονται πλέον στο σχολείο και έχουν σπουδές το πολύ μέχρι ένα συγκεκριμένο εκπαιδευτικό επίπεδο (status dropout rate).

Με τον τρόπο αυτό, αν προσδιοριστούν μια ηλικιακή ομάδα και ένα συγκεκριμένο εκπαιδευτικό επίπεδο, είναι δυνατό να οριστεί ένας δείκτης «*πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου*». Στη συνέχεια με βάση τις διαφορετικές τιμές του δείκτη, που προκύπτουν από επαναλαμβανόμενες μετρήσεις, δημιουργούνται χρονολογικές σειρές (time series) και είναι δυνατή η παρακολούθηση της διαχρονικής εξέλιξης της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου.

Μία από τις αδυναμίες του status dropout rate είναι ότι δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί για τον προσδιορισμό της μαθητικής διαρροής σε επίπεδο σχολικής μονάδας. Όμως ο προσδιορισμός αυτός είναι εφικτός με τη μέθοδο της κοόρτης (Β' τρόπος κατασκευής).²³

Πηγή: ΟΟΣΑ – Education at a Glance (2004)

²³ Αυτή η μέθοδος χρησιμοποιήθηκε στην παρούσα έρευνα (βλέπε κεφάλαιο Β') αλλά και στις παλαιότερες έρευνες μαθητικής διαρροής που διεξήχθησαν από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο

Η μέθοδος του status dropout rate εφαρμόζεται από στατιστικές υπηρεσίες και από υπερεθνικούς οργανισμούς που στοχεύουν στη συγκριτική αποτύπωση του φαινομένου μεταξύ διαφόρων χωρών. Στο πλαίσιο αυτό ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) δημοσιεύει σχετικά στοιχεία²⁴ (Διάγραμμα Α1)²⁵, που αφορούν νέους ηλικίας 25-35 ετών²⁶ με εκπαίδευση μικρότερη από τον ανώτερο κύκλο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (μικρότερη από το επίπεδο ISCED 3).²⁷

Α1.6 Κατηγοριοποίηση των περιπτώσεων μαθητικής διαρροής (Παράδειγμα: το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα)

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Α2: ΣΗΜΕΙΑ ΜΑΘΗΤΙΚΗΣ ΔΙΑΡΡΟΗΣ ΑΠΟ ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ				
α/α	Υποχρεωτική εκπαίδευση		Μη υποχρεωτική εκπαίδευση	
	Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (Δημοτικό)	Δευτεροβάθμια εκπαίδευση		Μεταδευτεροβάθμια Εκπαίδευση (ΑΕΙ-ΤΕΙ-ΙΕΚ κ.τ.λ.)
		Κατώτερος κύκλος (Γυμνάσιο)	Ανώτερος κύκλος (Ενιαίο Λύκειο ή ΤΕΕ)	
1				A
2				A1
3			Λ2	
4			Λ1	
5		Γ2		
6		Γ1		
7	Δ2			
8	Δ1			
9	X			
	Κανονική φοίτηση (λήψη απολυτηρίου/πτυχίου) στην αντίστοιχη εκπαιδευτική βαθμίδα			
	Κανονική φοίτηση στην αντίστοιχη εκπαιδευτική βαθμίδα αλλά μη συνέχιση της εκπαίδευσης στην επόμενη εκπαιδευτική βαθμίδα			
	Διακοπή της φοίτησης πριν να ολοκληρωθεί η εκπαιδευτική βαθμίδα			
X	Δεν εισήλθαν ποτέ στο εκπαιδευτικό σύστημα (δεν ξεκίνησαν σπουδές στο Δημοτικό)			

²⁴ Τα στοιχεία αυτά συλλέγονται με κοινή μέθοδο από τον ΟΟΣΑ, την UNESCO και τη EUROSTAT (<http://www.oecd.org/dataoecd/32/53/33712760.pdf>)

²⁵ Από τα στοιχεία του Διαγράμματος Α2 είναι εμφανές ότι στις περισσότερες από τις απεικονιζόμενες χώρες μέσα σε μία περίπου δεκαετία ο δείκτης της «πρώρης εγκατάλειψης του σχολείου» παρουσιάζει πτωτική τάση

²⁶ Στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, για την παρακολούθηση της εξέλιξης της «πρώρης εγκατάλειψης του σχολείου» χρησιμοποιείται η ίδια μέθοδος (status dropout rate) με διαφορετικό όμως εύρος ηλικιών (18-24 ετών – Βλέπε Πίνακα Α2 και κεφάλαιο Γ4)

²⁷ ISCED: International Standard Classification of Education (ISCED 0,1, 2: Προσχολική, πρωτοβάθμια εκπαίδευση, κατώτερος κύκλος δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης/ISCED 3, 4: Ανώτερος κύκλος δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και μεταδευτεροβάθμια μη τριτοβάθμια εκπαίδευση/ISCED 5, 6: Τριτοβάθμια εκπαίδευση)

α/α	Υποομάδα	Πορεία στο εκπαιδευτικό σύστημα
1	A	Ολοκλήρωσαν σπουδές στη μεταδευτεροβάθμια εκπαίδευση
2	A1	Ξεκίνησαν σπουδές στη μεταδευτεροβάθμια εκπαίδευση αλλιά διέκοψαν πριν πάρουν πτυχίο
3	Λ2	Τελείωσαν τις σπουδές στον ανώτερο κύκλο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης αλλιά δεν συνέχισαν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση
4	Λ1	Ξεκίνησαν σπουδές στον ανώτερο κύκλο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης αλλιά διέκοψαν πριν πάρουν το απολυτήριο
5	Γ2	Τελείωσαν τις σπουδές στο Γυμνάσιο αλλιά δεν συνέχισαν στον ανώτερο κύκλο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης
6	Γ1	Ξεκίνησαν σπουδές στο Γυμνάσιο αλλιά διέκοψαν πριν πάρουν το απολυτήριο
7	Δ2	Τελείωσαν τις σπουδές στο Δημοτικό αλλιά δεν συνέχισαν στο Γυμνάσιο
8	Δ1	Ξεκίνησαν σπουδές στο Δημοτικό αλλιά διέκοψαν πριν πάρουν το απολυτήριο
9	Χ	Δεν ξεκίνησαν καθόλου σπουδές στο Δημοτικό

Στο Διάγραμμα A2 απεικονίζονται οι διαδρομές διαφόρων υποομάδων μιας ηλικιακής ομάδας μέσα στο εκπαιδευτικό σύστημα.

Έστω Σ το σύνολο των ατόμων μιας ηλικιακής ομάδας, τα οποία στην αρχή του σχολικού έτους βρίσκονται προ των πυλών της Α΄ τάξης του Δημοτικού σχολείου, δηλαδή στην αφετηρία της διαδρομής τους στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα (άτομα ηλικίας $5 \frac{1}{2}$ έως $6 \frac{1}{2}$ ετών). Τα άτομα της ομάδας Σ αποτελούν μια «γενιά μαθητών» και είναι δυνατό να επιμεριστούν σε οκτώ υποομάδες ($\Sigma = \chi + \Delta 1 + \Delta 2 + \Gamma 1 + \Gamma 2 + \Lambda 1 + \Lambda 2 + A 1 + A$) ανάλογα με τα διαφορετικά καταληκτικά σημεία των διαδρομών τους στο εκπαιδευτικό σύστημα.

Επειδή υπάρχουν περιπτώσεις ατόμων²⁸ που διακόπτουν τις σπουδές χωρίς να ολοκληρώσουν μια σχολική βαθμίδα, αλλιά μετά από κάποιο χρονικό διάστημα επανέρχονται και ολοκληρώνουν τις σπουδές τους (ενδεχομένως προχωρούν και σε ανώτερες βαθμίδες), ο επιμερισμός αυτός ισχύει μετά από αρκετά χρόνια, όταν τα άτομα βρίσκονται σε μέση ηλικία και έχει παγιωθεί η εκπαιδευτική τους κατάσταση.

Αν εξαιρεθεί η υποομάδα A [της οποίας τα άτομα διήλθαν από όλα τα επίπεδα του εκπαιδευτικού συστήματος (πρωτοβάθμιο, δευτεροβάθμιο, μεταδευτεροβάθμιο)], σε όλες τις άλλες περιπτώσεις υπήρξε διαρροή σε κάποιο σημείο της εκπαιδευτικής διαδρομής. Ακραία περίπτωση αποτελεί η υποομάδα χ , της οποίας τα άτομα δεν εισέρχονται κατ'ελάχιστο στο εκπαιδευτικό σύστημα. Με βάση τον ορισμό της μαθητικής διαρροής που στηρίζεται στη νόρμα (κεφ. A1.1), μαθητική διαρροή αποτελεί το άθροισμα $\chi + \Delta 1 + \Delta 2 + \Gamma 1$. Με βάση τον δεύτερο ορισμό (κεφ. A1.1), περιπτώσεις μαθητικής διαρροής αποτελούν τα άτομα των υποομάδων $\Delta 1$, $\Gamma 1$, $\Lambda 1$, $A 1$.

²⁸ Τα άτομα αυτά αναφέρονται στη διεθνή βιβλιογραφία ως stop-outs

A2. Μαθητική διαρροή στην Ευρώπη

A2.1 Ευρωπαϊκές πολιτικές προτεραιότητες. Το ποσοστό των ατόμων που εγκαταλείπουν πρόωρα το σχολείο δημιουργούσε πάντοτε μεγάλες ανησυχίες στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Οι στατιστικές όμως της Eurostat²⁹ δείχνουν ότι στα περισσότερα κράτη μέλη της ΕΕ, τόσο στην υποχρεωτική εκπαίδευση όσο και στον ανώτερο κύκλο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, ο συνολικός μέσος όρος για το ποσοστό των ατόμων που εγκαταλείπουν πρόωρα το σχολείο εμφανίζει τάση μείωσης.

Με δεδομένη τη σταδιακή μείωση της μαθητικής διαρροής και με δεδομένη επίσης τη συνήθη εκπαιδευτική και εργασιακή πολιτική αξιολόγησης των κοινωνικών προβλημάτων με βάση την ποσοστιαία συμμετοχή τους στον γενικό πληθυσμό³⁰, θα περίμενε κανείς να υποχωρούν σταδιακά, κατ' αναλογία, και ο προβληματισμός και η ανησυχία για την πρόωρη εγκατάλειψη του σχολείου. Συμβαίνει όμως ακριβώς το αντίστροφο. Το φαινόμενο της μαθητικής διαρροής ανήκει τα τελευταία χρόνια στις προτεραιότητες της Ευρωπαϊκής πολιτικής και εμφανίζεται ως στρατηγικός δείκτης κρίσιμης σημασίας.

Συγκεκριμένα, τον Μάιο του 2003 το Συμβούλιο των Υπουργών Παιδείας της ΕΕ υιοθέτησε πέντε κριτήρια αναφοράς (benchmarks)³¹ (βλ. Πίνακα Α2), τα τέσσερα από τα οποία αφορούσαν τη μαθητική διαρροή, τα δύο άμεσα (1ο κριτήριο και 3ο κριτήριο) και τα δύο έμμεσα (4ο κριτήριο και 5ο κριτήριο). Σύμφωνα με τα κριτήρια αυτά, τα κράτη μέλη θα πρέπει έως το 2010 να έχουν επιτύχει, στο σύνολό τους, και σε σχέση με τα αντίστοιχα στοιχεία που καταγράφηκαν στις αρχές τις δεκαετίες, συγκεκριμένες επιδόσεις.

Τα παραπάνω κριτήρια έχουν άμεση αναφορά στον στρατηγικό σκοπό που είχε θέσει το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στη Λισσαβόνα τον Μάρτιο του 2000: «*να καταστεί η ΕΕ έως το 2010 η ανταγωνιστικότερη και δυναμικότερη οικονομία της γνώσης ανά την υφήλιο, ικανή για βιώσιμη ανάπτυξη, με περισσότερες και καλύτερες θέσεις εργασίας και με μεγαλύτερη κοινωνική συνοχή*».³² Κι εδώ μπαίνει το θέμα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης, οι οποίες σε μια «*κοινωνία/οικονομία της γνώσης*» εντάσσονται στις σημαντικότερες πολιτικές προτεραιότητες και των οποίων ο ρόλος είναι πολύ ευρύτερος από εκείνον του «μέσου» για την επίτευξη της απασχολησιμότητας. «*Η απόκτηση και η συνεχής αναβάθμιση και βελτίωση υψηλού επιπέδου γνώσεων, δεξιοτήτων και προσόντων είναι αναμφίβολα προϋπόθεση για την ατομική εξέλιξη όλων των πολιτών και για τη συμμετοχή τους σε όλες τις μορφές κοινωνικής δραστηριότητας, από την ενεργό ιδιότητα του πολίτη έως την επιτυχή ενσωμάτωση στην αγορά εργασίας*».³³ Ποτέ άλλοτε στο παρελθόν το Ευρωπαϊκό

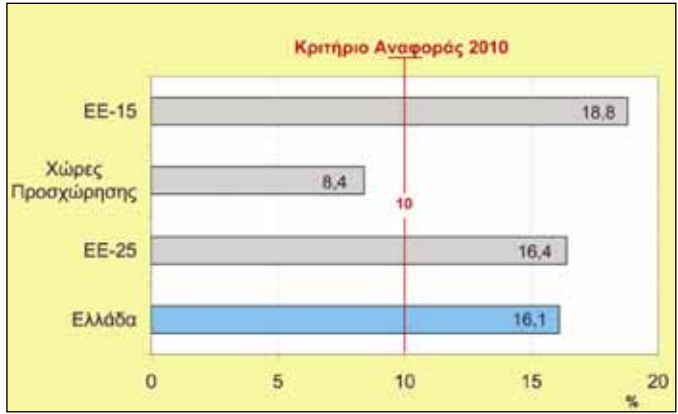
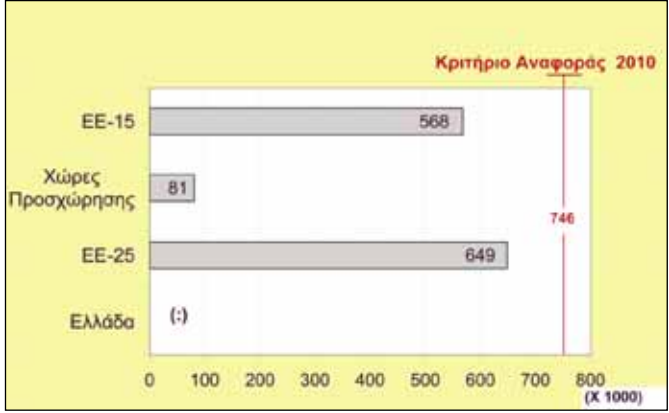
²⁹ Eurostat Yearbook (2004)

³⁰ Thyssen (1980: 13)

³¹ Ο όρος «κριτήριο αναφοράς» χρησιμοποιείται για αναφορά σε συγκεκριμένους στόχους κατά τρόπο ώστε να είναι δυνατή η μέτρηση της προόδου

³² Conclusions by the Council of the European Union (2000): http://europa.eu.int/european_council/conclusions//index. Και European Commission (2005) Education and Training

³³ Σχέδιο Ψηφίσματος του Συμβουλίου σχετικά με την προαγωγή της ενισχυμένης ευρωπαϊκής συνεργασίας στον τομέα της εκπαίδευσης και κατάρτισης (2002). Βλέπε και Ψήφισμα του Συμβουλίου για τη δια βίου μάθηση (Παιδεία/Νεολογία) τον Μάιο του 2002: «*η προσαρμοστικότητα και η απασχολησιμότητα τόσο των νέων όσο και των ενηλίκων εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από την πρόσβαση σε υψηλής ποιότητας αρχική εκπαίδευση και κατάρτιση και από τη δυνατότητα των ατόμων να εκσυγχρονίζουν τις δεξιότητές τους και να αποκτούν νέες σε όλη τη διάρκεια του ενεργού επαγγελματικού τους βίου*»

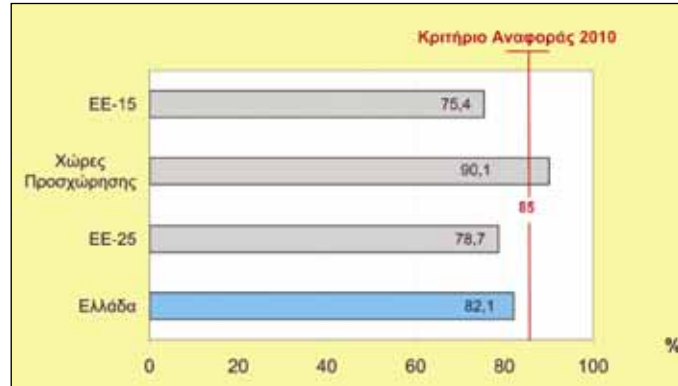
ΠΙΝΑΚΑΣ Α2: ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΝΑΦΟΡΑΣ (BENCHMARKS) ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ [Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Εκπαίδευσης (Βρυξέλλες 2003)]													
ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΝΑΦΟΡΑΣ (BENCHMARKS)	ΑΡΧΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΣ												
<p>1ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ: Πρόωρη εγκατάλειψη του σχολείου</p> <p>Να μειωθεί μέχρι το 2010 τουλάχιστον στο ήμισυ το ποσοστό των ατόμων ηλικίας 18-24 ετών που έχουν ολοκληρώσει μόνο προσχολική, σχολική εκπαίδευση ή την κατώτερη βαθμίδα της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (επίπεδα ISCED 0-2) και δεν παρακολουθούν περαιτέρω εκπαίδευση ή κατάρτιση, προκειμένου να επιτευχθεί μέσος όρος στην ΕΕ 10% ή και μικρότερος.</p>	<p>Διάγραμμα Α3: Ποσοστό πληθυσμού ηλικίας 18-24 ετών που έχει ολοκληρώσει μόνο τον κατώτερο κύκλο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και που δεν βρίσκεται σε σπουδές ή κατάρτιση, 2002</p> <table border="1"> <caption>Κριτήριο Αναφοράς 2010</caption> <thead> <tr> <th>Κατηγορία</th> <th>Ποσοστό (%)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>ΕΕ-15</td> <td>18,8</td> </tr> <tr> <td>Χώρες Προσχώρησης</td> <td>8,4</td> </tr> <tr> <td>ΕΕ-25</td> <td>16,4</td> </tr> <tr> <td>Ελλάδα</td> <td>16,1</td> </tr> <tr> <td>Κριτήριο Αναφοράς 2010</td> <td>10</td> </tr> </tbody> </table> <p>Πηγή: Eurostat, Έρευνα σχετικά με το εργατικό δυναμικό</p>	Κατηγορία	Ποσοστό (%)	ΕΕ-15	18,8	Χώρες Προσχώρησης	8,4	ΕΕ-25	16,4	Ελλάδα	16,1	Κριτήριο Αναφοράς 2010	10
Κατηγορία	Ποσοστό (%)												
ΕΕ-15	18,8												
Χώρες Προσχώρησης	8,4												
ΕΕ-25	16,4												
Ελλάδα	16,1												
Κριτήριο Αναφοράς 2010	10												
<p>2ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ: Απόφοιτοι θετικών επιστημών και τεχνολογικών σπουδών, ISCED 5 - 6</p> <p>Να αυξηθεί μέχρι το 2010 κατά 15% ο αριθμός των αποφοίτων θετικών επιστημών και τεχνολογικών σπουδών και παράλληλα να μειωθεί στο μισό το ποσοστό της διαφοράς εκπροσώπησης των δύο φύλων όσον αφορά τους αποφοίτους αυτών των σπουδών.</p>	<p>Διάγραμμα Α4: Συνολικός αριθμός πτυχιούχων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 5A, 5B και 6) θετικών επιστημών και τεχνολογικών σπουδών, 2001</p> <table border="1"> <caption>Κριτήριο Αναφοράς 2010</caption> <thead> <tr> <th>Κατηγορία</th> <th>Αριθμός (x 1000)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>ΕΕ-15</td> <td>568</td> </tr> <tr> <td>Χώρες Προσχώρησης</td> <td>81</td> </tr> <tr> <td>ΕΕ-25</td> <td>649</td> </tr> <tr> <td>Ελλάδα</td> <td>(:)</td> </tr> <tr> <td>Κριτήριο Αναφοράς 2010</td> <td>746</td> </tr> </tbody> </table> <p>Πηγή: Eurostat, ΥΟΕ (:) Δεν υπάρχουν στοιχεία για την Ελλάδα</p>	Κατηγορία	Αριθμός (x 1000)	ΕΕ-15	568	Χώρες Προσχώρησης	81	ΕΕ-25	649	Ελλάδα	(:)	Κριτήριο Αναφοράς 2010	746
Κατηγορία	Αριθμός (x 1000)												
ΕΕ-15	568												
Χώρες Προσχώρησης	81												
ΕΕ-25	649												
Ελλάδα	(:)												
Κριτήριο Αναφοράς 2010	746												

ΠΙΝΑΚΑΣ Α2 (συνέχεια)

3ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ: Ανώτερη βαθμίδα δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης

Να εξασφαλιστεί ότι μέχρι το 2010 το μέσο ποσοστό των ατόμων ηλικίας 22 ετών που θα έχουν ολοκληρώσει τουλάχιστον τον ανώτερο κύκλο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης θα φθάσει ή και θα υπερβαίνει το 85%.

Διάγραμμα Α5: Ποσοστό των ατόμων ηλικίας 22 ετών που έχουν ολοκληρώσει επιτυχώς τουλάχιστον τον ανώτερο κύκλο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 3), 2002

Πηγή: Eurostat, Έρευνα σχετικά με το εργατικό δυναμικό

4ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ: Βασικά εφόδια

Το ποσοστό των ατόμων ηλικίας 15 ετών με χαμηλές επιδόσεις στην ανάγνωση και γραφή (επιπέδου 1 και χαμηλότερου με βάση την κλίμακα ανάγνωσης/κατανόησης PISA) να έχει μειωθεί μέχρι το 2010 τουλάχιστον κατά 20 %, να φθάσει δηλαδή από το 17,2% (2000) στο 13,7%.

Διάγραμμα Α6: Ποσοστό μαθητών με επάρκεια ανάγνωσης/κατανόησης επιπέδου 1 και χαμηλότερου (με βάση την κλίμακα ανάγνωσης/κατανόησης PISA), 2000

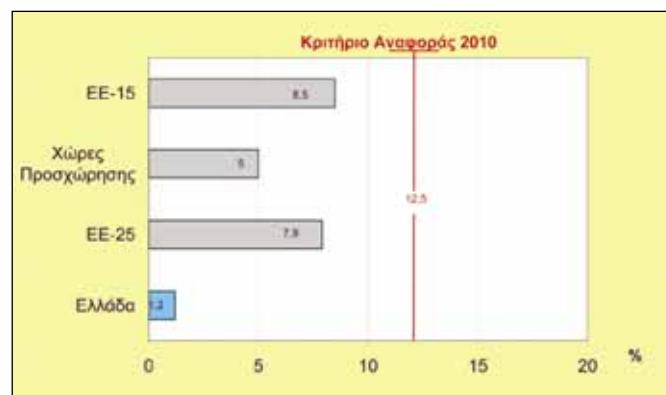
Πηγή: ΟΟΣΑ, Βάση δεδομένων PISA 2000

(:) Δεν υπάρχουν στοιχεία

5ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ: Δια βίου μάθηση

Το ποσοστό του πληθυσμού ηλικίας 25-64 ετών που συμμετέχει στη δια βίου εκπαίδευση και κατάρτιση να ανέλθει μέχρι το 2010 από 7,9% (2000) στο 12,5%.

Διάγραμμα Α7: Ποσοστό πληθυσμού ηλικίας 25-64 ετών που συμμετείχε στην εκπαίδευση και την κατάρτιση τέσσερις εβδομάδες πριν από την έρευνα (2002)

Πηγή: Eurostat, Έρευνα σχετικά με το εργατικό δυναμικό

Συμβούλιο δεν είχε αποδώσει τόση βαρύτητα στον ρόλο που παίζουν τα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης στην οικονομική και κοινωνική στρατηγική και το μέλλον της Ένωσης.

Για να επιτευχθεί ο στόχος της Λισσαβόνας είναι συνεπώς ανάγκη να αυξηθεί ποσοτικά και ποιοτικά το ανθρώπινο δυναμικό και προϋπόθεση γι' αυτό είναι η παραμονή του για όσο το δυνατόν μεγαλύτερο διάστημα μέσα στο σύστημα εκπαίδευσης και κατάρτισης και μάλιστα μέσα σε ένα ποιοτικό και αποτελεσματικό σύστημα εκπαίδευσης και κατάρτισης. Αυτό γίνεται σαφές στις επόμενες συνεδριάσεις του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, όπου αναλύεται ο σκοπός της Λισσαβόνας και προσδιορίζονται χώροι για κοινές δράσεις των κρατών-μελών. Στη Στοκχόλμη τον Μάρτιο του 2001 το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο επικύρωσε τρεις στρατηγικούς στόχους που θα πρέπει να επιτευχθούν με ορίζοντα το 2010: βελτίωση της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης, διευκόλυνση της πρόσβασης για όλους σ' αυτά και άνοιγμά τους στον κόσμο.³⁴ Ένα έτος αργότερα στη Βαρκελώνη ενέκρινε ένα λεπτομερές πρόγραμμα εργασιών (Εκπαίδευση και Κατάρτιση 2010) για την υλοποίηση των στόχων αυτών και εξέφρασε τη στήριξή του στην πρωτοβουλία των υπουργών Παιδείας «να καταστούν τα ευρωπαϊκά συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης ποιοτικό σημείο αναφοράς παγκοσμίως, κατά το 2010».³⁵ Τέλος, στο Ευρωπαϊκό Σύμφωνο για τη Νεολαία, ένα από τα πιο πρόσφατα ψηφίσματα, καλούνται τα κράτη μέλη, στο πλαίσιο της εθνικής πολιτικής τους για την εκπαίδευση/κατάρτιση και την κοινωνική ενσωμάτωση, να στρέψουν τις προσπάθειές τους πρωτίστως στην καταπολέμηση της σχολικής αποτυχίας και στο πρόβλημα της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου.³⁶

Όσον αφορά τα δύο κριτήρια αναφοράς (βλ. 1ο και 3ο κριτήριο στον Πίνακα Α2) που συνδέονται άμεσα με την μαθητική διαρροή επισημαίνεται ότι:

1ο κριτήριο: Στις αρχές της δεκαετίας το ποσοστό των μαθητών που εγκαταλείπουν πρόωρα το σχολείο στην Ευρωπαϊκή Ένωση ανήρχετο σε 18,8 % (βλέπε Διάγραμμα Α3 στον Πίνακα Α2), ενώ στις «χώρες προσχώρησης»³⁷ η κατάσταση ήταν πολύ καλύτερη με ποσοστό 8,4%. Βέβαια η τρέχουσα τάση στα ποσοστά μαθητικής διαρροής δίνει ορισμένα θετικά μηνύματα. Ήδη 8 χώρες: Τσεχία, Δανία, Λιθουανία, Αυστρία, Πολωνία, Σλοβακία, Φιλανδία και Σουηδία ξεπέρασαν το 2004 τον στόχο του 10% -μάλιστα τα νέα κράτη μέλη με ποσοστό 7,5%-, συμβάλλοντας έτσι αποφασιστικά στην αύξηση του ευρωπαϊκού μέσου όρου, ενώ οι χώρες Ισπανία, Ιταλία, Ελλάδα, Γαλλία και Βέλγιο έχουν πολλή ελπίδα να τον προσεγγίσουν. Οι υπόλοιπες χώρες θα πρέπει να καταβάλουν σημαντικότερες προσπάθειες. Αθροιστικά στη διευρυμένη Ευρωπαϊκή Ένωση των 25 χωρών μελών, το 2004, περίπου 15,9% των νέων ηλικίας 18-24 ετών εγκατέλειψαν το σχολείο πρόωρα, και το ποσοστό της διαρροής το διάστημα 2000-2004 μειώθηκε για την ηλικια-

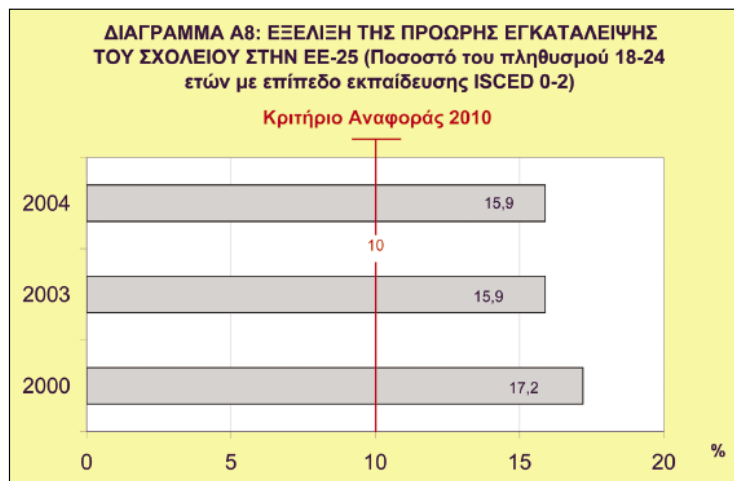
³⁴ Σχέδιο Ψηφίσματος του Συμβουλίου σχετικά με την προαγωγή της ενισχυμένης ευρωπαϊκής συνεργασίας στον τομέα της εκπαίδευσης και κατάρτισης (ό.π.)

³⁵ Ό.π.

³⁶ Conclusions by the Council (Education/Youth/Culture) on Youth in the Framework of the Mid-Term Review of the Lisbon Strategy (2005)

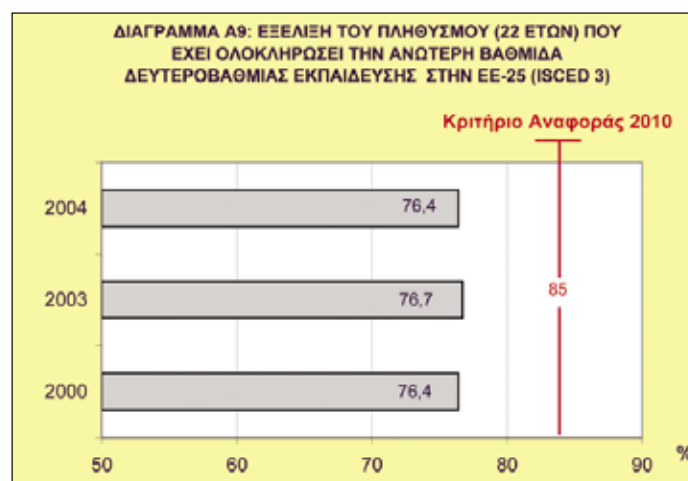
³⁷ Η Ευρωπαϊκή Ένωση των 15 κρατών (EE-15) υποδέχτηκε δέκα νέες χώρες το 2004: την Κύπρο, την Τσεχία, την Εσθονία, την Ουγγαρία, τη Λετονία, τη Λιθουανία, τη Μάλτα, την Πολωνία, τη Σλοβακία και τη Σλοβενία. Το νέο σχήμα αναφέρεται ως EE-25

κή αυτή ομάδα κατά 1,3% (Διάγραμμα Α8). Αυτός όμως ο ρυθμός μείωσης χρειάζεται να αυξηθεί³⁸, διότι δεν αρκεί για την επίτευξη του στόχου του 10% που έχει τεθεί το 2003 στις Βρυξέλλες από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Εκπαίδευσης (Πίνακας Α2 – 1ο κριτήριο).

Πηγή: Eurostat, Έρευνα σχετικά με το εργατικό δυναμικό

3ο κριτήριο: Είναι αυτονόητο ότι η θετική εξέλιξη στα ποσοστά μαθητικής διαρροής των νέων έχει αντίκτυπο και στα ποσοστά των ενηλίκων που διαθέτουν τουλάχιστον απολυτήριο ανώτερου κύκλου δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 3). Όπως δείχνει το διάγραμμα Α5 στον Πίνακα Α2, στις αρχές της δεκαετίας (2002), στην Ευρωπαϊκή Ένωση, το ποσοστό των ατόμων ηλικίας 22 ετών που έχουν ολοκληρώσει τουλάχιστον τον ανώτερο κύκλο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ανέρχεται στο 75,4% και μαζί με τις χώρες προσχώρησης περίπου στο 79%. Σε ορισμένες χώρες, όπως το Βέλγιο, η Γαλλία, η Ελλάδα, η Ιρλανδία, η Αυστρία, η Φιλανδία και η Σουηδία, το ποσοστό ξεπερνά το 80%. Το χαμηλότερο ποσοστό εμφανίζει η Πορτογαλία με 45%, ενώ ο μέσος όρος στα νέα κράτη μέλη, που φτάνει το 90,1%, υπερβαίνει ήδη τον στόχο της Ένωσης για το 2010.

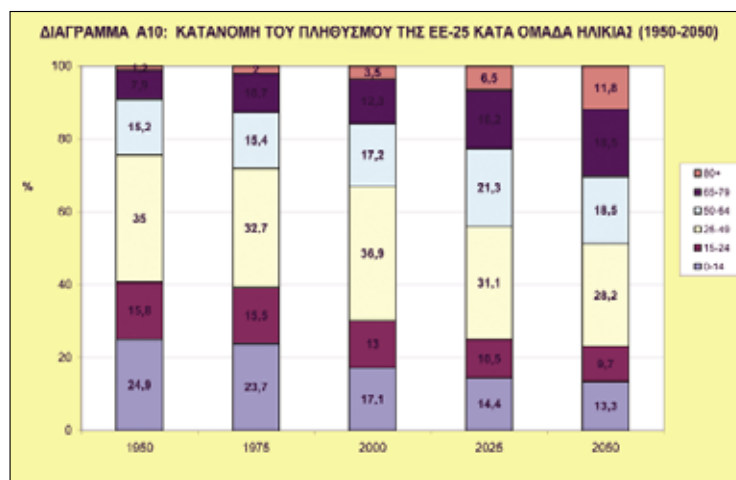
Πηγή: Eurostat, Έρευνα σχετικά με το εργατικό δυναμικό

³⁸ Commission of the European Communities: Commission staff working paper progress towards the Lisbon objectives in education and training (2005: 14)

Ωστόσο, η τρέχουσα τάση στα ποσοστά του πληθυσμού (22 ετών) που έχει ολοκληρώσει τον ανώτερο κύκλο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 3), δεν δίνει ιδιαίτερα θετικά μηνύματα. Παρά τα βήματα προόδου στο σύνολο των χωρών της ΕΕ, ο συγκεκριμένος δείκτης, καθηλωμένος τα 4 τελευταία χρόνια μεταξύ 76% και 77% (Διάγραμμα Α9), απέχει πολύ από την προσέγγιση του στόχου του 10%.³⁹

Η Ευρωπαϊκή Ένωση, αξιολογώντας τις διαφαινόμενες τάσεις οι οποίες θέτουν «εν κινδύνω» την επίτευξη των τεθέντων στόχων (μείωση μαθητικής διαρροής και συνακόλουθα αύξηση των αποφοίτων με επίπεδο εκπαίδευσης τουλάχιστον ανώτερου κύκλου δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης), θεωρεί απαραίτητη τη θέσπιση και εφαρμογή κατάλληλων μέτρων αλλά και τη σταθερή δέσμευση για την επίτευξη του αντίστοιχου ευρωπαϊκού επιπέδου αναφοράς. Επισημαίνει μάλιστα ότι η αποκτηθείσα εμπειρία στις χώρες με τις καλύτερες επιδόσεις -στις χώρες προσχώρησης, για παράδειγμα- μπορεί να αποτελέσει πηγή έμπνευσης για νέες και για καινοτόμες δράσεις στον τομέα αυτό.⁴⁰

Α2.2 Δημογραφικοί-κοινωνικοί-οικονομικοί συντελεστές. Σημαντικό ρόλο στην εφαρμογή της ατζέντας της Λισσαβόνας παίζει και ο δημογραφικός παράγοντας με τον οποίο συνδέονται τόσο η απασχόληση όσο και η εκπαίδευση, η κατάρτιση και η μαθητική διαρροή. Οι περισσότερες περιοχές του κόσμου θα γνωρίσουν στη διάρκεια του αιώνα μας, αργά ή γρήγορα, γήρανση του πληθυσμού τους. Στην Ευρώπη ο πληθυσμός φθίνει με ταχύ ρυθμό. Τα στατιστικά στοιχεία και τα αποσπάσματα από την Πράσινη Βίβλο για το δημογραφικό πρόβλημα, που ακολουθούν, πιστοποιούν τη φθίνουσα αυτή δημογραφική τάση. Σε 55 από τις 211 περιφέρειες της Ευρωπαϊκής Ένωσης των Δεκαπέντε σημειώθηκε ήδη μείωση του πληθυσμού στο δεύτερο ήμισυ της δεκαετίας του 1990 και το ίδιο συμβαίνει σε 35 από τις 55 περιφέρειες των νέων κρατών μελών.⁴¹ Η κατάσταση στις υποψήφιες χώρες με εξαίρεση την Τουρκία εντείνει τις δημογραφικές αντιθέσεις.⁴²

Πηγή: Ηνωμένα Έθνη - World Population Prospects: The 2000 Revision & Eurostat 2004

³⁹ Ό.π.: 16

⁴⁰ Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων: Εκπαίδευση και κατάρτιση 2010: Επείγουσα ανάγκη μεταρρυθμίσεων για να επιτύχει η στρατηγική της Λισσαβόνας (2003: 23)

⁴¹ Πράσινη Βίβλος (2005: 7)

⁴² Ό.π.: 12

Η μείωση αυτή του πληθυσμού, η οποία σε ορισμένες περιπτώσεις προβλέπεται να ξεπεράσει το 10 ή 15% έως το 2050⁴³, γίνεται ακόμη ταχύτερη και μεγαλύτερη αν υπολογιστεί μόνο ο συνολικός ενεργός πληθυσμός (μεταξύ 15 και 64 ετών).⁴⁴ Πιο αναλυτικά, το ποσοστό απασχόλησης των άνω των 55 ετών, το οποίο ήταν 40,2%, δηλ. περίπου 20,5 εκατ. ενεργά άτομα το 2003, και το ποσοστό συνολικής δημογραφικής εξάρτησης (σχέση πληθυσμού ηλικίας 0-14 και άνω των 65 ετών προς τα άτομα ηλικίας 15 έως 64 ετών), που προβλέπεται να φθάσει από 49% το 2005 σε 66% το 2030, απέχουν ακόμη πολύ από τον στόχο της Λισσαβόνας για ποσοστά απασχόλησης 50%⁴⁵ και 70% αντιστοίχως.⁴⁶ Οι «νέοι ενήλικες» (25-39) θα αρχίσουν να μειώνονται το 2005 και η τάση αυτή θα επιταχυνθεί μετά το 2010, ώστε να προκύψει μεταξύ 2010 και 2030 μείωση της τάξης του 16%. Η ηλικιακή ομάδα των 40-54 ετών θα αρχίσει να μειώνεται το 2010. Παράλληλα οι άνω των 55 ετών θα αυξηθούν κατά 9,6% στο διάστημα μεταξύ 2005 και 2010 και κατά 15,5% στο διάστημα μεταξύ 2010 και 2030, πριν αρχίσουν και αυτοί με τη σειρά τους να μειώνονται με έντονο ρυθμό.⁴⁷ Τέλος, οι άνω των 65 θα μειωθούν έως το 2050 από 17% σε 30%.⁴⁸ Γενικά αναμένεται στο διάστημα 2005-2030 να αποχωρήσουν 20,8 εκατ. άτομα από την αγορά εργασίας.⁴⁹

Οι δημογραφικές αλλαγές, λοιπόν, διαμορφώνουν μια νέα κοινωνία με ολοένα λιγότερους νέους και ενήλικες και ολοένα περισσότερους εργαζόμενους μεγαλύτερης ηλικίας, συνταξιούχους και ιδιαίτερα προχωρημένης ηλικίας άτομα. Και όσο μειώνεται ο αριθμός των νέων τόσο μεγαλύτερη γίνεται η ανάγκη για αξιοποίηση του αναπτυξιακού δυναμικού τους. Με αυτή την έννοια οι δημογραφικές αλλαγές μπορεί να εκληφθούν ως πρόκληση μάλλον παρά ως απειλή.⁵⁰ Επειδή είναι αδύνατη μια οικονομική ανάπτυξη χωρίς αύξηση του πληθυσμού, μια «ανάπτυξη χωρίς κοιτίδες»⁵¹, η πρόκληση συνίσταται στο να δημιουργηθούν ευνοϊκές συνθήκες για αύξηση της παραγωγικότητας, για καινοτομία και, ιδιαίτερα, για συμμετοχή στην απασχόληση, με κάθε τρόπο, όλων των νέων ατόμων και άλλων ομάδων που υποεκπροσωπούνται σήμερα στο εργατικό δυναμικό (γυναίκες, άτομα μεγαλύτερης ηλικίας, κ.ά.).⁵²

Η διαπίστωση για τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι ότι οι νέοι σε σχέση με άτομα μεγαλύτερης ηλικίας:

- ⇒ Πλήττονται περισσότερο από την ανεργία
- ⇒ Είναι ιδιαίτερα εκτεθειμένοι στον κίνδυνο της φτώχειας
- ⇒ Αντιμετωπίζουν διακρίσεις που συνδέονται με την ηλικία τους, την έλλειψη επαγγελματικής εμπειρίας και άλλους παράγοντες (φύλο, κοινωνική προέλευση ή φυλετική καταγωγή, κ.ά.)⁵³

⁴³ Ο.π.: 11

⁴⁴ Ο.π.: 7

⁴⁵ Ο.π.: 24

⁴⁶ Ο.π.: 10

⁴⁷ Ο.π.: 23, 24

⁴⁸ Social Agenda (13/2006: 14)

⁴⁹ Πράσινη βίβλος (ό.π.: 7)

⁵⁰ Social Agenda (ό.π.: 14)

⁵¹ Πράσινη Βίβλος (ό.π.: 3)

⁵² Ο.π.: 7

⁵³ Ο.π.: 23

Τα στοιχεία είναι ανησυχητικά: Το ποσοστό ανεργίας των νέων (18,7% το 2004 - περίπου 4,7 εκατ. άτομα 15-24 ετών) είναι ήδη υπερδιπλάσιο από τον συνολικό μέσο όρο ανεργίας της Ευρώπης⁵⁴, το ποσοστό έκθεσης στον κίνδυνο της φτώχειας είναι 19% για τα άτομα κάτω των 25 έναντι 12% για την ομάδα 25-64⁵⁵, ενώ 3,5 εκατ. νέοι ηλικίας 18-24 ετών δεν βρίσκονται ούτε στην εκπαίδευση ούτε στην αγορά.⁵⁶ Χαρακτηριστικό της σημασίας του θέματος είναι ένα από τα συμπεράσματα της διάσκεψης κορυφής του Συμβουλίου της Ευρώπης την άνοιξη του 2006: *«πρέπει να εξασφαλιστεί σε κάθε νέο μια δουλειά ή θέση μαθητείας ή δυνατότητα πρόσθετης κατάρτισης μέσα σε 6 μήνες από την αποφοίτηση από το σχολείο μέχρι το τέλος του 2007 και μέσα σε 100 μέρες μέχρι το 2010»*.⁵⁷

Η συμμετοχή όμως στην απασχόληση, σε μια διεθνοποιημένη και ανταγωνιστική οικονομία, με αυξημένη την πίεση της παραγωγικότητας, προϋποθέτει διευρυμένα τυπικά και ουσιαστικά προσόντα. Αναφέρεται ότι ένα πρόσθετο έτος κατάρτισης μετά το σχολείο μπορεί να αυξήσει την παραγωγικότητα κατά 6% και τις αποδοχές του ίδιου του ατόμου κατά 10%.⁵⁸ Οι νέοι που *«θα κληθούν να πάρουν τη σκυτάλη από γενιές πολύ πιο πολυάριθμες από τις δικές τους»* πρέπει να προετοιμαστούν κατάλληλα για να αντικαταστήσουν τις προηγούμενες γενιές. Οι ήλθοι που παίρνουν τη θέση των πολλών που φεύγουν πρέπει να είναι υπερεκπαιδευμένοι, να έχουν αυξημένα προσόντα. Βέβαια το επίπεδο κατάρτισης των νέων είναι σε γενικές γραμμές ανώτερο από εκείνο των μεγαλύτερων τους. Είναι χαρακτηριστικό ότι το 2003 σχεδόν το 28% της ηλικιακής ομάδας 25-34 ετών στην ΕΕ των 15 διέθετε τίτλους τριτοβάθμιας εκπαίδευσης έναντι μόνο του 16% της ομάδας 55-64 ετών. Η νέα αυτή πραγματικότητα εγγυάται αυτομάτως υψηλότερο επίπεδο απασχολησιμότητας, παραγωγικότητας και ικανότητας προσαρμογής από εκείνο των προηγούμενων γενεών.

Ωστόσο εξακολουθεί δυστυχώς να υπάρχει σημαντικός αριθμός νέων με χαμηλό επίπεδο γνώσεων και δεξιοτήτων, νέων υποειδικευμένων ή ανειδίκευτων, και αυτό είναι μεγάλη σπατάλη και πολυτέλεια για μια κοινωνία της οποίας το εργατικό δυναμικό γερνάει. Και είναι γεγονός ότι η συντριπτική πλειονότητα των νέων αυτών προέρχεται από τους κόλπους της μαθητικής διαρροής, είναι νέοι που εγκατέλειψαν πρόωρα το σχολείο και δεν απέκτησαν τα απαραίτητα εφόδια για ομαλή ένταξη στην αγορά εργασίας και στην κοινωνία, κυρίως όσοι δεν ολοκλήρωσαν την υποχρεωτική εκπαίδευση. Διότι αν για τους αποφοίτους της υποχρεωτικής εκπαίδευσης υπάρχει η διέξοδος της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, οι νέοι που διακόπτουν πρόωρα τη φοίτηση είναι καταδικασμένοι σε απασχόληση σε μη παραγωγικά και απαξιωμένα επαγγέλματα, σε χαμηλόμισθες ευκαιριακές και ανειδίκευτες εργασίες, σε υποαπασχόληση, ανεργία και, τελικά, περιθωριοποίηση και κοινωνικό αποκλεισμό. Αποκλειόμενοι από την αγορά εργασίας αποκλείονται ταυτόχρονα από πολλές άλλες μορφές συμμετοχής στην κοινωνία, εφόσον η επαγγελματική απασχόληση εκτός από το εισόδημα που εγγυάται αποτελεί συνήθως για τους νέους και κύριο μέσο κοινωνικής ένταξης.

⁵⁴ Social Agenda (12/2005: 22), Social Agenda 14/2006: 7

⁵⁵ Πράσινη Βίβλος (ό.π.: 23)

⁵⁶ Social Agenda (12/2005: 22)

⁵⁷ Ό.π. (14/2006: 11)

⁵⁸ Social Agenda (13/2006: 27)

Οι στατιστικές αναφέρουν ότι στην ΕΕ των 25, το 2004, 12,3% των ανδρών με πτυχίο μικρότερο του ανώτερου κύκλου της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ήταν άνεργοι έναντι 4,2% της τριτοβάθμιας και τα ποσοστά των γυναικών ήταν αντιστοίχως 41,6% και 11,8%.⁵⁹ Ορισμένες έρευνες μάλιστα υποστηρίζουν ότι οι ανάγκες της οικονομίας σε ανειδίκευτους εργαζόμενους θα μηδενιστούν στο μέλλον εντελώς.⁶⁰

Στα πιο πρόσφατα κείμενα της ΕΕ, ως δρόμος αντιμετώπισης ορισμένων προβλημάτων των νέων, μεταξύ αυτών και της ανεργίας, προβάλλεται το μοντέλο «flexicurity»,⁶¹ μια καινοτόμος μεταρρυθμιστική προσέγγιση που συνδυάζει «ευελιξία και κοινωνική ασφάλεια», εύκολη είσοδο στην αγορά εργασίας αλλιά και εξίσου εύκολη έξοδο με υψηλή όμως «ασφάλεια» για τον άνεργο. Βασική παραδοχή του μοντέλου είναι ότι η ευελιξία στην αγορά εργασίας και η ασφάλεια δεν είναι έννοιες ασυμβίβαστες αλλιά αντιθέτως συμπληρωματικές και αμοιβαία υποστηριζόμενες. Το μοντέλο προϋποθέτει τον κοινωνικό διάλογο και έχει τέσσερις διαστάσεις: α) ενθάρρυνση της κινητικότητας της εργασίας μέσα όμως σε ασφαλές πλαίσια, β) προώθηση της δια βίου εκπαίδευσης έγκαιρα και για όλους (έμφαση στις τεχνολογίες της πληροφορίας), γ) ενεργές πολιτικές αγοράς με έμφαση στην ατομοκεντρική στήριξη των αναζητώντων εργασία, στις ίσες ευκαιρίες για όλους και στην εκπαίδευση και κατάρτιση, και δ) ενίσχυση της κοινωνικής προστασίας για στήριξη της ανεργίας χωρίς όμως δημιουργία παγίδων αδράνειας και απραξίας.

A2.3 Εκπαιδευτικοί συντελεστές. Στο κεφ. Α2.1 έγινε εκτενής αναφορά στην εκπαίδευση και στην κατάρτιση ως κύριες προτεραιότητες της ΕΕ, διότι μόνο αυτές είναι σε θέση να ανταποκριθούν στις νέες ανάγκες που παράγει η κοινωνία της γνώσης όσον αφορά την ανάπτυξη, την κοινωνική συνοχή, την ενεργό συμμετοχή στην κοινωνία και την προσωπική ολοκλήρωση. Σύμφωνα με εκτιμήσεις η αύξηση του μέσου μορφωτικού επιπέδου του πληθυσμού κατά 1 έτος έχει αποτέλεσμα την αύξηση του ποσοστού ανάπτυξης κατά 5% σε μεσοπρόθεσμο επίπεδο και κατά 2,5% επιπλέον σε μακροπρόθεσμο επίπεδο.⁶²

Στο κεφ. Α2.2, με αφετηρία τη γήρανση του πληθυσμού και την αναγκαιότητα αξιοποίησης του δυναμικού των νέων, έγινε λόγος για τον άμεσο συσχετισμό ανεργίας και εκπαίδευσης. Εφόσον το επίπεδο του σχολικού απολυτηρίου επηρεάζει το επίπεδο της κατάρτισης και η ένταξη στην αγορά εργασίας με χαμηλότερα σχολικά προσόντα επηρεάζει τις επαγγελματικές ευκαιρίες, οι νέοι που εγκαταλείπουν πρόωρα το εκπαιδευτικό σύστημα και στερούνται τα ελάχιστα αναγκαία τυπικά και ουσιαστικά εφόδια βρίσκονται σε μειονεκτική θέση η οποία και επιβαρύνεται με την πάροδο του χρόνου.

Η τυπική εκπαίδευση προσφέρει μόνο την αρχική προϋπόθεση για την ένταξη στην απασχόληση. Με δεδομένη την αύξηση της μέσης διάρκειας ενεργού απασχόλησης αλλιά και τις επιταχυνόμενες οικονομικές και τεχνολογικές αλλιαγές, τα άτομα υποχρεούνται πλέον να αναβαθμίζουν τις δεξιότητες και να ανανεώνουν τις γνώσεις τους όλο και συχνότερα. Ας σημειωθεί ότι τις προϋποθέσεις προσαρμογής στις συνεχείς αλλιαγές, ευελιξίας και επαγγελματικής κινητικότητας καθλούνται οι ίδιοι οι εργαζόμενοι να εξασφα-

⁵⁹ Eurostat 2006

⁶⁰ Ernst (ό.π.: 7)

⁶¹ Social Agenda (14/2006: 7, 8). Επίσης: OECD Employment outlook (2006)

⁶² Ευρωπαϊκή Επιτροπή: Εκπαίδευση, κατάρτιση, νεολαία (2003: 4)

ήσουν. Δεν είναι τυχαία λοιπόν η έμφαση που δίδεται σε όλες τις ευρωπαϊκές πρωτοβουλίες, τις τελευταίες δεκαετίες, στην ανάπτυξη, γενίκευση και συστηματοποίηση της δια βίου εκπαίδευσης και της συνεχούς επαγγελματικής κατάρτισης.

Και στον τομέα αυτό όμως υστερούν τα άτομα που δεν διαθέτουν αρκετά εκπαιδευτικά εφόδια. Στην Ευρώπη των 25 το 2003 το ποσοστό συμμετοχής στην άτυπη εκπαίδευση των ατόμων με χαμηλό επίπεδο εκπαίδευσης (max. ISCED 2) ήταν 7% έναντι 31% των ατόμων με υψηλό επίπεδο εκπαίδευσης (ISCED 5 και 6)⁶³. Η αρχική μειονεκτική θέση των ατόμων αυτών επιβαρύνεται με την πάροδο του χρόνου. Κι αυτό επειδή πέρα από τις δυσκολίες αρχικής εισόδου στην αγορά εργασίας (υψηλή ανεργία, χαμηλές αμοιβές) είναι πολύ δύσκολο να καλύψουν τις ελλείψεις τους σε κάποιο σχήμα τυπικής εκπαίδευσης σε δεύτερη φάση ή να εξισορροπήσουν την ανισότητα που βίωσαν στη γενική εκπαίδευση και στην αρχική κατάρτιση, αργότερα, με πρόσθετη ενδοεπιχειρησιακή κατάρτιση, με συνεχιζόμενη επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση. Η δυσκολία δεν σχετίζεται μόνο με την αδυναμία κάλυψης των τυπικών προδιαγραφών συμμετοχής, αλλιώς, στις περιπτώσεις άτυπης εκπαίδευσης και κατάρτισης, και με την έλλειψη ενημέρωσης και κινήτρων. Οι έχοντες προσόντα (θέση εργασίας, υψηλό επίπεδο εκπαίδευσης, εξειδίκευση) γνωρίζουν τα πλεονεκτήματα που συνεπάγεται η συχνή αναβάθμιση των δεξιοτήτων τους και διαθέτουν ισχυρότερα κίνητρα. Επιπλέον έχουν καλύτερη πρόσβαση στην πληροφορόρηση, αντιθέτως προς τα άτομα με χαμηλό επίπεδο εκπαίδευσης και γενικότερα τα περιθωριοποιημένα τμήματα του πληθυσμού που και ελλιπή ενημέρωση έχουν και κίνητρα δεν διαθέτουν αλλιώς και θεωρούν ότι οι θεσμοί και τα προγράμματα δεν τους αφορούν και δεν ανταποκρίνονται στις ανάγκες τους.⁶⁴ Έτσι αυξάνεται ολιόενα η συμμετοχή στη δια βίου επιμόρφωση και κατάρτιση των ατόμων που διαθέτουν περισσότερα εκπαιδευτικά προσόντα, ενώ μειώνεται σημαντικά η συμμετοχή εκείνων που ουσιαστικά την έχουν μεγαλύτερη ανάγκη.⁶⁵

Για να αμβλυθθεί αυτή η πόλωση, είναι ανάγκη να επιδιωχθεί εστιασμένα και συστηματικά:

- ⇒ Ενημέρωση των ομάδων με χαμηλά εκπαιδευτικά προσόντα για όλο το φάσμα των διαθέσιμων δυνατοτήτων μάθησης, τόσο εντός (τυπικής) όσο και εκτός (άτυπης) των επίσημων συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης, και συμβουλευτική στήριξη ώστε να πάρουν τις καλύτερες αποφάσεις.⁶⁶
- ⇒ Καλύτερη προσαρμογή των προγραμμάτων επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης στις ανάγκες των ομάδων αυτών, ώστε να καταστούν περισσότερο ελκυστικά και προσβάσιμα. Τα συγκεκριμένα άτομα διαθέτουν αρνητικές εμπειρίες από το εκπαιδευτικό σύστημα, έχουν ήδη βιώσει σχολική αποτυχία και αντιμετωπίζουν με απροθυμία επιστροφή σε μαθησιακό περιβάλλον. Τα προγράμματα δεν θα πρέπει να θυμίζουν το κλασικό εκπαιδευτικό σύστημα, αλλιώς να επιδιώκουν δυναμικές και ευέλικτες εκπαιδευτικές δομές, να εστιάζουν στο υποκείμενο της μάθησης, να επιδιώκουν στενότερη σχέση διδασκομένου και διδάσκοντα.⁶⁷

⁶³ Eurostat 2005

⁶⁴ Ευρωπαϊκή Επιτροπή: Εκπαίδευση, κατάρτιση, νεολαία (2003: 11)

⁶⁵ OECD Employment outlook (ό.π.)

⁶⁶ Ευρωπαϊκή Επιτροπή: Εκπαίδευση και κατάρτιση 2010 (2003: 17)

⁶⁷ Ευρωπαϊκή Επιτροπή: Εκπαίδευση, κατάρτιση, νεολαία (2002: 4)

⇒ Διασφάλιση της καλής ποιότητας των προγραμμάτων επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, διότι έχουν αποδειχθεί αποτελεσματικό μέτρο για την επίτευξη υψηλού επιπέδου οηοκλήρωσης φοίτησης. Συγκεκριμένα, 16 από τις 19 χώρες με 50% ή περισσότερους μαθητές στην επαγγελματική εκπαίδευση (σχολική ή εναλλασσόμενη) επιπέδου 3 (ανώτερος κύκλος δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης) εμφανίζουν χαμηλά επίπεδα διαρροής. Και αντιστρόφως: οι περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες με χαμηλά επίπεδα διαρροής έχουν υψηλά επίπεδα συμμετοχής στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση.

Το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο αφιερώνει τεράστια κονδύλια σε προγράμματα για τη βελτίωση της ποιότητας της εκπαίδευσης και της κατάρτισης, σε σχήματα που βοηθούν να επιστρέψουν στην εκπαίδευση εκείνοι που διέρρευσαν, να εκπαιδευτούν οι νέοι σε βασικές δεξιότητες. Στο πλαίσιο αυτό η Πορτογαλία π.χ. μείωσε το ποσοστό διαρροής από 64% το 1991 σε 39% το 2004 εγκαθιδρύοντας ένα σύστημα διπλής πιστοποίησης που συνδυάζει το ανώτερο δευτεροβάθμιο σχολείο και την επαγγελματική πιστοποίηση. Περίπου πέντε χιλιάδες νέοι παρακολούθησαν αυτά τα τμήματα κάθε χρόνο συντελώντας στην απασχολησιμότητα πάνω από 70%.⁶⁸

A3. Μαθητική διαρροή στην Ελλάδα

A3.1 Δημογραφικοί – οικονομικοί – κοινωνικοί συντελεστές. Η Ελλάδα ως χώρα της ΕΕ ακολουθεί, με τον δικό της βέβαια ρυθμό, την κοινή ευρωπαϊκή πορεία, και αντιμετωπίζει παρόμοιες με τις άλλες ευρωπαϊκές χώρες δυσκολίες και παρόμοια προβλήματα όσον αφορά την προσαρμογή της οικονομίας στο νέο, παγκοσμιοποιημένο, περιβάλλον και τους αναδυόμενους κινδύνους κοινωνικής συνοχής.

Κατ' αρχήν έχει και η Ελλάδα οξύ δημογραφικό πρόβλημα. Ο δείκτης γονιμότητας, έχει πέσει στο 1,29 (2004)⁶⁹ με όριο αναπαραγωγής το 2. Επομένως κι εδώ, παρά την προσωρινή αύξηση του εργατικού δυναμικού λόγω των κυμάτων μετανάστευσης, τίθεται εμφατικά το θέμα αξιοποίησης του εργατικού δυναμικού και προκύπτει επιτακτική η ανάγκη συμμετοχής στην απασχόληση όλων, ιδιαίτερα εκείνων που για διάφορους λόγους βρίσκονται μέχρι στιγμής στο περιθώριο της αγοράς εργασίας.

Και στην Ελλάδα υπάρχει υψηλή ανεργία, από τις υψηλότερες στην Ευρώπη, με τον δείκτη των γυναικών υπερδιπλάσιο του αντίστοιχου των ανδρών και μακροχρόνιο, σε μεγάλο ποσοστό, χαρακτήρα. Αν και η ανεργία πλήττει τον οικονομικά ενεργό πληθυσμό ανεξαρτήτως ηλικίας, υψηλότερη συγκέντρωση ανέργων παρατηρείται στις ομάδες ηλικιών κάτω των 25 και άνω των 45. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με τα στοιχεία της έρευνας εργατικού δυναμικού, το ά τρίμηνο του 2006 η ανεργία έφτασε στο 9,7% (6,3% στους άνδρες- 14,6% στις γυναίκες) και στους νέους ηλικίας 15-29 ετών στο 33,5%, με τον δείκτη κι εδώ των γυναικών πολύ υψηλότερο, σχεδόν διπλάσιο, από εκείνον των ανδρών (νέοι άνδρες 13,24% - νέες γυναίκες 25,46%). Περισσότεροι από τους μισούς ανέργους,

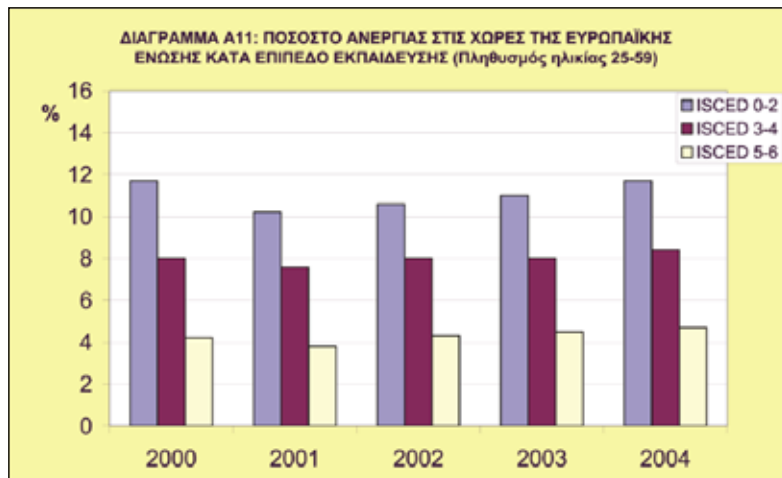
⁶⁸ Social Agenda (12/2005: 23)

⁶⁹ Το 1980 ήταν 2,21%, όμως το 2003 έπεσε στο 1,28% και το 2004 στο 1,29% (Ανακοίνωση του Συλλόγου Προστασίας Αγέννητου Παιδιού στην Εφημερίδα ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ – 26.10.05)

ποσοστό 53,6%, ήταν μακροχρόνια άνεργοι, ενώ ο δείκτης απασχόλησης με 53,3% (άνδρες 64,9% - γυναίκες 42,3%) κρίνεται από τους χαμηλότερους της ΕΕ. Ιδιαίτερα το υψηλό επίπεδο ανεργίας μεταξύ των νέων, η έκταση της μακροχρόνιας ανεργίας αλλιά και η συχνότητα ανεργίας σε άτομα χαμηλού εκπαιδευτικού επιπέδου έχουν αξιολογηθεί επανειλημμένως σε εκθέσεις του ΟΟΣΑ ως ανησυχητικά φαινόμενα έως και επικίνδυνα.⁷⁰

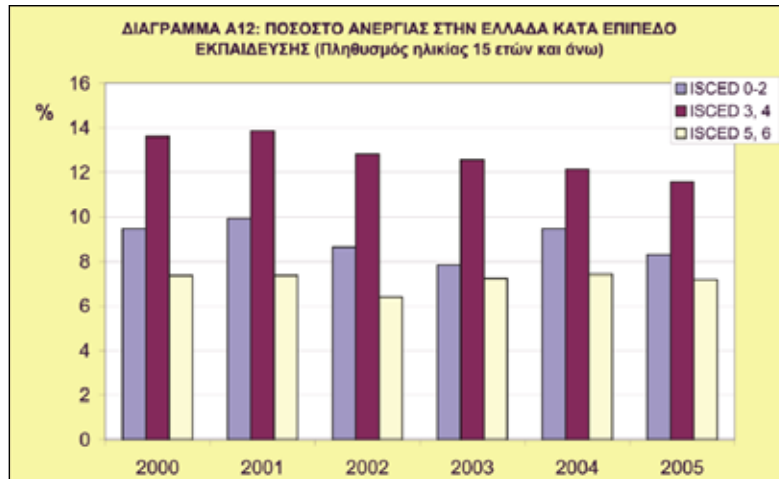
Όσον αφορά τη ζήτηση επαγγελματιών σε εθνικό επίπεδο, επηρεάζεται κι αυτή ολιγόνα περισσότερο από τις διεθνείς οικονομικές τάσεις και την επικράτηση της νέας τεχνολογίας σε όλους τους τομείς. Ήδη παρατηρείται έντονη πτωτική πορεία της απασχόλησης στον παραδοσιακά ισχυρό στην Ελλάδα αγροτικό τομέα, στη μεταποίηση και στις κατασκευές, στους τομείς δηλαδή που συγκεντρώνουν εργατικό δυναμικό με χαμηλότερο σχετικά επίπεδο εκπαίδευσης. Αντιστρόφως, αυξάνονται οι προοπτικές απασχόλησης στις υπηρεσίες που ως γνωστόν συγκεντρώνουν υψηλά ποσοστά πτυχιούχων, ενώ πολλές θέσεις εργασίας χαμηλής εκπαιδευτικής προαίτησης καταλαμβάνονται πλέον από το εισρέον ξένο, συχνά παράνομο και γι' αυτό φθηνότερο, εργατικό δυναμικό.

Σήμερα βέβαια στην Ελλάδα πολλοί από τους νέους με χαμηλά εκπαιδευτικά προσόντα έχουν ακόμη τη δυνατότητα απασχόλησης σε εργασίες της οικογένειας ή σε άλλες ανειδίκευτες εργασίες. Αυτός είναι ο λόγος άλλωστε που η κατηγορία αυτή εμφανίζεται στις στατιστικές ανεργίας με αισθητά χαμηλά ποσοστά, πολύ χαμηλότερα από εκείνα των αποφοίτων μέσης εκπαίδευσης. Στα διαγράμματα Α11 και Α12, όπου παρουσιάζονται τα ποσοστά ανεργίας στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και στην Ελλάδα κατά επίπεδο εκπαίδευσης, φαίνεται η διαφοροποίηση της χώρας μας στο σημείο αυτό από τις άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Συγκεκριμένα το ποσοστό ανεργίας αποφοίτων της υποχρεωτικής εκπαίδευσης το 2005 ήταν 8,2%, ενώ των αποφοίτων του ανώτερου κύκλου της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης 10,8%. Τα αντίστοιχα ποσοστά στην Ευρώπη ήταν, αντίστροφα, 11,4% και 8,2%.

Πηγή: Eurostat

⁷⁰ ΟΟΣΑ (1993)

Πηγή: ΕΣΥΕ, Έρευνα Εργατικού Δυναμικού

Η μικρή σχετικά ανεργία των αποφοίτων της υποχρεωτικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα εκτιμάται ότι οφείλεται στο γεγονός ότι τα λιγότερα εκπαιδευτικά προσόντα αφήνουν μεγαλύτερα περιθώρια κινήσεων στους – συνήθως σε ανειδίκευτες ή χαμηλής ειδίκευσης εργασίες – απασχολούμενους, οι οποίοι δεν έχουν μάλιστα λόγους να αναζητούν σε «ανεργία αναμονής» – όπως συμβαίνει συχνά με εκείνους που διαθέτουν υψηλότερα εκπαιδευτικά προσόντα.⁷¹

Ωστόσο η κατάσταση αυτή αναμένεται να αλλιάξει στο μέλλον. Η αναδιάρθρωση των μορφών απασχόλησης, που ακολουθεί τις ραγδαίες τεχνολογικές εξελίξεις, θέτει σταδιακά στο περιθώριο την ανειδίκευτη εργασία, γεγονός που καθιστά ιδιαίτερα αμφίβολη την ένταξη στην αγορά εργασίας των ατόμων με χαμηλό επίπεδο εκπαίδευσης. Θεωρείται σχεδόν βέβαιο ότι οι νέοι αυτοί, ακόμη και αν εξασφαλίσουν προσωρινά κάποια εργασία, θα κινδυνεύσουν να βρεθούν στο περιθώριο της κοινωνικής και οικονομικής δραστηριότητας.

Οι δυνατότητες εύρεσης εργασίας και κατ' επέκταση οι κίνδυνοι για υποαπασχόληση, ετεροαπασχόληση ή ανεργία δεν παρουσιάζονται ομοιόμορφα σε όλη τη χώρα. Η ελληνική αγορά εργασίας χαρακτηρίζεται σε μεγαλύτερο βαθμό από ό,τι ισχύει στην Ευρωπαϊκή Ένωση από έντονες ανισορροπίες στην προσφορά και ζήτηση εργασίας κατά επάγγελμα και περιοχή. Περιφέρειες με δείκτες ανεργίας μεγαλύτερους του μέσου όρου της χώρας είναι η Δυτική Μακεδονία, η Στερεά Ελλάδα και Εύβοια, η Ήπειρος και η Θεσσαλία.

Η Ελλάδα διαφοροποιείται επίσης από τις παραδοσιακές ευρωπαϊκές κοινωνίες ως προς τις συνέπειες της ανεργίας. Η ανεργία στη χώρα μας δεν προκαλεί ακραίες μορφές κοινωνικού αποκλεισμού. Κι αυτό δεν οφείλεται στην κρατική παρέμβαση και οργάνωση, διότι το σύστημα κοινωνικής προστασίας είναι ανεπαρκές, εξαιρετικά φειδωλό σε παροχές και καλύπτει μικρό ποσοστό ανέργων. Οφείλεται σχεδόν αποκλειστικά στο γεγονός ότι εξακολουθεί να λειτουργεί το ελληνικό πρότυπο οικογένειας που χαρακτηρίζεται από υψηλό βαθμό αλληλεγγύης μεταξύ των μελών της.⁷²

⁷¹ Κασιμάτη (1991: 371)

⁷² Καραμεσίνη (2004), Παπαδοπούλου (2004)

A3.2 Εκπαιδευτικοί συντελεστές. Στην Ελλάδα, όπως και στις άλλες χώρες, ο παράγοντας φτώχεια συντελεί σημαντικά στην πρόωρη εγκατάλειψη του σχολείου.⁷³ Παιδιά και νέοι που αποκλείονται από την εκπαίδευση στη χώρα μας προέρχονται σε ποσοστό μεγαλύτερο από 90% από οικογένειες με χαμηλό κοινωνικό-οικονομικό επίπεδο, ανήκουν δηλαδή σε ομάδες φτωχών.⁷⁴ Παιδιά απομακρυσμένων χωριών, υποβαθμισμένων αστικών περιοχών, οικογενειών με ανύπαρκτο ή χαμηλό εισόδημα, με αγράμματους γονείς, έχουν περισσότερες πιθανότητες να μην τελειώσουν ούτε καν την υποχρεωτική εκπαίδευση. Μαζί όμως με αυτά τα παιδιά υπάρχουν και ορισμένες ειδικές κατηγορίες που είτε δεν καταγράφονται στις επίσημες στατιστικές είτε εμφανίστηκαν μαζικά την τελευταία δεκαετία. Είναι τα παιδιά των Τσιγγάνων (ιδιαίτερα αυτών που μένουν σε καταυλισμούς ή μετακινούνται συχνά), τα παιδιά των Μουσουλμάνων της Θράκης, τα παιδιά των οικονομικών μεταναστών που δεν κατέχουν ακόμη καλή την επίσημη γλώσσα του κράτους υποδοχής, τα παιδιά των παλινοστούτων από την πρώην ΕΣΣΔ, τα παιδιά άλλων ομάδων αλλοδαπών.⁷⁵

Τα παιδιά αυτά με τις πολιτισμικές, γλωσσικές ή θρησκευτικές ιδιαιτερότητες είτε μένουν από την αρχή εκτός σχολείου, είτε βιώνουν σχολική αποτυχία, απογοητεύονται, περιθωριοποιούνται και διακόπτουν τη φοίτηση.

Όπως διαπιστώνεται από τα στοιχεία που δημοσιεύει η Eurostat, η μαθητική διαρροή στην Ελλάδα στις αρχές της δεκαετίας του 2000 ήταν μικρότερου μεγέθους από τον μέσο όρο μαθητικής διαρροής στις χώρες της ΕΕ-15 και περίπου ίση με τον μέσο όρο στις χώρες της ΕΕ-25 (Διάγραμμα Α3). Επισημαίνεται μάλιστα ότι τα τελευταία χρόνια υπήρξε στη χώρα μας θεαματική μείωση της μαθητικής διαρροής (Πίνακας Γ4.2). Στις ίδιες διαπιστώσεις καταλήγει και η παρούσα (Κεφάλαιο Γ5) αλλιώς και οι παλαιότερες έρευνες του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, οι οποίες, διαφορετικά από τη Eurostat που για τον προσδιορισμό του μεγέθους της μαθητικής διαρροής εφαρμόζει τη μέθοδο status dropout rate, ακολουθούν τη μέθοδο του cohort dropout rate (Κεφάλαιο Α1.6).

Παρόλη την εντυπωσιακή μείωση της μαθητικής διαρροής δεν είναι λίγες οι κριτικές που ακούγονται και που αφορούν τόσο την πραγματική εφαρμογή της υποχρεωτικής εκπαίδευσης όσο και την ερμηνεία των χαμηλών ποσοστών μαθητικής διαρροής. Γίνεται λόγος για «αυτόματες, εικονικές, γραφειοκρατικές εγγραφές στην Α' Γυμνασίου», που απλώς μεταθέτουν το πρόβλημα διαρροής από το Δημοτικό στο Γυμνάσιο και καταγγέλλεται η παράδοση πόλη που παρατηρείται «είτε κάποιος να μην ολοκληρώνει την υποχρεωτική εκπαίδευση (διαρρέοντας στο Γυμνάσιο) είτε να φτάνει (ουσιαστικά το 80% μιας μαθητικής γενιάς) στο επίπεδο απολυτηρίου λυκείου», καθώς και η πολιτική της «διευκόλυνσης»⁷⁶

⁷³ Τα υψηλότερα ποσοστά φτώχειας εμφανίζονται σε νοικοκυριά όπου ο υπεύθυνος δεν έχει ολοκληρώσει το δημοτικό ή είναι απόφοιτος δημοτικού, ενώ σε νοικοκυριά με υπεύθυνο πτυχιούχο τρίτοβάθμιας εκπαίδευσης, τα ποσοστά φτώχειας εμφανίζονται σε χαμηλότερα επίπεδα, Μπαλιούρδος, Σούλης, Χρυσάκης (1998: 666)

⁷⁴ Τρέσσου (1998: 639)

⁷⁵ Το ποσοστό των αλλοδαπών και παλινοστούτων μαθητών το 2003 υπολογίζεται στο 6,7% περίπου του γενικού μαθητικού πληθυσμού, Σκούρτου, Βρατσάλης, Γκοβάρης (2004:14)

⁷⁶ Στο Δημοτικό κατάργηση εξετάσεων των δύο τελευταίων τάξεων, απρόσκοπτη προαγωγή, εξατομικευμένη διδασκαλία για αδύνατους μαθητές, περιγραφική αξιολόγηση, στο Γυμνάσιο και στο Λύκειο ελαστική αξιολόγηση, πριμοδότηση βαθμολογίας κ.τ.λ., Σταμέλιος (2002: 48, 49)

που οδηγεί στην εξίσωση των πάντων.⁷⁷ Γίνεται λόγος για στρουθοκαμηλισμό, παρουσίαση περιορισμένης μαθητικής διαρροής και απόδοσή της στις ιδιαίτερες συμπεριφορές και στα πολιτισμικά χαρακτηριστικά των ομάδων που αποκλείονται ή στην προσωπική συμπεριφορά ορισμένων γονέων.⁷⁸ Γίνεται λόγος για «ρητορική περί ίσων ευκαιριών», για ένα «ισοπεδωτικό, μονολιθικό, άκαμπτο» σχολείο που «ζητάει από ένα ανομοιογενές μαθητικό σύνολο τις ίδιες επιδόσεις, ιδιότητες, ικανότητες», ένα σχολικό σύστημα που «αντί να βρίσκει τις μεθόδους και τις τεχνικές εκείνες που θα μεταδίδουν και σ' εκείνους που μεταφέρουν από το οικογενειακό τους περιβάλλον "μορφωτικά μειονεκτήματα" την ποσότητα και την ποιότητα γνώσεων που αντιστοιχούν σε κάθε επίπεδο, ασχολείται με αποκλειστική μανία στο πώς θα εντοπίσει τους επιδεκτικούς και τους ανεπίδεκτους».⁷⁹

Η αλήθεια είναι ότι στην Ελλάδα όπως και σε άλλες χώρες η γενίκευση της υποχρεωτικής πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης συνοδεύτηκε μεν από μέτρα για την κάλυψη των συγκεκριμένων αναγκών των μειονεκτούντων μαθητών, τα οποία προφανώς δεν ήταν επαρκή. Ανεπαρκή προφανώς ήταν και τα μέτρα που θεσπίστηκαν για την ακώλυτη προαγωγή στις τάξεις του υποχρεωτικού σχολείου, εφόσον δεν συνοδεύτηκαν από κάποια συστηματική, ειδική φροντίδα για τους μαθητές που υστερούν. Έτσι παρατηρήθηκε το φαινόμενο να αυξάνονται τα ποσοστά συμμετοχής στη στοιχειώδη εκπαίδευση και παράλληλα να αυξάνεται ο λειτουργικός αναληφαβητισμός μεταξύ των αποφοίτων της, να μετατίθεται το πρόβλημα εκτός σχολείου στους μαθητές και τις οικογένειές τους και να μειώνονται σε σημαντικό βαθμό οι πιθανότητες επιτυχούς ολοκλήρωσης της φοίτησης στο γυμνάσιο, σε ένα σχολείο που με την προσέλευση ομογενών και παλινοστούτων έχει γίνει πλήρον πολυπολιτισμικό.

⁷⁷ Ο.π.: 41

⁷⁸ Τρέσσου (1998: 640)

⁷⁹ Κάτσικας (2005: 141)

ΕΝΟΤΗΤΑ Β΄: ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΜΑΘΗΤΙΚΗΣ ΔΙΑΡΡΟΗΣ ΣΤΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Β1. Εισαγωγή – Ιστορικό

Η πρώτη έρευνα (Α΄ Έρευνα) καταγραφής της μαθητικής διαρροής από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο διεξήχθη το 1994, με χρηματοδότηση του ΟΕΕΚ. Η έρευνα αυτή αφορούσε τον κατώτερο κύκλο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (Γυμνάσιο) και είχε δύο φάσεις:

Α΄ φάση: Καταγραφή της διαρροής των μαθητών που γράφτηκαν στην Α΄ Γυμνασίου τις σχολικές χρονιές 1987-88, 1989-90 και 1991-92 (γενιές μαθητών¹ 1987-88, 1989-90 και 1991-92).

Β΄ φάση: Έρευνα σε πανελλήνια κλίμακα με τη μέθοδο της συνέντευξης σε δείγμα των νέων που γράφτηκαν στην Α΄ Γυμνασίου τη σχολική χρονιά 1991-92 και στη συνέχεια διέκοψαν τη φοίτηση, ώστε να διαπιστωθούν οι λόγοι που τους ώθησαν να εγκαταλείψουν το σχολείο, οι συνθήκες στις οποίες ζουν, τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν καθώς και οι ανάγκες τους για επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση.² Επιπλέον μετά την υλοποίηση της Α΄ Έρευνας το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο διεξήγαγε διεθνές συνέδριο στην Αθήνα με θέμα τη «Σχολική Αποτυχία».³

Από το 1999, ύστερα από την ολοκλήρωση μελέτης σκοπιμότητας στο πλαίσιο του Β΄ ΚΠΣ, λειτούργει στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο "**Παρατηρητήριο Μετάβασης στην Εκπαίδευση και την Αγορά Εργασίας Μαθητών Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης**". Μία από τις δραστηριότητές του είναι η καταγραφή, σε τακτά χρονικά διαστήματα, της μαθητικής διαρροής στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση (Γυμνάσιο, Ενιαίο Λύκειο, ΤΕΕ).

Στο πλαίσιο αυτό διεξήχθη η δεύτερη έρευνα (Β΄ Έρευνα) καταγραφής της μαθητικής διαρροής, η οποία ξεκίνησε το 2000 και ολοκληρώθηκε το 2001. Και η έρευνα αυτή αφορούσε τον κατώτερο κύκλο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και συγκεκριμένα τους μαθητές που γράφτηκαν στο Γυμνάσιο το 1997-98 (γενιά μαθητών 1997-98). Να σημειωθεί

¹ Με τον όρο αυτόν αποδίδεται ο διεθνώς καθιερωμένος όρος "cohort" = κοόρτη (βλ. κεφ Α1.5)

² Τα ευρήματα και των δύο φάσεων της έρευνας δημοσιεύτηκαν σε βιβλίο με τίτλο: "Οι μαθητές που εγκαταλείπουν τις σπουδές τους στο Γυμνάσιο και οι ανάγκες τους για επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση", Αθήνα 1996

³ ΥΠΕΠΘ, Πρακτικά Ευρωπαϊκού Συμποσίου (1997)

ότι η μέθοδος που ακολουθήθηκε ήταν η ίδια με αυτήν της πρώτης έρευνας, ώστε να υπάρχει η δυνατότητα σύγκρισης των αποτελεσμάτων των δύο ερευνών.⁴

Στην παρούσα έρευνα καταγράφεται, με την ίδια μέθοδο που εφαρμόστηκε στις προηγούμενες περιπτώσεις, η μαθητική διαρροή της γενιάς μαθητών 2000-01. Πρόκειται για την τρίτη έρευνα καταγραφής της μαθητικής διαρροής (Γ΄ Έρευνα) που διεξάγεται από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, η οποία επεκτείνεται για πρώτη φορά και στον ανώτερο κύκλο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (Ενιαίο Λύκειο, ΤΕΕ).⁵

B2. Στόχοι

⇒ Για τους μαθητές που γράφτηκαν στην Α΄ τάξη ημερησίων σχολείων της δημόσιας δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (Γυμνάσιο, Ενιαίο Λύκειο, ΤΕΕ) το σχολικό έτος 2000-2001:

- να προσδιοριστεί το μέγεθος της μαθητικής διαρροής σε κάθε τύπο σχολείου
- να προσδιοριστεί η κατανομή αυτής της διαρροής ως προς διάφορες παραμέτρους (τάξη, φύλο, γεωγραφική περιφέρεια, νομό, αστικότητα)

⇒ Να γίνουν συγκρίσεις με ευρήματα παλαιότερων ερευνών, ώστε να διαπιστωθεί η διαχρονική εξέλιξη του φαινομένου της μαθητικής διαρροής

⇒ Να συγκριθεί η μαθητική διαρροή στην ελληνική δευτεροβάθμια εκπαίδευση με τη μαθητική διαρροή άλλων χωρών (κυρίως της Ευρωπαϊκής Ένωσης)

B3. Μέθοδος καταγραφής της μαθητικής διαρροής

B3.1 Γενικά. Η συλλογή των σχετικών στοιχείων γίνεται από το Μητρώο Μαθητών του σχολείου (απογραφική έρευνα). Όσον αφορά το Γυμνάσιο, στο Μητρώο καταχωρούνται, κάθε σχολική χρονιά στην Α΄ τάξη, οι μαθητές των οποίων τα απολυτήρια έχουν σταλεί αυτεπάγγελτα από τα Δημοτικά σχολεία της περιοχής, καθώς και εκείνοι που ζήτησαν μετεγγραφή από το Γυμνάσιο, όπου είχε αρχικά σταλεί το απολυτήριό τους. Ακολουθεί η καταχώρηση των μαθητών που μεταγράφηκαν από άλλα Γυμνάσια στη Β΄ και Γ΄ τάξη.

Παρόμοια είναι η λογική καταχώρησης και στο Μητρώο Μαθητών του Ενιαίου Λυκείου και των ΤΕΕ, με τη διαφορά ότι εδώ δεν έχουμε αυτεπάγγελτες εγγραφές.

Για τη συλλογή των στοιχείων από τους τρεις τύπους σχολείου χρησιμοποιήθηκαν αντίστοιχα τρεις Πίνακες Καταγραφής Μαθητικής Διαρροής, διαφορετικοί μεταξύ τους, όμως με συμβατή δομή, ώστε να είναι δυνατές συγκρίσεις.

⁴ Στοιχεία για την Α΄ και Β΄ έρευνα μαθητικής διαρροής υπάρχουν στην ιστοσελίδα του Παρατηρητηρίου Μετάβασης του Π.Ι. (<http://www.pi-schools.gr/programs/par/index1.htm>)

⁵ Επισημαίνεται ότι στις δύο προηγούμενες έρευνες μαθητικής διαρροής, που διεξήχθησαν από το Παρατηρητήριο Μετάβασης του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου (Α΄ και Β΄ έρευνα), ο όρος cohort αποδόθηκε ως “φουρνιά μαθητών”. Στην έρευνα αυτή (Γ΄ έρευνα) ο όρος αυτός κρίθηκε σκόπιμο να αποδοθεί με τον πιο δόκιμο όρο “γενιά μαθητών”

B3.2 Πίνακας Καταγραφής Μαθητικής Διαρροής Γυμνασίου. Στον Πίνακα Καταγραφής Μαθητικής Διαρροής Γυμνασίου (βλ. Παράρτημα Α΄) ζητήθηκαν κατά στήλες στοιχεία για τις εξής κατηγορίες μαθητών:

ΣΤΗΛΕΣ

ΕΓΓΡΑΦΗ ΣΤΟ ΜΗΤΡΩΟ

A. Μαθητές της Α΄ τάξης που γράφτηκαν στο Μητρώο Μαθητών το σχολικό έτος 2000-01. Συγκεκριμένα ζητήθηκε να αναγραφεί ο αριθμός των απολυτηρίων των μαθητών, τα οποία στάλθηκαν στο Γυμνάσιο (από το Δημοτικό ή με μετεγγραφή στην Α΄ τάξη από άλλα Γυμνάσια) και καταχωρήθηκαν στο Μητρώο Μαθητών.

ΜΕΤΕΓΓΡΑΦΕΣ ΣΤΗΝ Α΄, Β΄, Γ΄ ΤΑΞΗ

Μαθητές που μεταγράφηκαν σε άλλα Γυμνάσια:

B. κατά τη διάρκεια του πρώτου χρόνου.

Γ. αφού πρώτα απορρίφθηκαν στην Α΄ ή Β΄ τάξη (μία ή περισσότερες φορές).

Δ. αφού πρώτα προάχθηκαν στη Β΄ ή Γ΄ τάξη.

ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ

E. Μαθητές που δεν φοίτησαν καθόλου.

ΣΤ. Μαθητές που φοίτησαν για ένα χρονικό διάστημα στην Α΄ τάξη, αλλιά διέκοψαν και εγκατέλειψαν το σχολείο, ή φοίτησαν στην Α΄ τάξη, δεν προβιβάστηκαν στη Β΄ και εγκατέλειψαν το σχολείο (Διαρροή στην Α΄ τάξη).

Z. Μαθητές που πήραν προαγωγή για τη Β΄ τάξη αλλιά δεν φοίτησαν καθόλου, ή διέκοψαν τη φοίτηση στη Β΄ και εγκατέλειψαν το σχολείο, ή φοίτησαν, δεν προβιβάστηκαν στη Γ΄ τάξη και εγκατέλειψαν το σχολείο (Διαρροή στη Β΄ τάξη).

H. Μαθητές που πήραν προαγωγή για τη Γ΄ τάξη αλλιά δεν φοίτησαν καθόλου, ή διέκοψαν τη φοίτηση στη Γ΄ και εγκατέλειψαν το σχολείο χωρίς να προσέλθουν στις απολυτήριες εξετάσεις (Διαρροή στη Γ΄ τάξη).

ΚΑΝΟΝΙΚΗ ΦΟΙΤΗΣΗ

Θ. Μαθητές που πήραν το απολυτήριο Γυμνασίου ή φοιτούν ακόμη σε κάποια τάξη ή χρωστούν ένα ή περισσότερα μαθήματα για τη λήψη του απολυτηρίου (Κανονική φοίτηση).

Στον Πίνακα Καταγραφής Μαθητικής Διαρροής Γυμνασίου, για καθεμία από τις παραπάνω κατηγορίες έπρεπε να καταγραφεί, εκτός του συνολικού αριθμού των περιπτώσεων, και ο αριθμός αγοριών και κοριτσιών.

Ο πραγματικός αριθμός των μαθητών που γράφτηκαν κανονικά στο σχολείο προσδιορίζεται με αφαίρεση των στοιχείων της Β΄ στήλης από τα στοιχεία της Α΄ [γράφτηκαν κανονικά = Α΄ στήλη - Β΄ στήλη]. Οι πίνακες και τα διαγράμματα στην ανάλυση (βλ. Ενότητα Γ΄) αναφέρονται στους μαθητές που γράφτηκαν κανονικά στο σχολείο.

Δυστυχώς είναι αδύνατον να ελεγχθεί η σχολική πορεία των μαθητών που μεταγράφηκαν σε άλλη Γυμνάσια, αφού πρώτα απορρίφθηκαν στην Α΄ ή Β΄ τάξη μία ή περισσότερες φορές (στήλη Γ), καθώς και των μαθητών που μεταγράφηκαν σε άλλη Γυμνάσια, αφού πρώτα πήραν προαγωγή για τη Β΄ ή τη Γ΄ τάξη (στήλη Δ΄). Ασφαλώς οι μαθητές αυτοί, σε ένα μικρό έστω ποσοστό, εγκαταλείπουν το Γυμνάσιο πριν αποπερατώσουν την εννιάχρονη υποχρεωτική εκπαίδευση.

Επειδή όμως η πιθανότητα να τελειώσουν το σχολείο είναι μεγάλη, για να διευκολυνθεί η ανάλυση θεωρήθηκε ότι οι μαθητές αυτοί φοίτησαν κανονικά στο νέο σχολείο τους (Υπόθεση Α΄)⁶, επομένως συναθροίστηκαν στη στήλη της κανονικής φοίτησης.

Η ανάλυση, λοιπόν, των στοιχείων των Πινάκων Καταγραφής Μαθητικής Διαρροής Γυμνασίου βασίστηκε στην παρακάτω σχέση

Γράφτηκαν κανονικά = Φοίτησαν κανονικά + Μαθητική Διαρροή
Γράφτηκαν κανονικά = Α΄ στήλη - Β΄ στήλη
Φοίτησαν κανονικά = Θ΄ στήλη + Γ΄ στήλη + Δ΄ στήλη
Μαθητική διαρροή = Ε΄ στήλη + ΣΤ΄ στήλη + Ζ΄ στήλη + Η΄ στήλη

Επισημαίνεται, τέλος, ότι καταβλήθηκε προσπάθεια η δομή του Πίνακα Καταγραφής της Μαθητικής Διαρροής στο Γυμνάσιο να είναι συμβατή με αντίστοιχο πίνακα που χρησιμοποίησε η Μ. Δρεττάκη για τη συγκέντρωση παρόμοιων στοιχείων για τα σχολικά έτη 1980/81, 1981/82 και 1982/83.⁷ Αυτό δίνει τη δυνατότητα συγκρίσεων με στόχο τη διαπίστωση της διαχρονικής εξέλιξης του φαινομένου.

B3.3 Πίνακας Καταγραφής Μαθητικής Διαρροής Ενιαίου Λυκείου. Στον Πίνακα Καταγραφής Μαθητικής Διαρροής Ενιαίου Λυκείου (βλ. Παράρτημα Α΄) ζητήθηκαν κατά στήλες στοιχεία για τις εξής κατηγορίες μαθητών:

ΣΤΗΛΕΣ

ΕΓΓΡΑΦΗ ΣΤΟ ΜΗΤΡΩΟ

- A.** Μαθητές της Α΄ τάξης που γράφτηκαν στο Μητρώο Μαθητών το σχολικό έτος 2000-01.

ΜΕΤΕΓΓΡΑΦΕΣ ΣΤΗΝ Α΄, Β΄, Γ΄ ΤΑΞΗ

Μαθητές που μεταγράφηκαν σε άλλο σχολείο (Ενιαίο Λύκειο ή ΤΕΕ):

- B.** κατά τη διάρκεια του πρώτου χρόνου.

⁶ Στο κεφάλαιο Γ1.2 παρουσιάζεται μια προσέγγιση στην εκτίμηση της μαθητικής διαρροής στο Γυμνάσιο που στηρίζεται σε άλλη υπόθεση (Υπόθεση Β΄)

⁷ Δρεττάκη (1993)

Γ. αφού πρώτα απορρίφθηκαν στην Α΄ ή Β΄ τάξη (μία ή περισσότερες φορές).

Δ. αφού πρώτα προάχθηκαν στη Β΄ ή Γ΄ τάξη.

ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ

Ε. Μαθητές που δεν φοίτησαν καθόλου, ή φοίτησαν για ένα χρονικό διάστημα στην Α΄ τάξη αλλήλ' διεκόψαν και εγκατέλειψαν το σχολείο, ή φοίτησαν στην Α΄ τάξη, δεν προβιβάστηκαν στη Β΄ και εγκατέλειψαν το σχολείο (Διαρροή στην Α΄ τάξη).

ΣΤ. Μαθητές που προάχθηκαν στη Β΄ τάξη αλλήλ' δεν φοίτησαν καθόλου, ή διεκόψαν τη φοίτηση στη Β΄ και εγκατέλειψαν το σχολείο, ή φοίτησαν, δεν προβιβάστηκαν στη Γ΄ τάξη και εγκατέλειψαν το σχολείο (Διαρροή στη Β΄ τάξη).

Ζ. Μαθητές που προάχθηκαν στη Γ΄ τάξη αλλήλ' δεν φοίτησαν καθόλου, ή διεκόψαν τη φοίτηση στη Γ΄ και εγκατέλειψαν το σχολείο χωρίς να προσέλθουν στις απολυτήριες εξετάσεις (Διαρροή στη Γ΄ τάξη).

ΚΑΝΟΝΙΚΗ ΦΟΙΤΗΣΗ

Η. Μαθητές που πήραν το απολυτήριο του Ενιαίου Λυκείου ή φοιτούν ακόμη σε κάποια τάξη του σχολείου ή χρωστούν ένα ή περισσότερα μαθήματα για τη λήψη του απολυτηρίου.

Ο ορισμός των μαθητών που "γράφτηκαν κανονικά" και που "φοίτησαν κανονικά" ακολουθεί τη λογική που περιγράφηκε για το Γυμνάσιο (βλ. Υπόθεση Α΄ στο κεφ. Β3.2).⁸

Η ανάλυση των στοιχείων των Πινάκων Καταγραφής Μαθητικής Διαρροής Ενιαίου Λυκείου βασίστηκε στην παρακάτω σχέση:

Γράφτηκαν κανονικά = Φοίτησαν κανονικά + Μαθητική Διαρροή
Γράφτηκαν κανονικά = Α΄ στήλη - Β΄ στήλη
Φοίτησαν κανονικά = Η΄ στήλη + Γ΄ στήλη + Δ΄ στήλη
Μαθητική διαρροή = Ε΄ στήλη + ΣΤ΄ στήλη + Ζ΄ στήλη

Β3.4 Πίνακας Καταγραφής Μαθητικής Διαρροής ΤΕΕ. Στον Πίνακα Καταγραφής Μαθητικής Διαρροής ΤΕΕ (βλ. Παράρτημα Α΄) ζητήθηκαν κατά στήλες στοιχεία για τις εξής κατηγορίες μαθητών:

ΣΤΗΛΕΣ

ΕΓΓΡΑΦΗ ΣΤΟ ΜΗΤΡΩΟ

Α. Μαθητές της Α΄ τάξης που γράφτηκαν στο Μητρώο Μαθητών το σχολικό έτος 2000-01.

⁸ Στο κεφάλαιο Γ2.2 παρουσιάζεται μια προσέγγιση στην εκτίμηση της μαθητικής διαρροής στο Ενιαίο Λύκειο που στηρίζεται σε άλλη υπόθεση (Υπόθεση Β΄)

ΜΕΤΕΓΓΡΑΦΕΣ ΣΤΗΝ Α΄, Β΄, Γ΄ ΤΑΞΗ

Μαθητές που μεταγράφηκαν σε άλλο σχολείο (Ενιαίο Λύκειο ή ΤΕΕ):

Β. κατά τη διάρκεια της φοίτησής τους στην Α΄ τάξη του Α΄ κύκλου.

Γ. αφού πρώτα απορρίφθηκαν στην Α΄ ή Β΄ τάξη του Α΄ κύκλου (μία ή περισσότερες φορές).

Δ. αφού προάχθηκαν στη Β΄ τάξη του Α΄ κύκλου.

ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ

Ε. Μαθητές που δεν φοίτησαν καθόλου, ή φοίτησαν για ένα χρονικό διάστημα στην Α΄ τάξη του Α΄ κύκλου αλλά διέκοψαν και εγκατέλειψαν το σχολείο, ή φοίτησαν στην Α΄ τάξη, δεν προβιβάστηκαν στη Β΄ και εγκατέλειψαν το σχολείο.

ΣΤ. Μαθητές που προάχθηκαν στη Β΄ τάξη του Α΄ κύκλου αλλά δεν φοίτησαν καθόλου, ή διέκοψαν τη φοίτηση στη Β΄ τάξη και εγκατέλειψαν το σχολείο, ή φοίτησαν, δεν πήραν πτυχίο Α΄ κύκλου και εγκατέλειψαν το σχολείο.

ΚΑΝΟΝΙΚΗ ΦΟΙΤΗΣΗ

Ζ. Μαθητές που πήραν ΜΟΝΟ πτυχίο Α΄ κύκλου και δεν συνέχισαν στον Β΄ κύκλο ή φοιτούν ακόμη σε κάποια τάξη του σχολείου (στον Α΄ κύκλο) ή χρωστούν ένα ή περισσότερα μαθήματα για τη λήψη του πτυχίου Α΄ κύκλου.

Η. Μαθητές που συνέχισαν σπουδές στον Β΄ κύκλο (αφού ολοκλήρωσαν τον Α΄ κύκλο και πήραν το πτυχίο) και εγκατέλειψαν τις σπουδές χωρίς να έχουν πάρει το πτυχίο του Β΄ κύκλου.

Θ. Μαθητές που πήραν πτυχίο Β΄ κύκλου ή χρωστούν ένα ή περισσότερα μαθήματα για τη λήψη του πτυχίου Β΄ κύκλου ή μεταγράφηκαν (από τον Β΄ κύκλο) σε άλλο σχολείο.

Ο ορισμός των μαθητών που “γράφτηκαν κανονικά” και που “φοίτησαν κανονικά” ακολουθεί τη λογική που περιγράφηκε για το Γυμνάσιο (βλ. Υπόθεση Α΄ στο κεφ. Β3.2).⁹

Η ανάλυση των στοιχείων των Πινάκων Καταγραφής Μαθητικής ΤΕΕ βασίστηκε στην παρακάτω σχέση:

Γράφτηκαν κανονικά = Φοίτησαν κανονικά + Μαθητική Διαρροή
Γράφτηκαν κανονικά = Α΄ στήλη - Β΄ στήλη
Φοίτησαν κανονικά = Ζ΄ στήλη + Η΄ στήλη + Θ΄ στήλη + Γ΄ στήλη + Δ΄ στήλη
Μαθητική διαρροή = Ε΄ στήλη + ΣΤ΄ στήλη

Επισημαίνεται ότι στην ανάλυση που γίνεται για τα ΤΕΕ (βλ. κεφάλαιο Γ3), ως κανονικά

⁹ Στο κεφάλαιο Γ3.2 παρουσιάζεται μια προσέγγιση στην εκτίμηση της μαθητικής διαρροής στα ΤΕΕ που στηρίζεται σε άλλη υπόθεση (Υπόθεση Β΄)

φοιτήσαντες υπολογίζονται μόνο οι μαθητές των ΤΕΕ που ολοκλήρωσαν τουλάχιστον τον Α΄ κύκλο (στήλες Ζ΄+Η΄+Θ΄ συν οι μετεγγραφέντες: Γ΄+Δ΄ στήλη). Και αυτό διότι με το πτυχίο Α΄ κύκλου μπορούν να διαπραγματευτούν την είσοδό τους στην αγορά εργασίας. Παρ' όλα αυτά στο Παράρτημα Γ παρουσιάζεται μια δεύτερη ανάλυση που στηρίζεται στην παρακάτω προσέγγιση:

Γράφτηκαν κανονικά = Φοίτησαν κανονικά + Μαθητική Διαρροή
Γράφτηκαν κανονικά = Α΄ στήλη - Β΄ στήλη
Φοίτησαν κανονικά = Θ΄ στήλη + Γ΄ στήλη + Δ΄ στήλη
Μαθητική διαρροή = Ε΄ στήλη + ΣΤ΄ στήλη + Ζ΄ στήλη + Η΄ στήλη

Στην προσέγγιση αυτή ως κανονικά φοιτήσαντες υπολογίζονται οι μαθητές των ΤΕΕ που ολοκλήρωσαν τον Β΄ κύκλο (στήλη Θ΄ συν οι μετεγγραφέντες: Γ΄ + Δ΄ στήλη).

B4. Διαδικασία συλλογής στοιχείων

Το ερευνητικό υλικό μεταβιβάστηκε από τη Δ/ση Β/θμιας Εκπαίδευσης του ΥΠΕΠΘ στις Δ/σεις και τα Γραφεία Β/θμιας Εκπαίδευσης όλης της χώρας και από εκεί στα σχολεία αρμοδιότητάς τους. Μετά την ολοκλήρωση της έρευνας, τα σχολεία προώθησαν τους συμπληρωμένους πίνακες στην οικεία Δ/ση ή το Γραφείο Β/θμιας Εκπαίδευσης και αυτά στο Παρατηρητήριο Μετάβασης του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου (βλ. Διάγραμμα Β1). Σε όλα τα στάδια η διακίνηση του υλικού έγινε μέσω ταχυδρομείου, υπήρξαν όμως και περιπτώσεις όπου η διακίνηση έγινε με fax ή ηλεκτρονικό ταχυδρομείο. Για τη διευκόλυνση τέτοιων περιπτώσεων το ερευνητικό υλικό τοποθετήθηκε εξ αρχής στην ιστοσελίδα του Παρατηρητηρίου Μετάβασης του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου (<http://www.pi-schools.gr/programs/par/index1.htm>).

Οι Πίνακες Καταγραφής της Μαθητικής Διαρροής στάλθηκαν στα σχολεία τον Δεκέμβριο του 2004 και επιστράφηκαν στο μεγαλύτερο μέρος τους, άλλοι αμέσως και άλλοι με σημαντική καθυστέρηση, μέχρι τα μέσα Μαΐου του 2005 (βλ. Διάγραμμα Β2). Οι πίνακες των οποίων τα συμπληρωμένα στοιχεία κρίθηκαν αναξιόπιστα, στάλθηκαν πίσω στα σχολεία για να διορθωθούν. Μετά την ολοκλήρωση επιστροφής των προβληματικών Πινάκων και τους σχετικούς ελέγχους αξιοπιστίας των στοιχείων τους, ακολούθησε κατάταξη των σχολείων κατά αστικότητα περιοχής (αστικά, ημιαστικά, αγροτικά) με βάση τον ορισμό της Στατιστικής Υπηρεσίας¹⁰, σύμφωνα με τον οποίο:

- ⇒ Αστικές περιοχές θεωρούνται εκείνες των οποίων ο πολυπληθέστερος οικισμός (δήμος ή κοινότητα) έχει 10.000 κατοίκους και άνω. Επίσης οι περιοχές των 13 πολυεδομικών συγκροτημάτων στο σύνολό τους, ανεξάρτητα από το μέγεθος πληθυσμού του πολυπληθέστερου οικισμού και κοινότητας του συγκροτήματος.
- ⇒ Ημιαστικές περιοχές θεωρούνται εκείνες των οποίων ο πολυπληθέστερος οικισμός

¹⁰ ΕΣΥΕ (1994, 38)

(δήμος ή κοινότητα) έχει 2.000-9.999 κατοίκους.

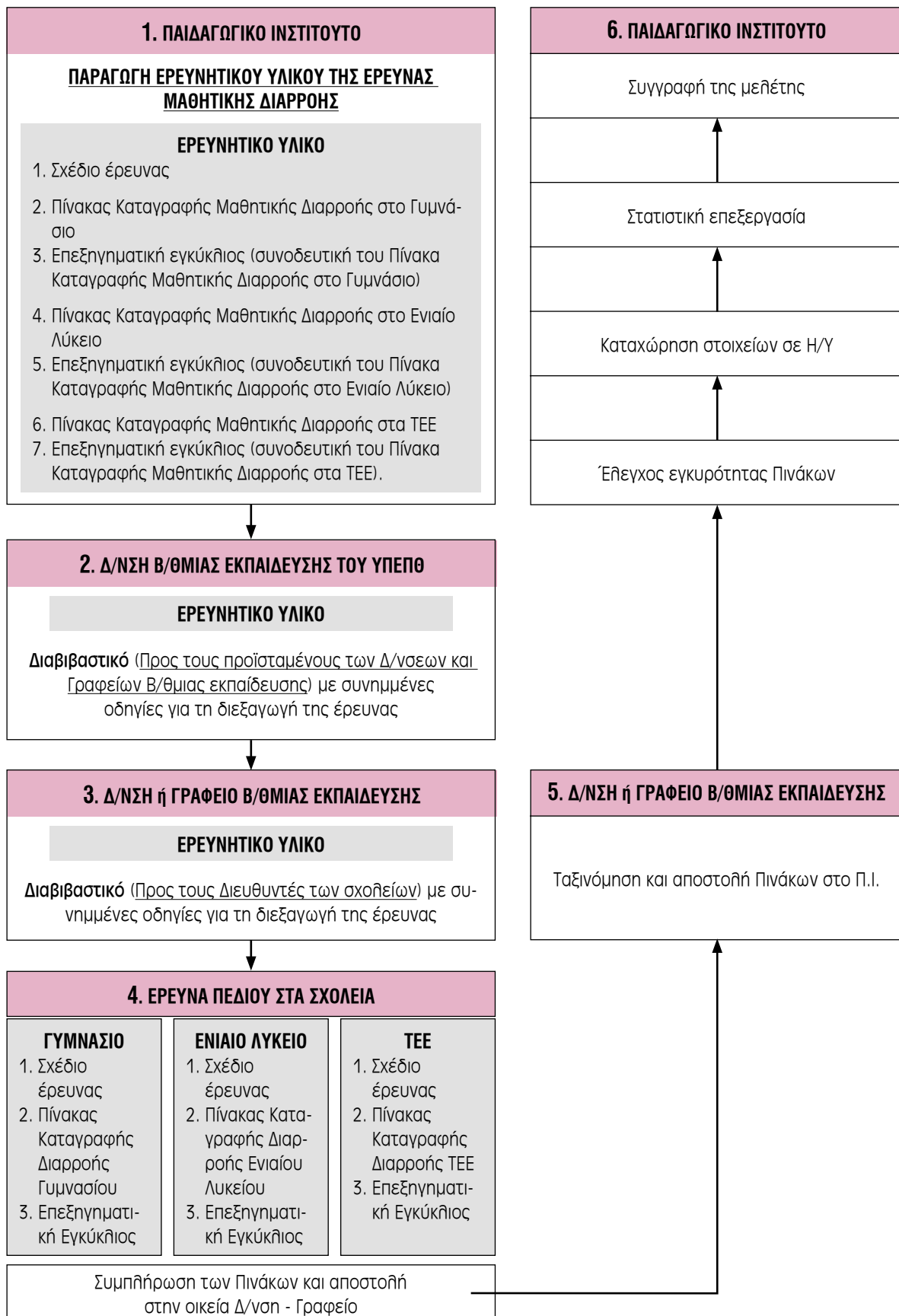
⇒ Αγροτικές περιοχές θεωρούνται εκείνες των οποίων ο πολυπληθέστερος οικισμός (δήμος ή κοινότητα) έχει λιγότερους από 2.000 κατοίκους.

Για τον προσδιορισμό της αστικότητας της περιοχής λειτουργίας κάθε Γυμνασίου χρησιμοποιήθηκε το "Λεξικό των Δήμων, Κοινοτήτων και Οικισμών της Ελλάδος" της ΕΣΥΕ¹¹, το οποίο καταρτίστηκε με βάση την απογραφή πληθυσμού του έτους 2001.

---

¹¹ ΕΣΥΕ (1994)

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Β4.1: ΔΙΑΚΙΝΗΣΗ ΤΟΥ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ

ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ	ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Β2: ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ “ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΜΑΘΗΤΙΚΗΣ ΔΙΑΡΡΟΗΣ ΣΤΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ (ΓΥΜΝΑΣΙΟ, ΕΝΙΑΙΟ ΛΥΚΕΙΟ, ΤΕΕ)”																	
	2004			2005						2006								
	Σ	Ο	Ν	Δ	Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Α	Μ	Ι						
Κατάθεση σχεδίου έρευνας από ΠΜ * σε Δ/ση Β/θμιας του ΥΠΕΠΘ																		
Έγκριση της έρευνας από το Τμήμα Ερευνών του ΠΙ																		
Αποστολή ερευνητικού υλικού από τη Δ/ση Β/θμιας στις Δ/σεις και τα Γραφεία όλης της χώρας																		
Αποστολή στο ΠΜ συμπληρωμένων Πινάκων από τις Δ/σεις και τα Γραφεία																		
Έλεγχος εγκυρότητας Πινάκων																		
Επικοινωνία (τηλεφωνικά και γραπτώς) με τα σχολεία που έστειλαν λανθασμένους πίνακες και επιστροφή των πινάκων																		
Αποστολή από τα σχολεία στο ΠΜ των διορθωμένων Πινάκων																		
Καταχώρηση στοιχείων (data entry)																		
Στατιστική επεξεργασία																		
Συγγραφή μελέτης																		

* Παρατηρητήριο Μετάβασης

B5. Στατιστική επεξεργασία

Η καταχώρηση των δεδομένων των “Πινάκων Καταγραφής της Μαθητικής Διαρροής” έγινε με το πρόγραμμα Microsoft Office Access. Η στατιστική επεξεργασία των δεδομένων έγινε με το πρόγραμμα SPSS. Για τα διαγράμματα χρησιμοποιήθηκε το πρόγραμμα Microsoft Office Excel. Οι χάρτες έγιναν με το πρόγραμμα ARCVIEW.

B6. Τρόπος παρουσίασης των δεδομένων

Η παρουσίαση και η ανάλυση των δεδομένων γίνονται στην Ενότητα Γ σε 5 κεφάλαια. Στα κεφάλαια Γ1, Γ2, Γ3 παρουσιάζεται η μαθητική διαρροή στο Γυμνάσιο, στο Ενιαίο Λύκειο και στα ΤΕΕ αντίστοιχα. Καθένα από τα κεφάλαια αυτά αποτελείται από 9 υποκεφάλαια. Συγκεκριμένα το κεφάλαιο Γ1 έχει τα υποκεφάλαια Γ1.1, Γ1.2, Γ1.3,.....,Γ1.9. Το κεφάλαιο Γ2 έχει τα υποκεφάλαια Γ2.1, Γ2.2, Γ2.3,.....,Γ2.9 και, τέλος, το κεφάλαιο Γ3 έχει τα υποκεφάλαια Γ3.1, Γ3.2, Γ3.3,.....,Γ3.9. Για τη διευκόλυνση των συγκρίσεων ομοειδών ευρημάτων μεταξύ των τριών διαφορετικών τύπων σχολείου, υπάρχει αντιστοιχία περιεχομένου στα υποκεφάλαια που έχουν τον ίδιο καταληκτικό αριθμό. Πχ. στα υποκεφάλαια Γ1.3, Γ2.3 και Γ3.3 παρουσιάζεται η μαθητική διαρροή κατά τάξη στο Γυμνάσιο, Ενιαίο Λύκειο και ΤΕΕ αντίστοιχα. Στο κεφάλαιο Γ4 παρουσιάζεται μια εκτίμηση για τη μαθητική διαρροή στο σύνολο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Τέλος, στο κεφάλαιο Γ5 παρουσιάζονται συγκριτικά στοιχεία και για τους τρεις τύπους σχολείων και αναγράφονται τα συμπεράσματα της έρευνας.

Για την παρουσίαση των δεδομένων χρησιμοποιήθηκαν πίνακες απλής και διπλής εισόδου, διαγράμματα και χάρτες. Αυτό το ερευνητικό υλικό παρατίθεται, ξεχωριστά για καθέναν από τους τρεις τύπους σχολείου, στο τελευταίο υποκεφάλαιο του αντίστοιχου κεφαλαίου (υποκεφάλαια Γ1.9, Γ2.9, Γ3.9).

Επιπλέον στην παρουσίαση του ερευνητικού υλικού ακολουθούν οι παρακάτω συμβάσεις:

Πίνακες

- ⇒ Στην κορυφή των στηλών όπου παρατίθενται απόλυτες συχνότητες υπάρχει το γράμμα N.
- ⇒ Οι σχετικές συχνότητες αναγράφονται με πλάγια γράμματα και στην κορυφή των αντίστοιχων στηλών αναγράφεται το %.
- ⇒ Για τη διευκόλυνση των συγκρίσεων ομοειδών ευρημάτων μεταξύ των τριών διαφορετικών τύπων σχολείου υπάρχει αντιστοιχία περιεχομένου στους πίνακες που έχουν τον ίδιο καταληκτικό αριθμό. Πχ. στους Πίνακες Γ1.6, Γ2.6 και Γ3.6 παρουσιάζεται η μαθητική διαρροή κατά γεωγραφική περιφέρεια στο Γυμνάσιο, Ενιαίο Λύκειο και ΤΕΕ αντίστοιχα.
- ⇒ Στοιχεία από παλαιότερες έρευνες μαθητικής διαρροής αναγράφονται γραμμοσκιασμένα (αυτό γίνεται σε ορισμένους πίνακες του Γυμνασίου).

Διαγράμματα, Χάρτες

Στα διαγράμματα και στους χάρτες το Γυμνάσιο, το Ενιαίο Λύκειο και τα ΤΕΕ αντιπροσωπεύονται με κόκκινο, πράσινο και γαλάζιο χρώμα αντίστοιχα.

[Στους χάρτες χρησιμοποιείται η μέθοδος ταξινόμησης Natural Breaks. Με τη μέθοδο αυτή προσδιορίζονται τα όρια μεταξύ των διαφορετικών κλάσεων με τη χρήση μιας στατιστικής φόρμουλας (Jenk's optimization). Η προσέγγιση αυτή εγγυάται την ελαχιστοποίηση της διασποράς εντός των κλάσεων.]

B7. Σχολεία που συμμετείχαν στην έρευνα

ΠΙΝΑΚΑΣ Β1: ΑΡΙΘΜΟΣ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΚΑΙ ΜΑΘΗΤΩΝ ΠΟΥ ΣΥΜΜΕΤΕΙΧΑΝ ΣΤΗΝ ΕΡΕΥΝΑ ΜΑΘΗΤΙΚΗΣ ΔΙΑΡΡΟΗΣ						
ΤΥΠΟΣ ΣΧΟΛΕΙΩΝ	Δυναμικό στο σύνολο της χώρας (Σχολικό έτος 2000-01)*			Συμμετείχαν στην έρευνα μαθητικής διαρροής		
	Αριθμός σχολείων	Μαθητές Α΄ τάξης		Αριθμός σχολείων	Μαθητές Α΄ τάξης	
		Σύνολο	Κορίτσια		Σύνολο	Κορίτσια
Ημερήσια Γυμνάσια	1.768	119.055	55.664	1.703	108.320	52.029
Ημερήσια Ενιαία Λύκεια	1.185	75.789	41.189	1.123	74.046	40.513
Ημερήσια ΤΕΕ	412	47.038	19.518	397	45.074	18.651
ΣΥΝΟΛΟ	3.365	241.882	116.371	3.223	227.440	111.193
* Στοιχεία ΥΠΕΠΘ (ΔΙΠΕΕ – ΤΜΗΜΑ ΕΠΙΧ. ΕΡΕΥΝΩΝ & ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ)						

Όπως φαίνεται στον Πίνακα Β1, στην έρευνα έλαβαν μέρος 3.223 ημερήσια σχολεία της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης της χώρας από τα 3.365 ημερήσια σχολεία που λειτούργησαν το σχολικό έτος 2000-2001. Η διαφορά οφείλεται στο γεγονός ότι από την έρευνα **εξαιρέθηκαν**, για διαφορετικούς λόγους, οι ειδικοί τύποι σχολείου (αθλητικά, ειδικής αγωγής, μειονοτικά, εκκλησιαστικά, αποδήμων ελληνοπαίδων, ιεροδιδασκαλεία, μουσουλμάνων, αναπήρων παιδών).

ΕΝΟΤΗΤΑ Γ΄: ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Γ1. Μαθητική διαρροή στο Γυμνάσιο

Γ1.1 Υπολογισμός των μαθητών Γυμνασίου που “Γράφτηκαν κανονικά” και των μαθητών που “Φοίτησαν κανονικά” (γενιά μαθητών 2000-01). Στον Πίνακα Γ1.1 παρουσιάζονται συγκεντρωτικά τα στοιχεία (απόλυτες συχνότητες) που συγκεντρώθηκαν από 1.703 Γυμνάσια (το σύνολο των ημερησίων Γυμνασίων το σχολικό έτος 2000-01 πλην σχολείων ειδικών περιπτώσεων – βλ. κεφ. Β7). Ο Πίνακας Γ1.1 έχει την ίδια δομή με τον Πίνακα Καταγραφής της Μαθητικής Διαρροής στο Γυμνάσιο, έτσι ώστε τα κεφαλαία γράμματα σε κάθε στήλη του να παραπέμπουν στις αντίστοιχες στήλες του Πίνακα Καταγραφής της Μαθητικής Διαρροής (βλ. Παράρτημα Α΄). Επισημαίνεται ότι για λόγους συντομίας τα στοιχεία που αναφέρονται στη μαθητική διαρροή αναγράφονται συγκεντρωτικά για όλες τις τάξεις σε μία μόνο στήλη (E+ΣΤ+Ζ+Η).

Στον Πίνακα Γ1.2 η πρώτη στήλη αναφέρεται στους μαθητές που γράφτηκαν κανονικά και προκύπτει από τον Πίνακα Γ1.1 με αφαίρεση της Β΄ από την Α΄ στήλη του. Στον Πίνακα αυτό αναγράφονται και τα ποσοστά επί του συνόλου των κανονικά εγγραφέντων μαθητών.

Από την εξέταση των στοιχείων του Πίνακα Γ1.2 προκύπτει ότι για την εξεταζόμενη γενιά μαθητών 2000-01 (δηλαδή μαθητών που γράφτηκαν στην Α΄ τάξη Γυμνασίου το σχολικό έτος 2000-01) ποσοστό 2,69% από αυτούς που γράφτηκαν κανονικά απορρίφθηκε στην Α΄ ή Β΄ τάξη και μεταγράφηκε σε άλλα Γυμνάσια. Επίσης ποσοστό 5,22% από τους κανονικά εγγραφέντες μεταγράφηκε σε άλλα Γυμνάσια αφού πήρε πρώτα προαγωγή για τη Β΄ ή Γ΄ τάξη. Η σχολική πορεία των μαθητών των δύο αυτών κατηγοριών είναι αδύνατο να διερευνηθεί. Για τον λόγο αυτό, και για να διευκολυνθεί η ανάληψη, θεωρήθηκε ότι οι μαθητές αυτοί φοίτησαν κανονικά στο νέο τους σχολείο (**Υπόθεση Α΄**), επομένως συναθροίστηκαν στη στήλη της κανονικής φοίτησης (Πίνακας Γ1.3).

Η παραπάνω προσέγγιση διευκολύνει και τις συγκρίσεις των στοιχείων της παρούσας έρευνας με παλαιότερες έρευνες καταγραφής της μαθητικής διαρροής στο Γυμνάσιο που διεξήχθησαν από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο το 1994 και το 2000 και αφορούσαν τις γενιές μαθητών 1987-88/1989-90/1991-92 και 1997-98 αντίστοιχα. Τα στοιχεία αυτών των παλαιότερων ερευνών παρουσιάζονται στους πίνακες γραμμοσκιασμένα. Τέλος, σε μερικές περιπτώσεις γίνεται επιπλέον σύγκριση στοιχείων με την έρευνα της Μ. Δρεττάκη, η οποία διεξήχθη στις αρχές της δεκαετίας του '80 με την ίδια μέθοδο.

Γ1.2 Μαθητική διαρροή στο Γυμνάσιο στο σύνολο της χώρας. Σύμφωνα με τα στοιχεία του Πίνακα Γ1.3, από τους 108.320 (100%) μαθητές της γενιάς μαθητών 2000-01 που γράφτηκαν κανονικά στην Α΄ Γυμνασίου οι 101.728 (93,91%) φοίτησαν κανονικά, ενώ 6.592 μαθητές διέρρευσαν (6,09%).

Η μαθητική διαρροή στο Γυμνάσιο είναι 6,09% (γενιά μαθητών 2000-01)

Επιπλέον, από τη συγκριτική επισκόπηση των στοιχείων της γενιάς μαθητών 2000-01 με τις τέσσερις γενιές μαθητών που εξετάστηκαν στις αντίστοιχες έρευνες του Π.Ι. (1994 και 2000) προκύπτει ότι:

- ⇒ Το εθνικό ποσοστό των μαθητών που φοίτησαν κανονικά βαίνει αυξανόμενο (87,40%, 88,45%, 90,40%, 93,02%, 93,91), ενώ παράλληλα μειώνεται η μαθητική διαρροή [μαθητές που δεν φοίτησαν καθόλου και μαθητές που εγκατέλειψαν το σχολείο] (12,60%, 11,55%, 9,60%, 6,98%, 6,09%).
- ⇒ Οι μαθητές που γράφτηκαν κανονικά στην Α΄ τάξη το 2000-01 (γενιά μαθητών 2000-01) ανέρχονται σε 108.320. Ο αριθμός αυτός παρουσιάζεται αρκετά μικρότερος συγκρινόμενος με τον αριθμό των μαθητών που γράφτηκαν κανονικά στις τέσσερις γενιές μαθητών που εξετάστηκαν στις έρευνες του 1994 και του 2000. Επομένως, τα στοιχεία αυτά, που εμφανίζουν σταδιακά σαφή μείωση του μαθητικού πληθυσμού στο Γυμνάσιο, παρόλο που δεν προκύπτουν σε όλες τις περιπτώσεις από πλήρως απογραφική έρευνα¹, φέρνουν στο φως μια πτυχή του δημογραφικού προβλήματος της χώρας.

Τέλος, τα ευρήματα της παρούσας έρευνας (γενιά μαθητών 2000-01) συγκρινόμενα με τα ευρήματα των παλαιότερων ερευνών μαθητικής διαρροής του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου καθώς και με τα ευρήματα της έρευνας της Μ. Δρεττάκη δείχνουν ότι (Πίνακας Γ1.3α):

Κατά την τελευταία εικοσαετία η μαθητική διαρροή στο Γυμνάσιο σε εθνικό επίπεδο παρουσιάζει σημαντική πτώση

Γ1.3 Μαθητική διαρροή στο Γυμνάσιο κατά τάξη. Από τους Πίνακες Γ1.4, Γ1.5 διαπιστώνεται ότι:

- ⇒ Το μεγαλύτερο ποσοστό μαθητικής διαρροής παρουσιάζει η ομάδα των μαθητών που "δεν φοίτησαν καθόλου". Πρόκειται για εκείνους τους μαθητές των οποίων τα απολυτήρια στάλθηκαν από το Δημοτικό στο Γυμνάσιο της περιοχής τους, ακολούθησε η εγγραφή τους στο Μητρώο Μαθητών, αλλή οι ίδιοι δεν εμφανίστηκαν ποτέ. Το ποσοστό αυτών των μαθητών προσεγγίζει το άθροισμα των ποσοστών των μαθητών που διέρρευσαν στην Α΄, Β΄ και Γ΄ τάξη, στοιχείο που εμφανίστηκε και στις προηγούμενες έρευνες (Π.Ι. και Δρεττάκη).

¹ Ο πραγματικός αριθμός των μαθητών που γράφτηκαν κανονικά στις γενιές που εξετάστηκαν στις έρευνες του 1994 και του 2000 είναι κατά τι υψηλότερος εκείνου που αναγράφεται στον Πίνακα Γ1.3. Κι αυτό διότι, αντίθετα με την παρούσα έρευνα που είναι απογραφική, στις προηγούμενες έρευνες συμμετείχε περίπου το 95% των Γυμνασίων της χώρας

Μια άλλη προσέγγιση στην εκτίμηση της μαθητικής διαρροής στο Γυμνάσιο

Ο προσδιορισμός του ποσοστού μαθητικής διαρροής στο Γυμνάσιο (6,09%) στηρίχτηκε στην Υπόθεση Α' (βλ. κεφ. Γ1.1). Ο υπολογισμός της μαθητικής διαρροής που ακολουθεί στηρίζεται στα στοιχεία των Πινάκων Γ1.2-Γ1.3-Γ1.4 και στην υπόθεση ότι οι μαθητές που μεταγράφηκαν παρουσιάζουν στο νέο τους σχολείο ίσο ποσοστό διαρροής με τους μαθητές που δεν μεταγράφηκαν (**Υπόθεση Β'**).

Ο υπολογισμός της μαθητικής διαρροής με βάση την Υπόθεση Β' ακολουθεί τα εξής βήματα:

1. Από το σύνολο των μαθητών που γράφτηκαν κανονικά στο Γυμνάσιο (108.320) αφαιρείται ο αριθμός των μαθητών που δεν φοίτησαν καθόλου (3.275) και των μαθητών που μεταγράφηκαν έπειτα από απόρριψη στην Α' ή Β' τάξη ή προαγωγή στη Β' ή Γ' τάξη ($2.919 + 5.659 = 8.578$). Δηλαδή $108.320 - 3.275 - 8.578 = \mathbf{96.467}$.
2. Από τους **96.467** (100%) μαθητές που παρέμειναν στο Γυμνάσιο οι 2.075 (2,15%) διέρρευσαν στην Α' τάξη, οι 896 (0,93%) διέρρευσαν στη Β' τάξη και οι 346 (0,36%) διέρρευσαν στη Γ' τάξη (Πίνακας Γ1.4) [συνολική διαρροή **3.317 (3,44%)**]. Οι υπόλοιποι **93.150** μαθητές φοίτησαν κανονικά (**96,56%**).
3. Γίνεται δεκτό ότι το ποσοστό διαρροής των μαθητών που μεταγράφηκαν έπειτα από απόρριψη στην Α' ή Β' τάξη ή προαγωγή στη Β' ή Γ' τάξη είναι ίσο με το ποσοστό διαρροής που υπολογίστηκε στο προηγούμενο βήμα (Υπόθεση Β'). Επομένως, με **επιμερισμό** των μαθητών αυτής της κατηγορίας (8.578 μαθητές) προκύπτει ότι στο νέο τους σχολείο οι **295 (3,44%)** μαθητές διέρρευσαν και οι **8.283 (96,56%)** φοίτησαν κανονικά.
4. Με βάση τους υπολογισμούς που έγιναν στα προηγούμενα βήματα, στους **108.320 (100%)** μαθητές που γράφτηκαν κανονικά οι $3.275 + 3.317 + 295 = \mathbf{6.887 (6,36%)}$ διέρρευσαν [3.275 (δεν φοίτησαν καθόλου) + 3.317 (διέρρευσαν στην Α', Β', Γ' τάξη) + 295 (εκτίμηση με βάση την Υπόθεση Β' του αριθμού των μαθητών που μεταγράφηκαν και στη συνέχεια διέρρευσαν)] και οι **101.433 (93,64%)** φοίτησαν κανονικά [93.150 (παρέμειναν στο σχολείο και φοίτησαν κανονικά) + 8.283 (εκτίμηση με βάση την Υπόθεση Β' του αριθμού των μαθητών που μεταγράφηκαν και στη συνέχεια φοίτησαν κανονικά)].

Το ποσοστό λοιπόν της μαθητικής διαρροής που υπολογίζεται με βάση την Υπόθεση Β' (**6,36%**) εμφανίζεται ελάχιστα υψηλότερο από το ποσοστό που υπολογίζεται με βάση την Υπόθεση Α' (**6,09%**). Παρόλο που οι υπολογισμοί με βάση την Υπόθεση Β' προσεγγίζουν περισσότερο την πραγματικότητα, εφόσον γίνεται δεκτό ότι ένα μέρος των μαθητών που μεταγράφηκαν διαρρέει, οι Πίνακες στην ανάλυση που ακολουθεί (Γ1.1-Γ1.23) στηρίζονται σε υπολογισμούς που έγιναν με βάση την Υπόθεση Α'. Αυτό συμβαίνει διότι αφενός το υπεισερχόμενο σφάλμα είναι πολύ μικρό, αφετέρου η προσέγγιση αυτή επιτρέπει την άμεση σύγκριση με τα ευρήματα παλαιότερων ερευνών καταγραφής της μαθητικής διαρροής στο Γυμνάσιο που βασίστηκαν στην Υπόθεση Α' (έρευνα Μ. Δρεττάκη και έρευνες Παιδαγωγικού Ινστιτούτου 1994 και 2000).

Επομένως:

Σχεδόν η μισή μαθητική διαρροή στο Γυμνάσιο οφείλεται στους μαθητές που δεν παρουσιάζονται καθόλου στην Α΄ τάξη

⇒ Η μαθητική διαρροή μειώνεται από την Α΄ προς τη Γ΄ τάξη. Το ποσοστό μάλιστα των μαθητών που φτάνουν στη Γ΄ τάξη και τελικά δεν παίρνουν απολυτήριο είναι ιδιαίτερα χαμηλό (γενιά μαθητών 2000-01: 0,32%).

Γ1.4 Μαθητική διαρροή στο Γυμνάσιο κατά γεωγραφική περιφέρεια. Από τους Πίνακες Γ1.6, Γ1.7, Γ1.8, Γ1.12 διαπιστώνεται ότι:

⇒ Στην εξεταζόμενη γενιά μαθητών 2000-01 παρουσιάζεται διακύμανση στο ποσοστό μαθητικής διαρροής μεταξύ των δεκατριών γεωγραφικών περιφερειών της χώρας (εύρος τιμών από 2,73% έως 9,64%) (Πίνακας Γ1.6).

Η υψηλότερη μαθητική διαρροή στο Γυμνάσιο παρουσιάζεται στην Ανατολική Μακεδονία και Θράκη (9,64%) και σε νησιωτικές περιοχές [Κρήτη (8,34%), Ιόνια Νησιά (7,15%), Νησιά Βορείου Αιγαίου (6,91%)]. Αντίθετα η χαμηλότερη μαθητική διαρροή παρουσιάζεται στη Δυτική Μακεδονία (2,73%), στη Θεσσαλία (3,46%) και στην Ήπειρο (3,79%)

⇒ Δεν πρέπει να διαφεύγει της προσοχής όσων έχουν την ευθύνη χάραξης πολιτικής ότι η Περιοχή Πρωτεύουσας (Αττική), αν και με ποσοστό μαθητικής διαρροής (6,57%) ήλιο υψηλότερο του μέσου όρου (6,09%), εμφανίζει τον μεγαλύτερο αριθμό (απόλυτη συχνότητα) μαθητών που έχουν διαρρεύσει (Πίνακας Γ1.8). Συγκεκριμένα, το 1/3 περίπου του μαθητικού πληθυσμού που διέρρευσε βρίσκεται στην περιφέρεια της πρωτεύουσας (βλ. και Πίνακα Γ1.12).

⇒ Το μεγαλύτερο ποσοστό των μαθητών που “δεν φοίτησαν καθόλου” παρουσιάζεται στην Ανατολική Μακεδονία και Θράκη (5,24%) και το μικρότερο στη Θεσσαλία (1,76%) (Πίνακας Γ1.8).

Στις έρευνες του 1994 και του 2000 του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου η ανάληψη, αντίθετα με την παρούσα έρευνα, δεν έγινε ως προς τις 13 γεωγραφικές περιφέρειες οικονομικού προγραμματισμού αλλά ως προς τα 10 γεωγραφικά διαμερίσματα της χώρας. Στο Παράρτημα Β΄ παρουσιάζονται πέντε πίνακες (Πίνακας Α΄-Πίνακας Ε΄) στους οποίους γίνεται ανάληψη των στοιχείων της παρούσας έρευνας ως προς τα δέκα γεωγραφικά διαμερίσματα της χώρας, ώστε να καταστεί δυνατή η σύγκριση με τα αντίστοιχα ευρήματα των παλαιότερων ερευνών μαθητικής διαρροής που έκανε το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.

Από την επισκόπηση των πινάκων του Παραρτήματος Β΄ προκύπτει ότι:

- Η σύγκριση των ευρημάτων της γενιάς μαθητών 2000-01 με τα ευρήματα της προηγούμενης έρευνας μαθητικής διαρροής (γενιά μαθητών 1997-98) δείχνει ότι σε όλα τα γεωγραφικά διαμερίσματα παρουσιάζεται μείωση της μαθητικής διαρροής, εκτός από την Περιοχή Πρωτεύουσας όπου υπάρχει μικρή αύξηση (από 6,49% σε 6,57%) (Πίνακας Α΄). Η μεγαλύτερη μείωση παρουσιάζεται στη Λ. Στερεά & Εύβοια

(γενιά μαθητών 1997-98: 7,45% - γενιά μαθητών 2000-01: 4,77%), στην Κρήτη (γενιά μαθητών 1997-98: 10,32% - γενιά μαθητών 2000-01: 8,34%) και στα Νησιά Αιγαίου (γενιά μαθητών 1997-98: 8,64% - γενιά μαθητών 2000-01: 6,74%).

- Η διαφορά του μέσου ποσοστού (σύνολο χώρας) μαθητικής διαρροής από το αντίστοιχο ποσοστό κάθε γεωγραφικού διαμερίσματος για όλες τις γενιές μαθητών που έχουν ερευνηθεί την τελευταία εικοσαετία είναι πάντοτε θετική για την Κρήτη, τη Θράκη, τα Νησιά Αιγαίου και τα Ιόνια Νησιά. Αντίθετα η διαφορά αυτή είναι πάντοτε αρνητική για την Ήπειρο, τη Θεσσαλία και τη Μακεδονία (Πίνακας Β').

Γ1.5 Μαθητική διαρροή στο Γυμνάσιο κατά Νομό. Στοιχεία για τη μαθητική διαρροή κατά Νομό παρουσιάζονται στους Πίνακες Γ1.9, Γ1.10, Γ1.11, Γ1.12. Στον Πίνακα Γ1.9 παρουσιάζονται στοιχεία για τη μαθητική διαρροή κατά νομό για τη γενιά μαθητών 2000-01 και παράλληλα για τις γενιές μαθητών 1987-88, 1989-90 και 1991-92 (έρευνα του 1994) και 1997-98 (έρευνα του 2000), ώστε να υπάρχει η δυνατότητα παρακολούθησης της διαχρονικής εξέλιξης του φαινομένου σε επίπεδο νομού. Οι Νομοί σε κάθε στήλη ταξινομούνται κατά σειρά αυξανόμενου ποσοστού μαθητικής διαρροής και χωρίζονται με έντονη οριζόντια γραμμή σε δύο κατηγορίες: στην πρώτη κατηγορία (πάνω μέρος της στήλης) αναγράφονται οι Νομοί με μαθητική διαρροή μικρότερη από τον εθνικό μέσο όρο της εξεταζόμενης γενιάς μαθητών, ενώ στη δεύτερη κατηγορία (κάτω μέρος της στήλης) οι Νομοί με μαθητική διαρροή μεγαλύτερη. Για τη διευκόλυνση των συγκρίσεων ο Νομός Αττικής δεν παρουσιάζεται ενιαίος, αλλά, όπως και στην έρευνα του 1994, παρουσιάζονται στοιχεία ξεχωριστά για καθεμία από τις τέσσερις διοικητικές διαιρέσεις του (Αθήνα, Ανατολική Αττική, Δυτική Αττική, Πειραιάς).

Από την επεξεργασία των στοιχείων των Πινάκων Γ1.9, Γ1.10, Γ1.11, Γ1.12 διαπιστώνουμε ότι:

Ιδιαίτερα υψηλή (ποσοστό μεγαλύτερο του 9% για τη γενιά μαθητών 2000-01) παρουσιάζεται στο Γυμνάσιο η μαθητική διαρροή στους Νομούς Ξάνθης, Ροδόπης, Ρεθύμνης, Ηλείας, Σάμου και Δυτικής Αττικής

- ⇒ Στο σύνολο των 54 Νομών οι 28 παρουσιάζουν μαθητική διαρροή μικρότερη από τον εθνικό μέσο όρο και οι 26 μεγαλύτερη.
- ⇒ Η διακύμανση των ποσοστών μαθητικής διαρροής στους διάφορους Νομούς είναι μεγάλη. Όμως, συνεξετάζοντας αυτά τα ευρήματα με εκείνα των ερευνών του 1994 και του 2000, παρατηρούμε ότι το εύρος τιμών του ποσοστού μαθητικής διαρροής τα τελευταία χρόνια παρουσιάζει μείωση (Πίνακας Γ1.9). Συγκεκριμένα:
- ⇒ Για τη γενιά μαθητών 1987-88 η μαθητική διαρροή κυμαίνεται από 5,34% (Αθήνα) μέχρι 35,75% (Ξάνθη) [εύρος τιμών: 30,41].
- ⇒ Για τη γενιά μαθητών 1989-90 η μαθητική διαρροή κυμαίνεται από 5,00% (Αθήνα) μέχρι 34,63% (Ζάκυνθος) [εύρος τιμών: 29,63].
- ⇒ Για τη γενιά μαθητών 1991-92 η μαθητική διαρροή κυμαίνεται από 4,29% (Κοζάνη) μέχρι 30,43% (Ζάκυνθος) [εύρος τιμών: 26,14].
- ⇒ Για τη γενιά μαθητών 1997-98 η μαθητική διαρροή κυμαίνεται από 1,30% (Γρεβενά) μέχρι 21,71% (Ξάνθη) [εύρος τιμών: 20,41].

- ⇒ Για τη γενιά μαθητών 2000-01 η μαθητική διαρροή κυμαίνεται από 1,83% (Κοζάνη) μέχρι 17,08% (Ξάνθη) [εύρος τιμών: 15,25].
- ⇒ **Νομοί με διαχρονικά χαμηλή μαθητική διαρροή** μπορούν να χαρακτηριστούν εκείνοι που και στις πέντε εξεταζόμενες γενιές μαθητών παρουσιάζουν ποσοστό μαθητικής διαρροής χαμηλότερο από το αντίστοιχο του συνόλου της χώρας. Οι Νομοί αυτοί εμφανίζονται στον Πίνακα Γ1.10 υπογραμμισμένοι και είναι οι Νομοί: Αθήνας, Αρκαδίας, Ιωαννίνων, Καρδίτσας, Κοζάνης, Λάρισας, Μαγνησίας, Πιερίας, Φθιώτιδας, Φλώρινας, Φωκίδας.
- ⇒ **Νομοί με διαχρονικά υψηλή μαθητική διαρροή** μπορούν να χαρακτηριστούν εκείνοι που και στις πέντε εξεταζόμενες γενιές μαθητών παρουσιάζουν ποσοστό μαθητικής διαρροής μεγαλύτερο από το αντίστοιχο του συνόλου της χώρας. Οι Νομοί αυτοί εμφανίζονται στον Πίνακα Γ1.10 με έντονα γράμματα και είναι οι Νομοί: Αιτωλοακαρνανίας, Δωδεκανήσου, Ζακύνθου, Ηλείας, Ηρακλείου, Κεφαλληνίας, Λακωνίας, Λασιθίου, Λέσβου, Λευκάδας, Ξάνθης, Ρεθύμνης, Ροδόπης, Σάμου, Χαλκιδικής.
- ⇒ Με την παρέλευση του χρόνου στην πλειονότητα των Νομών παρουσιάζεται πτωτική τάση της μαθητικής διαρροής (Πίνακας Γ1.10). Τα ποσοστά μαθητικής διαρροής κατά Νομό για τη γενιά μαθητών 2000-01, συγκρινόμενα με τα αντίστοιχα ποσοστά της γενιάς μαθητών 1997-98 παρουσιάζονται στους περισσότερους Νομούς μικρότερα. Αξιοσημείωτη μάλιστα είναι η μεγάλη πτώση της μαθητικής διαρροής στον Νομό Ευρυτανίας (από 16,18% σε 4,30%) και στον Νομό Σερρών (από 11,44% σε 4,40%). Μεγαλύτερα εμφανίζονται τα ποσοστά στους Νομούς Ανατολικής Αττικής, Γρεβενών, Δράμας, Δυτικής Αττικής, Έβρου, Ηλείας, Ημαθίας, Ιωαννίνων, Κιλκίς, Κοζάνης, Μεσσηνίας, Πειραιά, Πιερίας, Πρέβεζας, Ροδόπης, Σάμου, Τρικάλων, Φθιώτιδας, Φλώρινας και Χίου.
- ⇒ Το ποσοστό των μαθητών που δεν φοίτησαν καθόλου εμφανίζεται ιδιαίτερα υψηλό στους Νομούς Ξάνθης (12,64%), Ηλείας (6,31) και Ρεθύμνης (6,27%) (Πίνακας Γ1.11).
- ⇒ Η μαθητική διαρροή στο σύνολο του Νομού Αττικής (6,57%) εμφανίζεται λίγο υψηλότερη από τον εθνικό μέσο όρο (6,09%). Επίσης εμφανίζεται υψηλότερη από τη μαθητική διαρροή της γενιάς μαθητών 1997-98 (6,49%). Ιδιαίτερα μάλιστα αυξημένη εμφανίζεται η μαθητική διαρροή στη Δυτική Αττική (9,27%) και στον Πειραιά (8,99%) (Πίνακας Γ1.12).

Η μαθητική διαρροή στο Γυμνάσιο στον Νομό Αττικής είναι υψηλότερη από τον μέσο όρο της χώρας και παρουσιάζει αυξητική τάση

Γ1.6 Μαθητική διαρροή στο Γυμνάσιο κατά σχολείο. Στον Πίνακα Γ1.13 παρουσιάζονται τα 100 Γυμνάσια με το μεγαλύτερο ποσοστό μαθητικής διαρροής. Διαπιστώνεται ότι τα σχολεία αυτά βρίσκονται, στην πλειονότητά τους, σε αγροτικές περιοχές.

Γ1.7 Μαθητική διαρροή στο Γυμνάσιο κατά φύλο. Στοιχεία για τη μαθητική διαρροή κατά φύλο παρουσιάζονται στους Πίνακες Γ1.14, Γ1.15, Γ1.16, Γ1.17, Γ1.18. Από την επισκόπηση των πινάκων αυτών προκύπτει ότι:

- ⇒ Τόσο στη γενιά μαθητών 2000-01 όσο και στις τέσσερις γενιές μαθητών που εξετάστηκαν σε προηγούμενες έρευνες του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, ο αριθμός των αγοριών που εγγράφονται στο Γυμνάσιο είναι μεγαλύτερος από τον αριθμό των κοριτσιών (Πίνακας Γ1.14). Σε όλες τις περιπτώσεις, περίπου το 52% των εγγεγραμμένων είναι αγόρια και το 48% κορίτσια. Σύμφωνα με τα στοιχεία της Στατιστικής Υπηρεσίας της Ελλάδος η αναλογία αυτή είναι περίπου ίση με την αναλογία αγοριών – κοριτσιών στην πληθυσμιακή ομάδα 10-14 ετών.²
- ⇒ Στη γενιά μαθητών 2000-01, επί των κανονικά εγγεγραμμένων αγοριών το ποσοστό μαθητικής διαρροής ανέρχεται σε 7,21%, ενώ επί των κανονικά εγγεγραμμένων κοριτσιών το ποσοστό αυτό μειώνεται σε 4,87% (Πίνακας Γ1.14). Υψηλότερο ποσοστό μαθητικής διαρροής για τα αγόρια διαπιστώνεται και σε όλες τις γενιές μαθητών που εξετάστηκαν στις προηγούμενες έρευνες. Επομένως είναι βέβαιος ο ισχυρισμός ότι τα τελευταία χρόνια:

Τα αγόρια εγκαταλείπουν το Γυμνάσιο σε μεγαλύτερο ποσοστό από ό,τι τα κορίτσια

- ⇒ Τόσο στη γενιά μαθητών 2000-01 όσο και στις τέσσερις γενιές μαθητών που εξετάστηκαν στις προηγούμενες έρευνες η διαφορά ποσοστού αγοριών – κοριτσιών που διαρρέουν στην Α΄ τάξη παρουσιάζεται μεγαλύτερη από την αντίστοιχη διαφορά στους μαθητές που δεν φοίτησαν καθόλου (Πίνακας Γ1.15).
- ⇒ Τόσο στη γενιά μαθητών 2000-01 όσο και στις τέσσερις γενιές μαθητών που εξετάστηκαν στις προηγούμενες έρευνες η διαφορά ποσοστού αγοριών – κοριτσιών που διαρρέουν στην Α΄ τάξη παρουσιάζεται μεγαλύτερη από την αντίστοιχη διαφορά στους μαθητές που διαρρέουν στη Β΄ και στη Γ΄ τάξη (Πίνακας Γ1.15).
- ⇒ Κατά γενιά μαθητών στο σύνολο των μαθητών που διέρρευσαν:
- Το 58% είναι αγόρια και το 42% είναι κορίτσια (γενιά μαθητών 1987-88)
  - Το 59% είναι αγόρια και το 41% είναι κορίτσια (γενιά μαθητών 1989-90)
  - Το 60% είναι αγόρια και το 40% είναι κορίτσια (γενιά μαθητών 1991-92)
  - Το 62% είναι αγόρια και το 38% είναι κορίτσια (γενιά μαθητών 1997-98)
  - Το 62% είναι αγόρια και το 38% είναι κορίτσια (γενιά μαθητών 2000-01)
- ⇒ Τα τελευταία λοιπόν χρόνια, στο σύνολο των μαθητών που διαρρέουν υπήρξε αύξηση της ποσοστιαίας συμμετοχής των αγοριών και μείωση της ποσοστιαίας συμμετοχής των κοριτσιών.
- ⇒ Τόσο στη γενιά μαθητών 2000-01 όσο και στις γενιές μαθητών που εξετάστηκαν στις προηγούμενες έρευνες, τα αγόρια σε όλες τις περιοχές (αστικές, ημιαστικές, αγροτικές) διαρρέουν σε μεγαλύτερο ποσοστό από τα κορίτσια. Η διαφορά αυτή είναι μάλιστα μεγαλύτερη στις ημιαστικές και στις αγροτικές περιοχές (Πίνακας Γ1.16).
- ⇒ Σε όλες τις γεωγραφικές περιφέρειες και σε όλες τις εξεταζόμενες γενιές μαθητών, το ποσοστό διαρροής των αγοριών είναι μεγαλύτερο από το αντίστοιχο των κοριτσιών. Οι μεγαλύτερες διαφορές παρουσιάζονται στη Δυτική Ελλάδα, στην Κεντρική Μακεδονία, στα Ιόνια Νησιά και στα Νησιά του Βορείου Αιγαίου (Πίνακας Γ1.17).

² http://www.statistics.gr/table_menu.asp?dt=0&sb=SPO_5&SSnid=Προβολές

⇒ Στη συντριπτική πλειονότητα των Νομών (σε 51 από τους 54 Νομούς), τα αγόρια παρουσιάζουν μεγαλύτερα ποσοστά διαρροής από τα κορίτσια (Πίνακας Γ1.18). Ιδιαίτερα μάλιστα μεγάλη είναι η διαφορά αυτή στους Νομούς Λευκάδας, Ρεθύμνης και Λασιθίου. Αντίθετα, χαρακτηριστική είναι η εξαίρεση του Νομού Ξάνθης, όπου τα κορίτσια διαρρέουν σε αρκετά μεγαλύτερο ποσοστό (20,88%) από τα αγόρια (14,10%).

Γ1.8 Μαθητική διαρροή στο Γυμνάσιο κατά αστικότητα. Στοιχεία για τη μαθητική διαρροή κατά αστικότητα παρουσιάζονται στους Πίνακες Γ1.19, Γ1.20, Γ1.21, Γ1.22. Από την επισκόπηση των πινάκων αυτών προκύπτει ότι:

⇒ Τόσο στη γενιά μαθητών 2000-01 όσο και στις γενιές μαθητών που εξετάστηκαν στις προηγούμενες έρευνες του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, η πλειονότητα των κανονικά εγγεγραμμένων μαθητών βρίσκεται στις αστικές περιοχές (Πίνακας Γ1.19).

⇒ Σε όλες τις εξεταζόμενες γενιές μαθητών (Πίνακας Γ1.19):

**Το ποσοστό μαθητικής διαρροής στο Γυμνάσιο είναι μικρότερο
στις αστικές περιοχές**

⇒ Σε όλες τις εξεταζόμενες γενιές μαθητών το ποσοστό μαθητικής διαρροής δεν παρουσιάζει μεγάλη διαφορά ανάμεσα στις ημιαστικές και αγροτικές περιοχές (Πίνακας Γ1.19).

⇒ Για τις γενιές μαθητών 1987-88, 1989-90 και 1991-92 το ποσοστό μαθητικής διαρροής στις αγροτικές και ημιαστικές περιοχές είναι περίπου διπλάσιο από το αντίστοιχο ποσοστό στις αστικές περιοχές. Για τις γενιές μαθητών 1997-98 και 2000-01 η διαφορά αυτή παρουσιάζει όμως σημαντική μείωση (Πίνακας Γ1.19).

⇒ Στοιχεία για τη μαθητική διαρροή κατά τάξη δίνονται στον Πίνακα Γ1.20, από όπου προκύπτει ότι για όλες τις εξεταζόμενες γενιές μαθητών στις περισσότερες κατηγορίες (Δεν φοίτησαν καθόλου, Διαρροή Α', Β', Γ' τάξης) το ποσοστό διαρροής στις αγροτικές περιοχές πησιάζει το ποσοστό διαρροής στις ημιαστικές περιοχές.

⇒ Στις περισσότερες γεωγραφικές περιφέρειες το ποσοστό μαθητικής διαρροής (γενιά μαθητών 2000-01) στις αστικές περιοχές είναι μικρότερο από το αντίστοιχο στις ημιαστικές και τις αγροτικές περιοχές (Πίνακας Γ1.21). Εξαίρεση αποτελούν οι ημιαστικές περιοχές της Στερεάς Ελλάδας, της Δυτικής Μακεδονίας και του Νοτίου Αιγαίου καθώς και οι αγροτικές περιοχές του Νοτίου Αιγαίου και της Περιοχής Πρωτεύουσας (Αττική).

⇒ Στους περισσότερους Νομούς οι αστικές περιοχές παρουσιάζουν μικρότερο ποσοστό μαθητικής διαρροής από τις ημιαστικές και τις αγροτικές περιοχές (γενιά μαθητών 2000-01) (Πίνακας Γ1.22).

Γ1.9 Πίνακες – Διαγράμματα – Χάρτες

ΠΙΝΑΚΑΣ Γ1.1: ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΗ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΤΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΠΟΥ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΘΗΚΑΝ ΑΠΟ 1703 ΓΥΜΝΑΣΙΑ						
ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ	ΕΓΓΡΑΦΗ ΣΤΟ ΜΗΤΡΩΟ	ΜΕΤΕΓΓΡΑΦΕΣ			ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ E+ΣΤ+Ζ+Η	ΚΑΝΟΝΙΚΗ ΦΟΙΤΗΣΗ
		Α.	Β.	Γ.		
	Γράφτηκαν στο Μητρώο Μαθητών (Α' τάξη Γυμνασίου)	Μεταγράφηκαν σε άλλα Γυμνάσια στην αρχή του πρώτου χρόνου	Απορρίφθηκαν στην Α' ή Β' τάξη και μεταγράφηκαν σε άλλα Γυμνάσια	Προάχθηκαν στη Β' ή Γ' τάξη και μεταγράφηκαν σε άλλα Γυμνάσια	Μαθητική Διαρροή (Δεν φοίτησαν καθόλου+ Διαρροή Α', Β', Γ' τάξης)	Πήραν το απολυτήριο του γυμνασίου ή φοιτούν ακόμη σε κάποια τάξη του σχολείου ή χρωστούν ένα ή περισσότερα μαθήματα για τη λήψη του απολυτηρίου
I. 1987-88	152.106	11.416	3.280	7.947	17.731	111.732
II. 1989-90	153.392	14.131	3.576	7.046	16.086	112.553
III. 1991-92	154.756	14.098	3.147	6.324	13.501	117.686
.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
IV. 1997-98	122.790	11.401	2.992	6.231	7.772	94.394
.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
V. 2000-01	120.634	12.314	2.919	5.659	6.592	93.150

ΠΙΝΑΚΑΣ Γ1.2: ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΗ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΤΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΠΟΥ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΘΗΚΑΝ ΑΠΟ 1703 ΓΥΜΝΑΣΙΑ											
ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ	ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ		ΜΕΤΕΓΓΡΑΦΕΣ				ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ			ΚΑΝΟΝΙΚΗ ΦΟΙΤΗΣΗ	
	Ν	%	Γ.	Δ.	Ε+ΣΤ+Ζ+Η	Θ.	Ν	%	Ν	%	
I. 1987-88	140.690	100,00	3.280	2,33	7.947	5,65	17.731	12,60	111.732	79,42	
II. 1989-90	139.261	100,00	3.576	2,57	7.046	5,06	16.086	11,55	112.553	80,82	
III. 1991-92	140.658	100,00	3.147	2,33	6.324	4,50	13.501	9,60	117.686	83,67	
.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	
IV. 1997-98	111.389	100,00	2.992	2,69	6.231	5,59	7.772	6,98	94.394	84,74	
.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	
V. 2000-01	108.320	100,00	2.919	2,69	5.659	5,22	6.592	6,09	93.150	86,00	

ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ	ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ		ΦΟΙΤΗΣΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ		ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ	
	N	%	N	%	N	%
1987-88	140.690	100,00	122.959	87,40	17.731	12,60
1989-90	139.261	100,00	123.175	88,45	16.086	11,55
1991-92	140.658	100,00	127.157	90,40	13.501	9,60
.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
1997-98	111.389	100,00	103.617	93,02	7.772	6,98
.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
2000-01	108.320	100,00	101.728	93,91	6.592	6,09

ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ	ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ (%)
1980-81 ⁽¹⁾	19,50*
1981-82 ⁽¹⁾	22,70*
1982-83 ⁽¹⁾	17,60*
.....	
1987-88 ⁽²⁾	12,60
1989-90 ⁽²⁾	11,55
1991-92 ⁽²⁾	9,60
.....	
1997-98 ⁽²⁾	6,98
.....	
2000-01 ⁽²⁾	6,09

(1) Στοιχεία έρευνας Μ. Δρεττάκη
(2) Στοιχεία ερευνών Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

ΠΙΝΑΚΑΣ Γ1.4: ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΤΑ ΤΑΞΗ (ΓΕΝΙΕΣ ΜΑΘΗΤΩΝ: 1987-88, 1989-90, 1991-92, 1997-98, 2000-01)																
ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ	ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ		ΦΟΙΤΗΣΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ		ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΚΑΤΑ ΤΑΞΗ											
	N	%	N	%	Δεν φοίτησαν καθόλου			Α' τάξη			Β' τάξη			Γ' τάξη		
					N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
1987-88	140.690	100,00	122.959	87,40	8.439	6,00	4.787	3,40	3.673	2,61	832	0,59				
1989-90	139.261	100,00	123.175	88,45	7.001	5,03	5.009	3,60	3.276	2,35	800	0,57				
1991-92	140.658	100,00	127.157	90,40	6.322	4,49	4.829	3,43	1.916	1,36	434	0,31				
.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....				
1997-98	111.389	100,00	103.617	93,02	3.617	3,25	2.692	2,42	1.116	1,00	347	0,31				
.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....				
2000-01	108.320	100,00	101.728	93,91	3.275	3,02	2.075	1,92	896	0,83	346	0,32				

ΠΙΝΑΚΑΣ Γ1.6: ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΤΑ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ: 2000-01)	
ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	%
1. Αττική	6,57
2. Λοιπή Στερεά & Εύβοια	4,13
3. Πελοπόννησος	5,13
4. Δυτική Ελλάδα	6,40
5. Ιόνια Νησιά	7,15
6. Ήπειρος	3,79
7. Θεσσαλία	3,46
8. Δυτική Μακεδονία	2,73
9. Κεντρική Μακεδονία	5,71
10. Ανατολική Μακεδονία και Θράκη	9,64
11. Νότιο Αιγαίο	6,65
12. Βόρειο Αιγαίο	6,91
13. Κρήτη	8,34
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	6,09

ΠΙΝΑΚΑΣ Γ1.7: ΔΙΑΦΟΡΑ ΤΟΥ ΜΕΣΟΥ ΠΟΣΟΣΤΟΥ ΜΑΘΗΤΙΚΗΣ ΔΙΑΡΡΟΗΣ ΣΤΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ ΑΠΟ ΤΟ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΟ ΠΟΣΟΣΤΟ ΚΑΘΕ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ: 2000-01)	
ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	%
1. Αττική	0,48
2. Λοιπή Στερεά & Εύβοια	-1,96
3. Πελοπόννησος	-0,96
4. Δυτική Ελλάδα	0,31
5. Ιόνια Νησιά	1,06
6. Ήπειρος	-2,30
7. Θεσσαλία	-2,63
8. Δυτική Μακεδονία	-3,36
9. Κεντρική Μακεδονία	-0,38
10. Ανατολική Μακεδονία και Θράκη	3,55
11. Νότιο Αιγαίο	0,56
12. Βόρειο Αιγαίο	0,82
13. Κρήτη	2,25

ΠΙΝΑΚΑΣ Γ 1.8: ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΤΑ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΤΑΞΗ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ: 2000-01)													
ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ		ΦΟΙΤΗΣΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ		ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΚΑΤΑ ΤΑΞΗ								
	N	%	N	%	Δεν φοίτησαν καθόλου		Α' τάξη		Β' τάξη		Γ' τάξη		
					N	%	N	%	N	%	N	%	
1. Αττική	34.695	100,00	32.414	93,43	1.054	3,04	776	2,24	339	0,98	112	0,32	
2. Λοιπή Στερεά & Εύβοια	5.665	100,00	5.431	95,87	117	2,07	71	1,25	26	0,46	20	0,35	
3. Πελοπόννησος	6.235	100,00	5.915	94,87	195	3,13	77	1,23	32	0,51	16	0,26	
4. Δυτική Ελλάδα	7.745	100,00	7.249	93,60	280	3,62	147	1,90	48	0,62	21	0,27	
5. Ιόνια Νησιά	2.379	100,00	2.209	92,85	69	2,90	61	2,56	32	1,35	8	0,34	
6. Ήπειρος	3.324	100,00	3.198	96,21	72	2,17	29	0,87	13	0,39	12	0,36	
7. Θεσσαλία	7.631	100,00	7.367	96,54	134	1,76	80	1,05	35	0,46	15	0,20	
8. Δυτική Μακεδονία	3.332	100,00	3.241	97,27	53	1,59	20	0,60	17	0,51	1	0,03	
9. Κεντρική Μακεδονία	18.694	100,00	17.627	94,29	488	2,61	345	1,85	157	0,84	77	0,41	
10. Ανατολική Μακεδονία και Θράκη	6.205	100,00	5.607	90,36	325	5,24	189	3,05	63	1,02	21	0,34	
11. Νότιο Αιγαίο	3.624	100,00	3.383	93,35	114	3,15	81	2,24	33	0,91	13	0,36	
12. Βόρειο Αιγαίο	2.040	100,00	1.899	93,09	75	3,68	46	2,25	17	0,83	3	0,15	
13. Κρήτη	6.751	100,00	6.188	91,66	299	4,43	153	2,27	84	1,24	27	0,40	
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	108.320	100,00	101.728	93,91	3.275	3,02	2.075	1,92	896	0,83	346	0,32	

ΠΙΝΑΚΑΣ Γ1.9: ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΤΑ ΝΟΜΟ (ΓΕΝΙΕΣ ΜΑΘΗΤΩΝ: 1987-88, 1989-90, 1991-92, 1997-98, 2000-01) [Κατά αυξανόμενο μέγεθος ποσοστού μαθητικής διαρροής]										
Α/Α	ΓΕΝΙΑ 1987-88		ΓΕΝΙΑ 1989-90		ΓΕΝΙΑ 1991-92		ΓΕΝΙΑ 1997-98		ΓΕΝΙΑ 2000-01	
	Νομός	% Διαρροή	Νομός	% Διαρροή	Νομός	% Διαρροή	Νομός	% Διαρροή	Νομός	% Διαρροή
1	Αθήνας	5,34	Αθήνας	5,00	Κοζάνης	4,29	Γρεβενών	1,30	Κοζάνης	1,83
2	Κοζάνης	8,00	Κοζάνης	6,40	Αθήνας	4,42	Κοζάνης	1,51	Αρκαδίας	2,13
3	Ιωαννίνων	8,22	Μαγνησίας	7,54	Φωκίδας	5,67	Πρέβεζας	3,07	Φωκίδας	2,40
4	Πειραιά	8,61	Ιωαννίνων	7,69	Λάρισας	5,96	Πιερίας	3,39	Λάρισας	2,40
5	Αν. Αττικής	9,08	Αν. Αττικής	7,73	Φθιώτιδας	5,99	Φθιώτιδας	3,49	Καρδίτσας	2,80
6	Αρκαδίας	9,22	Πιερίας	7,96	Πιερίας	6,09	Ιωαννίνων	3,49	Γρεβενών	3,02
7	Λάρισας	9,25	Λάρισας	8,05	Θεσ/νίκης	6,33	Καρδίτσας	3,66	Άρτας	3,32
8	Θεσ/νίκης	9,67	Πειραιά	8,16	Φθιώτιδας	6,44	Αρκαδίας	3,92	Μαγνησίας	3,35
9	Φθιώτιδας	9,72	Μεσσηνίας	8,74	Αρκαδίας	6,93	Φθιώτιδας	3,95	Ιωαννίνων	3,51
10	Φθιώτιδας	9,83	Καστοριάς	8,80	Καστοριάς	7,02	Μαγνησίας	4,08	Καστοριάς	3,62
11	Φωκίδας	9,91	Φωκίδας	8,90	Αν. Αττικής	7,07	Καστοριάς	4,27	Βοιωτίας	3,68
12	Μαγνησίας	10,09	Αρκαδίας	9,26	Βοιωτίας	7,09	Άρτας	4,50	Φθιώτιδας	3,72
13	Μεσσηνίας	10,10	Θεσ/νίκης	9,32	Μαγνησίας	7,20	Θεσπρωτίας	4,84	Πιερίας	3,97
14	Άρτας	19,76	Έβρου	9,70	Ιωαννίνων	7,23	Αν. Αττικής	4,85	Ευρυτανίας	4,30
15	Βοιωτίας	10,79	Φθιώτιδας	9,84	Μεσσηνίας	7,70	Έβρου	4,86	Πρέβεζας	4,33
16	Δυτ. Αττικής	11,35	Φθιώτιδας	10,27	Καρδίτσας	7,82	Τρικάλων	4,96	Φθιώτιδας	4,38
17	Έβρου	11,45	Πρέβεζας	19,34	Πρέβεζας	7,97	Μεσσηνίας	4,97	Σερρών	4,40
18	Καρδίτσας	11,48	Άρτας	10,77	Πειραιά	8,18	Καβάλας	5,16	Κορινθίας	4,42
19	Πιερίας	11,82	Καρδίτσας	11,13	Αργοιίδας	8,36	Λάρισας	5,17	Καβάλας	4,45
20	Ημαθίας	12,45	Αργοιίδας	11,40	Δράμας	8,68	Φωκίδας	5,18	Θεσπρωτίας	4,50
21	Κεφαλληνίας	12,60	Δυτ. Αττικής	11,64	Έβρου	8,92	Χίου	5,37	Κυκλάδων	4,52
22	Αργοιίδας	13,03	Αχαΐας	11,75	Χανίων	9,29	Ημαθίας	5,89	Αχαΐας	4,81
23	Γρεβενών	13,54	Γρεβενών	11,85	Ημαθίας	9,32	Κιλκίς	6,00	Αργοιίδας	4,81
24	Χαλκιδικής	13,83	Βοιωτίας	11,98	Χίου	9,63	Αργοιίδας	6,17	Πέλλας	4,88
25	Πρέβεζας	14,01	Λευκάδας	12,22	Λευκάδας	9,79	Αθήνας	6,26	Εύβοιας	4,89
26	Καστοριάς	14,17	Δράμας	12,37	Δυτ. Αττικής	9,86	Βοιωτίας	6,29	Αθήνας	5,55
27	Αχαΐας	14,24	Κεφαλληνίας	12,75	Κιλκίς	10,20	Δράμας	6,42	Θεσ/νίκης	5,81
28	Κιλκίς	14,30	Ημαθίας	12,83	Κεφαλληνίας	10,66	Αχαΐας	6,67	Χίου	5,90
29	Καβάλας	14,57	Χίου	13,35	Άρτας	10,74	Κέρκυρας	6,76	Αιτ/νίας	6,23
30	Δράμας	14,70	Κορινθίας	13,59	Σάμου	10,88	Κορινθίας	7,16	Κέρκυρας	6,26
31	Λευκάδας	14,97	Ροδόπης	14,05	Αχαΐας	11,32	Θεσ/νίκης	7,29	Λέσβου	6,34
32	Χίου	15,01	Χανίων	14,73	Τρικάλων	11,72	Πειραιά	7,47	Μεσσηνίας	6,37
33	Χανίων	15,25	Καβάλας	15,13	Εύβοιας	12,00	Λέσβου	7,61	Τρικάλων	6,42
34	Εύβοιας	15,55	Χαλκιδικής	15,25	Κορινθίας	12,34	Δυτ. Αττικής	7,78	Κιλκίς	6,47

35	Τρικάλων	16,44	Εύβοιας	15,35	Γρεβενών	12,41	Κυκλάδων	7,78	Λευκάδας	6,98
36	Κορινθίας	16,80	Κιθκίς	15,54	Λέσβου	12,56	Χαλκιδικής	8,39	Ημαθίας	7,03
37	Λακωνίας	17,41	Τρικάλων	16,75	Πέλλης	12,59	Εύβοιας	8,70	Έβρου	7,07
38	Σάμου	17,96	Λέσβου	16,25	Χαλκιδικής	12,62	Πέλλης	8,72	Λακωνίας	7,16
39	Σερρών	18,31	Σερρών	16,33	Σερρών	13,17	Λακωνίας	9,03	Χανίων	7,51
40	Δωδ/νήσου	18,38	Αιτ/νίας	16,59	Θεσπρωτίας	14,08	Χανίων	9,17	Δράμας	7,55
41	Κέρκυρας	19,04	Σάμου	17,12	Καβάλλας	14,31	Σάμου	9,21	Δωδεκανήσου	7,79
42	Ηρακλείου	19,05	Πέλλης	17,61	Αιτ/νίας	14,66	Αιτ/νίας	9,22	Ανατ. Αττικής	7,99
43	Θεσπρωτίας	19,56	Δωδεκανήσου	17,61	Δωδεκανήσου	14,89	Λασιθίου	9,34	Χαλκιδικής	7,98
44	Αιτ/νίας	20,23	Λακωνίας	17,84	Ηρακλείου	15,66	Ηλείας	9,41	Ζακύνθου	8,06
45	Λέσβου	20,41	Λασιθίου	17,96	Λακωνίας	15,74	Κεφαλληνίας	9,45	Ηρακλείου	8,18
46	Πέλλης	20,61	Ηρακλείου	18,73	Λασιθίου	16,41	Δωδ/νήσου	10,38	Λασιθίου	8,38
47	Ροδόπης	21,32	Ηλείας	19,53	Ροδόπης	16,43	Ζακύνθου	10,53	Κεφαλληνίας	8,97
48	Κυκλάδων	21,43	Θεσπρωτίας	19,87	Κέρκυρας	16,65	Ηρακλείου	10,82	Πειραιά	8,99
49	Λασιθίου	21,73	Κέρκυρας	20,01	Κυκλάδων	17,55	Λευκάδας	11,40	Δυτ. Αττικής	9,27
50	Ηλείας	25,25	Κυκλάδων	21,39	Ηλείας	17,68	Ρεθύμνης	11,41	Σάμου	9,30
51	Ρεθύμνης	27,66	Ευρυτανίας	26,42	Ευρυτανίας	22,18	Σερρών	11,44	Ηλείας	10,02
52	Ευρυτανίας	30,03	Ρεθύμνης	28,29	Ρεθύμνης	25,99	Ροδόπης	12,94	Ρεθύμνης	10,79
53	Ζακύνθου	30,57	Ξάνθης	30,23	Ξάνθης	29,73	Ευρυτανίας	16,18	Ροδόπης	14,43
54	Ξάνθης	35,75	Ζακύνθου	34,63	Ζακύνθου	30,43	Ξάνθης	21,71	Ξάνθης	17,08
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ		12,60		11,55		9,60		6,98		6,09

ΠΙΝΑΚΑΣ Γ1.10: ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΤΑ ΝΟΜΟ						
(ΓΕΝΙΕΣ ΜΑΘΗΤΩΝ: 1987-88, 1989-90, 1991-92, 1997-98, 2000-01) [Αλφαβητική ταξινόμηση νομών]						
ΝΟΜΟΣ		ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ				
		1997-98	1989-90	1991-92	1997-98	2000-01
		%	%	%	%	%
1	Αθήνας	5,34	5,00	4,42	6,26	5,55
2	Αιτωλοακαρνανίας	20,23	16,59	14,66	9,22	6,23
3	Αν. Αττικής	9,08	7,73	7,07	4,85	7,99
4	Αργοιίδας	13,03	11,40	8,36	6,17	4,81
5	Αρκαδίας	9,22	9,26	6,93	3,92	2,13
6	Άρτας	10,76	10,77	10,74	4,50	3,32
7	Αχαΐας	14,24	11,75	11,32	6,67	4,81
8	Βοιωτίας	10,79	11,98	7,09	6,29	3,68
9	Γρεβενών	13,54	11,85	12,41	1,30	3,02
10	Δράμας	14,70	12,37	8,68	6,42	7,55
11	Δυτ. Αττικής	11,35	11,64	9,86	7,78	9,27
12	Δωδεκανήσου	18,38	17,61	14,89	10,38	7,79
13	Έβρου	11,45	9,70	8,92	4,86	7,07

14	Εύβοιας	15,55	15,35	12,00	8,70	4,89
15	Ευρυτανίας	30,03	26,42	22,18	16,18	4,30
16	Ζακύνθου	30,57	34,63	30,43	10,53	8,06
17	Ηλείας	25,25	19,53	17,68	9,41	10,02
18	Ημαθίας	12,45	12,83	9,32	5,89	7,03
19	Ηρακλείου	19,05	18,73	15,66	10,82	8,18
20	Θεσπρωτίας	19,56	19,87	14,08	4,84	4,50
21	Θεσσαλονίκης	9,67	9,32	6,33	7,29	5,81
22	<u>Ιωαννίνων</u>	8,22	7,69	7,23	3,49	3,51
23	Καβάλας	14,57	15,13	14,31	5,16	4,45
24	Καρδίτσας	11,48	11,13	7,82	3,66	2,80
25	Καστοριάς	14,17	8,80	7,02	4,27	3,62
26	Κέρκυρας	19,04	20,01	16,65	6,76	6,26
27	Κεφαλληνίας	12,60	12,75	10,66	9,45	8,97
28	Κιλίκis	14,30	15,54	10,20	6,00	6,47
29	<u>Κοζάνης</u>	8,00	6,40	4,29	1,51	1,83
30	Κορινθίας	16,80	13,59	12,34	7,16	4,42
31	Κυκλάδων	21,43	21,39	17,55	7,78	4,52
32	Λακωνίας	17,41	17,84	15,74	9,03	7,16
33	<u>Λάρισας</u>	9,25	8,05	5,96	5,17	2,40
34	Λασιθίου	21,73	17,96	16,41	9,34	8,38
35	Λέσβου	20,41	16,25	12,56	7,61	6,34
36	Λευκάδας	14,97	12,22	9,79	11,4	6,98
37	<u>Μαγνησίας</u>	10,09	7,54	7,20	4,08	3,35
38	Μεσσηνίας	10,10	8,74	7,70	4,97	6,37
39	Ξάνθης	35,75	30,23	29,73	21,71	17,08
40	Πειραιά	8,61	8,16	8,18	7,47	8,99
41	Πέλλας	20,61	17,60	12,59	8,72	4,88
42	Πιερίας	11,82	7,96	6,09	3,39	3,97
43	Πρέβεζας	14,01	10,34	7,97	3,07	4,33
44	Ρεθύμνης	27,66	28,29	25,99	11,41	10,79
45	Ροδόπης	21,32	14,05	16,43	12,94	14,43
46	Σάμου	17,96	17,12	10,88	9,21	9,30
47	Σερρών	18,31	16,33	13,17	11,44	4,40
48	Τρικάλων	16,44	15,75	11,72	4,96	6,42
49	<u>Φθιώτιδας</u>	9,83	9,84	6,44	3,49	3,72
50	Φλώρινας	9,72	10,27	5,99	3,95	4,38
51	<u>Φωκίδας</u>	9,91	8,90	5,67	5,18	2,40
52	Χαλκιδικής	13,83	15,25	12,62	8,39	7,98
53	Χανίων	15,25	14,73	9,29	9,17	7,51
54	Χίου	15,01	13,35	9,63	5,37	5,90
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ		12,60	11,55	9,60	6,98	6,09

ΠΙΝΑΚΑΣ Γ1.11: ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΤΑ ΝΟΜΟ ΚΑΙ ΤΑΞΗ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ 2000-01)							
Α/Α	ΝΟΜΟΣ	ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ	ΦΟΙΤΗΣΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ	ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ			
				Δεν φοίτησαν καθόλου	Α' τάξη	Β' τάξη	Γ' τάξη
		N	%	%	%	%	%
1	Αθήνας	23.452	94,45	2,56	1,94	0,79	0,26
2	Αιτωλοακαρνανίας	2.470	93,77	3,52	2,02	0,45	0,24
3	Αν. Αττικής	3.679	92,01	3,21	2,96	1,30	0,52
4	Αργολίδας	1.122	95,19	2,23	1,69	0,80	0,09
5	Αρκαδίας	893	97,87	0,56	0,78	0,56	0,22
6	Άρτας	723	96,68	1,66	1,11	0,28	0,28
7	Αχαΐας	3.579	95,19	2,40	1,65	0,67	0,08
8	Βοιωτίας	1.222	96,32	1,88	0,82	0,57	0,41
9	Γρεβενών	298	96,98	0,67	1,01	1,34	0,00
10	Δράμας	1.165	92,45	3,09	2,92	1,46	0,09
11	Δυτ. Αττικής	1.801	90,73	4,83	3,44	0,67	0,33
12	Δωδεκανήσου	2.362	92,21	3,26	2,79	1,40	0,34
13	Έβρου	1.401	92,93	3,50	1,86	1,28	0,43
14	Εύβοιας	2.309	95,11	2,38	1,73	0,43	0,35
15	Ευρυτανίας	186	95,70	2,69	1,08	0,54	0,00
16	Ζακύνθου	484	91,94	4,34	2,89	0,62	0,21
17	Ηλείας	1.696	89,98	6,31	2,24	0,77	0,71
18	Ημαθίας	1.621	92,97	4,94	0,68	0,93	0,49
19	Ηρακλείου	3.350	91,82	4,33	1,97	1,49	0,39
20	Θεσπρωτίας	511	95,50	0,98	1,57	0,98	0,98
21	Θεσσαλονίκης	10.585	94,19	2,64	1,97	0,81	0,39
22	Ιωαννίνων	1.397	96,49	2,43	0,72	0,21	0,14
23	Καβάλας	1.484	95,55	1,95	1,62	0,67	0,20
24	Καρδίτσας	1.214	97,20	1,81	0,25	0,66	0,08
25	Καστοριάς	635	96,38	1,73	1,26	0,63	0,00
26	Κέρκυρας	1.247	93,74	2,00	2,65	1,36	0,24
27	Κεφαλληνίας	390	91,03	4,10	2,31	1,79	0,77
28	Κιλίκης	788	93,53	2,28	2,16	1,40	0,63
29	Κοζάνης	1.806	98,17	1,27	0,33	0,17	0,06
30	Κορινθίας	1.517	95,58	2,50	1,38	0,40	0,13
31	Κυκλάδων	1.262	95,48	2,93	1,19	0,00	0,40
32	Λακωνίας	977	92,84	5,22	1,33	0,41	0,20
33	Λάρισας	2.871	97,60	1,08	0,91	0,35	0,07
34	Λασιθίου	847	91,62	5,08	1,42	0,83	1,06
35	Λέσβου	1.025	93,66	4,29	1,37	0,59	0,10
36	Λευκάδας	258	93,02	2,71	1,94	1,94	0,39
37	Μαγνησίας	2.176	96,65	1,75	1,33	0,18	0,09
38	Μεσσηνίας	1.726	93,63	4,40	0,98	0,46	0,52
39	Ξάνθης	1.282	82,92	12,64	2,81	1,01	0,62
40	Πειραιά	5.763	91,01	4,32	2,59	1,63	0,45
41	Πέλλης	1.619	95,12	1,36	2,35	0,68	0,49
42	Πιερίας	1.434	96,03	2,16	0,91	0,70	0,21
43	Πρέβεζας	693	95,67	3,03	0,43	0,43	0,43

44	Ρεθύμνης	797	89,21	6,27	3,51	1,00	0,00
45	Ροδόπης	873	85,57	5,61	7,90	0,57	0,34
46	Σάμου	473	90,70	2,96	4,65	1,48	0,21
47	Σερρών	1.682	95,60	2,32	1,25	0,48	0,36
48	Τρικάλων	1.370	93,58	3,14	1,61	0,95	0,73
49	Φθιώτιδας	1.614	96,28	1,67	1,18	0,43	0,43
50	Φλώρινας	593	95,62	2,87	0,51	1,01	0,00
51	Φωκίδας	334	97,60	2,10	0,00	0,30	0,00
52	Χαλκιδικής	965	92,02	1,97	3,73	1,66	0,62
53	Χανίων	1.757	92,49	3,47	2,68	1,08	0,28
54	Χίου	542	94,10	3,14	1,85	0,74	0,18
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ		108.320	93,91	3,02	1,92	0,83	0,32

ΠΙΝΑΚΑΣ Γ1.12: ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΣΤΙΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΔΙΑΙΡΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΑΤΤΙΚΗΣ							
(ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ: 1997-98)							
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΔΙΑΙΡΕΣΕΙΣ		ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ		ΦΟΙΤΗΣΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ		ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ	
		N	%	N	%	N	%
ΑΘΗΝΑ	Α' ΑΘΗΝΑΣ	9.513	100,00	8.817	92,68	696	7,32
	Β' ΑΘΗΝΑΣ	5.181	100,00	4.972	95,97	209	4,03
	Γ' ΑΘΗΝΑΣ	5.902	100,00	5.491	93,04	411	6,96
	Δ' ΑΘΗΝΑΣ	4.693	100,00	4.499	95,87	194	4,13
ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ		1.960	100,00	1.759	89,74	201	10,26
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ		2.197	100,00	2.048	93,22	149	6,78
ΠΕΙΡΑΙΑ		5.447	100,00	5.043	92,58	404	7,42
ΣΥΝΟΛΟ		34.893	100,00	32.629	93,51	2.264	6,49
(ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ: 2000-01)							
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΔΙΑΙΡΕΣΕΙΣ		ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ		ΦΟΙΤΗΣΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ		ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ	
		N	%	N	%	N	%
ΑΘΗΝΑ	Α' ΑΘΗΝΑΣ	8.568	100,00	7.928	92,53	640	7,47
	Β' ΑΘΗΝΑΣ	4.763	100,00	4.581	96,18	182	3,82
	Γ' ΑΘΗΝΑΣ	5.446	100,00	5.161	94,77	285	5,23
	Δ' ΑΘΗΝΑΣ	4.675	100,00	4.480	95,83	195	4,17
ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ		1.801	100,00	1.634	90,73	167	9,27
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ		3.679	100,00	3.385	92,01	294	7,99
ΠΕΙΡΑΙΑ		5.763	100,00	5.245	91,01	518	8,99
ΣΥΝΟΛΟ		34.695	100,00	32.414	93,43	2.281	6,57

ΠΙΝΑΚΑΣ Γ1.13: ΓΥΜΝΑΣΙΑ ΜΕ ΤΗ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ 2000-01)					
A/A	ΟΝΟΜΑ ΣΧΟΛΕΙΟΥ	% ΔΙΑΡΡΟΗ	A/A	ΟΝΟΜΑ ΣΧΟΛΕΙΟΥ	% ΔΙΑΡΡΟΗ
1	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΠΑΡΑΚΑΛΑΜΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	83	51	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΜΗΛΙΩΤΑΔΩΝ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	25
2	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΟΡΓΑΝΗΣ ΡΟΔΟΠΗΣ	67	52	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΝΕΑΣ ΚΑΡΒΑΛΗΣ ΚΑΒΑΛΑΣ	25
3	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΑΝΩ ΘΕΡΜΩΝ ΞΑΝΘΗΣ	60	53	2ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΝΙΚΑΙΑΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	25
4	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΕΧΙΝΟΥ ΞΑΝΘΗΣ	60	54	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΟΞΥΝΕΙΑΣ ΤΡΙΚΑΛΩΝ	25
5	3ο ΜΕΝΕΜΕΝΗΣ ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ	59	55	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΟΙΝΟΥΣΣΩΝ ΧΙΟΥ	25
6	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΦΩΤΟΛΙΒΟΥΣ ΔΡΑΜΑΣ	53	56	4ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΠΥΡΓΟΥ ΗΛΕΙΑΣ	25
7	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΠΩΓΩΝΙΑΝΗΣ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	50	57	1ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΔΙΔΥΜΟΤΕΙΧΟΥ ΕΒΡΟΥ	24
8	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΡΑΝΑΣ ΜΥΛΟΠ. ΔΡΑΜΑΣ	50	58	15ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΑΘΗΝΑΣ	24
9	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΝΕΑΣ ΤΡΙΓΛΙΑΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	50	59	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΨΩΦΙΔΑΣ ΑΧΑΙΑΣ	24
10	10ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΛΑΜΑΡΙΑΣ ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ	47	60	2ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΔΡΑΠΕΤΣΩΝΑΣ	24
11	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΤΡΑΓΑΝΟΥ ΗΛΕΙΑΣ	44	61	5ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΑΧΑΡΝΩΝ	24
12	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΓΕΡΑΚΙΟΥ ΛΑΚΩΝΙΑΣ	42	62	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΧΑΛΑΝΔΡΙΤΣΑΣ ΑΧΑΙΑΣ	24
13	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΓΛΑΥΚΗΣ ΛΑΡΙΣΑΣ	42	63	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΤΕΦΕΛΙΟΥ ΜΟΝ. ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	24
14	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΒΑΡΘΟΛΟΜΙΟΥ ΗΛΕΙΑΣ	41	64	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΓΕΝΙΣΕΑΣ ΞΑΝΘΗΣ	24
15	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΣΜΙΝΘΗΣ ΞΑΝΘΗΣ	41	65	6ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΤΕΡΙΝΗΣ	24
16	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΔΕΛΒΙΝΑΚΙΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	40	66	1ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΔΡΑΠΕΤΣΩΝΑΣ	24
17	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΤΣΕΠΕΛΟΒΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	40	67	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΠΑΡΑΝΕΣΤΙΟΥ ΔΡΑΜΑΣ	24
18	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΤΥΜΠΑΚΙΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	40	68	2ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΙΕΡΑΠΕΤΡΑΣ ΛΑΣΙΘΙΟΥ	23
19	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΕΡΑΣΜΙΟΥ ΞΑΝΘΗΣ	39	69	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΜΕΣΟΠΟΤΑΜΙΑΣ ΚΑΣΤΟΡ	23
20	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΝΕΑΣ ΜΑΔΥΤΟΥ ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ	38	70	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΠΕΡΙΘΩΡΙΟΥ ΔΡΑΜΑΣ	23
21	2ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΛΑΜΠΑΚΑΣ	37	71	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ ΗΛΕΙΑΣ	23
22	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΔΟΜΒΡΑΙΝΑΣ ΒΟΙΩΤΙΑΣ	36	72	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΧΩΡΑΣ ΣΦΑΚΙΩΝ	23
23	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΤΩ ΝΕΥΡΟΚΟΠΙΟΥ ΔΡΑΜΑΣ	34	73	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΑΡΕΘΟΥΣΑΣ ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ	23
24	3ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΠΕΡΙΣΤΕΡΙΟΥ	34	74	12ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΠΕΙΡΑΙΑ	23
25	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΤΥΧΕΡΟΥ ΕΒΡΟΥ	33	75	3ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΑΜΑΛΙΑΔΟΣ	23
26	ΜΟΥΣΙΚΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	33	76	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΠΡΕΒΕΖΑΣ	22
27	27ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΑΘΗΝΑΣ	32	77	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΟΡΜΥΛΙΑΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	22
28	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΑΡΓΥΡΟΥΠΟΛΗΣ ΡΕΘΥΜ	32	78	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΞΗΡΟΛΙΜΝΗΣ ΚΟΖΑΝΗΣ	22
29	2ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΝΑΟΥΣΑΣ	32	79	46ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΑΘΗΝΑΣ	22
30	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΠΑΥΛΟΥ ΒΟΙΩΤΙΑΣ	31	80	3ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΠΕΡΑΜΑΤΟΣ	22
31	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΖΕΦΥΡΙΟΥ ΑΤΤΙΚΗΣ	31	81	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΤΩ ΚΛΕΙΤΟΡΙΑΣ ΑΧΑΙΑΣ	21
32	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑΣ ΗΛΕΙΑΣ	31	82	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΓΡΑΝΙΤΣΑΣ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	21
33	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΣΑΡΑΒΑΛΙΟΥ ΗΛΕΙΑΣ	31	83	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΑΝΤΙΠΡΙΟΥ ΑΙΤΩΛ/ΝΙΑΣ	21
34	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΠΛΩΜΑΡΙΟΥ ΛΕΣΒΟΥ	29	84	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΠΕΡΑΜ ΜΥΛΟΠ. ΡΕΘΥΜΝΗΣ	21
35	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ ΡΟΔΟΥ	29	85	41ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΑΘΗΝΑΣ	20
36	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΒΡΑΓΚΙΑΝΩΝ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	29	86	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΑΓΙΟΥ ΒΛΑΣΙΟΥ ΑΙΤΩΛ/ΝΙΑΣ	20
37	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΑΓΡΟΥ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	29	87	2ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΑΝΩ ΛΙΟΣΙΩΝ	20
38	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΓΟΡΓΟΜΥΛΟΥ ΠΡΕΒΕΖΗΣ	29	88	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΛΑΜΠΕΙΑΣ ΗΛΕΙΑΣ	20
39	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΝΕΑΣ ΜΗΧΑΝΙΩΝΑΣ ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ	28	89	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΜΥΡΤΙΑΣ ΣΚΟΥΡ/ΙΟΥ ΗΛΕΙΑΣ	20
40	1ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΛΛΙΠΟΛΗΣ ΠΕΙΡΑΙΑ	28	90	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΜΕΣΕΝΙΚΟΛΑ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	20
41	1ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	28	91	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΑΓΙΑΣ ΘΕΚΛΗΣ ΚΕΦ/ΛΗΝΙΑΣ	20
42	1ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ	28	92	2ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΣΑΜΟΥ	20
43	11ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ	27	93	67ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΑΘΗΝΑΣ	20
44	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΒΡΥΣΩΝ ΑΠΟΚΟΡ. ΧΑΝΙΩΝ	27	94	3ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ	20
45	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΑΣΚΟΥ ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ	27	95	68ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΑΘΗΝΑΣ	20
46	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ ΡΟΔΟΥ	27	96	1ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΕΡΑΤΣΙΝΙΟΥ	19
47	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΑΝΩΓΕΙΩΝ ΡΕΘΥΜΝΗΣ	26	97	1ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΗΣ	19
48	45ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΑΘΗΝΑΣ	26	98	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΒΕΝΕΡΑΤΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	19
49	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΕΙΡΗΝΟΥΠΟΛΗΣ ΗΜΑΘΙΑΣ	26	99	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΙΟΥ ΒΑΛΕΤΕΙΟ	19
50	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΙΑΣΜΟΥ ΚΟΜΟΤΗΝΗΣ	26	100	61ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΑΘΗΝΑΣ	19

ΠΙΝΑΚΑΣ Γ1.15: ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΤΑ ΦΥΛΟ ΚΑΙ ΤΑΞΗ (ΓΕΝΙΕΣ ΜΑΘΗΤΩΝ: 1987-88, 1989-90, 1991-92, 1997-98, 2000-01)														
	ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ		ΦΟΙΤΗΣΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ		ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ						ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ			
	N	%	N	%	Δεν φοίτησαν καθόλου	A' τάξη	B' τάξη	Γ' τάξη	N	%	N	%	N	%
ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ 1987-88														
ΣΥΝΟΛΟ	140.690	100%	122.959	87,40	8.439	6,00	4.787	3,40	3.673	2,61	832	0,59	17.731	12,60
Αγόρια	73.142	100%	62.836	85,91	4.593	6,28	2.975	4,07	2.287	3,13	451	0,62	10.306	14,09
Κορίτσια	67.548	100%	60.123	89,01	3.846	5,69	1.812	2,68	1.386	2,05	381	0,56	7.425	10,99
ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ 1989-90														
ΣΥΝΟΛΟ	139.261	100%	123.175	88,45	7.001	5,03	5.009	3,60	3.276	2,35	800	0,57	16.086	11,55
Αγόρια	71.885	100%	62.427	86,84	3.881	5,40	3.181	4,43	1.979	2,75	417	0,58	9.458	13,16
Κορίτσια	67.376	100%	60.748	90,16	3.120	4,63	1.828	2,71	1.297	1,93	383	0,57	6.628	9,84
ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ 1991-92														
ΣΥΝΟΛΟ	140.658	100%	127.157	90,40	6.322	4,49	4.829	3,43	1.916	1,36	434	0,31	13.501	9,60
Αγόρια	73.053	100%	64.981	88,95	3.647	4,99	3.077	4,21	1.124	1,54	224	0,31	8.072	11,05
Κορίτσια	67.605	100%	62.176	91,97	2.675	3,96	1.752	2,59	792	1,17	210	0,31	5.429	8,03
ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ 1997-98														
ΣΥΝΟΛΟ	111.389	100%	103.617	93,02	3.617	3,25	2.692	2,42	1.116	1,00	347	0,31	7.772	6,98
Αγόρια	57.903	100%	53.068	91,65	2.151	3,71	1.815	3,13	680	1,17	183	0,32	4.829	8,34
Κορίτσια	53.486	100%	50.549	94,51	1.466	2,74	877	1,64	436	0,82	164	0,31	2.943	5,50
ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ 2000-01														
ΣΥΝΟΛΟ	108.320	100%	101.728	93,91	3.275	3,02	2.075	1,92	896	0,83	346	0,32	6.592	6,09
Αγόρια	56.291	100%	52.233	92,79	1.955	3,47	1.396	2,48	548	0,97	159	0,28	4.058	7,21
Κορίτσια	52.029	100%	49.495	95,13	1.320	2,54	679	1,31	348	0,67	187	0,36	2.534	4,87

ΠΙΝΑΚΑΣ Γ1.16: ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΤΑ ΦΥΛΟ ΚΑΙ ΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑ (ΓΕΝΙΕΣ ΜΑΘΗΤΩΝ: 1987-88, 1989-90, 1991-92, 1997-98, 2000-01)					
% ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ					
	1987-88	1989-90	1991-92	1997-98	2000-01
Αστικές περιοχές					
ΣΥΝΟΛΟ	8,97	8,63	7,46	6,14	5,60
Αγόρια	9,63	9,53	8,35	7,26	6,48
Κορίτσια	8,25	7,67	6,50	4,94	4,65
Ημισιαστικές περιοχές					
ΣΥΝΟΛΟ	18,76	16,53	13,88	8,71	6,92
Αγόρια	21,59	19,29	16,55	10,40	8,71
Κορίτσια	15,67	13,59	11,04	6,84	4,95
Αγροτικές περιοχές					
ΣΥΝΟΛΟ	20,47	18,84	14,49	8,54	7,34
Αγόρια	23,68	22,13	17,01	10,61	8,70
Κορίτσια	16,95	15,14	11,67	6,28	5,87
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ					
ΣΥΝΟΛΟ	12,60	11,55	9,60	6,98	6,09
Αγόρια	14,09	13,16	11,05	8,34	7,21
Κορίτσια	10,99	9,84	8,03	5,50	4,87

ΠΙΝΑΚΑΣ Γ1.17: ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΤΑ ΦΥΛΟ ΚΑΙ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ: 2000-01)		
ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	2000-01	
	Αγόρια %	Κορίτσια %
1. Αττική	7,44	5,65
2. Λοιπή Στερεά & Εύβοια	5,16	3,02
3. Πελοπόννησος	6,46	3,65
4. Δυτική Ελλάδα	8,26	4,44
5. Ιόνια Νησιά	8,80	5,38
6. Ήπειρος	4,88	2,65
7. Θεσσαλία	4,41	2,44
8. Δυτική Μακεδονία	2,82	2,64
9. Κεντρική Μακεδονία	7,40	3,88
10. Ανατολική Μακεδονία και Θράκη	10,03	9,17
11. Νότιο Αιγαίο	6,89	6,40
12. Βόρειο Αιγαίο	8,50	5,16
13. Κρήτη	9,62	6,92
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	7,21	4,87

ΠΙΝΑΚΑΣ Γ1.18: % ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΤΑ ΦΥΛΟ ΚΑΙ ΝΟΜΟ (ΓΕΝΙΕΣ ΜΑΘΗΤΩΝ: 1987-88, 1989-90, 1991-92, 1997-98, 2000-01)											
Α/Α	ΝΟΜΟΣ	1987-88		1989-90		1991-92		1997-98		2000-01	
		A	K	A	K	A	K	A	K	A	K
1	Αθήνας	6,02	4,62	5,64	4,33	4,87	3,94	7,11	5,35	6,25	4,80
2	Αιτωλοακαρνανίας	23,02	17,10	20,40	12,51	18,41	10,71	10,99	7,32	8,45	3,90
3	Αν. Αττικής	10,23	7,81	8,97	6,36	7,99	6,04	5,42	4,25	9,78	6,08
4	Αργολίδας	15,83	9,96	12,52	10,30	9,04	7,60	6,66	5,60	5,64	3,91
5	Αρκαδίας	12,36	5,61	9,00	9,49	7,59	6,25	5,99	1,74	3,15	1,12
6	Άρτας	11,97	9,43	12,06	9,13	12,36	8,98	5,62	3,32	5,16	1,60
7	Αχαΐας	14,45	14,02	13,50	9,93	13,14	9,31	7,67	5,66	6,47	3,04
8	Βοιωτίας	14,14	7,56	12,51	11,41	8,29	5,70	7,39	5,10	4,59	2,71
9	Γρεβενών	14,39	12,60	13,79	9,66	13,95	10,85	1,24	1,37	2,56	3,52
10	Δράμας	18,16	10,77	14,85	9,80	10,83	6,32	6,70	6,10	8,90	5,97
11	Δυτ. Αττικής	11,31	11,40	12,73	10,47	10,34	9,33	9,34	6,18	11,5	6,84
12	Δωδεκανήσου	20,90	15,88	16,95	18,33	15,14	14,65	10,42	10,33	7,46	8,15
13	Έβρου	13,71	8,84	12,74	6,31	12,54	4,98	6,51	3,11	8,62	5,37
14	Εύβοιας	17,10	13,85	19,00	11,68	14,13	9,85	11,02	6,05	6,15	3,53
15	Ευρυτανίας	31,36	28,74	27,63	24,78	25,32	18,46	20,00	12,84	6,31	1,33
16	Ζακύνθου	38,80	22,57	37,60	31,13	39,75	20,36	13,57	7,76	10,40	5,74
17	Ηλείας	29,31	20,64	23,25	15,55	22,55	12,39	11,74	6,82	11,70	8,21
18	Ημαθίας	14,41	10,33	15,68	9,72	11,99	6,49	6,92	4,72	7,88	6,04
19	Ηρακλείου	23,91	13,65	22,88	14,14	18,76	12,28	13,58	7,86	8,43	7,90
20	Θεσπρωτίας	20,81	18,44	25,42	14,97	17,99	9,67	5,90	3,67	6,32	2,21
21	Θεσσαλονίκης	11,05	8,14	10,98	7,62	7,33	5,23	9,06	5,30	7,53	3,96
22	Ιωαννίνων	9,19	7,24	8,06	7,28	9,79	4,32	5,40	1,53	4,17	2,80
23	Καβάλας	16,67	12,33	17,50	12,57	15,84	12,55	6,14	4,00	5,39	3,30
24	Καρδίτσας	10,96	12,07	12,15	9,96	10,02	5,64	4,26	3,08	3,55	2,02
25	Καστοριάς	13,90	14,47	11,16	6,39	7,73	6,28	5,65	2,66	3,90	3,31
26	Κέρκυρας	21,42	16,37	21,74	18,21	19,34	14,09	7,62	5,77	7,07	5,37
27	Κεφαλληνίας	18,75	6,60	18,40	6,63	13,91	6,77	13,99	5,26	11,20	6,74
28	Κηκής	15,95	12,68	18,54	12,56	10,63	9,70	7,38	4,47	9,00	3,71
29	Κοζάνης	8,96	6,92	6,48	6,30	4,24	4,33	1,25	1,80	1,96	1,69
30	Κορινθίας	19,87	13,71	16,77	10,01	15,15	9,19	7,51	6,78	5,54	3,18
31	Κυκλάδων	23,53	19,30	24,20	18,56	21,51	13,57	10,97	4,69	5,76	3,30
32	Λακωνίας	21,01	13,53	22,39	13,01	20,19	10,73	11,27	6,68	8,43	5,71
33	Λάρισας	9,42	9,06	7,68	8,45	7,33	4,55	5,96	4,29	2,83	1,97
34	Λασιθίου	23,29	20,00	21,85	13,77	20,50	11,67	13,51	5,07	11,70	4,57
35	Λέσβου	21,93	18,79	16,46	16,03	14,24	10,86	8,23	6,99	7,81	4,80
36	Λευκάδας	19,30	8,94	16,47	7,09	14,47	4,48	11,39	11,40	10,80	2,52
37	Μαγνησίας	11,10	8,90	8,50	6,47	8,45	5,90	5,01	3,06	4,74	1,77
38	Μεσσηνίας	13,00	7,00	10,06	7,36	9,07	6,26	6,50	3,39	8,24	4,17
39	Ξάνθης	37,00	34,37	30,90	29,37	27,26	32,64	18,43	25,80	14,10	20,88
40	Πειραιά	8,45	8,78	8,15	8,16	8,47	7,89	8,38	6,42	9,56	8,40
41	Πέλλας	24,51	16,23	22,32	12,42	14,37	10,57	11,65	5,58	6,08	3,59
42	Περίας	13,16	10,46	9,62	6,14	7,92	4,13	3,37	3,41	5,42	2,44
43	Πρέβεζας	15,76	12,05	13,03	7,42	11,05	4,38	4,69	1,33	4,90	3,76
44	Ρεθύμνης	32,02	23,00	34,08	22,45	29,84	22,08	16,82	6,07	14,80	6,78
45	Ροδόπης	24,21	18,02	14,43	13,66	18,01	14,44	17,72	7,71	15,50	13,13
46	Σάμου	23,04	12,67	20,09	14,23	11,93	9,79	11,72	6,45	11,10	7,08
47	Σερρών	21,30	14,85	18,20	14,30	14,84	11,37	13,99	8,72	6,65	2,06
48	Τρικάλων	17,78	15,00	16,68	14,73	13,86	9,12	6,51	3,36	7,83	4,89
49	Φθιώτιδας	10,26	9,36	10,90	8,74	6,85	6,01	4,80	2,08	4,56	2,82
50	Φλώρινας	8,67	10,70	13,35	7,16	6,81	5,06	4,06	3,82	4,44	4,33
51	Φωκίδας	12,34	7,31	10,45	7,34	6,31	5,00	7,64	2,92	2,41	2,38
52	Χαλκιδικής	17,69	10,12	18,94	11,73	15,41	9,56	10,40	6,08	10,10	5,56
53	Χανίων	18,67	11,69	17,43	11,64	11,10	7,37	12,35	5,62	8,66	6,20
54	Χίου	13,59	16,49	13,84	12,88	10,73	8,45	7,97	2,42	7,37	4,28
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ		14,09	10,99	13,16	9,84	11,05	8,03	8,34	5,50	7,21	4,87

ΠΙΝΑΚΑΣ Γ1.19: ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΤΑ ΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑ (ΓΕΝΙΕΣ ΜΑΘΗΤΩΝ: 1987-88, 1989-90, 1991-92, 1997-98, 2000-01)												
ΠΕΡΙΟΧΕΣ	ΓΕΝΙΑ 1987-88			ΓΕΝΙΑ 1989-90			ΓΕΝΙΑ 1991-92			ΓΕΝΙΑ 1997-98		
	Γράφτηκαν κανονικά	Διαρροή		Γράφτηκαν κανονικά	Διαρροή		Γράφτηκαν κανονικά	Διαρροή		Γράφτηκαν κανονικά	Διαρροή	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Αστικές	91.798	8,233	8,97	92.904	8,013	8,63	95.390	7.114	7,46	74.242	4.562	6,15
Ημιαστικές	29.760	5.582	18,76	28.589	4.726	16,53	28.237	3.920	13,88	23.112	2.012	8,71
Αγροτικές	19.132	3.916	20,47	17.768	3.347	18,84	17.031	2.467	14,49	14.035	1.198	8,55
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	140.690	17.731	12,60	139.261	16.086	11,55	140.658	13.501	9,60	111.389	7.772	6,98

ΠΕΡΙΟΧΕΣ	ΓΕΝΙΑ 2000-01		
	Γράφτηκαν κανονικά	Διαρροή	
	N	%	N
Αστικές	73.196	4.100	5,60
Ημιαστικές	20.660	1.430	6,92
Αγροτικές	14.464	1.062	7,34
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	108.320	6.592	6,09

ΠΙΝΑΚΑΣ Γ1.20: ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΤΑ ΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΤΑΞΗ (ΓΕΝΙΕΣ ΜΑΘΗΤΩΝ: 1987-88, 1989-90, 1991-92, 1997-98, 2000-01)														
ΠΕΡΙΟΧΕΣ	ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ			ΦΟΙΤΗΣΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ			ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ							
	Δεν φοίτησαν καθόλου			Α' τάξη		Β' τάξη		Γ' τάξη		ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ				
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ 1987-88														
Αστικές	91.798	100	83.565	91,03	3.615	3,49	2.454	2,67	1.724	1,88	440	0,48	8.233	8,97
Ημιαστικές	29.760	100	24.178	81,24	2.816	9,46	1.415	4,75	1.109	3,73	242	0,81	5.582	18,76
Αγροτικές	19.132	100	15.216	79,53	2.008	10,50	918	4,80	840	4,39	150	0,78	3.916	20,47
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	140.690	100	122.959	87,40	8.439	6,00	4.787	3,40	3.673	2,61	832	0,59	17.731	12,60
ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ 1989-90														
Αστικές	92.904	100	84.891	91,37	3.374	3,63	2.586	2,78	1.537	1,65	516	0,56	8.013	8,63
Ημιαστικές	28.589	100	23.863	83,47	2.069	7,24	1.490	5,21	1.006	3,52	161	0,56	4.726	16,53
Αγροτικές	17.768	100	14.421	81,16	1.558	8,77	993	5,25	773	4,13	123	0,69	3.347	18,84
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	139.261	100	123.175	88,45	7.001	5,03	5.009	3,60	3.276	2,35	800	0,57	16.086	11,55
ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ 1991-92														
Αστικές	95.390	100	88.276	92,54	3.134	3,29	2.606	2,73	1.097	1,15	277	0,29	7.114	7,46
Ημιαστικές	28.237	100	24.317	86,12	1.936	6,86	1.406	4,98	487	1,72	91	0,32	3.920	13,88
Αγροτικές	17.031	100	14.564	85,51	1.252	7,35	817	4,80	332	1,95	66	0,39	2.467	14,49
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	140.658	100	127.157	90,40	6.322	4,49	4.829	3,43	1.916	1,36	434	0,31	13.501	9,60
ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ 1997-98														
Αστικές	74.242	100	69.679	93,85	2.061	2,78	1.574	2,12	676	0,91	251	0,34	4.562	6,15
Ημιαστικές	23.112	100	21.100	91,29	987	4,27	716	3,10	255	1,10	54	0,23	2.012	8,71
Αγροτικές	14.035	100	12.838	91,47	569	4,06	402	2,86	185	1,32	42	0,30	1.198	8,55
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	111.389	100	103.617	93,02	3.617	3,25	2.692	2,42	1.116	1,00	347	0,31	7.772	6,98
ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ 2000-01														
Αστικές	73.196	100	69.096	94,40	1.960	2,68	1.330	1,82	587	0,80	223	0,30	4.100	5,60
Ημιαστικές	20.660	100	19.230	93,08	751	3,64	435	2,11	163	0,79	81	0,39	1.430	6,92
Αγροτικές	14.464	100	13.402	92,66	564	3,90	310	2,14	146	1,01	42	0,29	1.062	7,34
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	108.320	100	101.728	93,91	3.275	3,02	2.075	1,92	896	0,83	346	0,32	6.592	6,09

ΠΙΝΑΚΑΣ Γ1.21: ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΤΑ ΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ 2000-01)												
ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΑΣΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ			ΗΜΙΑΣΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ			ΑΓΡΟΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ			ΣΥΝΟΛΟ		
	Γράφτηκαν κανονικά	Διαρροή	%	Γράφτηκαν κανονικά	Διαρροή	%	Γράφτηκαν κανονικά	Διαρροή	%	Γράφτηκαν κανονικά	Διαρροή	%
1. Αττική	32.785	2.146	6,55	1.690	123	7,28	220	12	5,45	34.695	2.281	6,57
2. Λοιπή Στερεά & Εύβοια	2.051	88	4,29	2.354	90	3,82	1.260	56	4,44	5.665	234	4,13
3. Πελοπόννησος	2.876	96	3,34	2.292	164	7,16	1.067	60	5,62	6.235	320	5,13
4. Δυτική Ελλάδα	4.347	204	4,69	1.664	160	9,62	1.734	132	7,61	7.745	496	6,4
5. Ιόνια Νησιά	971	48	4,94	511	36	7,05	897	86	9,59	2.379	170	7,15
6. Ήπειρος	1.349	38	2,82	1.092	36	3,3	883	52	5,89	3.324	126	3,79
7. Θεσσαλία	4.612	119	2,58	1.828	107	5,85	1.191	38	3,19	7.631	264	3,46
8. Δυτική Μακεδονία	1.939	49	2,53	703	8	1,14	690	34	4,93	3.332	91	2,73
9. Κεντρική Μακεδονία	12.720	691	5,43	3.939	261	6,63	2.035	115	5,65	18.694	1.067	5,71
10. Ανατολική Μακεδονία και Θράκη	3.537	186	5,26	1.582	169	10,7	1.086	243	22,4	6.205	598	9,64
11. Νότιο Αιγαίο	1.413	122	8,63	999	47	4,7	1.212	72	5,94	3.624	241	6,65
12. Βόρειο Αιγαίο	610	25	4,1	600	76	12,7	830	40	4,82	2.040	141	6,91
13. Κρήτη	3.986	288	7,23	1.406	153	10,9	1.359	122	8,98	6.751	563	8,34
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	73.196	4.100	5,6	20.660	1.430	6,92	14.464	1.062	7,34	108.320	6.592	6,09

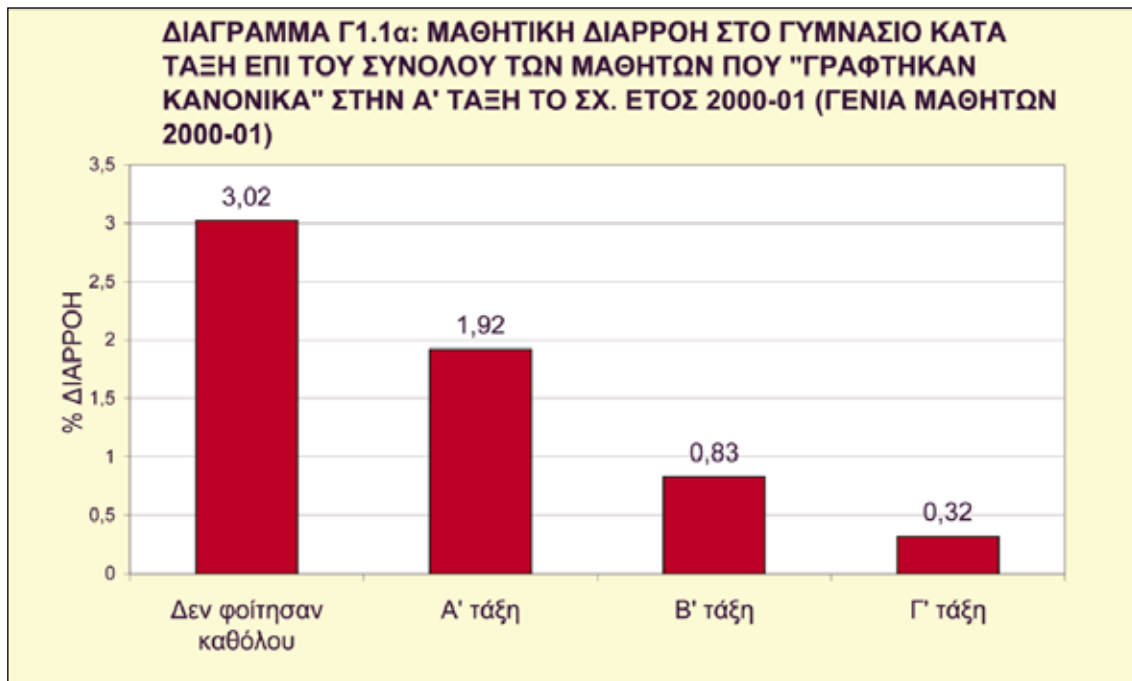
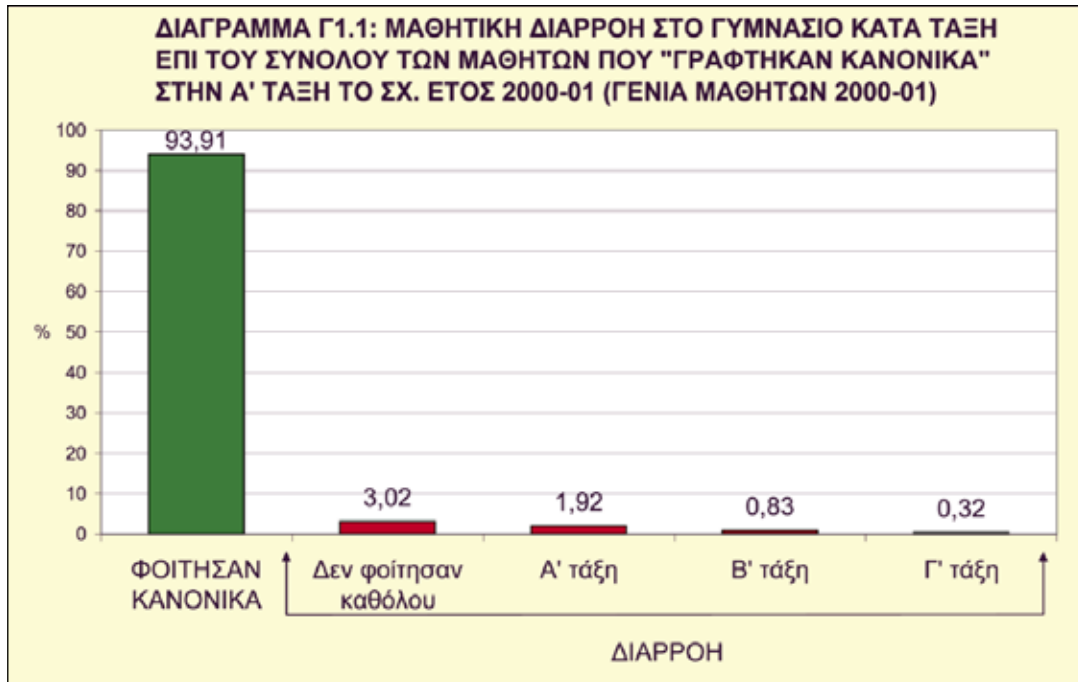
ΠΙΝΑΚΑΣ Γ1.22: ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΤΑ ΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΝΟΜΟ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ: 2000-01)													
ΝΟΜΟΣ	ΑΣΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ			ΗΜΙΑΣΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ			ΑΓΡΟΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ			ΣΥΝΟΛΟ			
	Γράφτηκαν κανονικά	Διαρροή	%	Γράφτηκαν κανονικά	Διαρροή	%	Γράφτηκαν κανονικά	Διαρροή	%	Γράφτηκαν κανονικά	Διαρροή	%	Διαρροή
1	Αθήνας	23.452	1.302	5,55	727	61	8,39	610	41	6,72	23.452	1.302	5,57
2	Αιτωλοακαρνανίας	1.133	52	4,59	1.111	65	5,85	146	8	5,48	2.470	154	6,23
3	Αν. Αττικής	2.422	221	9,12	267	14	5,24	246	11	4,47	3.679	294	7,99
4	Αργολίδας	609	29	4,76	239	3	1,26	180	5	2,78	1.122	54	4,81
5	Αρκαδίας	474	11	2,32	98	2	2,04	284	10	3,52	893	19	2,13
6	Άρτας	341	12	3,52	393	28	7,12	657	55	8,37	723	24	3,32
7	Αχαΐας	2.529	89	3,52	449	11	2,45	205	15	7,32	3.579	172	4,81
8	Βοιωτίας	568	19	3,35	50	0	0,00	41	1	2,44	1.222	45	3,68
9	Γρεβενών	207	8	3,86	316	31	9,81	136	31	22,8	298	9	3,02
10	Δράμας	713	26	3,65	291	40	13,7	15	0	0,00	1.165	88	7,55
11	Δυτ. Αττικής	1.495	127	8,49	427	18	4,22	522	44	8,43	1.801	167	9,27
12	Δωδεκανήσου	1.413	122	8,63	483	44	9,11	76	3	3,95	2.362	184	7,79
13	Έβρου	842	52	6,18	985	45	4,57	627	25	3,99	1.401	99	7,07
14	Εύβοιας	697	43	6,17	110	3	2,73	76	5	6,58	2.309	113	4,89
15	Ευρυτανίας	-	-	-	-	-	-	186	21	11,3	186	8	4,30
16	Ζακύνθου	298	18	6,04	544	71	13,1	467	36	7,71	484	39	8,06
17	Ηρέας	685	63	9,20	239	21	8,79	250	19	7,60	1.696	170	10,0
18	Ημαθίας	1.132	74	6,54	798	97	12,2	578	41	7,09	1.621	114	7,03
19	Ηρακλείου	1.974	136	6,89	347	11	3,17	164	12	7,32	3.350	274	8,18
20	Θεσπρωτίας	-	-	-	1.289	75	5,82	329	37	11,2	511	23	4,50
21	Θεσσαλονίκης	8.967	503	5,61	303	7	2,31	408	24	5,88	10.585	615	5,81
22	Ιωαννίνων	686	18	2,62	543	33	6,08	223	19	8,52	1.397	49	3,51
23	Καβάλας	718	14	1,95	247	12	4,86	303	11	3,63	1.484	66	4,45
24	Καρφίτσας	664	11	1,66	193	3	1,55	182	14	7,69	1.214	34	2,80
25	Καστοριάς	260	6	2,31	79	2	2,53	495	46	9,29	635	23	3,62
26	Κέρκυρας	673	30	4,46	258	27	10,5	132	8	6,06	1.247	78	6,26
27	Κεφαλληνίας	-	-	-	229	18	7,86	229	14	6,11	390	35	8,97
28	Κιλκίς	330	19	5,76	229	18	7,86	229	14	6,11	788	51	6,47

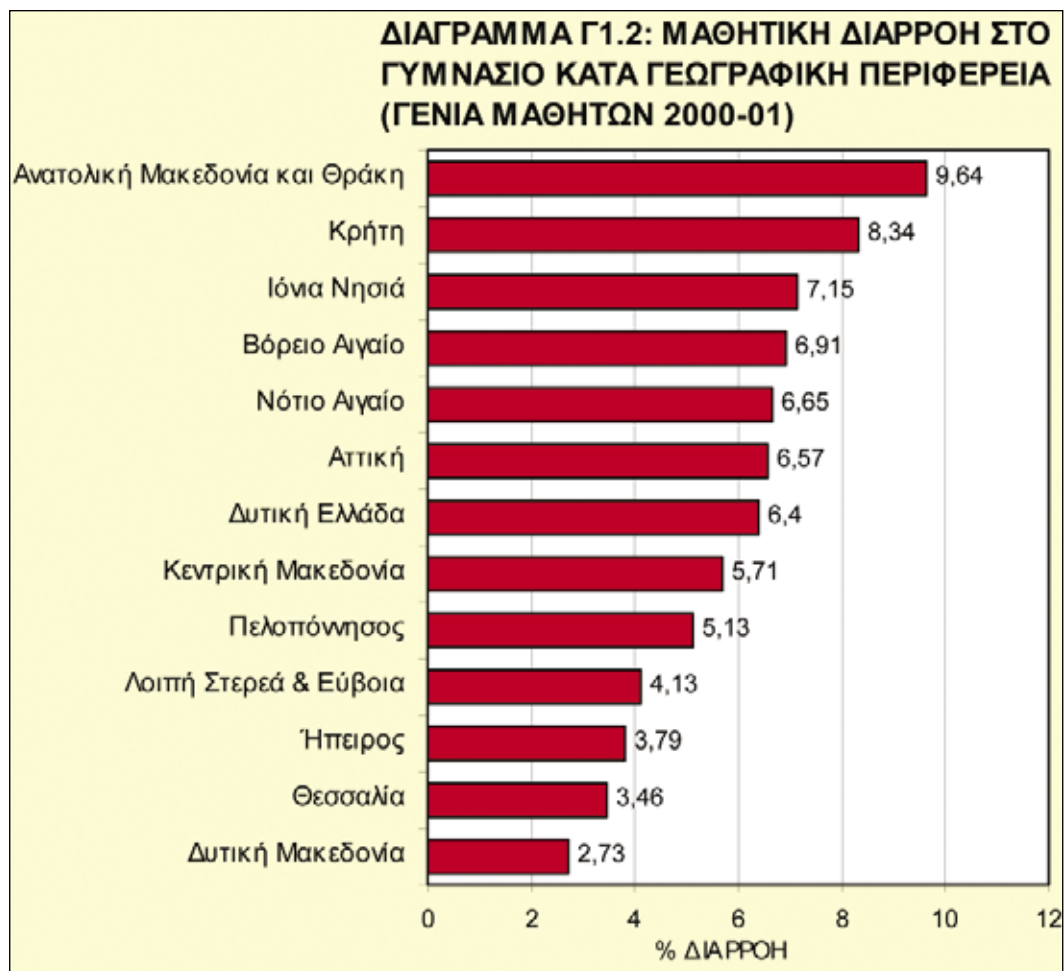

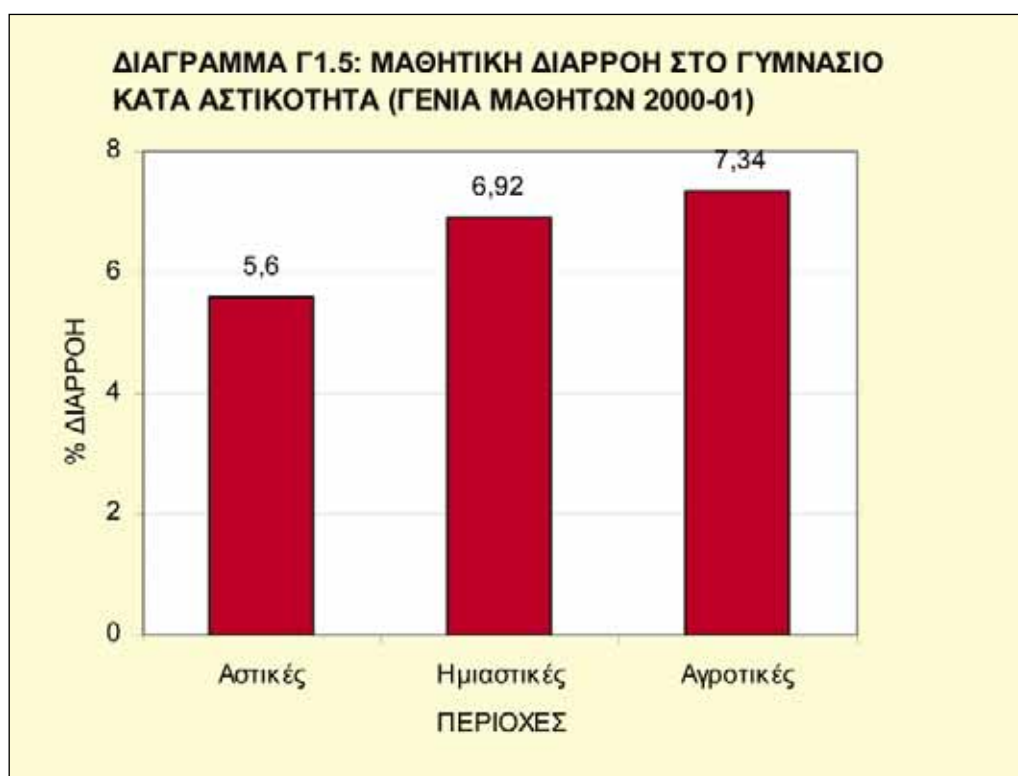
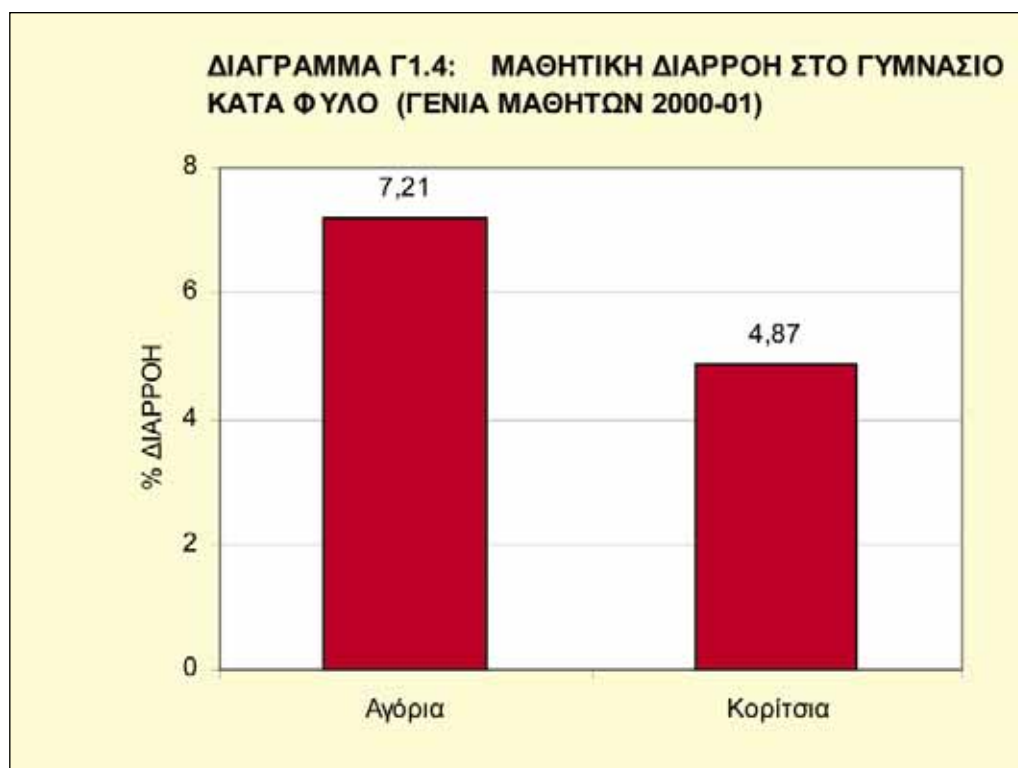
29	Κοζάνης	1.201	16	1,33	342	1	0,29	263	16	6,08	1.806	33	1,83
30	Κορινθίας	607	13	2,14	819	54	6,59	91	0	0,00	1.517	67	4,42
31	Κυκλάδων	-	-	-	572	29	5,07	690	28	4,06	1.262	57	4,52
32	Λακωνίας	334	10	2,99	449	36	8,02	194	24	12,4	977	70	7,16
33	Λάρισας	1.690	44	2,60	789	16	2,03	392	9	2,30	2.871	69	2,40
34	Λασιθίου	513	48	9,36	250	19	7,60	84	4	4,76	847	71	8,38
35	Λέσβου	338	8	2,37	254	34	13,4	433	23	5,31	1.025	65	6,34
36	Λευκάδας	-	-	-	174	7	4,02	84	11	13,1	258	18	6,98
37	Μαγνησίας	1.442	32	2,22	501	32	6,39	233	9	3,86	2.176	73	3,35
38	Μεσσηνίας	852	33	3,87	518	57	11,0	356	20	5,62	1.726	110	6,37
39	Ξάνθης	753	60	7,97	45	27	60,0	484	132	27,3	1.282	219	17,1
40	Πειραιά	5.416	496	9,16	288	18	6,25	59	4	6,78	5.763	518	8,99
41	Πέλλας	807	33	4,09	524	34	6,49	288	12	4,17	1.619	79	4,88
42	Πιερίας	752	41	5,45	337	9	2,67	345	7	2,03	1.434	57	3,97
43	Πρέβεζας	322	8	2,48	344	16	4,65	27	6	22,2	693	30	4,33
44	Ρεθύμνης	512	33	6,45	38	10	26,3	247	43	17,4	797	86	10,8
45	Ροδόπης	511	34	6,65	195	34	17,4	167	58	34,7	873	126	14,4
46	Σάμου	-	-	-	271	35	12,9	202	9	4,46	473	44	9,30
47	Σερρών	732	21	2,87	519	33	6,36	431	20	4,64	1.682	74	4,40
48	Τρικάλων	816	32	3,92	291	47	16,2	263	9	3,42	1.370	88	6,42
49	Φθιώτιδας	786	26	3,31	592	27	4,56	236	7	2,97	1.614	60	3,72
50	Φλώρινας	271	19	7,01	118	4	3,39	204	3	1,47	593	26	4,38
51	Φωκίδας	-	-	-	218	4	1,83	116	4	3,45	334	8	2,40
52	Χαλκιδικής	-	-	-	802	71	8,85	163	6	3,68	965	77	7,98
53	Χανίων	987	71	7,19	320	27	8,44	450	34	7,56	1.757	132	7,51
54	Χίου	272	17	6,25	75	7	9,33	195	8	4,10	542	32	5,90
	ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	73.196	4.100	5,6	20.660	1.430	6,92	14.464	1.062	7,34	108.320	6.592	6,09

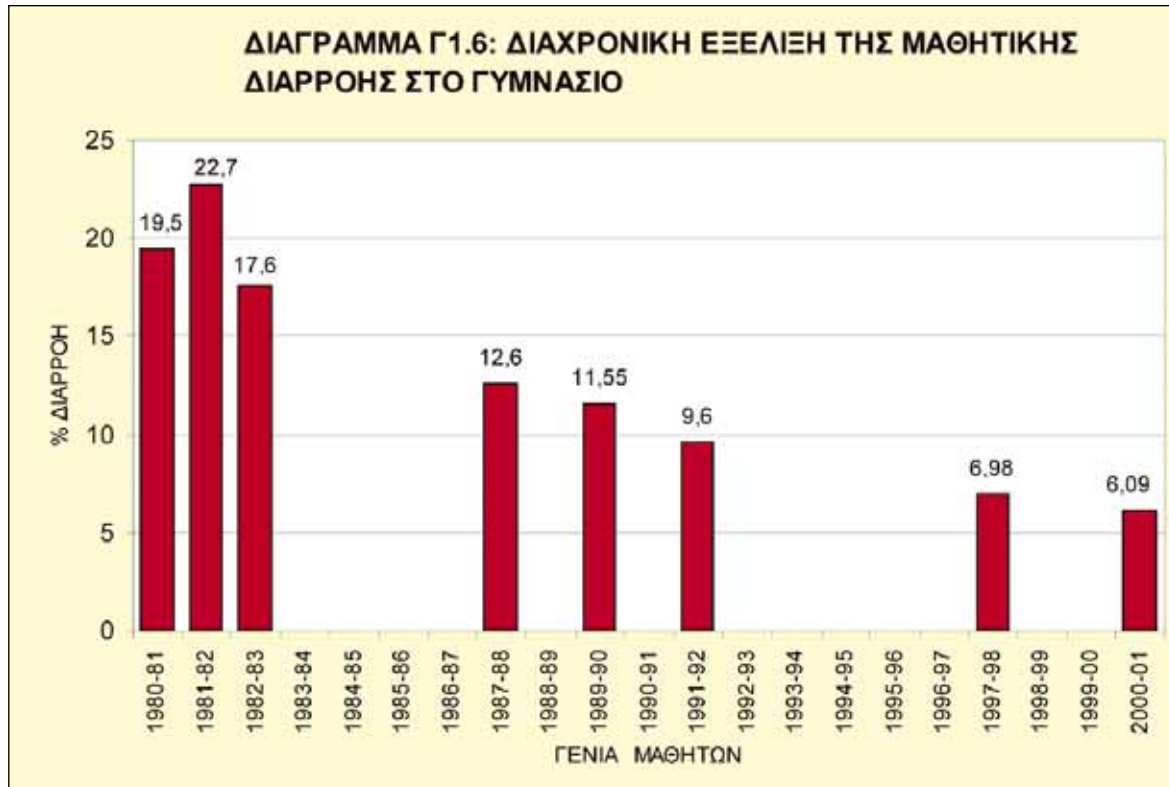

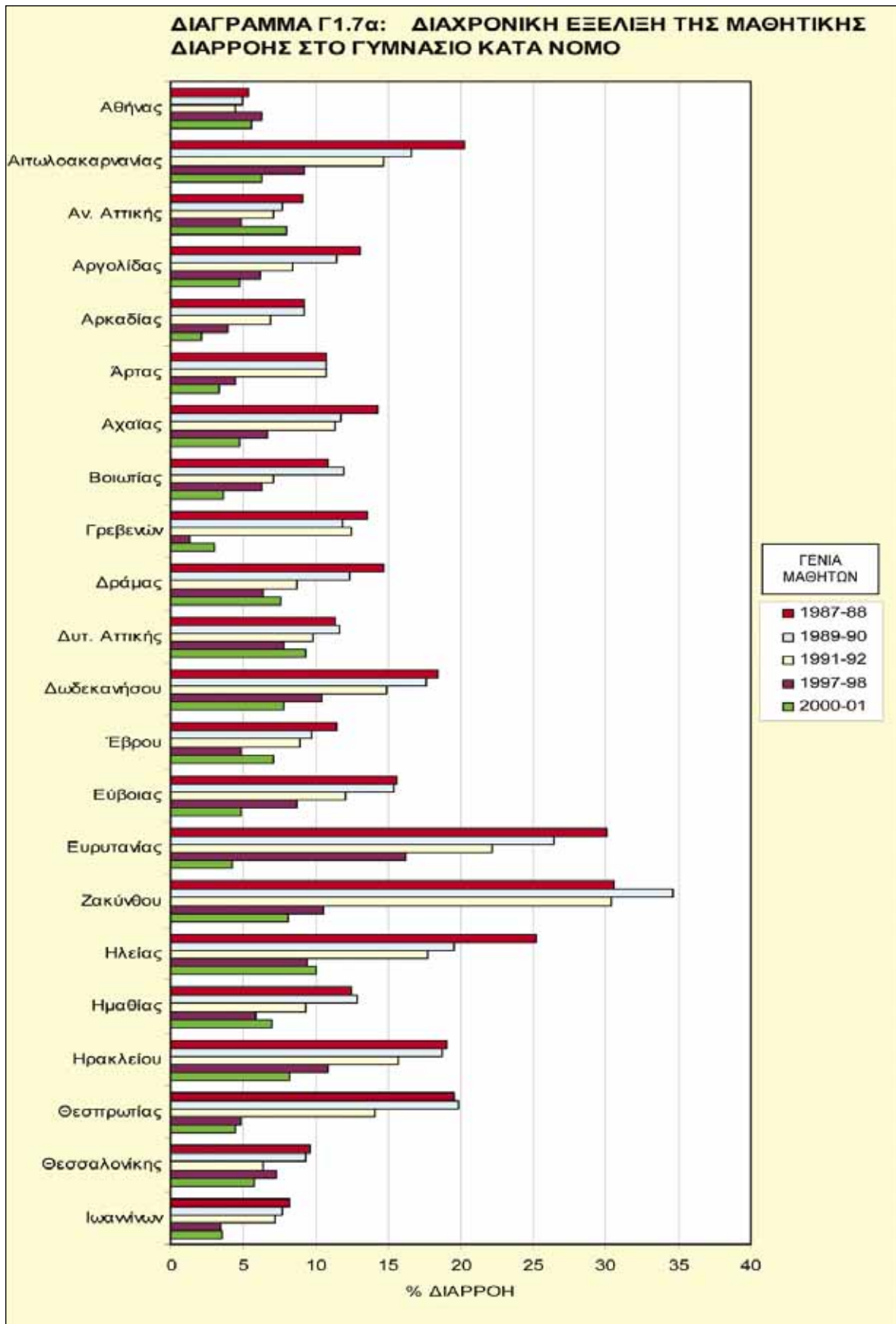
25	Καστοριάς	5,13	6,31	4,15	2,48	2,31	29,67	11,07	12,09	5,39	1,55	8,47	9,35	4,80	5,26	7,69
26	Κέρκυρας	11,74	13,45	10,96	3,76	4,46	31,97	39,22	36,75	9,57	2,53	27,22	24,90	20,20	11,79	9,29
27	Κεφαλληνίας	-	-	-	-	-	11,26	12,07	9,96	10,08	10,5	14,37	13,64	11,70	8,33	6,06
28	Κίρκης	3,47	8,33	5,99	1,52	5,76	12,00	15,49	9,54	6,18	7,86	23,54	20,78	14,08	10,07	6,11
29	Κοζάνης	3,93	2,73	3,38	0,95	1,33	12,98	8,78	7,31	2,10	0,29	12,08	11,73	3,54	2,88	6,08
30	Κορινθίας	12,37	9,50	11,81	7,66	2,14	18,45	14,65	12,04	6,66	6,59	19,58	17,73	14,20	7,95	0
31	Κυκλάδων	14,24	15,86	15,19	8,70	-	20,60	21,24	17,45	7,47	5,07	27,33	24,85	19,07	7,81	4,06
32	Λακωνίας	5,92	10,72	8,67	4,64	2,99	25,10	23,51	18,06	13,09	8,02	21,29	19,09	22,15	7,32	12,4
33	Λάρισας	7,08	6,76	5,34	5,02	2,6	12,63	8,18	7,02	5,50	2,03	11,19	13,18	6,69	5,10	2,3
34	Λασιθίου	22,09	18,39	14,57	6,76	9,36	22,38	16,45	18,46	11,37	7,6	16,98	24,74	12,09	15,38	4,76
35	Λέσβου	11,84	9,09	7,62	3,75	2,37	22,19	17,16	14,39	8,89	13,4	27,61	23,37	17,22	9,92	5,31
36	Λευκάδας	-	-	-	-	-	15,38	12,50	10,10	10,67	4,02	14,29	11,71	9,09	12,77	13,1
37	Μαγνησίας	7,49	6,67	5,95	3,83	2,22	13,29	7,93	8,61	4,30	6,39	17,75	11,38	11,40	5,84	3,86
38	Μεσσηνίας	7,20	5,52	4,05	2,04	3,87	14,46	13,60	14,57	6,61	11	10,42	10,05	8,37	10,71	5,62
39	Ξάνθης	12,07	10,74	12,02	8,62	7,97	72,57	67,09	67,12	41,55	60	39,63	35,60	32,02	37,65	27,3
40	Πελοποννήσου	8,01	7,84	7,84	7,43	9,16	21,12	4,78	15,20	7,55	6,25	12,07	9,76	9,09	-	6,78
41	Πέλλης	17,43	12,56	10,01	11,28	4,09	24,91	23,97	14,87	7,27	6,49	18,10	17,38	14,72	4,18	4,17
42	Περιφέρειας	9,38	3,46	3,00	1,98	5,45	9,81	7,29	8,31	3,08	2,67	18,03	17,11	10,43	6,42	2,03
43	Πρέβεζας	6,84	5,72	3,26	1,40	2,48	18,12	16,36	10,58	5,00	4,65	17,51	7,32	13,11	3,23	22,2
44	Ρεθύμνης	30,11	31,84	27,86	8,75	6,45	17,91	18,46	22,86	24,24	26,3	26,20	23,83	23,26	15,07	17,4
45	Ροδόπης	7,48	7,34	8,78	9,68	6,65	48,17	34,04	40,45	21,81	17,4	16,50	11,27	1,47	0,00	34,7
46	Σάμου	-	-	-	-	-	18,01	19,29	11,46	10,66	12,9	17,86	12,96	9,68	5,84	4,46
47	Σερρών	11,14	9,01	6,52	7,44	2,87	22,74	19,48	20,80	17,51	6,36	20,76	21,10	14,92	9,11	4,64
48	Τρικάλων	10,30	9,01	7,81	3,71	3,92	17,32	18,89	13,79	8,11	16,2	28,62	26,60	19,60	4,27	3,42
49	Φθιώτιδας	7,04	8,73	5,49	4,20	3,31	13,45	12,44	8,26	3,23	4,56	8,60	7,06	4,89	0,68	2,97
50	Φλώρινας	4,55	5,52	3,63	2,51	7,01	13,56	14,58	14,52	3,19	3,39	12,43	13,50	4,81	5,62	1,47
51	Φωκίδας	-	-	-	-	-	7,50	3,56	4,51	5,51	1,83	12,62	16,22	7,41	4,35	3,45
52	Χαλκιδικής	-	-	-	-	-	14,26	16,20	13,58	9,50	8,85	11,31	10,00	7,61	4,44	3,68
53	Χανίων	13,27	13,60	8,35	7,11	7,19	15,45	13,12	9,57	13,91	8,44	20,83	19,63	12,57	10,96	7,56
54	Χίου	15,52	13,66	10,72	3,32	6,25	13,58	15,72	4,70	10,09	9,33	14,63	6,49	12,00	6,29	4,1
	ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	8,97	8,63	7,46	6,14	5,6	18,76	16,53	13,88	8,71	6,92	20,47	18,84	14,49	8,54	7,34

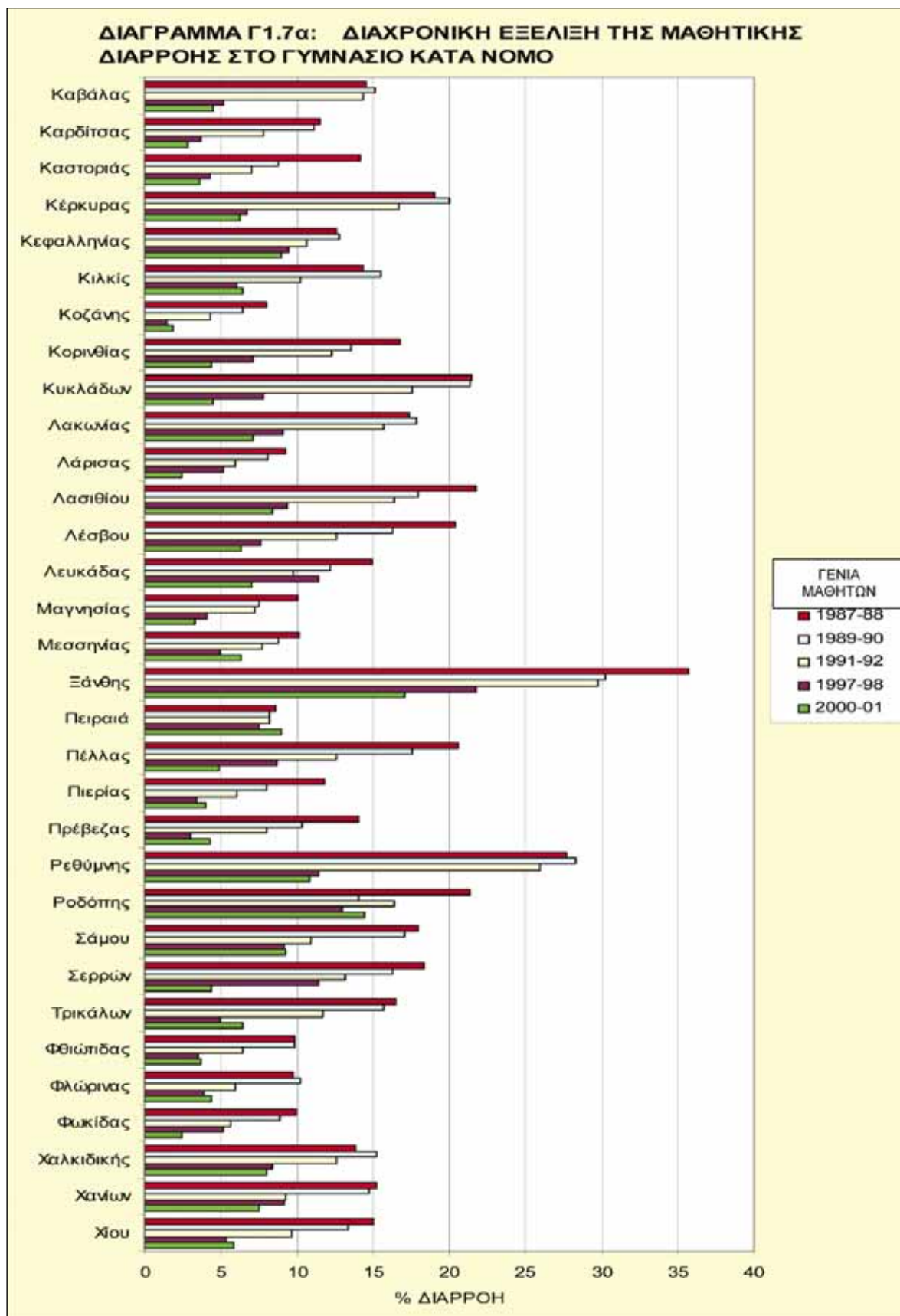

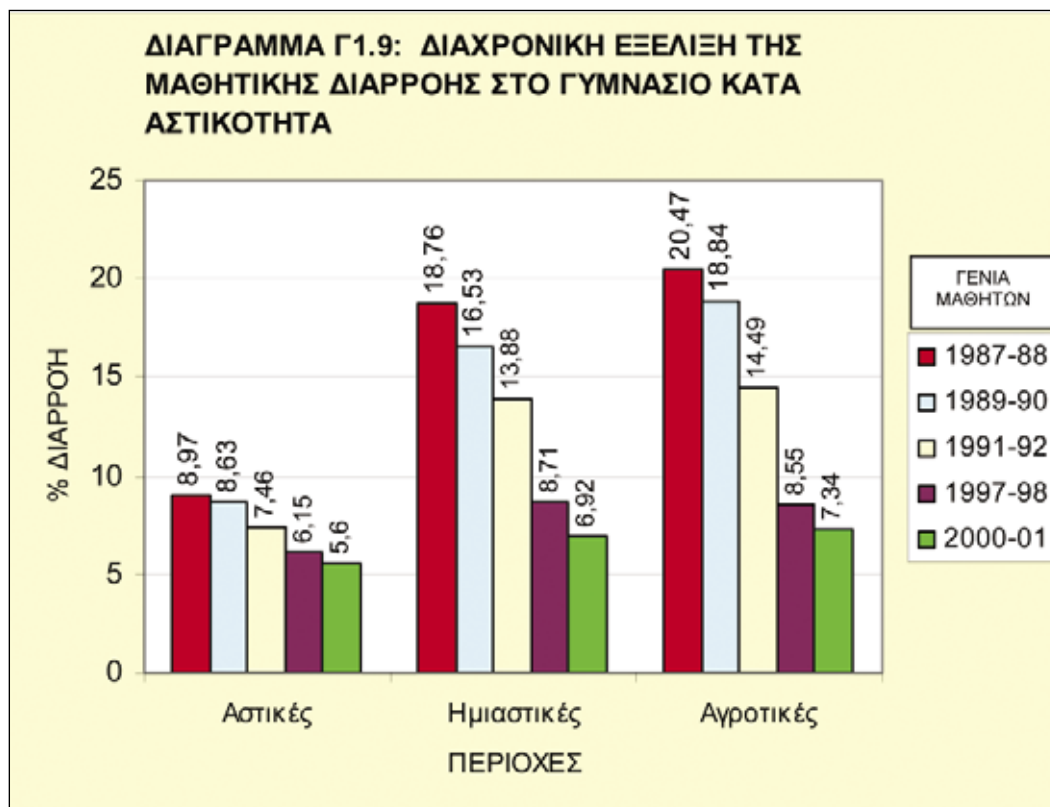
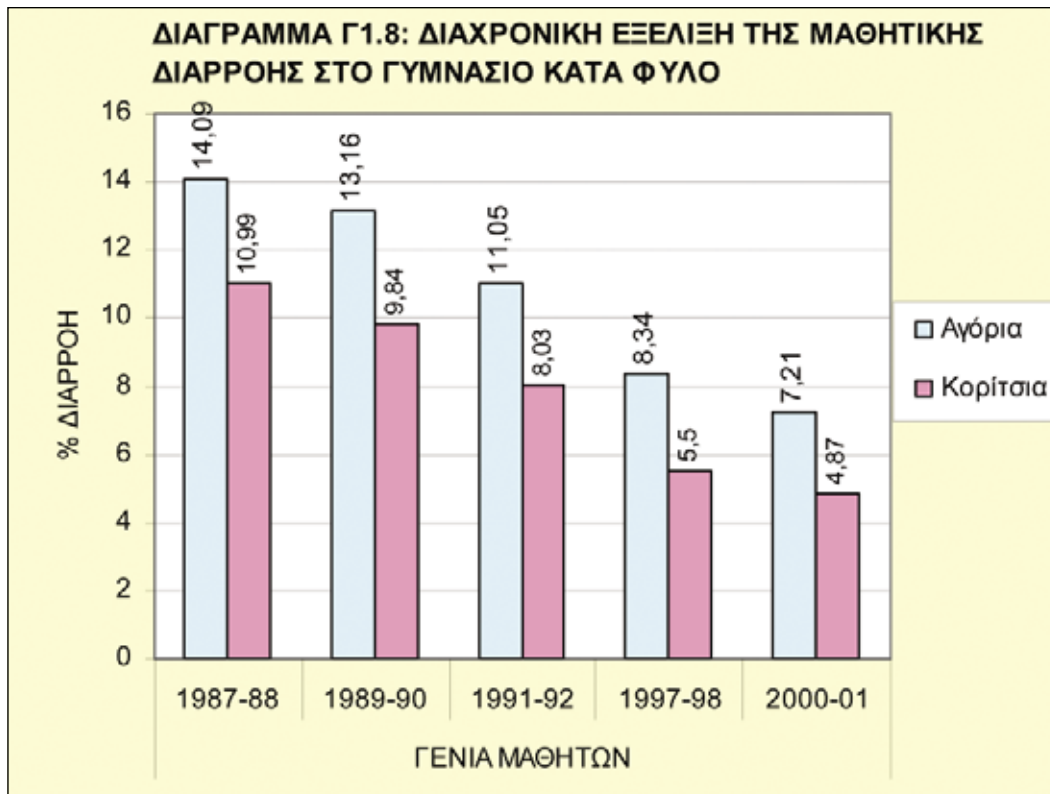

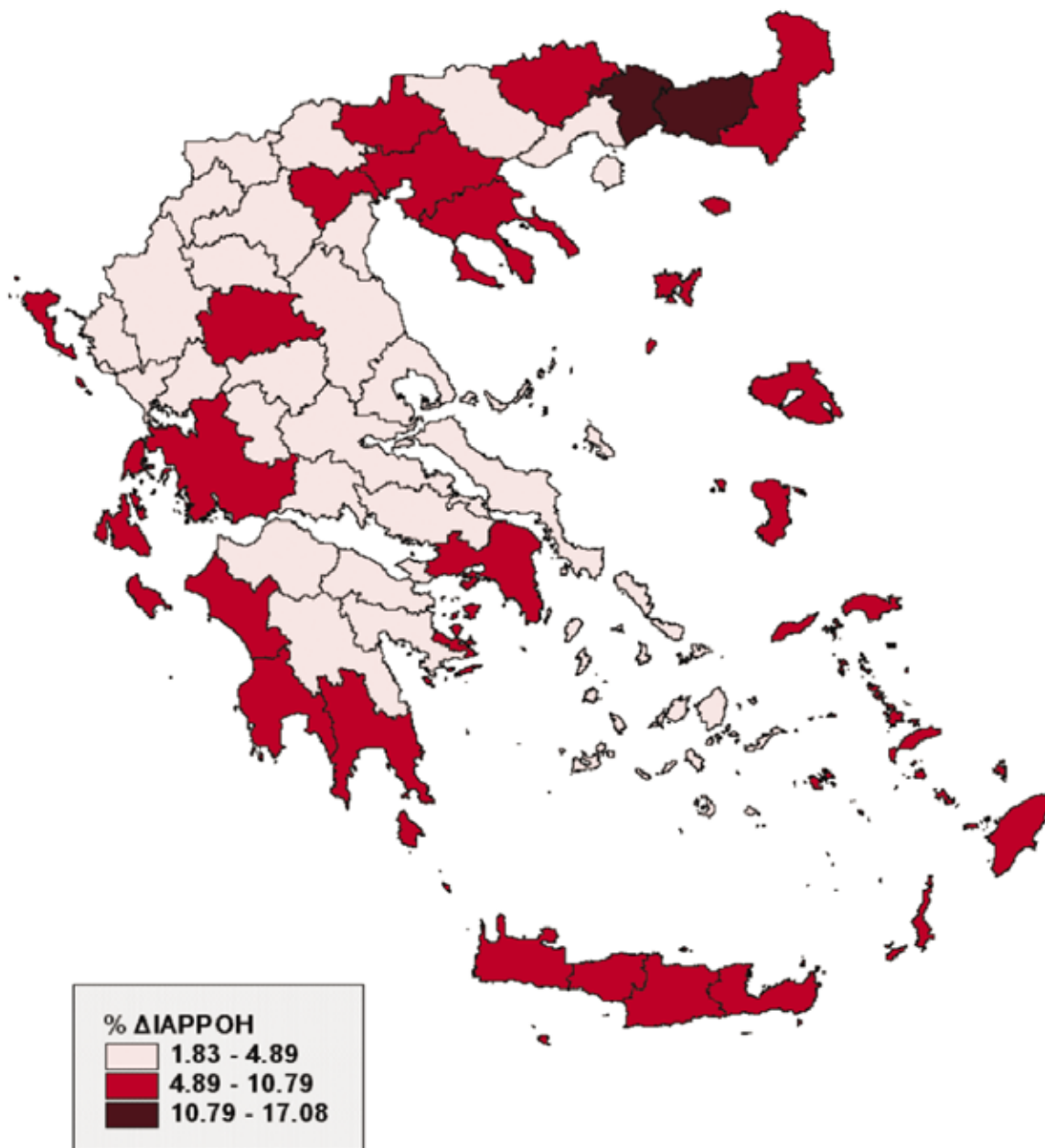

ΧΑΡΤΗΣ Γ1.1
ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΤΑ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ
(ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ 2000-01)

ΧΑΡΤΗΣ Γ1.2
ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΤΑ ΝΟΜΟ
(ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ 2000-01)

Γ2. Μαθητική διαρροή στο Ενιαίο Λύκειο

Γ2.1 Υπολογισμός των μαθητών Ενιαίου Λυκείου που “Γράφτηκαν κανονικά” και των μαθητών που “Φοίτησαν κανονικά” (γενιά μαθητών 2000-01). Στον Πίνακα Γ2.1 παρουσιάζονται συγκεντρωτικά τα στοιχεία (απόλυτες συχνότητες) που συγκεντρώθηκαν από 1.123 Ενιαία Λύκεια (το σύνολο των ημερησίων Ενιαίων Λυκείων το σχολικό έτος 2000-01 πλην σχολείων ειδικών περιπτώσεων – βλ. κεφ. Β7). Ο Πίνακας Γ2.1 έχει την ίδια δομή με τον Πίνακα Καταγραφής της Μαθητικής Διαρροής στο Ενιαίο Λύκειο, έτσι ώστε τα κεφαλαία γράμματα σε κάθε στήλη του να παραπέμπουν στις αντίστοιχες στήλες του Πίνακα Καταγραφής της Μαθητικής Διαρροής (βλ. Παράρτημα Α'). Επισημαίνεται ότι για λόγους συντομίας τα στοιχεία που αναφέρονται στη μαθητική διαρροή αναγράφονται συγκεντρωτικά για όλες τις τάξεις σε μία μόνο στήλη (E+ΣΤ+Ζ).

Στον Πίνακα Γ2.2 η πρώτη στήλη αναφέρεται στους μαθητές που γράφτηκαν κανονικά και προκύπτει από τον Πίνακα Γ2.1 με αφαίρεση της Β' από την Α' στήλη του. Στον Πίνακα αυτόν αναγράφονται και τα ποσοστά επί του συνόλου των κανονικά εγγραφέντων μαθητών.

Από την εξέταση των στοιχείων του Πίνακα Γ2.2 προκύπτει ότι για την εξεταζόμενη γενιά μαθητών 2000-01 (δηλαδή μαθητές που γράφτηκαν στην Α' τάξη Ενιαίου Λυκείου το σχολικό έτος 2000-01) ποσοστό 3,89% από τους μαθητές που γράφτηκαν κανονικά απορρίφθηκε στην Α' ή Β' τάξη και μεταγράφηκε σε άλλο σχολείο (Ενιαίο Λύκειο ή ΤΕΕ). Επίσης ποσοστό 7,27% από τους κανονικά εγγραφέντες μεταγράφηκε σε άλλο σχολείο (Ενιαίο Λύκειο ή ΤΕΕ) αφού πήρε πρώτα προαγωγή για τη Β' ή Γ' τάξη. Η σχολική πορεία των μαθητών των δύο αυτών κατηγοριών είναι αδύνατο να διερευνηθεί. Για τον λόγο αυτό, και για να διευκολυνθεί η ανάλυση, θεωρήθηκε ότι οι μαθητές αυτοί φοίτησαν κανονικά στο νέο τους σχολείο (Υπόθεση Α'), επομένως συναθροίστηκαν στη στήλη της κανονικής φοίτησης (Πίνακας Γ2.3). Η παραπάνω προσέγγιση είναι ίδια με εκείνη που ακολουθήθηκε για το Γυμνάσιο (Κεφ. Γ1.1).

Γ2.2 Μαθητική διαρροή στο Ενιαίο Λύκειο στο σύνολο της χώρας. Σύμφωνα με τα στοιχεία του Πίνακα Γ2.3, από τους 74.046 (100%) μαθητές γενιάς 2000-01 που γράφτηκαν κανονικά στην Α' Ενιαίου Λυκείου οι 71.591 (96,68%) φοίτησαν κανονικά, ενώ 2.455 μαθητές διέρρευσαν (3,32%).

Η μαθητική διαρροή στο Ενιαίο Λύκειο είναι 3,2% (γενιά μαθητών 2000-01)

Δυστυχώς δεν υπάρχουν στοιχεία παλαιότερων ερευνών που στηρίζονται σε ίδια με της παρούσας έρευνας μέθοδο, ώστε να διαπιστωθεί η διαχρονική εξέλιξη της μαθητικής διαρροής στο Ενιαίο Λύκειο. Οι μόνες προσεγγίσεις που έχουν γίνει για την αποτύπωση της διαχρονικής εξέλιξης του φαινομένου αφορούν σε εκτιμήσεις μαθητικής διαρροής που γίνονται με βάση στατιστικά στοιχεία (της ΕΣΥΕ ή του ΥΠΕΠΘ) εξέλιξης του μαθητικού δυναμικού από χρόνο σε χρόνο. Τέτοια στοιχεία παρατίθενται στον παρακάτω πίνακα, ο

οποίος δημοσιεύτηκε σε μια μελέτη¹ που στόχευε να απεικονίσει τη διαχρονική εξέλιξη της μαθητικής διαρροής στο Ενιαίο Λύκειο².

ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΛΥΚΕΙΟ					
ΣΧΟΛΙΚΟ ΕΤΟΣ	ΜΑΘΗΤΕΣ Α΄ ΛΥΚΕΙΟΥ	ΜΑΘΗΤΕΣ Β΄ ΛΥΚΕΙΟΥ	ΜΑΘΗΤΕΣ Γ΄ ΛΥΚΕΙΟΥ	ΜΑΘΗΤΕΣ ΠΟΥ ΕΓΚΑΤΕΛΕΙΨΑΝ ΤΟ ΛΥΚΕΙΟ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΔΙΑΡΡΟΗΣ
1996-97	120.725				
1997-98	118.550	114.283			
1998-99	90.913	86.138	109.528	11.143	9,23
1999-00	81.215	80.109	67958	50.565	42,65
2000-01	75.789	79.280	69.504	21.409	23,55
2001-02		73.025	74.137	7.078	8,72
2002-03			68.908	6.881	9,08

Στοιχεία ΥΠΕΠΘ (ΔΙΠΙΕΕ - ΤΜΗΜΑ ΕΠΙΧ. ΕΡΕΥΝΩΝ & ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ)

Με την προσέγγιση αυτή η γενιά μαθητών 1996-97 ξεκινά με 120.725 μαθητές στην Α΄ Λυκείου και καταλήγει σε 109.528 μαθητές στη Γ΄ Λυκείου (υπολογιζόμενη μαθητική διαρροή 9,23%). Με την ίδια λογική η εξεταζόμενη στην παρούσα έρευνα γενιά μαθητών 2000-01 ξεκινά με 75.789 μαθητές στην Α΄ Λυκείου και καταλήγει σε 68.908 μαθητές στη Γ΄ Λυκείου. Με αυτόν τον τρόπο υπολογίζεται όμως μαθητική διαρροή 9,08% και όχι 3,2% που υπολογίστηκε στην παρούσα έρευνα.

Στο σημείο αυτό τίθεται θέμα μεθοδολογικής ακρίβειας. Η γενιά μαθητών 2000-01 δεν αποτελείται κατ' ανάγκη μόνο από τους μαθητές που γράφτηκαν στην Α΄ Λυκείου το σχολικό έτος 2000-01. Για παράδειγμα οι μαθητές της Β΄ Λυκείου σχολικού έτους 2001-02 δεν αποτελούνται μόνο από τους προβιβασθέντες της Α΄ Λυκείου αλλά και από τους στάσιμους (επανάληψη τάξης) της Β΄ Λυκείου καθώς και τους μετεγγραφέντες από άλλα σχολεία. Συνεπώς, δεν πληρείται ο ορισμός της γενιάς μαθητών (cohort) και κατά συνέπεια τίθεται κατ' αρχήν ζήτημα επιστημονικής επάρκειας της τεχνικής. Παρ' όλα αυτά από τα στοιχεία του παραπάνω πίνακα μπορούμε να προσδιορίσουμε τις τάσεις της μαθητικής διαρροής στο Ενιαίο Λύκειο τα τελευταία χρόνια. Φαίνεται λοιπόν ότι οι γενιές μαθητών 1997-98 και 1998-99, οι οποίες "διέτρεξαν" το Ενιαίο Λύκειο τα πρώτα χρόνια της «εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης Αρσένη»³ παρουσίασαν μεγάλο ποσοστό μαθητικής διαρροής, ενώ στη συνέχεια η κατάσταση αυτή άρχισε να αντιστρέφεται.

¹ Καλομοίρης, Κοτσιφάκης (2001: 120-121)

² Τα στοιχεία με έντονα γράμματα συμπληρώθηκαν εκ των υστέρων από τους συντάκτες της παρούσας μελέτης

³ Εφαρμόστηκε για πρώτη φορά το σχολικό έτος 1998-99

Μια άλλη προσέγγιση στην εκτίμηση της μαθητικής διαρροής στο Ενιαίο Λύκειο

Ο προσδιορισμός του ποσοστού μαθητικής διαρροής στο Ενιαίο Λύκειο (3,2%) στηρίχτηκε στην Υπόθεση Α΄ (βλ. κεφ. Γ2.1). Ο υπολογισμός της μαθητικής διαρροής που ακολουθεί στηρίζεται στα στοιχεία των Πινάκων Γ2.2-Γ2.4 και στην υπόθεση ότι οι μαθητές που μεταγράφηκαν παρουσιάζουν στο νέο τους σχολείο ίσο ποσοστό διαρροής με τους μαθητές που δεν μεταγράφηκαν (Υπόθεση Β΄).

Ο υπολογισμός της μαθητικής διαρροής με βάση την Υπόθεση Β΄ ακολουθεί τα εξής βήματα:

1. Από το σύνολο των μαθητών που γράφτηκαν κανονικά στο Ενιαίο Λύκειο (74.046) αφαιρείται ο αριθμός των μαθητών που μεταγράφηκαν έπειτα από απόρριψη στην Α΄ ή Β΄ τάξη ή προαγωγή στη Β΄ ή Γ΄ τάξη ($2.883 + 5.382 = 8.265$). Δηλαδή $74.046 - 8.265 = 65.781$.
2. Από τους **65.781** (100%) μαθητές που παρέμειναν στο Ενιαίο Λύκειο οι 1.450 (2,20%) διέρρευσαν στην Α΄ τάξη, οι 838 (1,28%) διέρρευσαν στη Β΄ τάξη και οι 167 (0,25%) διέρρευσαν στη Γ΄ τάξη [συνολική διαρροή 2.455 (**3,73%**)]. Οι υπόλοιποι **63.326** μαθητές φοίτησαν κανονικά (**96,27%**).
3. Γίνεται δεκτό ότι το ποσοστό διαρροής των μαθητών που μεταγράφηκαν έπειτα από απόρριψη στην Α΄ ή Β΄ τάξη ή προαγωγή στη Β΄ ή Γ΄ τάξη είναι ίσο με το ποσοστό διαρροής που υπολογίστηκε στο προηγούμενο βήμα (Υπόθεση Β΄). Επομένως, **με επιμερισμό** των μαθητών αυτής της κατηγορίας (8.265 μαθητές) προκύπτει ότι οι **308 (3,73%)** μαθητές διέρρευσαν και οι **7.957 (96,27%)** φοίτησαν κανονικά.
4. Με βάση τους υπολογισμούς που έγιναν στα προηγούμενα βήματα, στους **74.046 (100%)** μαθητές που γράφτηκαν κανονικά οι $2.455 + 308 = 2.763$ (**3,73%**) διέρρευσαν [2.455 (διέρρευσαν στην Α΄, Β΄, Γ΄ τάξη) + 308 (εκτίμηση με βάση την Υπόθεση Β΄ του αριθμού των μαθητών που μεταγράφηκαν και στη συνέχεια διέρρευσαν)] και οι **71.283 (96,27%)** φοίτησαν κανονικά [63.326 (παρέμειναν στο σχολείο και φοίτησαν κανονικά) + 7.957 εκτίμηση με βάση την Υπόθεση Β΄ του αριθμού των μαθητών που μεταγράφηκαν και στη συνέχεια φοίτησαν κανονικά].

Το ποσοστό λοιπόν της μαθητικής διαρροής που υπολογίζεται με βάση την Υπόθεση Β΄ (**3,73%**) εμφανίζεται λίγο μεγαλύτερο της μισής ποσοστιαίας μονάδας από το ποσοστό που υπολογίζεται με βάση την Υπόθεση Α΄ (**3,2%**). Παρόλο που οι υπολογισμοί με βάση την Υπόθεση Β΄ προσεγγίζουν περισσότερο την πραγματικότητα, εφόσον γίνεται δεκτό ότι ένα μέρος των μαθητών που μεταγράφονται διαρρέει, οι Πίνακες στην ανάλυση που ακολουθεί (Γ2.1-Γ2.22) στηρίζονται σε υπολογισμούς που έγιναν με βάση την Υπόθεση Α΄. Αυτό συμβαίνει διότι αφενός το υπεισερχόμενο σφάλμα είναι πολύ μικρό, αφετέρου η προσέγγιση αυτή ακολουθήθηκε στο Γυμνάσιο (βλ. κεφ. Γ1), προκειμένου τα ευρήματά του να είναι συγκρίσιμα με εκείνα παλαιότερων ερευνών που χρησιμοποίησαν την Υπόθεση Α΄.

Η μεγάλη διαρροή στην προαναφερθείσα περίοδο πρέπει να οφείλεται στις αυστηρές εξεταστικές διαδικασίες που είχαν θεσπιστεί εντός του Ενιαίου Λυκείου.

Γ2.3 Μαθητική διαρροή στο Ενιαίο Λύκειο κατά τάξη. Από τους Πίνακες Γ2.4, Γ2.5 διαπιστώνεται ότι:

- ⇒ Το μεγαλύτερο ποσοστό μαθητικής διαρροής παρουσιάζεται στην Α΄ τάξη (1,96%).
- ⇒ Η μαθητική διαρροή μειώνεται από την Α΄ προς τη Γ΄ τάξη. Το ποσοστό μάλιστα των μαθητών που φτάνουν στη Γ΄ τάξη και τελικά δεν παίρνουν απολυτήριο είναι ιδιαίτερα χαμηλό (0,23%).

Περίπου το 60% της μαθητικής διαρροής στο Ενιαίο Λύκειο οφείλεται στη διαρροή που παρουσιάζεται στην Α΄ τάξη

Γ2.4 Μαθητική διαρροή στο Ενιαίο Λύκειο κατά γεωγραφική περιφέρεια. Από τους Πίνακες Γ2.6, Γ2.7, Γ2.8, Γ2.12 διαπιστώνεται ότι:

- ⇒ Στην εξεταζόμενη γενιά μαθητών 2000-01 παρουσιάζεται διακύμανση στο ποσοστό μαθητικής διαρροής μεταξύ των δεκατριών γεωγραφικών περιφερειών της χώρας (εύρος τιμών: από 1,68% έως 5,76%) (Πίνακας Γ2.6).

Η υψηλότερη μαθητική διαρροή στο Ενιαίο Λύκειο παρουσιάζεται σε νησιωτικές περιοχές (Νότιο Αιγαίο (5,76%), Ιόνια Νησιά (4,98%), Κρήτη (4,84%)). Αντίθετα η χαμηλότερη μαθητική διαρροή παρουσιάζεται στη Δυτική Μακεδονία (1,68%) και στην Ανατολική Μακεδονία και Θράκη (2,36%)

- ⇒ Δεν πρέπει να διαφεύγει της προσοχής όσων έχουν την ευθύνη χάραξης πολιτικής ότι η Αττική, αν και με ποσοστό μαθητικής διαρροής (3,50%) λίγο υψηλότερο του μέσου όρου (3,32%), εμφανίζει τον μεγαλύτερο αριθμό (απόλυτη συχνότητα) μαθητών που έχουν διαρρεύσει (Πίνακας Γ2.8). Συγκεκριμένα, περισσότερο από το 1/3 του μαθητικού πληθυσμού που διέρρησε βρίσκεται στην Αττική (βλ. και Πίνακα Γ2.12).

Γ2.5 Μαθητική διαρροή στο Ενιαίο Λύκειο κατά Νομό. Στοιχεία για τη μαθητική διαρροή κατά Νομό παρουσιάζονται στους Πίνακες Γ2.9, Γ2.10, Γ2.11, Γ2.12.

Στον Πίνακα Γ2.9 οι Νομοί ταξινομούνται κατά σειρά αυξανόμενου ποσοστού μαθητικής διαρροής και χωρίζονται με έντονη οριζόντια γραμμή σε δύο κατηγορίες: στην πρώτη κατηγορία (πάνω μέρος της στήλης) αναγράφονται οι Νομοί με μαθητική διαρροή μικρότερη από τον εθνικό μέσο όρο της εξεταζόμενης γενιάς μαθητών, ενώ στη δεύτερη κατηγορία (κάτω μέρος της στήλης) οι Νομοί με μαθητική διαρροή μεγαλύτερη. Όπως και στο Γυμνάσιο, ο Νομός Αττικής δεν παρουσιάζεται ενιαίος αλλιά παρουσιάζονται στοιχεία ξεχωριστά για καθεμία από τις τέσσερις διοικητικές διαιρέσεις του (Αθήνα, Ανατολική Αττική, Δυτική Αττική, Πειραιάς).

Από την επισκόπηση των στοιχείων των Πινάκων διαπιστώνεται ότι:

- ⇒ Στην εξεταζόμενη γενιά μαθητών 2000-01 παρουσιάζεται διακύμανση στο ποσοστό μαθητικής διαρροής στους 54 Νομούς της χώρας (εύρος τιμών: από 0% έως 6,85%) (Πίνακας Γ2.9).
- ⇒ Στο σύνολο των 54 Νομών οι 31 παρουσιάζουν μικρότερη μαθητική διαρροή από τον εθνικό μέσο όρο και οι 23 μεγαλύτερη.

Η υψηλότερη μαθητική διαρροή στο Ενιαίο Λύκειο παρουσιάζεται σε νησιωτικούς Νομούς [Δωδεκάνησος (6,85%), Ρέθυμνο (6,79%), Ηράκλειο (6,57%), Λευκάδα (6,15%)], στον Νομό Ηλείας (6,22% και στην Ξάνθη (5,74%). Αντίθετα η χαμηλότερη μαθητική διαρροή παρουσιάζεται στους Νομούς Γρεβενών (0%), Χίου (1,05%), Ημαθίας (1,05%) και Πιερίας (1,16%)

- ⇒ Το ποσοστό των μαθητών που διέρρευσαν στην Α΄ τάξη παρουσιάζεται υψηλό στους Νομούς Φωκίδας (4,61%), Ηρακλήϊου (4,35%) και Δωδεκανήσου (4,20%) (Πίνακας Γ2.11).
- ⇒ Η μαθητική διαρροή στο σύνολο του Νομού Αττικής (3,50%) εμφανίζεται λίγο υψηλότερη από τον εθνικό μέσο όρο (3,32%). Περισσότερο αυξημένη παρουσιάζεται η μαθητική διαρροή στην Α΄ Αθήνας (4,44%) και στον Πειραιά (4,17%) (Πίνακας Γ2.12).

Η μαθητική διαρροή στο Ενιαίο Λύκειο στον Νομό Αττικής είναι υψηλότερη από τον μέσο όρο της χώρας

Γ2.6 Μαθητική διαρροή στο Ενιαίο Λύκειο κατά σχολείο. Στον Πίνακα Γ2.13 παρουσιάζονται τα 100 Ενιαία Λύκεια με το μεγαλύτερο ποσοστό μαθητικής διαρροής. Διαπιστώνεται ότι τα σχολεία αυτά βρίσκονται, στην πλειονότητά τους, σε αγροτικές περιοχές.

Γ2.7 Μαθητική διαρροή στο Ενιαίο Λύκειο κατά φύλο. Στοιχεία για τη μαθητική διαρροή κατά φύλο παρουσιάζονται στους Πίνακες Γ2.14, Γ2.15, Γ2.16, Γ2.17, Γ2.18. Από την επισκόπηση των Πινάκων αυτών προκύπτει ότι:

- ⇒ Στην εξεταζόμενη γενιά μαθητών 2000-01 ο αριθμός των αγοριών που εγγράφονται στο Ενιαίο Λύκειο είναι μικρότερος από τον αριθμό των κοριτσιών (Πίνακας Γ2.14). Συγκεκριμένα, περίπου το 45% των εγγραφομένων είναι αγόρια και το 55% κορίτσια. Σύμφωνα με τα στοιχεία της Στατιστικής Υπηρεσίας της Ελλάδος, η αναλογία αγοριών-κοριτσιών στην πληθυσμιακή ομάδα 15-19 ετών είναι 52% και 48% αντίστοιχα⁴. Μέρος αυτής της αναντιστοιχίας φαίνεται να οφείλεται στο γεγονός ότι οι περισσότεροι μαθητές που διαρρέουν στο Γυμνάσιο είναι αγόρια. Ένα άλλο μέρος της αναντιστοιχίας αυτής μπορεί να οφείλεται σε απροθυμία ενός ποσοστού αρρένων αποφοίτων Γυμνασίου να συνεχίσουν τις σπουδές τους στο Ενιαίο Λύκειο και σε στροφή τους προς την αγορά εργασίας ή τα ΤΕΕ.

⁴ http://www.statistics.gr/table_menu.asp?dt=0&sb=SPO_5&SSnid=Προβοηές%

⇒ Στη γενιά μαθητών 2000-01, επί των κανονικά εγγεγραμμένων αγοριών το ποσοστό μαθητικής διαρροής ανέρχεται σε 3,86%, ενώ επί των κανονικά εγγεγραμμένων κοριτσιών το ποσοστό αυτό μειώνεται σε 2,86% (Πίνακας Γ2.14).

Τα αγόρια εγκαταλείπουν το Ενιαίο Λύκειο σε μεγαλύτερο ποσοστό από ό,τι τα κορίτσια

⇒ Η διαφορά ποσοστού αγοριών–κοριτσιών που διαρρέουν στην Α΄ τάξη παρουσιάζεται μεγαλύτερη από την αντίστοιχη διαφορά στους μαθητές που διαρρέουν στη Β΄ και στη Γ΄ τάξη (Πίνακας Γ2.15).

⇒ Τα αγόρια σε όλες τις περιοχές (αστικές, ημιαστικές, αγροτικές) διαρρέουν σε μεγαλύτερο ποσοστό από τα κορίτσια. Η διαφορά αυτή είναι μάλιστα μεγαλύτερη στις αγροτικές περιοχές (Πίνακας Γ2.16).

⇒ Στις περισσότερες γεωγραφικές περιφέρειες το ποσοστό διαρροής των αγοριών είναι μεγαλύτερο από το αντίστοιχο των κοριτσιών (εξαιρέση αποτελούν τα Ιόνια Νησιά και το Βόρειο Αιγαίο) (Πίνακας Γ2.17).

⇒ Στη συντριπτική πλειονότητα των Νομών (σε 45 από τους 54 Νομούς) τα αγόρια παρουσιάζουν μεγαλύτερα ποσοστά διαρροής από τα κορίτσια (Πίνακας Γ2.18). Μεγαλύτερη παρουσιάζεται η διαφορά αυτή στους Νομούς Φωκίδας, Ξάνθης και Ηρακλείου. Αντίθετα τα κορίτσια διαρρέουν σε αρκετά μεγαλύτερο ποσοστό από τα αγόρια στους Νομούς Λευκάδας, Σάμου και Φλώρινας.

Γ2.8 Μαθητική διαρροή στο Ενιαίο Λύκειο κατά αστικότητα. Στοιχεία για τη μαθητική διαρροή κατά αστικότητα παρουσιάζονται στους Πίνακες Γ2.19, Γ2.20, Γ2.21, Γ2.22. Από την επισκόπηση των Πινάκων αυτών προκύπτει ότι:

⇒ Στην εξεταζόμενη γενιά μαθητών 2000-01 η πλειονότητα των κανονικά εγγεγραμμένων μαθητών (περίπου το 74%) βρίσκεται στις αστικές περιοχές (Πίνακας Γ2.19).

⇒ Το ποσοστό μαθητικής διαρροής στις αστικές περιοχές (2,82%) παρουσιάζεται αρκετά μικρότερο από εκείνο των ημιαστικών (3,66%) και των αγροτικών περιοχών (7,22%) (Πίνακας Γ2.19).

Το ποσοστό μαθητικής διαρροής στο Ενιαίο Λύκειο είναι μικρότερο στις αστικές περιοχές

⇒ Στοιχεία για τη μαθητική διαρροή κατά τάξη δίνονται στον Πίνακα Γ2.20 απ' όπου προκύπτει ότι σε όλες τις τάξεις η μαθητική διαρροή είναι μεγαλύτερη στις αγροτικές περιοχές.

⇒ Στις περισσότερες γεωγραφικές περιφέρειες το ποσοστό μαθητικής διαρροής στις αστικές περιοχές είναι μικρότερο από το αντίστοιχο στις ημιαστικές και τις αγροτικές περιοχές (Πίνακας Γ2.21). Εξαιρέση αποτελούν οι ημιαστικές περιοχές της Λοιπής Στερεάς & Εύβοιας, των Ιονίων Νήσων, της Δυτικής Μακεδονίας και του Νοτίου Αιγαίου καθώς και οι αγροτικές περιοχές των Ιονίων Νήσων και του Νοτίου Αιγαίου.

⇒ Στους περισσότερους Νομούς οι αστικές περιοχές παρουσιάζουν μικρότερο ποσοστό μαθητικής διαρροής από τις ημιαστικές και τις αγροτικές περιοχές (Πίνακας Γ2.22).

Γ2.9 Πίνακες – Διαγράμματα – Χάρτες

ΠΙΝΑΚΑΣ Γ2.1: ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΗ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΤΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΠΟΥ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΘΗΚΑΝ ΑΠΟ 1123 ΕΝΙΑΙΑ ΛΥΚΕΙΑ						
ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ 2000-01	ΕΓΓΡΑΦΗ ΣΤΟ ΜΗΤΡΩΟ	ΜΕΤΕΓΓΡΑΦΕΣ			ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ	ΚΑΝΟΝΙΚΗ ΦΟΙΤΗΣΗ
	Α.	Β.	Γ.	Δ.	Ε+ΣΤ+Ζ	Η.
	Γράφτηκαν στο Μη-τρούο Μαθητών (Α' τάξη Ενιαίου Λυκείου)	Μεταγράφηκαν σε άλλο σχολείο (Ενιαίο Λύκειο ή ΤΕΕ) κατά τη διάρκεια του πρώτου χρόνου	Απορρίφθηκαν στην Α' ή Β' τάξη και μεταγράφηκαν σε άλλο σχολείο (Ενιαίο Λύκειο ή ΤΕΕ)	Προάχθηκαν στη Β' ή Γ' τάξη και μεταγράφηκαν σε άλλο σχολείο (Ενιαίο Λύκειο ή ΤΕΕ)	Μαθητική Διαρροή (Διαρροή Α', Β', Γ' τάξης)	Πήραν το απολυτήριο του Ενιαίου Λυκείου ή φοιτούν ακόμη σε κάποια τάξη του σχολείου ή χρωστούν ένα ή περισσότερα μαθήματα για τη λήψη του απολυτηρίου
	79.980	5.934	2.883	5.382	2.455	63.326

ΠΙΝΑΚΑΣ Γ2.2: ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΗ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΤΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΠΟΥ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΘΗΚΑΝ ΑΠΟ 1123 ΕΝΙΑΙΑ ΛΥΚΕΙΑ						
ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ 2000-01	ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ	ΜΕΤΕΓΓΡΑΦΕΣ			ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ	ΚΑΝΟΝΙΚΗ ΦΟΙΤΗΣΗ
	ΣΤΗΛΕΣ Α-Β (του Πιν. 1)	Γ.	Δ.	Α.	Ε+ΣΤ+Ζ	Η.
	Γράφτηκαν κανονικά	Απορρίφθηκαν στην Α' ή Β' τάξη και μεταγράφηκαν σε άλλο σχολείο (Ενιαίο Λύκειο ή ΤΕΕ)	Απορρίφθηκαν στην Α' ή Β' τάξη και μεταγράφηκαν σε άλλο σχολείο (Ενιαίο Λύκειο ή ΤΕΕ)	Προάχθηκαν στη Β' ή Γ' τάξη και μεταγράφηκαν σε άλλο σχολείο (Ενιαίο Λύκειο ή ΤΕΕ)	Μαθητική Διαρροή (Διαρροή Α', Β', Γ' τάξης)	Πήραν το απολυτήριο του Ενιαίου Λυκείου ή φοιτούν ακόμη σε κάποια τάξη του σχολείου ή χρωστούν ένα ή περισσότερα μαθήματα για τη λήψη του απολυτηρίου
	N	%	N	%	N	%
	74.046	100,00	2.883	3,89	5.382	7,27
					2.455	3,32
					63.326	85,52

ΠΙΝΑΚΑΣ Γ2.3: ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΕΝΙΑΙΟ ΛΥΚΕΙΟ						
ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ 2000-01	ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ		ΦΟΙΤΗΣΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ		ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ	
	N	%	N	%	N	%
	74.046	100,00	71.591	96,68	2.455	3,32

ΠΙΝΑΚΑΣ 3: ΠΙΝΑΚΑΣ Γ2.4: ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΕΝΙΑΙΟ ΛΥΚΕΙΟ ΚΑΤΑ ΤΑΞΗ									
ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ 2000-01	ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ		ΦΟΙΤΗΣΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ		ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΚΑΤΑ ΤΑΞΗ				
					Α' τάξη				
	N	%	N	%	N	%			
74.046	100,00	71.591	96,68	1.450	1,96	838	1,13	167	0,23

ΠΙΝΑΚΑΣ Γ2.5: ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΕΝΙΑΙΟ ΛΥΚΕΙΟ ΚΑΤΑ ΤΑΞΗ ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΠΟΥ ΔΙΕΡΡΕΥΣΑΝ							
ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ 2000-01	ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ		ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΚΑΤΑ ΤΑΞΗ				
			Α' τάξη		Β' τάξη		
	N	%	N	%	N	%	
2.455	100,00	1.450	59,06	838	34,13	167	6,80

ΠΙΝΑΚΑΣ Γ2.6: ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΕΝΙΑΙΟ ΛΥΚΕΙΟ ΚΑΤΑ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ: 2000-01)	
ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	%
1. Αττική	3,50
2. Λοιπή Στερεά & Εύβοια	2,98
3. Πελοπόννησος	2,79
4. Δυτική Ελλάδα	4,20
5. Ιόνια Νησιά	4,98
6. Ήπειρος	2,57
7. Θεσσαλία	3,01
8. Δυτική Μακεδονία	1,68
9. Κεντρική Μακεδονία	2,53
10. Ανατολική Μακεδονία και Θράκη	2,36
11. Νότιο Αιγαίο	5,76
12. Βόρειο Αιγαίο	2,87
13. Κρήτη	4,84
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	3,32

ΠΙΝΑΚΑΣ Γ2.7: ΔΙΑΦΟΡΑ ΤΟΥ ΜΕΣΟΥ ΠΟΣΟΣΤΟΥ ΜΑΘΗΤΙΚΗΣ ΔΙΑΡΡΟΗΣ ΣΤΟ ΕΝΙΑΙΟ ΛΥΚΕΙΟ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ ΑΠΟ ΤΟ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΟ ΠΟΣΟΣΤΟ ΚΑΘΕ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ: 2000-01)	
ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	%
1. Αττική	0,18
2. Λοιπή Στερεά & Εύβοια	-0,34
3. Πελοπόννησος	-0,53
4. Δυτική Ελλάδα	0,88
5. Ιόνια Νησιά	1,66
6. Ήπειρος	-0,75
7. Θεσσαλία	-0,31
8. Δυτική Μακεδονία	-1,64
9. Κεντρική Μακεδονία	-0,79
10. Ανατολική Μακεδονία και Θράκη	-0,96
11. Νότιο Αιγαίο	2,44
12. Βόρειο Αιγαίο	-0,45
13. Κρήτη	1,52

ΠΙΝΑΚΑΣ Γ2.8: ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΕΝΙΑΙΟ ΛΥΚΕΙΟ ΚΑΤΑ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΤΑΞΗ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ: 2000-01)												
ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ		ΦΟΙΤΗΣΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ		ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ							
	N	%	N	%	Α' τάξη		Β' τάξη		Γ' τάξη			
					N	%	N	%	N	%		
1. Αττική	26.525	100,00	25.597	96,50	542	2,04	307	1,16	79	0,30		
2. Λοιπή Στερεά & Εύβοια	4.057	100,00	3.936	97,02	83	2,05	29	0,71	9	0,22		
3. Πελοπόννησος	4.124	100,00	4.009	97,21	74	1,79	37	0,90	4	0,10		
4. Δυτική Ελλάδα	5.099	100,00	4.885	95,80	122	2,39	78	1,53	14	0,27		
5. Ιόνια Νησιά	1.505	100,00	1.430	95,02	43	2,86	30	1,99	2	0,13		
6. Ήπειρος	2.800	100,00	2.728	97,43	38	1,36	30	1,07	4	0,14		
7. Θεσσαλία	5.411	100,00	5.248	96,99	107	1,98	43	0,79	13	0,24		
8. Δυτική Μακεδονία	2.140	100,00	2.104	98,32	16	0,75	17	0,79	3	0,14		
9. Κεντρική Μακεδονία	10.976	100,00	10.698	97,47	153	1,39	104	0,95	21	0,19		
10. Ανατολική Μακεδονία και Θράκη	3.637	100,00	3.551	97,64	44	1,21	35	0,96	7	0,19		
11. Νότιο Αιγαίο	1.997	100,00	1.882	94,24	71	3,56	40	2,00	4	0,20		
12. Βόρειο Αιγαίο	1.394	100,00	1.354	97,13	19	1,36	21	1,51	0	0,00		
13. Κρήτη	4.381	100,00	4.169	95,16	138	3,15	67	1,53	7	0,16		
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	74.046	100,00	71.591	96,68	1.450	1,96	838	1,13	167	0,23		

ΠΙΝΑΚΑΣ Γ2.9: ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΕΝΙΑΙΟ ΛΥΚΕΙΟ ΚΑΤΑ ΝΟΜΟ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ 2000-01) [Κατά αυξανόμενο μέγεθος ποσοστού μαθητικής διαρροής]			ΠΙΝΑΚΑΣ Γ2.10: ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΕΝΙΑΙΟ ΛΥΚΕΙΟ ΚΑΤΑ ΝΟΜΟ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ 2000-01) [Αλφαβητική ταξινόμηση νομών]		
A/A	ΝΟΜΟΣ	% ΔΙΑΡΡΟΗ	A/A	ΝΟΜΟΣ	% ΔΙΑΡΡΟΗ
1	Γρεβενών	0,00	1	Αθήνας	3,46
2	Χίου	1,05	2	Αιτωλοακαρνανίας	4,15
3	Ημαθίας	1,05	3	Αν. Αττικής	2,66
4	Πιερίας	1,16	4	Αργολίδας	2,39
5	Λασιθίου	1,31	5	Αρκαδίας	1,82
6	Έβρου	1,32	6	Άρτας	4,33
7	Φθιώρινας	1,33	7	Αχαΐας	3,25
8	Κοζάνης	1,36	8	Βοιωτίας	3,14
9	Ροδόπης	1,42	9	Γρεβενών	0,00
10	Δράμας	1,59	10	Δράμας	1,59
11	Σερρών	1,60	11	Δυτ. Αττικής	3,77
12	Ιωαννίνων	1,73	12	Δωδεκανήσου	6,85
13	Χανίων	1,73	13	Έβρου	1,32
14	Λάρισας	1,75	14	Εύβοιας	2,35
15	Αρκαδίας	1,82	15	Ευρυτανίας	2,52
16	Σάμου	2,01	16	Ζακύνθου	4,86
17	Θεσπρωτίας	2,20	17	Ηλείας	6,22
18	Λακωνίας	2,34	18	Ημαθίας	1,05
19	Εύβοιας	2,35	19	Ηρακλείου	6,57
20	Κορινθίας	2,36	20	Θεσπρωτίας	2,20
21	Τρικάλων	2,39	21	Θεσσαλονίκης	2,80
22	Αργολίδας	2,39	22	Ιωαννίνων	1,73
23	Καβάλας	2,44	23	Καβάλας	2,44
24	Ευρυτανίας	2,52	24	Καρδίτσας	3,42
25	Ανατολικής Αττικής	2,66	25	Καστοριάς	3,57
26	Θεσσαλονίκης	2,80	26	Κέρκυρας	4,99
27	Πέλλας	3,05	27	Κεφαλληνίας	4,30
28	Βοιωτίας	3,14	28	Κιλκίς	4,50
29	Πρέβεζας	3,15	29	Κοζάνης	1,36
30	Αχαΐας	3,25	30	Κορινθίας	2,36
31	Χαλκιδικής	3,25	31	Κυκλάδων	3,79
32	Φθιώτιδας	3,39	32	Λακωνίας	2,34
33	Καρδίτσας	3,42	33	Λάρισας	1,75
34	Αθήνας	3,46	34	Λασιθίου	1,31
35	Καστοριάς	3,57	35	Λέσβου	4,20
36	Δυτικής Αττικής	3,77	36	Λευκάδας	6,15
37	Κυκλάδων	3,79	37	Μαγνησίας	4,74
38	Μεσσηνίας	4,03	38	Μεσσηνίας	4,03
39	Αιτωλοακαρνανίας	4,15	39	Ξάνθης	5,74
40	Πειραιά	4,17	40	Πειραιά	4,17
41	Λέσβου	4,20	41	Πέλλας	3,05
42	Κεφαλληνίας	4,30	42	Πιερίας	1,16
43	Άρτας	4,33	43	Πρέβεζας	3,15
44	Κιλκίς	4,50	44	Ρεθύμνης	6,79
45	Μαγνησίας	4,74	45	Ροδόπης	1,42
46	Ζακύνθου	4,86	46	Σάμου	2,01
47	Κέρκυρας	4,99	47	Σερρών	1,60
48	Φωκίδας	5,07	48	Τρικάλων	2,39
49	Ξάνθης	5,74	49	Φθιώτιδας	3,39
50	Λευκάδας	6,15	50	Φθιώρινας	1,33
51	Ηλείας	6,22	51	Φωκίδας	5,07
52	Ηρακλείου	6,57	52	Χαλκιδικής	3,25
53	Ρεθύμνης	6,79	53	Χανίων	1,73
54	Δωδεκανήσου	6,85	54	Χίου	1,05
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ		3,32	ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ		3,32

ΠΙΝΑΚΑΣ Γ2.11: ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΕΝΙΑΙΟ ΛΥΚΕΙΟ ΚΑΤΑ ΝΟΜΟ ΚΑΙ ΤΑΞΗ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ 2000-01)						
Α/Α	ΝΟΜΟΣ	ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ	ΦΟΙΤΗΣΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ	ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ		
				Α' τάξη	Β' τάξη	Γ' τάξη
				%	%	%
1	Αθήνας	19.230	96,54	1,99	1,12	0,35
2	Αιτωλοακαρνανίας	1.590	95,85	2,52	1,57	0,06
3	Αν. Αττικής	2.515	97,34	1,75	0,76	0,16
4	Αργολίδας	711	97,61	1,13	1,27	0,00
5	Αρκαδίας	658	98,18	0,91	0,76	0,15
6	Άρτας	554	95,67	2,35	1,99	0,00
7	Αχαΐας	2.368	96,75	1,82	1,14	0,30
8	Βοιωτίας	893	96,86	1,46	1,23	0,45
9	Γρεβενών	172	100,00	0,00	0,00	0,00
10	Δράμας	630	98,41	1,27	0,32	0,00
11	Δυτ. Αττικής	1.088	96,23	2,21	1,56	0,00
12	Δωδεκανήσου	1.285	93,15	4,20	2,41	0,23
13	Έβρου	836	98,68	0,84	0,48	0,00
14	Εύβοιας	1.618	97,65	1,24	0,87	0,25
15	Ευρυτανίας	119	97,48	1,68	0,84	0,00
16	Ζακύνθου	247	95,14	3,64	1,21	0,00
17	Ηλείας	1.141	93,78	3,42	2,28	0,53
18	Ημαθίας	951	98,95	0,53	0,53	0,00
19	Ηρακλείου	2.253	93,43	4,35	2,17	0,04
20	Θεσπρωτίας	318	97,80	0,94	1,26	0,00
21	Θεσσαλονίκης	6.453	97,20	1,61	1,02	0,17
22	Ιωαννίνων	1.389	98,27	0,65	0,79	0,29
23	Καβάλας	1.066	97,56	1,13	1,13	0,19
24	Καρδίτσας	849	96,58	2,24	1,18	0,00
25	Καστοριάς	420	96,43	0,71	2,38	0,48
26	Κέρκυρας	761	95,01	3,02	1,84	0,13
27	Κεφαλληνίας	302	95,70	3,31	0,99	0,00
28	Κιλκίς	422	95,50	2,13	1,18	1,18
29	Κοζάνης	1.247	98,64	0,88	0,40	0,08
30	Κορινθίας	891	97,64	1,80	0,45	0,11
31	Κυκλάδων	712	96,21	2,39	1,26	0,14
32	Λακωνίας	598	97,66	1,67	0,67	0,00
33	Λάρισας	1.995	98,25	1,30	0,35	0,10
34	Λασιθίου	458	98,69	0,87	0,22	0,22
35	Λέσβου	715	95,80	2,24	1,96	0,00
36	Λευκάδας	195	93,85	0,51	5,13	0,51
37	Μαγνησίας	1.603	95,26	2,93	1,12	0,69
38	Μεσσηνίας	1.266	95,97	2,69	1,18	0,16
39	Ξάνθης	540	94,26	2,96	2,22	0,56
40	Πειραιά	3.692	95,83	2,46	1,49	0,22
41	Πέλλας	884	96,95	1,36	1,58	0,11
42	Πιερίας	773	98,84	0,78	0,13	0,26
43	Πρέβεζας	539	96,85	2,41	0,74	0,00
44	Ρεθύμνης	574	93,21	4,01	2,09	0,70
45	Ροδόπης	565	98,58	0,18	0,88	0,35
46	Σάμου	298	97,99	0,67	1,34	0,00
47	Σερρών	1.001	98,40	1,10	0,40	0,10
48	Τρικάλων	964	97,61	1,56	0,83	0,00
49	Φθιώτιδας	1.210	96,61	3,14	0,17	0,08
50	Φλώρινας	301	98,67	0,66	0,66	0,00
51	Φωκίδας	217	94,93	4,61	0,46	0,00
52	Χαλκιδικής	492	96,75	1,22	1,83	0,20
53	Χανίων	1.096	98,27	1,19	0,46	0,09
54	Χίου	381	98,95	0,26	0,79	0,00
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ		74.046	96,68	1,96	1,13	0,23

ΠΙΝΑΚΑΣ Γ2.12: ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΕΝΙΑΙΟ ΛΥΚΕΙΟ ΣΤΙΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΔΙΑΙΡΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΑΤΤΙΚΗΣ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ: 2000-01)							
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΔΙΑΙΡΕΣΕΙΣ		ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ		ΦΟΙΤΗΣΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ		ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ	
		N	%	N	%	N	%
ΑΘΗΝΑ	Α' ΑΘΗΝΑΣ	7.136	100,00	6.819	95,56	317	4,44
	Β' ΑΘΗΝΑΣ	4.345	100,00	4.229	97,33	116	2,67
	Γ' ΑΘΗΝΑΣ	4.020	100,00	3.866	96,17	154	3,83
	Δ' ΑΘΗΝΑΣ	3.729	100,00	3.650	97,88	79	2,12
ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ		1.088	100,00	1.047	96,23	41	3,77
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ		2.515	100,00	2.448	97,34	67	2,66
ΠΕΙΡΑΙΑ		3.692	100,00	3.538	95,83	154	4,17
ΣΥΝΟΛΟ		26.525	100,00	25.597	96,50	928	3,50

ΠΙΝΑΚΑΣ Γ2.13: ΕΝΙΑΙΑ ΛΥΚΕΙΑ ΜΕ ΤΗ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ 2000-01)					
A/A	ΟΝΟΜΑ ΣΧΟΛΕΙΟΥ	% ΔΙΑΡΡΟΗ	A/A	ΟΝΟΜΑ ΣΧΟΛΕΙΟΥ	% ΔΙΑΡΡΟΗ
1	Τ.ΛΥΚ.ΓΥΜΝ. ΚΙΜΩΛΟΥ Α,Β,Γ	100	51	ΛΥΚΕΙΟ ΧΑΡΑΚΑ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	17
2	ΜΟΥΣΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ ΖΑΚΥΝΘΟΥ	55	52	ΛΥΚΕΙΟ ΚΑΛΟΧΩΡΙΟΥ ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ	17
3	Τ.ΛΥΚ.ΓΥΜΝ. ΔΕΛΒΙΝΑΚΙΟΥ ΙΩΑΝΝ.	50	53	ΛΥΚΕΙΟ ΚΑΤΩ ΝΕΥΡΟΚΟΠ. ΔΡΑΜΑΣ	17
4	ΛΥΚΕΙΟ ΠΟΜΠΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	44	54	10Ν ΛΥΚΕΙΟ ΡΟΔΟΥ	17
5	ΛΥΚΕΙΟ ΓΚΟΥΡΑΣ ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	43	55	Τ.ΛΥΚ.ΓΥΜΝ. ΝΕΟΧΩΡΙΟΥ Α ΗΛΕΙΑΣ	17
6	Τ.ΛΥΚ.ΓΥΜΝ. ΔΟΜΕΝΙΚΟΥ ΛΑΡΙΣΗΣ	42	56	ΛΥΚΕΙΟ ΚΡΟΚΕΩΝ ΛΑΚΩΝΙΑΣ	17
7	ΛΥΚΕΙΟ ΚΑΤΟΥΝΗΣ ΑΡΤΑΣ	40	57	ΛΥΚΕΙΟ ΣΠΗΛΙΟΥ ΡΕΘΥΜΝΗΣ	17
8	Τ.ΛΥΚ.ΓΥΜΝ. ΚΑΣΟΥ	40	58	ΕΝΙΑΙΟ ΛΥΚΕΙΟ ΜΑΚΡΥΧΩΡΙΟΥ ΛΑΡ	17
9	ΛΥΚΕΙΟ ΓΛΑΥΚΗΣ ΞΑΝΘΗΣ	39	59	ΛΥΚΕΙΟ ΑΝΔΡΑΒΙΔΑΣ ΗΛΕΙΑΣ	16
10	ΛΥΚΕΙΟ ΦΑΝΑΡΙΟΥ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	38	60	Τ.ΛΥΚ.ΓΥΜΝ. ΓΡΑΝΙΤΣΑΣ ΕΥΡ/ΤΑΝΙΑΣ	16
11	ΛΥΚΕΙΟ ΑΝΩ ΚΑΛΕΝΤΙΝΗΣ ΑΡΤΑΣ	36	61	010Ν ΛΥΚΕΙΟ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	16
12	ΛΥΚΕΙΟ ΚΑΝΑΛΙΩΝ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	36	62	50Ν ΛΥΚΕΙΟ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	16
13	ΛΥΚΕΙΟ ΑΝΩΓΕΙΩΝ ΡΕΘΥΜΝΗΣ	36	63	ΛΥΚΕΙΟ ΚΥΘΗΡΩΝ	16
14	Τ.ΛΥΚ.ΓΥΜΝ. ΙΠΠΕΙΟΥ Α ΛΕΣΒΟΥ	35	64	ΛΥΚΕΙΟ ΞΥΛΑΓΑΝΗΣ ΡΟΔΟΠΗΣ	15
15	ΛΥΚΕΙΟ ΔΑΦΝΗΣ ΚΑΛΑΒΡΥΤΩΝ	33	65	10Ν ΛΥΚΕΙΟ ΙΛΙΟΥ	15
16	Τ.ΛΥΚ.ΓΥΜΝ. ΠΕΝΤΑΛΟΦΟΥ ΚΟΖΑΝΗΣ	33	66	600Ν ΛΥΚΕΙΟ ΑΘΗΝΑΣ	15
17	ΛΥΚΕΙΟ ΑΓ ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΥ ΛΕΣΒΟΥ	33	67	40Ν ΛΥΚΕΙΟ ΑΘΗΝΑΣ	15
18	Τ.ΛΥΚ.ΓΥΜΝ. ΒΑΣΙΛΙΚΗΣ Α,Β ΛΕΥΚΑΔΑΣ	32	68	ΛΥΚΕΙΟ ΕΡΑΤΥΡΑΣ ΚΟΖΑΝΗΣ	15
19	ΛΥΚΕΙΟ ΜΟΧΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	31	69	50Ν ΛΥΚΕΙΟ ΑΘΗΝΑΣ	15
20	ΛΥΚΕΙΟ ΑΓΙΑΣ ΒΑΡΒΑΡΑΣ	30	70	ΛΥΚΕΙΟ ΠΟΛΙΧΝΙΤΟΥ ΛΕΣΒΟΥ	15
21	Τ.ΛΥΚ.ΓΥΜΝ. ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ ΗΛΕΙΑΣ Α	30	71	ΛΥΚΕΙΟ ΟΙΧΑΛΙΑΣ-ΝΕΟΧΩΡΙΟΥ ΤΡΙΚΑΛ	15
22	ΛΥΚΕΙΟ ΑΣΗΜΙΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	28	72	100Ν ΛΥΚΕΙΟ ΠΕΡΙΣΤΕΡΙΟΥ	15
23	ΛΥΚΕΙΟ ΧΩΡΑΣ ΣΦΑΚΙΩΝ Α,Β	27	73	ΛΥΚΕΙΟ ΘΕΣΠΡΩΤΙΚΟΥ ΠΡΕΒΕΖΗΣ	15
24	ΛΥΚΕΙΟ ΣΚΙΑΘΟΥ	26	74	ΛΥΚΕΙΟ ΑΣΤΑΚΟΥ ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	15
25	ΛΥΚΕΙΟ ΚΑΡΔΑΜΥΛΗΣ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	26	75	80Ν ΛΥΚΕΙΟ ΑΘΗΝΑΣ	14
26	Τ Λ ΓΥΜΝ ΑΚΡΑΙΦΝΙΟΥ ΒΟΙΩΤΙΑΣ	25	76	Τ Λ ΓΥΜΝ ΔΟΜΒΡΑΙΝΗΣ ΒΟΙΩΤΙΑΣ	14
27	ΛΥΚΕΙΟ ΚΑΛΗΣ ΠΕΛΛΑΣ	25	77	ΛΥΚΕΙΟ ΖΕΦΥΡΙΟΥ ΑΤΤΙΚΗΣ	14
28	ΛΥΚΕΙΟ ΓΡΑΒΙΑΣ ΦΩΚΙΔΑΣ	25	78	ΛΥΚΕΙΟ ΠΑΤΜΟΥ	14
29	ΛΥΚΕΙΟ ΑΡΓΑΛΑΣΤΗΣ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	24	79	ΛΥΚΕΙΟ ΒΟΥΝΑΡΓΟΥ ΗΛΕΙΑΣ	14
30	ΛΥΚΕΙΟ ΝΕΑΣ ΧΑΛΚΗΔΟΝΑΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	24	80	ΛΥΚΕΙΟ ΚΕΔΡΟΥ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	14
31	Τ.ΛΥΚ.ΓΥΜΝ. ΝΙΣΥΡΟΥ	24	81	ΛΥΚΕΙΟ ΧΕΡΣΟΥ ΚΙΛΚΙΣ	14
32	ΛΥΚΕΙΟ ΓΟΝΝΩΝ ΛΑΡΙΣΑΣ	23	82	Τ.ΛΥΚ.ΓΥΜΝ. ΟΙΝΟΥΣΣΩΝ Α ΧΙΟΥ	14
33	Τ.ΛΥΚ.ΓΥΜΝ. ΑΜΟΡΓΟΥ	22	83	010Ν ΛΥΚΕΙΟ ΚΑΛΑΜΑΡΙΑΣ	14
34	ΛΥΚΕΙΟ ΠΕΡΑΜΑΤΟΣ ΜΥΛΟΠΟΤ ΡΕΘΥΜ	22	84	040Ν ΛΥΚΕΙΟ ΚΟΡΥΔΑΛΛΟΥ	14
35	140Ν ΛΥΚΕΙΟ ΑΘΗΝΑΣ	22	85	ΛΥΚΕΙΟ ΚΥΜΗΣ	14
36	10Ν ΛΥΚΕΙΟ ΛΑΜΙΑΣ	22	86	Τ.ΛΥΚ.ΓΥΜΝ. ΜΕΣΟΒΟΥΝΙΟΥ ΚΕΦΑΛΛΗ	13
37	ΛΥΚΕΙΟ ΣΠΕΤΣΩΝ	22	87	Τ.ΛΥΚ.ΓΥΜΝ. ΠΑΣΤΡΑΣ Α,Β ΚΕΦΑΛΛΗΝ	13
38	ΛΥΚΕΙΟ ΝΑΟΥΣΑΣ ΠΑΡΟΥ	21	88	ΛΥΚΕΙΟ ΣΥΚΙΑΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	13
39	20Ν ΛΥΚΕΙΟ ΑΜΑΛΙΑΔΟΣ	21	89	ΛΥΚΕΙΟ ΝΕΑΣ ΤΡΙΓΛΙΑΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	13
40	ΛΥΚΕΙΟ ΜΟΥΖΑΚΙΟΥ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	20	90	70 ΕΝΙΑΙΟ ΛΥΚΕΙΟ ΙΛΙΟΥ	13
41	ΛΥΚΕΙΟ ΤΣΑΓΚΑΡΑΔΑΣ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	20	91	Τ.ΛΥΚ.ΓΥΜΝ. ΔΗΜΗΤΣΑΝΑΣ ΑΡΚΑΔΙΑΣ	13
42	ΛΥΚΕΙΟ ΠΛΩΜΑΡΙΟΥ ΛΕΣΒΟΥ	20	92	Τ.ΛΥΚ.ΓΥΜΝ. ΑΙΓΕΙΡΑΣ Α,Β ΑΧΑΙΑΣ	13
43	190Ν ΛΥΚΕΙΟ ΑΘΗΝΑΣ	19	93	Τ.ΛΥΚ.ΓΥΜΝ. ΧΡΥΣΟΒΙΤΣΑ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	13
44	ΛΥΚΕΙΟ ΖΑΓΚΛΙΒΕΡΙΟΥ ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ	19	94	ΛΥΚΕΙΟ ΛΙΜΕΝΑΡΙΩΝ ΘΑΣΟΥ	13
45	070Ν ΛΥΚΕΙΟ ΖΩΓΡΑΦΟΥ	19	95	ΛΥΚΕΙΟ ΓΟΥΜΕΝΙΣΣΗΣ ΚΙΛΚΙΣ	13
46	ΛΥΚΕΙΟ ΤΣΟΤΥΛΙΟΥ ΚΟΖΑΝΗΣ	18	96	Τ.ΛΥΚ.ΓΥΜΝ. ΣΕΡΙΦΟΥ Α,Β,Γ	13
47	70Ν ΛΥΚΕΙΟ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	18	97	ΛΥΚΕΙΟ ΓΕΡΑΚΙΟΥ ΛΑΚΩΝΙΑΣ	13
48	150 ΛΥΚΕΙΟ ΠΕΙΡΑΙΑ	18	98	ΛΥΚΕΙΟ ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΟΥΣ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	13
49	ΛΥΚΕΙΟ ΒΡΑΧΝΕΙΚΩΝ ΠΑΤΡΩΝ	18	99	10Ν ΛΥΚΕΙΟ ΔΡΑΠΕΤΣΩΝΑΣ	13
50	ΛΥΚΕΙΟ ΝΕΑΣ ΜΑΔΥΤΟΥ ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ	17	100	ΛΥΚΕΙΟ ΠΡΩΤΗΣ ΣΕΡΡΩΝ	13

ΠΙΝΑΚΑΣ Γ2.14: ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΕΝΙΑΙΟ ΛΥΚΕΙΟ ΚΑΤΑ ΦΥΛΟ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ 2000-01)			
ΦΥΛΟ	Γράφτηκαν κανονικά	Διαρροή	
	N	N	%
Αγόρια	33.533	1.296	3,86
Κορίτσια	40.513	1.159	2,86
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	74.046	2.455	3,32

ΠΙΝΑΚΑΣ Γ2.15: ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΕΝΙΑΙΟ ΛΥΚΕΙΟ ΚΑΤΑ ΦΥΛΟ ΚΑΙ ΤΑΞΗ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ 2000-01)												
	ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ		ΦΟΙΤΗΣΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ		ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ						ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ	
					Α' τάξη		Β' τάξη		Γ' τάξη			
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
ΣΥΝΟΛΟ	74.046	100%	71.591	96,68	1.450	1,96	838	1,13	167	0,23	2.455	3,32
Αγόρια	33.533	100%	32.237	96,14	813	2,42	413	1,23	70	0,21	1.296	3,86
Κορίτσια	40.513	100%	39.354	97,14	637	1,57	425	1,05	97	0,24	1.159	2,86

ΠΙΝΑΚΑΣ Γ2.16: ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΕΝΙΑΙΟ ΛΥΚΕΙΟ ΚΑΤΑ ΦΥΛΟ ΚΑΙ ΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ 2000-01)	
% ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ	
Αστικές περιοχές	
ΣΥΝΟΛΟ	2,82
Αγόρια	3,27
Κορίτσια	2,43
Ημιαστικές περιοχές	
ΣΥΝΟΛΟ	3,66
Αγόρια	4,09
Κορίτσια	3,32
Αγροτικές περιοχές	
ΣΥΝΟΛΟ	7,22
Αγόρια	9,38
Κορίτσια	5,63
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	
ΣΥΝΟΛΟ	3,32
Αγόρια	3,86
Κορίτσια	2,86

ΠΙΝΑΚΑΣ Γ2.17: ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΕΝΙΑΙΟ ΛΥΚΕΙΟ ΚΑΤΑ ΦΥΛΟ ΚΑΙ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ: 2000-01)		
ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	Αγόρια %	Κορίτσια %
1. Αττική	3,90	3,15
2. Λοιπή Στερεά & Εύβοια	3,72	2,38
3. Πελοπόννησος	3,70	2,06
4. Δυτική Ελλάδα	4,80	3,71
5. Ιόνια Νησιά	4,65	5,24
6. Ήπειρος	3,66	1,72
7. Θεσσαλία	3,26	2,82
8. Δυτική Μακεδονία	1,76	1,62
9. Κεντρική Μακεδονία	3,21	1,97
10. Ανατολική Μακεδονία και Θράκη	3,12	1,75
11. Νότιο Αιγαίο	6,67	5,03
12. Βόρειο Αιγαίο	2,44	3,21
13. Κρήτη	5,99	3,94
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	3,86	2,86

ΠΙΝΑΚΑΣ Γ2.18: ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΕΝΙΑΙΟ ΛΥΚΕΙΟ ΚΑΤΑ ΦΥΛΟ ΚΑΙ ΝΟΜΟ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ 2000-01)			
	ΝΟΜΟΣ	Αγόρια %	Κορίτσια %
1	Αθήνας	3,98	3,00
2	Αιτωλοακαρνανίας	5,41	3,16
3	Αν. Αττικής	2,54	2,76
4	Αργολίδας	2,42	2,37
5	Αρκαδίας	2,88	1,05
6	Άρτας	5,04	3,80
7	Αχαΐας	3,45	3,09
8	Βοιωτίας	3,55	2,81
9	Γρεβενών	0,00	0,00
10	Δράμας	1,73	1,47
11	Δυτ. Αττικής	4,31	3,40
12	Δωδεκανήσου	7,54	6,22
13	Έβρου	1,62	1,08
14	Εύβοιας	2,94	1,84
15	Ευρυτανίας	1,82	3,13
16	Ζακύνθου	5,05	4,73
17	Ηλείας	6,87	5,73
18	Ημαθίας	1,43	0,75
19	Ηρακλείου	8,55	5,04
20	Θεσπρωτίας	3,57	1,12
21	Θεσσαλονίκης	3,45	2,25
22	Ιωαννίνων	3,11	0,64

23	Καβάλας	3,48	1,56
24	Καρδίτσας	3,79	3,16
25	Καστοριάς	3,80	3,39
26	Κέρκυρας	4,15	5,66
27	Κεφαλληνίας	6,20	2,89
28	Κίρκης	5,10	3,98
29	Κοζάνης	1,72	1,05
30	Κορινθίας	3,80	1,21
31	Κυκλάδων	4,74	3,20
32	Λακωνίας	2,64	2,10
33	Λάρισας	1,88	1,65
34	Λασιθίου	1,08	1,47
35	Λέσβου	4,55	3,93
36	Λευκάδας	3,96	8,51
37	Μαγνησίας	5,11	4,42
38	Μεσσηνίας	5,28	3,01
39	Ξάνθης	7,97	3,81
40	Πειραιά	4,27	4,09
41	Πέλλης	4,51	1,97
42	Πιερίας	1,99	0,47
43	Πρέβεζας	3,75	2,68
44	Ρεθύμνης	7,63	6,21
45	Ροδόπης	1,28	1,52
46	Σάμου	0,00	3,73
47	Σερρών	2,08	1,23
48	Τρικάλων	2,48	2,32
49	Φθιώτιδας	4,37	2,63
50	Φλώρινας	0,00	2,33
51	Φωκίδας	7,77	2,63
52	Χαλκιδικής	3,49	3,04
53	Χανίων	2,13	1,38
54	Χίου	0,58	1,43
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ		3,86	2,86

ΠΙΝΑΚΑΣ Γ2.19: ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΕΝΙΑΙΟ ΛΥΚΕΙΟ ΚΑΤΑ ΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ 2000-01)			
ΠΕΡΙΟΧΕΣ	Γράφηκαν κανονικά	Διαρροή	
	N	N	%
Αστικές	55.124	1554	2,82
Ημιαστικές	13.062	478	3,66
Αγροτικές	5.860	423	7,22
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	74.046	2.455	3,32

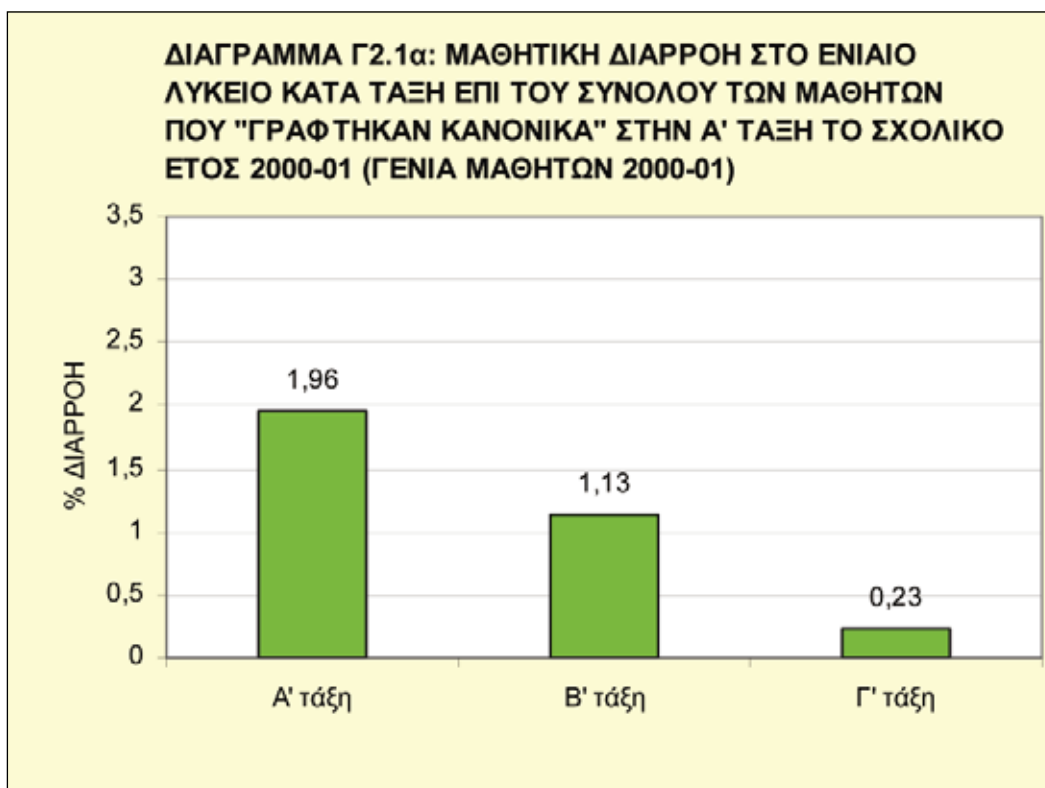
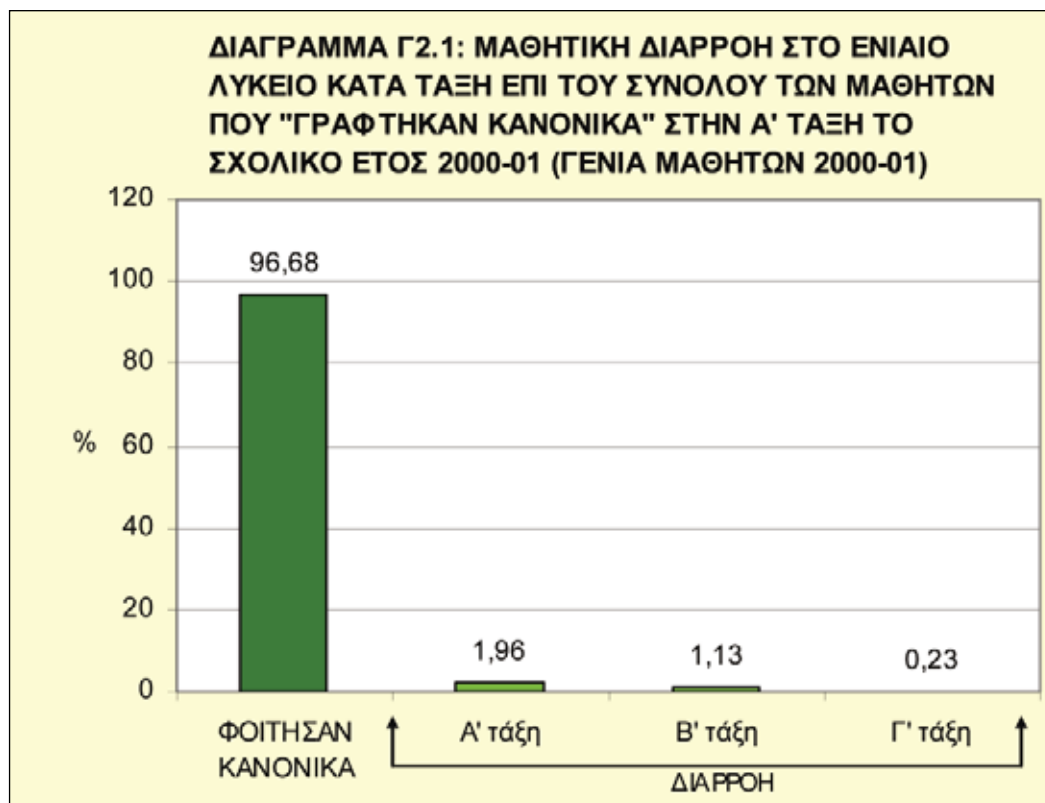
ΠΙΝΑΚΑΣ Γ2.20: ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΕΝΙΑΙΟ ΛΥΚΕΙΟ ΚΑΤΑ ΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΤΑΞΗ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ 2000-01)												
ΠΕΡΙΟΧΕΣ	ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ		ΦΟΙΤΗΣΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ		Α' τάξη		Β' τάξη		Γ' τάξη		ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
ΑΣΤΙΚΕΣ	55.124	100,00	53.570	97,18	879	1,59	550	1,00	125	0,23	1.554	2,82
ΗΜΙΣΤΙΚΕΣ	13.062	100,00	12.584	96,34	311	2,38	148	1,13	19	0,15	478	3,66
ΑΓΡΟΤΙΚΕΣ	5.860	100,00	5.437	92,78	260	4,44	140	2,39	23	0,39	423	7,22
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	74.046	100,00	71.591	96,68	1.450	1,96	838	1,13	167	0,23	2.455	3,32

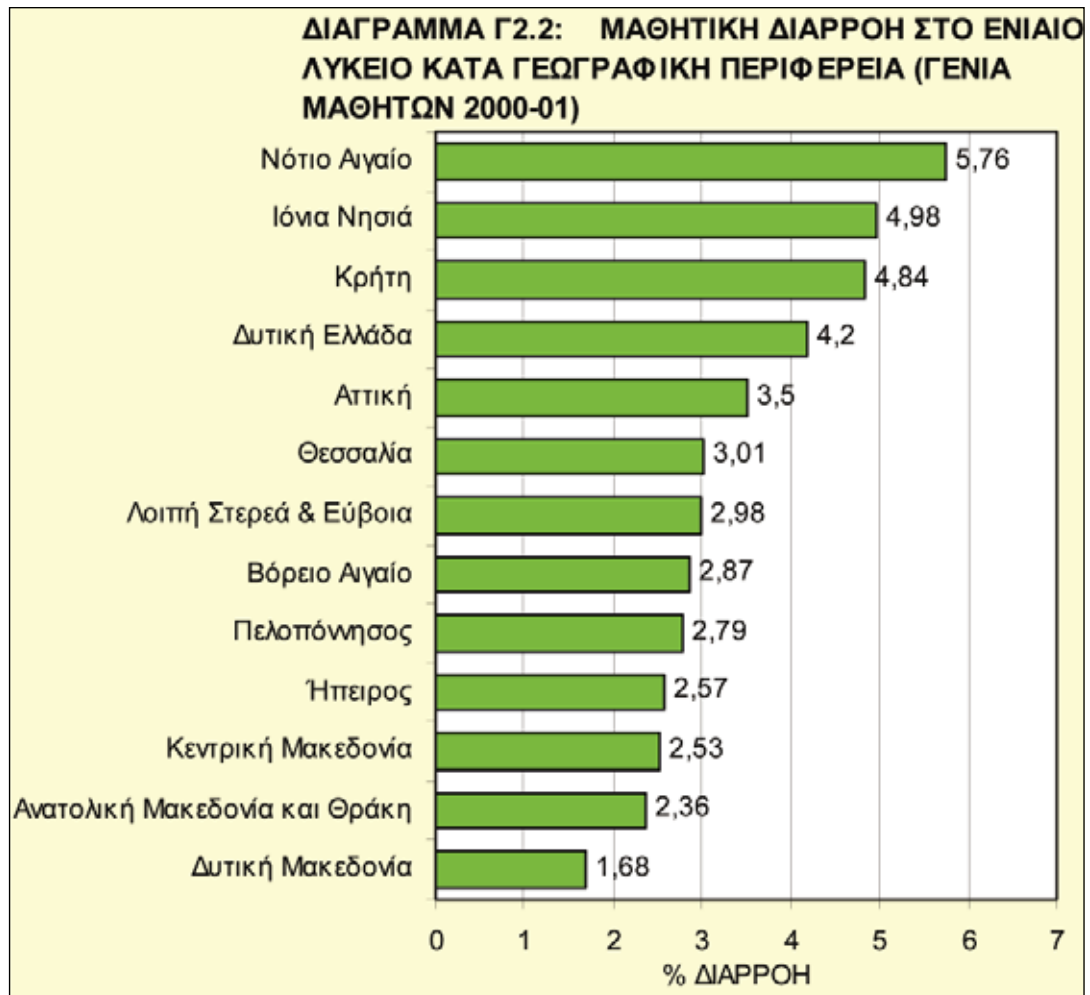
ΠΙΝΑΚΑΣ Γ2.21: ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΕΝΙΑΙΟ ΛΥΚΕΙΟ ΚΑΤΑ ΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ 2000-01)														
ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΑΣΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ				ΗΜΙΣΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ				ΑΓΡΟΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ				ΣΥΝΟΛΟ	
	Γράφτηκαν κανονικά	Διαρροή	%		Γράφτηκαν κανονικά	Διαρροή	%		Γράφτηκαν κανονικά	Διαρροή	%		Διαρροή	%
1. Αττική	25.232	875	3,47		1.205	46	3,82		88	7	7,95		928	3,50
2. Λοιπή Στερεά & Ευβοία	1.610	56	3,48		1.799	36	2,00		648	29	4,48		121	2,98
3. Πελοπόννησος	2.202	38	1,73		1.215	26	2,14		707	51	7,21		115	2,79
4. Δυτική Ελλάδα	3.297	91	2,76		955	62	6,49		847	61	7,20		214	4,20
5. Ιόνια Νησιά	722	40	5,54		359	12	3,34		424	23	5,42		75	4,98
6. Ήπειρος	1.563	25	1,60		1.006	27	2,68		231	20	8,66		72	2,57
7. Θεσσαλία	3.548	54	1,52		1.342	63	4,69		521	46	8,83		163	3,01
8. Δυτική Μακεδονία	1.634	18	1,10		376	3	0,80		130	15	11,54		36	1,68
9. Κεντρική Μακεδονία	8.344	174	2,09		2.154	72	3,34		478	32	6,69		278	2,53
10. Ανατολική Μακεδονία και Θράκη	2.533	40	1,58		931	28	3,01		173	18	10,40		86	2,36
11. Νότιο Αιγαίο	870	61	7,01		652	27	4,14		475	27	5,68		115	5,76
12. Βόρειο Αιγαίο	554	3	0,54		405	16	3,95		435	21	4,83		40	2,87
13. Κρήτη	3.015	79	2,62		663	60	9,05		703	73	10,38		212	4,84
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	55.124	1.554	2,82		13.062	478	3,66		5.860	423	7,22		2.455	3,32

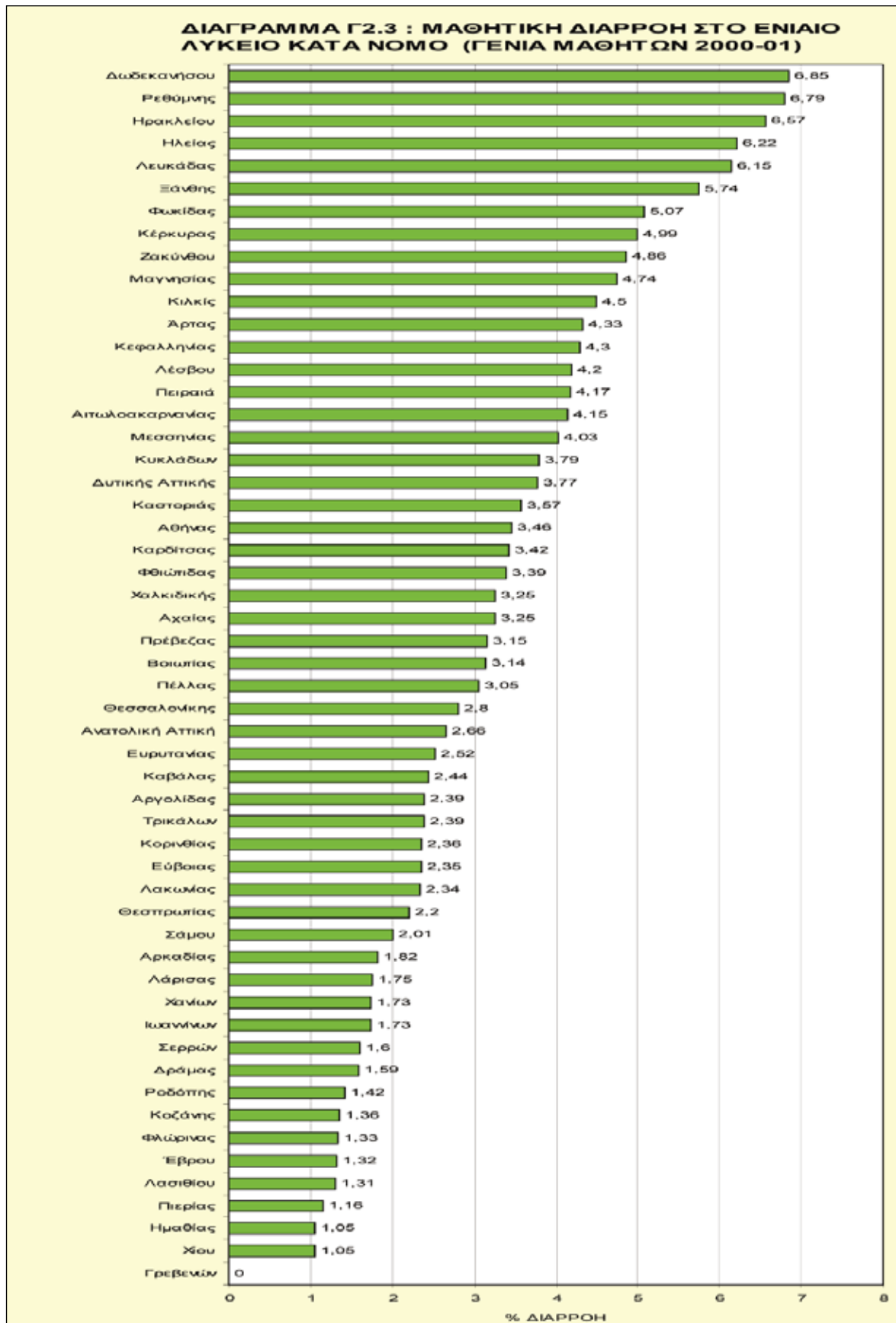
ΠΙΝΑΚΑΣ Γ2.22: ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΕΝΙΑΙΟ ΛΥΚΕΙΟ ΚΑΤΑ ΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΝΟΜΟ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ: 2000-01)												
ΝΟΜΟΣ	ΑΣΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ			ΗΜΙΑΣΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ			ΑΓΡΟΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ			ΣΥΝΟΛΟ		
	Γράφτηκαν κανονικά	Διαρροή	%	Γράφτηκαν κανονικά	Διαρροή	%	Γράφτηκαν κανονικά	Διαρροή	%	Γράφτηκαν κανονικά	Διαρροή	%
1 Αθήνας	19.230	666	3,46							19.230	666	3,45
2 Αιτωλοακαρνανίας	974	24	2,46	419	34	8,11	197	8	4,06	1.590	66	4,15
3 Αν. Αττικής	1.667	44	2,64	809	22	2,72	39	1	2,56	2.515	67	2,66
4 Αργολίδας	506	9	1,78	92	4	4,35	113	4	3,54	711	17	2,39
5 Αρκαδίας	339	5	1,47	224	2	0,89	95	5	5,26	658	12	1,82
6 Άρτας	411	11	2,68	59	4	6,78	84	9	10,71	554	24	4,33
7 Αχαΐας	1.742	34	1,95	204	12	5,88	422	31	7,35	2.368	77	3,25
8 Βοιωτίας	439	17	3,87	376	7	1,86	78	4	5,13	893	28	3,14
9 Γρεβενών	131		0,00	31		0,00	10	0	0,00	172		0,00
10 Δράμας	462	3	0,65	158	7	4,43	10	0	0,00	630	10	1,59
11 Δυτ. Αττικής	864	27	3,13	216	14	6,48	8	0	0,00	1.088	41	3,77
12 Δωδεκανήσου	870	61	7,01	262	10	3,82	153	17	11,11	1.285	88	6,85
13 Έβρου	573	4	0,70	218	5	2,29	45	2	4,44	836	11	1,32
14 Εύβοιας	500	7	1,40	816	27	3,31	302	4	1,32	1.618	38	2,35
15 Ευρυτανίας				72	0	0,00	47	3	6,38	119	3	2,52
16 Ζακύνθου	204	11	5,39				43	1	2,33	247	12	4,86
17 Ηλείας	581	33	5,68	332	16	4,82	228	22	9,65	1.141	71	6,22
18 Ημαθίας	776	4	0,52	136	5	3,68	39	1	2,56	951	10	1,05
19 Ηρακλείου	1.479	58	3,92	479	50	10,44	295	40	13,56	2.253	148	6,57
20 Θεσπρωτίας				296	7	2,36	22	0	0,00	318	7	2,20
21 Θεσσαλονίκης	5.671	145	2,56	677	27	3,99	105	9	8,57	6.453	181	2,80
22 Ιωαννίνων	882	12	1,36	439	8	1,82	68	4	5,88	1.389	24	1,73
23 Καβάτας	559	12	2,15	485	14	2,89	22	0	0,00	1.066	26	2,44
24 Καρδίτσας	521	9	1,73	173	11	6,36	155	9	5,81	849	29	3,42
25 Καστοριάς	257	12	4,67	116	1	0,86	47	2	4,26	420	15	3,57
26 Κέρκυρας	518	29	5,60	51	3	5,88	192	6	3,13	761	38	4,99

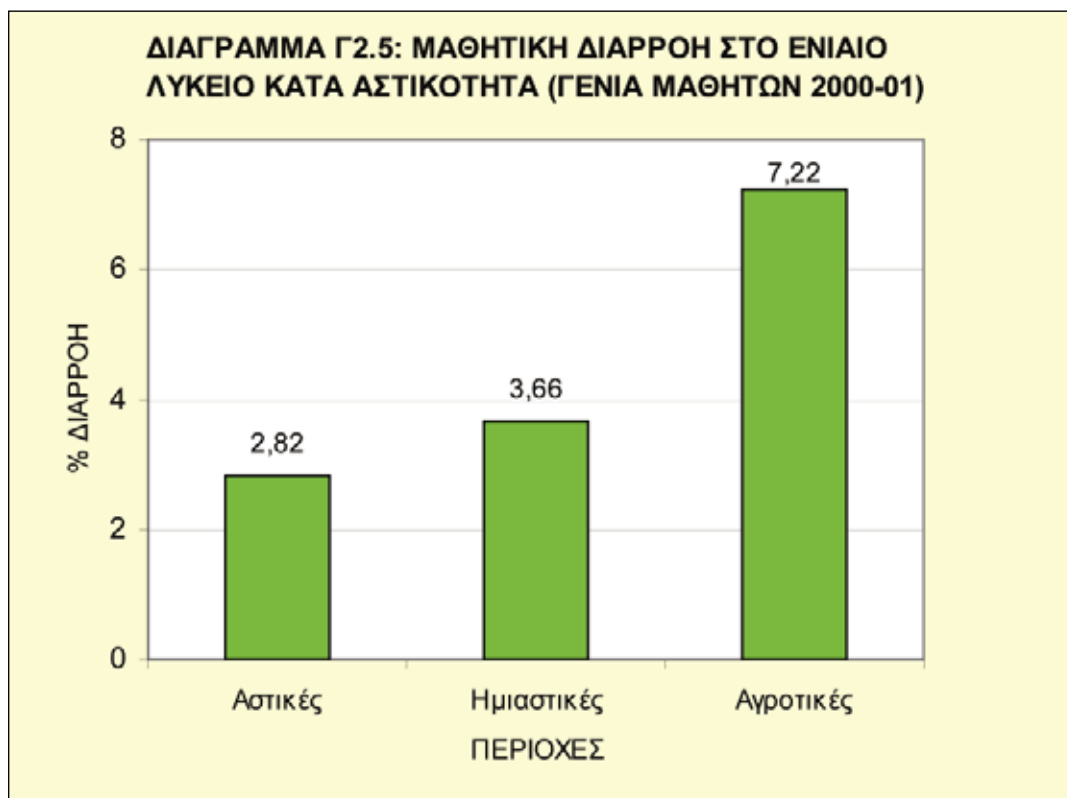
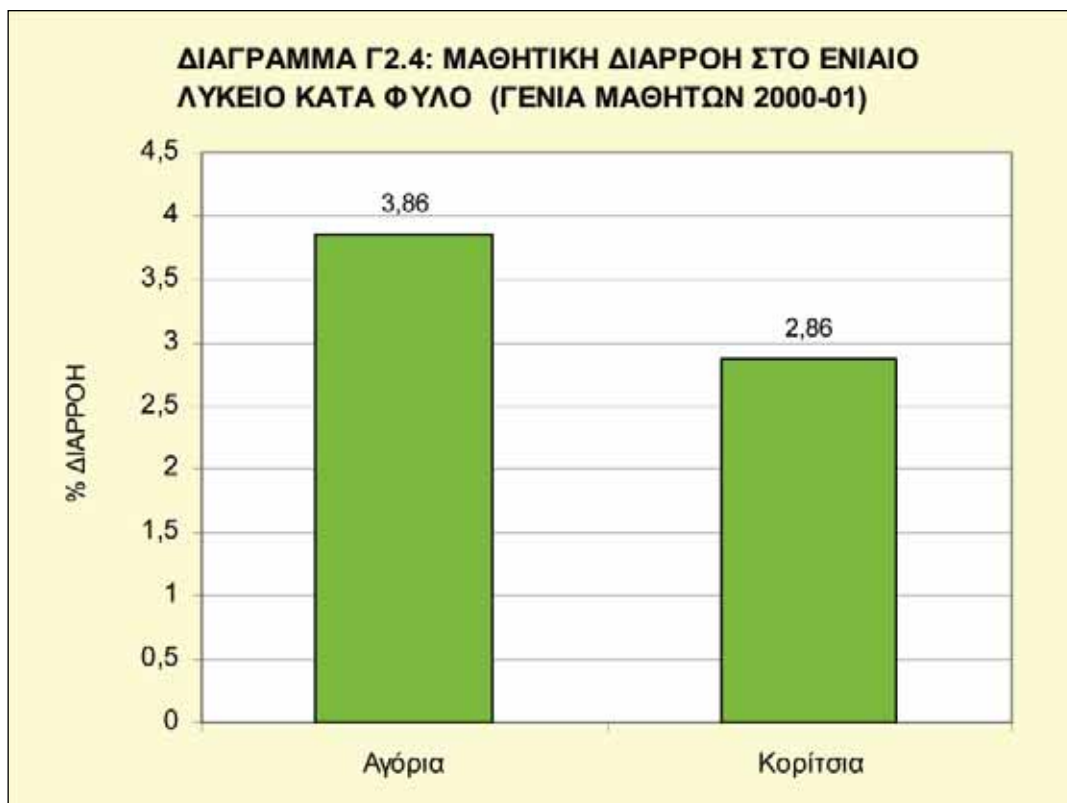

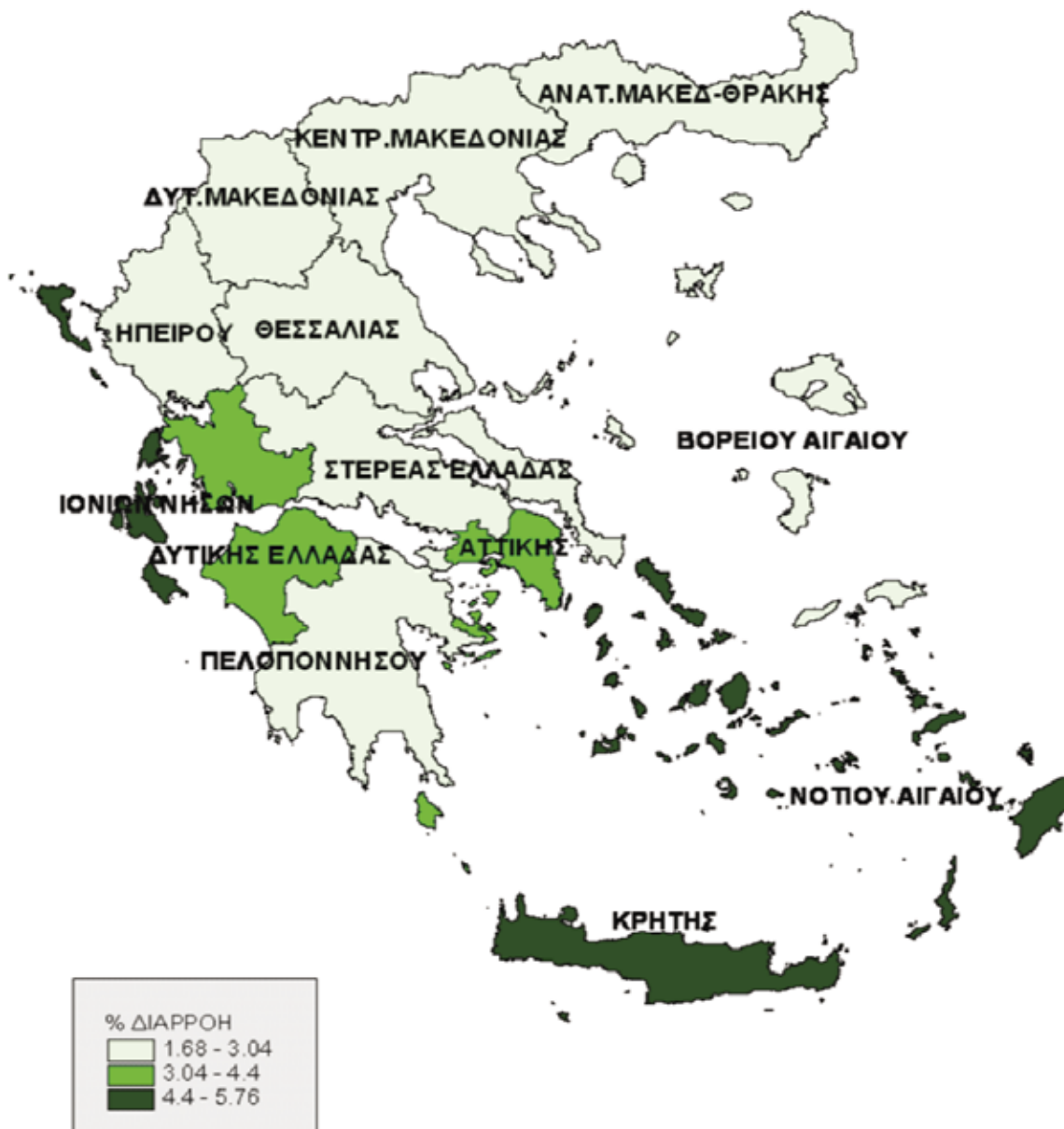

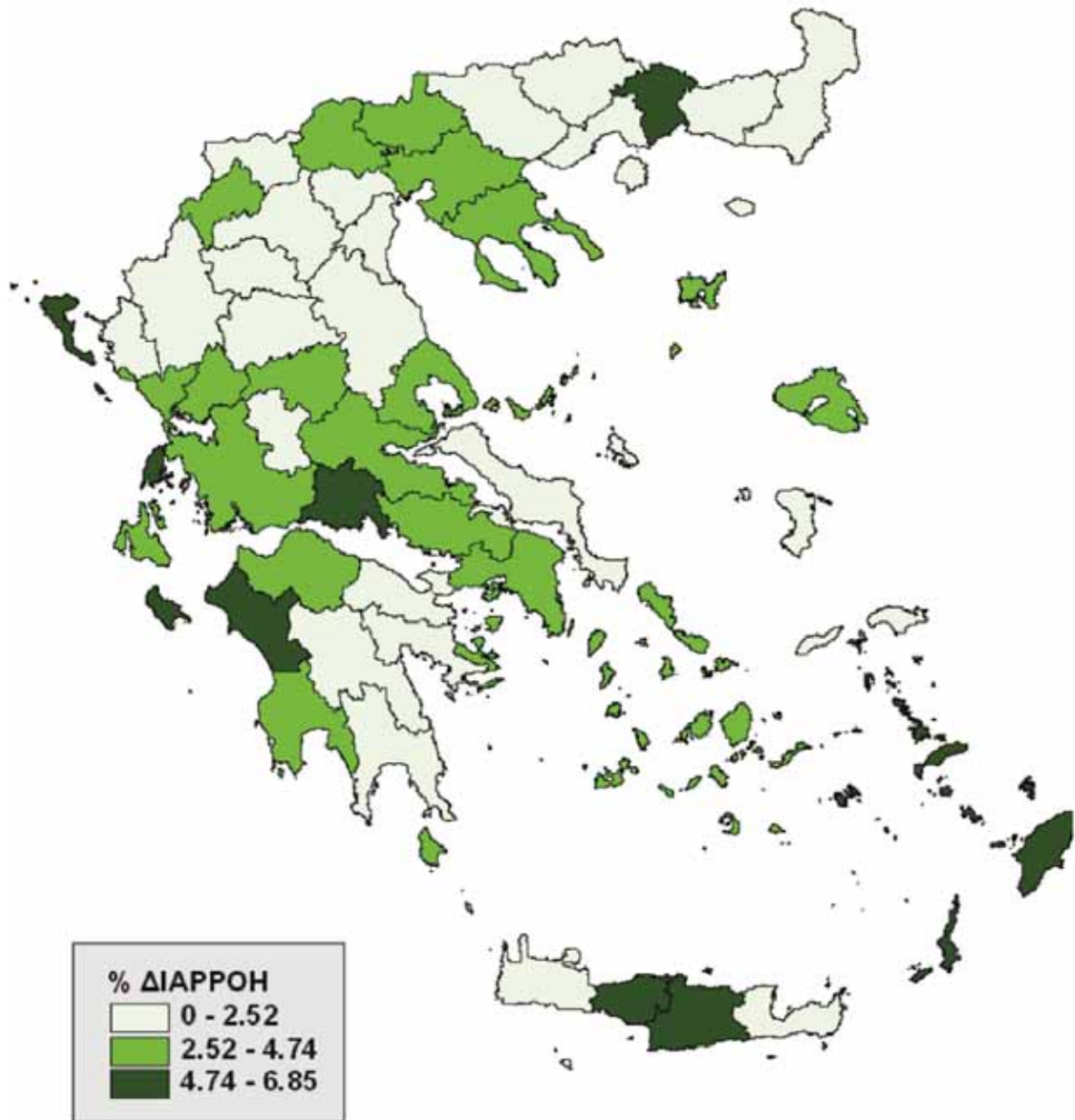

ΧΑΡΤΗΣ Γ2.1
ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΕΝΙΑΙΟ ΛΥΚΕΙΟ ΚΑΤΑ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ
(ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ 2000-01)

ΧΑΡΤΗΣ Γ2.2
ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΕΝΙΑΙΟ ΛΥΚΕΙΟ ΚΑΤΑ ΝΟΜΟ
(ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ 2000-01)

Γ3. Μαθητική διαρροή στα ΤΕΕ

Γ3.1 Υπολογισμός των μαθητών ΤΕΕ που “Γράφτηκαν κανονικά” και των μαθητών που “Φοίτησαν κανονικά” (γενιά μαθητών 2000-01). Στον Πίνακα Γ3.1 παρουσιάζονται συγκεντρωτικά τα στοιχεία (απόλυτες συχνότητες) που συγκεντρώθηκαν από 397 ΤΕΕ (το σύνολο των ημερησίων ΤΕΕ το σχολικό έτος 2000-01 πλην σχολείων ειδικών περιπτώσεων – βλ. κεφ. Β7). Ο Πίνακας Γ3.1 έχει την ίδια δομή με τον Πίνακα Καταγραφής της Μαθητικής Διαρροής στα ΤΕΕ, έτσι ώστε τα κεφαλαία γράμματα σε κάθε στήλη του να παραπέμπουν στις αντίστοιχες στήλες του Πίνακα Καταγραφής της Μαθητικής Διαρροής (βλ. Παράρτημα Α΄). Για λόγους συντομίας τα στοιχεία που αναφέρονται στη μαθητική διαρροή αναγράφονται συγκεντρωτικά για όλες τις τάξεις σε μία μόνο στήλη (Ε+ΣΤ). Υπογραμμίζεται ότι ως κανονικά φοιτήσαντες θεωρούνται οι μαθητές που ολοκλήρωσαν τουλάχιστον τον Α΄ κύκλο (στήλες Ζ+Η+Θ), εφόσον με το πτυχίο αυτό μπορούν να διαπραγματευτούν την είσοδό τους στην αγορά εργασίας (βλ. κεφ. Β3.4).¹

Στον Πίνακα Γ3.2 η πρώτη στήλη αναφέρεται στους μαθητές που γράφτηκαν κανονικά και προκύπτει από τον Πίνακα Γ3.1 με αφαίρεση της Β΄ από την Α΄ στήλη του. Στον Πίνακα αυτόν αναγράφονται και τα ποσοστά επί του συνόλου των κανονικά εγγραφέντων μαθητών.

Από την εξέταση των στοιχείων του Πίνακα Γ3.2 προκύπτει ότι για την εξεταζόμενη γενιά μαθητών 2000-01 (δηλαδή μαθητών που γράφτηκαν στην Α΄ τάξη ΤΕΕ το σχολικό έτος 2000-01) ποσοστό 4,01% από αυτούς που γράφτηκαν κανονικά απορρίφθηκε στην Α΄ ή Β΄ τάξη του Α΄ κύκλου και μεταγράφηκε σε άλλο σχολείο (Ενιαίο Λύκειο ή ΤΕΕ). Επίσης ποσοστό 5,26% από τους κανονικά εγγραφέντες μεταγράφηκε σε άλλο σχολείο (Ενιαίο Λύκειο ή ΤΕΕ), αφού πήρε πρώτα προαγωγή για τη Β΄ τάξη του Α΄ κύκλου. Η σχολική πορεία των μαθητών των δύο αυτών κατηγοριών είναι αδύνατο να διερευνηθεί. Για τον λόγο αυτό, και για να διευκολυνθεί η ανάλυση, θεωρήθηκε ότι οι μαθητές αυτοί φοίτησαν κανονικά στο νέο τους σχολείο (**Υπόθεση Α΄**), επομένως συναθροίστηκαν στη στήλη της κανονικής φοίτησης (Πίνακας Γ3.3). Η παραπάνω προσέγγιση είναι ίδια με εκείνη που ακολουθήθηκε για το Γυμνάσιο (βλ. κεφ. Γ1.1).

Γ3.2 Μαθητική διαρροή στα ΤΕΕ στο σύνολο της χώρας. Σύμφωνα με τα στοιχεία του Πίνακα Γ3.3, από τους 45.074 (100%) μαθητές της γενιάς 2000-01 που γράφτηκαν κανονικά στην Α΄ τάξη ΤΕΕ οι 35.931 (79,72%) φοίτησαν κανονικά (δηλαδή πήραν τουλάχιστον πτυχίο Α΄ κύκλου), ενώ 9.143 (20,28%) μαθητές διέρρευσαν (δηλαδή δεν ολοκλήρωσαν τον Α΄ κύκλο).

Η μαθητική διαρροή στα ΤΕΕ είναι 20,28% (γενιά μαθητών 2000-01)

Δυστυχώς δεν υπάρχουν στοιχεία παλαιότερων ερευνών που στηρίζονται σε ίδια με της παρούσας έρευνας μέθοδο, ώστε να διαπιστωθεί η διαχρονική εξέλιξη της μαθητικής διαρροής στα ΤΕΕ.

¹ Στο Παράρτημα Γ΄ παρουσιάζεται μια δεύτερη ανάλυση στην οποία ως κανονικά φοιτήσαντες θεωρούνται οι μαθητές που ολοκλήρωσαν και τον Β΄ κύκλο ΤΕΕ (Πίνακες Τ2-Τ19)

Όμως, με τη χρήση χρονολογικών σειρών στατιστικών στοιχείων μαθητικού δυναμικού είναι δυνατόν να προσδιορίσουμε τις τάσεις της μαθητικής διαρροής στα ΤΕΕ τα τελευταία χρόνια, παρόλο που όπως ήδη αναφέρθηκε (βλ. κεφ. Γ2.2) υπεισέρχεται θέμα επιστημονικής επάρκειας της τεχνικής αυτής.

ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΤΕΕ					
	ΜΑΘΗΤΕΣ Α΄ ΤΑΞΗΣ Α΄ ΚΥΚΛΟΥ ΤΕΕ	ΜΑΘΗΤΕΣ Β΄ ΤΑΞΗΣ Α΄ ΚΥΚΛΟΥ ΤΕΕ	ΜΑΘΗΤΕΣ ΠΟΥ ΕΓΚΑΤΕΛΕΙΨΑΝ ΑΠΟ Α΄ ΠΡΟΣ Β΄	ΜΑΘΗΤΕΣ Β΄ ΚΥΚΛΟΥ ΤΕΕ	ΜΑΘΗΤΕΣ ΠΟΥ ΕΓΚΑΤΕΛΕΙΨΑΝ ΑΠΟ Α΄ ΤΑΞΗ (Α΄ ΚΥΚΛΟΥ) ΠΡΟΣ Β΄ ΚΥΚΛΟ
1998-99	42.099				
1999-00	58.748	31.276	10.823 (25,70%)		
2000-01	47.038	44.517	14.231 (24,22%)	26.048	16.051 (38,13%)
2001-02		38.514	8.524 (18,12%)	43.613	15.135 (25,76%)
2002-03				39.595	7.443 (15,82%)

Στοιχεία ΥΠΕΠΘ (ΔΙΠΙΕΕ - ΤΜΗΜΑ ΕΠΙΧ. ΕΡΕΥΝΩΝ & ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ)

Έτσι από τα στοιχεία του παραπάνω Πίνακα φαίνεται ότι οι γενιές μαθητών οι οποίες "διέτρεξαν" τα ΤΕΕ τα πρώτα χρόνια της «εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης Αρσένη» παρουσίασαν μεγάλο ποσοστό μαθητικής διαρροής, ενώ στη συνέχεια η κατάσταση αυτή φαίνεται ότι αρχίζει να αντιστρέφεται.

Γ3.3 Μαθητική διαρροή στα ΤΕΕ κατά τάξη. Από τους Πίνακες Γ3.4, Γ3.5 διαπιστώνεται ότι:

- ⇒ Το μεγαλύτερο ποσοστό μαθητικής διαρροής παρουσιάζεται στην Α΄ τάξη του Α΄ κύκλου (16,48%).
- ⇒ Παρατηρείται μεγάλη μείωση της μαθητικής διαρροής από την Α΄ τάξη (16,48%) προς τη Β΄ τάξη (3,80%) του Α΄ κύκλου.

Ποσοστό υψηλότερο από το 80% της μαθητικής διαρροής στα ΤΕΕ οφείλεται στη διαρροή που παρουσιάζεται στην Α΄ τάξη (Α΄ κύκλου)

Γ3.4 Μαθητική διαρροή στα ΤΕΕ κατά γεωγραφική περιφέρεια. Από τους Πίνακες Γ3.6, Γ3.7, Γ3.8, Γ3.12 διαπιστώνεται ότι:

- ⇒ Στην εξεταζόμενη γενιά μαθητών 2000-01 παρουσιάζεται διακύμανση στο ποσοστό μαθητικής διαρροής στα ΤΕΕ μεταξύ των δεκατριών γεωγραφικών περιφερειών της χώρας (εύρος τιμών: από 14,64% έως 23,21%) (Πίνακας Γ3.6).

Η μεγαλύτερη μαθητική διαρροή στα ΤΕΕ παρουσιάζεται στην Κρήτη (23,21%) και στην Ήπειρο (22,24%). Αντίθετα η χαμηλότερη μαθητική διαρροή παρουσιάζεται στα Ιόνια Νησιά (14,64%)

Μια άλλη προσέγγιση στην εκτίμηση της μαθητικής διαρροής στα ΤΕΕ

Ο προσδιορισμός του ποσοστού μαθητικής διαρροής στα ΤΕΕ (Α΄ κύκλος: 20,28%) στηρίχθηκε στην Υπόθεση Α΄ (βλ. κεφ. Γ3.1). Ο υπολογισμός της μαθητικής διαρροής που ακολουθεί στηρίζεται στα στοιχεία των Πινάκων Γ3.2, Γ3.3 και Γ3.4 και στην υπόθεση ότι οι μαθητές που μεταγράφηκαν παρουσιάζουν στο νέο τους σχολείο ίσο ποσοστό διαρροής με τους μαθητές που δεν μεταγράφηκαν (Υπόθεση Β΄).

Ο υπολογισμός της μαθητικής διαρροής με βάση την Υπόθεση Β΄ ακολουθεί τα εξής βήματα:

1. Από το σύνολο των μαθητών που γράφτηκαν κανονικά στα ΤΕΕ (45.074) αφαιρείται ο αριθμός των μαθητών που μεταγράφηκαν έπειτα από απόρριψη στην Α΄ ή Β΄ τάξη του Α΄ κύκλου ή προαγωγή στη Β΄ τάξη του Α΄ κύκλου ($1.806 + 2.369 = 4.175$). Δηλαδή $45.074 - 4.175 = 40.899$.
2. Από τους **40.899 (100%)** μαθητές που παρέμειναν στα ΤΕΕ οι 7.429 (18,16%) διέρρευσαν στην Α΄ τάξη του Α΄ κύκλου και οι 1.714 (4,19%) διέρρευσαν στη Β΄ τάξη του Α΄ κύκλου [συνολική διαρροή **9.143 (22,36%)**]. Οι υπόλοιποι **31.756** μαθητές φοίτησαν κανονικά (**77,64%**).
3. Γίνεται δεκτό ότι το ποσοστό διαρροής των μαθητών που μεταγράφηκαν σε άλλο σχολείο, έπειτα από απόρριψη στην Α΄ ή Β΄ τάξη (Α΄ κύκλου) ή προαγωγή στη Β΄ τάξη (Α΄ κύκλου) είναι ίσο με το ποσοστό διαρροής που υπολογίστηκε στο προηγούμενο βήμα (Υπόθεση Β΄). Επομένως, **με επιμερισμό** των μαθητών αυτής της κατηγορίας (4.175 μαθητές) προκύπτει ότι στο νέο τους σχολείο οι **934 (22,36%)** μαθητές διέρρευσαν και οι **3.241 (77,64%)** φοίτησαν κανονικά.
4. Με βάση τους υπολογισμούς που έγιναν στα προηγούμενα βήματα, στους **45.074 (100%)** μαθητές που γράφτηκαν κανονικά οι $9.143 + 934 = 10.077$ (**22,36%**) διέρρευσαν [9.143 διέρρευσαν στην Α΄ και Β΄ τάξη (Α΄ κύκλου) + 934 (εκτίμηση με βάση την Υπόθεση Β΄ του αριθμού των μαθητών που μεταγράφηκαν και στη συνέχεια διέρρευσαν)] και οι **34.997 (77,64%)** φοίτησαν κανονικά [31.756 (παρέμειναν στο σχολείο και φοίτησαν κανονικά) + 3.241 (εκτίμηση με βάση την Υπόθεση Β΄ του αριθμού των μαθητών που μεταγράφηκαν και στη συνέχεια φοίτησαν κανονικά)].

Το ποσοστό λοιπόν της μαθητικής διαρροής που υπολογίζεται με βάση την Υπόθεση Β΄ (**22,36%**) εμφανίζεται λίγο υψηλότερο από το ποσοστό που υπολογίζεται με βάση την Υπόθεση Α΄ (**20,28%**). Παρόλο που οι υπολογισμοί με την Υπόθεση Β΄ προσεγγίζουν περισσότερο την πραγματικότητα, εφόσον γίνεται δεκτό ότι μέρος των μαθητών που μεταγράφονται διαρρέει, οι Πίνακες στην ανάλυση που ακολουθεί (Γ3.1-Γ3.21) στηρίζονται σε υπολογισμούς που έγιναν με βάση την Υπόθεση Α΄. Αυτό συμβαίνει διότι αφενός το υπεισερχόμενο σφάλμα είναι μικρό, αφετέρου η προσέγγιση αυτή ακολούθηθηκε στο Γυμνάσιο (βλ. κεφ. Γ1), προκειμένου τα ευρήματά του να μπορούν να είναι συγκρίσιμα με εκείνα παλαιότερων ερευνών που χρησιμοποίησαν την Υπόθεση Α΄.

⇒ Η Αττική, αν και με ποσοστό μαθητικής διαρροής (20,22%) πλησίον του μέσου όρου (20,28%), εμφανίζει τον μεγαλύτερο αριθμό (απόλυτη συχνότητα) μαθητών που έχουν διαρρεύσει (Πίνακας Γ3.8). Συγκεκριμένα, το 1/3 περίπου του μαθητικού πληθυσμού που διέρρευσε βρίσκεται στην Αττική (βλ. και Πίνακα Γ3.12).

Γ3.5 Μαθητική διαρροή στα ΤΕΕ κατά Νομό. Στοιχεία για τη μαθητική διαρροή κατά Νομό παρουσιάζονται στους Πίνακες Γ3.9, Γ3.10, Γ3.11, Γ3.12.

Στον Πίνακα Γ3.9 οι Νομοί ταξινομούνται κατά σειρά αυξανόμενου ποσοστού μαθητικής διαρροής και χωρίζονται με έντονη οριζόντια γραμμή σε δύο κατηγορίες: στην πρώτη κατηγορία (πάνω μέρος της στήλης) αναγράφονται οι Νομοί με μαθητική διαρροή μικρότερη από τον εθνικό μέσο όρο της εξεταζόμενης γενιάς μαθητών, ενώ στη δεύτερη κατηγορία (κάτω μέρος της στήλης) οι Νομοί με μαθητική διαρροή μεγαλύτερη. Όπως και στο Γυμνάσιο και στο Ενιαίο Λύκειο, ο Νομός Αττικής δεν παρουσιάζεται ενιαίος αλλήλ παρουσιάζονται στοιχεία ξεχωριστά για καθεμία από τις τέσσερις διοικητικές διαιρέσεις του (Αθήνα, Ανατολική Αττική, Δυτική Αττική, Πειραιάς).

Από την επισκόπηση των στοιχείων των Πινάκων διαπιστώνεται ότι:

- ⇒ Στην εξεταζόμενη γενιά μαθητών 2000-01 παρουσιάζεται μεγάλη διακύμανση στο ποσοστό μαθητικής διαρροής μεταξύ των 54 Νομών της χώρας (εύρος τιμών: από 6,61% έως 29,38%) (Πίνακας Γ3.9).
- ⇒ Στο σύνολο των 54 Νομών οι 29 παρουσιάζουν μικρότερη μαθητική διαρροή από τον εθνικό μέσο όρο και οι 25 μεγαλύτερη.

Η μεγαλύτερη μαθητική διαρροή στα ΤΕΕ παρουσιάζεται στους Νομούς Άρτας (29,38%), Φθιώτιδας (28,93%), Ιωαννίνων (27,46%), Ηρακλείου (26,32%) και Γρεβενών (26,19%). Υψηλή μαθητική διαρροή παρουσιάζεται και στη Θεσσαλονίκη (24,51%). Αντίθετα η μικρότερη μαθητική διαρροή παρουσιάζεται στους Νομούς Φωκίδας (6,61%), Αργολίδας (9,09%) και Θεσπρωτίας (9,64%)

- ⇒ Το ποσοστό των μαθητών που διέρρευσαν στην Α΄ τάξη Α΄ κύκλου παρουσιάζεται υψηλό στους Νομούς Άρτας (23,72%), Λευκάδας (22,95%), Ροδόπης (21,62%) και Ιωαννίνων (21,06). Στη Β΄ τάξη Α΄ κύκλου η υψηλότερη διαρροή παρουσιάζεται στη Φθιώτιδα (8,68%) και στα Γρεβενά (8,33%) (Πίνακας Γ3.11).
- ⇒ Η μαθητική διαρροή στο σύνολο του Νομού Αττικής (20,22%) είναι ελάχιστα μικρότερη από τον εθνικό μέσο όρο (20,28%). (Πίνακας Γ3.12).

Η μαθητική διαρροή στα ΤΕΕ στον Νομό Αττικής είναι περίπου ίση με τον μέσο όρο της χώρας

Γ3.6 Μαθητική διαρροή στα ΤΕΕ κατά σχολείο. Στον Πίνακα Γ3.13 παρουσιάζονται τα 100 ΤΕΕ με το μεγαλύτερο ποσοστό μαθητικής διαρροής. Διαπιστώνεται ότι η κατανομή των σχολείων αυτών είναι ανεξάρτητη από τον βαθμό αστικότητας της περιοχής τους.

Γ3.7 Μαθητική διαρροή στα ΤΕΕ κατά φύλο. Στοιχεία για τη μαθητική διαρροή κατά φύλο παρουσιάζονται στους Πίνακες Γ3.14, Γ3.15, Γ3.16, Γ3.17, Γ3.18. Από την επισκόπηση των Πινάκων αυτών προκύπτει ότι:

- ⇒ Στην εξεταζόμενη γενιά μαθητών 2000-01 ο αριθμός των αγοριών που εγγράφονται στα ΤΕΕ είναι μεγαλύτερος από τον αριθμό των κοριτσιών (Πίνακας Γ3.14). Συγκεκριμένα, το 59% περίπου των εγγεγραμμένων είναι αγόρια και το 41% κορίτσια. Σύμφωνα με τα στοιχεία της Στατιστικής Υπηρεσίας της Ελλάδος η αναλογία αγοριών-κοριτσιών στην πληθυσμιακή ομάδα 15-19 ετών είναι 52% και 48% αντίστοιχα.²
- ⇒ Στη γενιά μαθητών 2000-01, επί των κανονικά εγγεγραμμένων αγοριών το ποσοστό μαθητικής διαρροής ανέρχεται σε 23%, ενώ επί των κανονικά εγγεγραμμένων κοριτσιών το ποσοστό αυτό μειώνεται σε 16,44% (Πίνακας Γ3.14).

Τα αγόρια εγκαταλείπουν τα ΤΕΕ σε υψηλότερο ποσοστό από τα κορίτσια

- ⇒ Η διαφορά ποσοστού αγοριών-κοριτσιών που διαρρέουν στην Α΄ τάξη παρουσιάζεται μεγαλύτερη από την αντίστοιχη διαφορά στους μαθητές που διαρρέουν στη Β΄ και στη Γ΄ τάξη (Πίνακας Γ3.15).
- ⇒ Τα αγόρια και στις τρεις περιοχές (αστικές, ημιαστικές, αγροτικές) διαρρέουν σε μεγαλύτερο ποσοστό από τα κορίτσια. Η διαφορά αυτή είναι μάλιστα μεγαλύτερη στις ημιαστικές περιοχές (Πίνακας Γ3.16).
- ⇒ Σε δώδεκα από τις δεκατρείς γεωγραφικές περιφέρειες της χώρας το ποσοστό διαρροής των αγοριών είναι μεγαλύτερο από το αντίστοιχο των κοριτσιών (εξαίρεση αποτελεί το Βόρειο Αιγαίο) (Πίνακας Γ3.17).
- ⇒ Στη συντριπτική πλειονότητα των Νομών (σε 51 από τους 54 Νομούς) τα αγόρια παρουσιάζουν υψηλότερα ποσοστά διαρροής από τα κορίτσια (Πίνακας Γ3.18). Μεγαλύτερη παρουσιάζεται η διαφορά αυτή στους Νομούς Ευρυτανίας, Λευκάδας και Ιωαννίνων. Αντίθετα τα κορίτσια διαρρέουν σε υψηλότερο ποσοστό από τα αγόρια στους Νομούς Λέσβου, Λακωνίας και Θεσπρωτίας.

Γ3.8 Μαθητική διαρροή στα ΤΕΕ κατά αστικότητα. Στοιχεία για τη μαθητική διαρροή κατά αστικότητα παρουσιάζονται στους Πίνακες Γ3.19, Γ3.20, Γ3.21.

- ⇒ Στην εξεταζόμενη γενιά 2000-01 η συντριπτική πλειονότητα των κανονικά εγγεγραμμένων μαθητών (περίπου το 82%) βρίσκεται στις αστικές περιοχές (Πίνακας Γ3.19).
- ⇒ Το ποσοστό μαθητικής διαρροής στις αστικές περιοχές (20,76%) και στις αγροτικές περιοχές (20,43%) είναι ελάχιστα πάνω από το ποσοστό μαθητικής διαρροής στο σύνολο της χώρας (20,28%).

Το ποσοστό μαθητικής διαρροής στα ΤΕΕ είναι χαμηλότερο στις ημιαστικές περιοχές

- ⇒ Στοιχεία για τη μαθητική διαρροή κατά τάξη δίνονται στον Πίνακα Γ3.20, από όπου προκύπτει ότι και στις δύο τάξεις του Α΄ κύκλου παρουσιάζεται μικρότερη μαθητική διαρροή στις ημιαστικές περιοχές σε σχέση με τις αστικές και αγροτικές περιοχές.

² [http://www.statistics.gr/table_menu.asp?dt=0&sb=SPO_5&SSnid=Προβοήδες%](http://www.statistics.gr/table_menu.asp?dt=0&sb=SPO_5&SSnid=Προβοήδες%20)

Γ3.9 Πίνακες – Διαγράμματα – Χάρτες

ΠΙΝΑΚΑΣ Γ3.1: ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΗ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΤΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΠΟΥ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΘΗΚΑΝ ΑΠΟ 397 ΤΕΕ						
ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ 2000-2001	ΕΓΓΡΑΦΗ ΣΤΟ ΜΗΤΡΩΟ	ΜΕΤΕΓΓΡΑΦΕΣ			ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ	ΚΑΝΟΝΙΚΗ ΦΟΙΤΗΣΗ
	A.	B.	Γ.	Δ.	E+ΣΤ	Z+H+Θ
	Γράφτηκαν στο Μητρώο Μαθητών (Α' τάξη Α' κύκλου)	Μεταγράφηκαν σε άλλο σχολείο (Ενιαίο Λύκειο ή ΤΕΕ) κατά τη διάρκεια της φοίτησής τους στην Α' τάξη του Α' κύκλου	Απορρίφθηκαν στην Α' ή Β' τάξη του Α' κύκλου (μία ή περισσότερες φορές) και μεταγράφηκαν σε άλλο σχολείο (Ενιαίο Λύκειο ή ΤΕΕ)	Προσέχθηκαν στη Β' τάξη του Α' κύκλου και μεταγράφηκαν σε άλλο σχολείο (Ενιαίο Λύκειο ή ΤΕΕ)	Μαθητική Διαρροή [Διαρροή στην Α', Β' τάξη του Α' κύκλου]	Z+H+Θ Κανονική φοίτηση
	46.657	1.583	1.806	2.369	9.143	31.756

ΠΙΝΑΚΑΣ Γ3.2: ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΗ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΤΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΠΟΥ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΘΗΚΑΝ ΑΠΟ 397 ΤΕΕ						
ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ 2000-2001	ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ	ΜΕΤΕΓΓΡΑΦΕΣ			ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ	ΚΑΝΟΝΙΚΗ ΦΟΙΤΗΣΗ
	ΣΤΗΛΕΣ Α-Β (του Πιν. Γ1)	Γ.	Δ.	E+ΣΤ	Z+H+Θ	%
	Γράφτηκαν κανονικά	Απορρίφθηκαν στην Α' ή Β' τάξη του Α' κύκλου (μία ή περισσότερες φορές) και μεταγράφηκαν σε άλλο σχολείο (Ενιαίο Λύκειο ή ΤΕΕ)	Προσέχθηκαν στην Α' τάξη του Α' κύκλου και μεταγράφηκαν σε άλλο σχολείο (Ενιαίο Λύκειο ή ΤΕΕ)	Μαθητική Διαρροή [Διαρροή στην Α', Β' τάξη του Α' κύκλου]	Z+H+Θ Κανονική φοίτηση	%
	N	N	N	N	N	%
	45.074	1.806	2.369	9.143	31.756	70,45
	100,00	4,01	5,26	20,28		

ΠΙΝΑΚΑΣ Γ3.3: ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΑ ΤΕΕ						
ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ	ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ		ΦΟΙΤΗΣΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ		ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ (Α' ΚΥΚΛΟΣ)	
	N	%	N	%	N	%
2000-01	45.074	100,00	35.931	79,72	9.143	20,28

ΠΙΝΑΚΑΣ Γ3.4: ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΑ ΤΕΕ ΚΑΤΑ ΤΑΞΗ								
ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ	ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ		ΦΟΙΤΗΣΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ		ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΚΑΤΑ ΤΑΞΗ (Α' ΚΥΚΛΟΣ)			
					Α' τάξη		Β' τάξη	
	N	%	N	%	N	%	N	%
2000-01	45.074	100,00	35.931	79,72	7.429	16,48	1.714	3,80

ΠΙΝΑΚΑΣ Γ3.5: ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΑ ΤΕΕ ΚΑΤΑ ΤΑΞΗ ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΠΟΥ ΔΙΕΡΡΕΥΣΑΝ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ 2000-01)						
ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ	ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ		ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΚΑΤΑ ΤΑΞΗ (Α' ΚΥΚΛΟΣ)			
			Α' τάξη		Β' τάξη	
	N	%	N	%	N	%
2000-01	9.143	100,00	7.429	81,25	1.714	18,75

ΠΙΝΑΚΑΣ Γ3.6: ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΑ ΤΕΕ ΚΑΤΑ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ: 2000-01)			
ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ	ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ (Α' ΚΥΚΛΟΣ)	
		N	%
1. Αττική	13.937	2.818	20,22
2. Λοιπή Στερεά & Εύβοια	2.329	416	17,86
3. Πελοπόννησος	2.483	464	18,69
4. Δυτική Ελλάδα	3.036	585	19,27
5. Ιόνια Νησιά	1.052	154	14,64
6. Ήπειρος	1.614	359	22,24
7. Θεσσαλία	3.369	666	19,77
8. Δυτική Μακεδονία	1.391	280	20,13
9. Κεντρική Μακεδονία	8.474	1.867	22,03
10. Ανατολική Μακεδονία και Θράκη	2.137	421	19,70
11. Νότιο Αιγαίο	1.617	301	18,61
12. Βόρειο Αιγαίο	835	162	19,40
13. Κρήτη	2.800	650	23,21
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	45.074	9.143	20,28

ΠΙΝΑΚΑΣ Γ3.7: ΔΙΑΦΟΡΑ ΤΟΥ ΜΕΣΟΥ ΠΟΣΟΣΤΟΥ ΜΑΘΗΤΙΚΗΣ ΔΙΑΡΡΟΗΣ ΣΤΑ ΤΕΕ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ ΑΠΟ ΤΟ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΟ ΠΟΣΟΣΤΟ ΚΑΘΕ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ: 2000-01)	
ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	%
1. Αττική	-0,06
2. Λοιπή Στερεά & Εύβοια	-2,42
3. Πελοπόννησος	-1,59
4. Δυτική Ελλάδα	-1,01
5. Ιόνια Νησιά	-5,64
6. Ήπειρος	1,96
7. Θεσσαλία	-0,51
8. Δυτική Μακεδονία	-0,15
9. Κεντρική Μακεδονία	1,75
10. Ανατολική Μακεδονία και Θράκη	-0,58
11. Νότιο Αιγαίο	-1,67
12. Βόρειο Αιγαίο	-0,88
13. Κρήτη	2,93

ΠΙΝΑΚΑΣ Γ3.8: ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΑ ΤΕΕ ΚΑΤΑ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΤΑΣΗ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ: 2000-01)												
ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ			ΦΟΙΤΗΣΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ			ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ (Α΄ ΚΥΚΛΟΣ)					
	N	%	N	%	N	%	Α΄ τάξη			Β΄ τάξη		
							N	%	N	%	N	%
1. Αττική	13.937	100,00	11.119	79,78	2.262	16,23	556	3,99				
2. Λοιπή Στερεά & Εύβοια	2.329	100,00	1.913	82,14	306	13,14	110	4,72				
3. Πελοπόννησος	2.483	100,00	2.019	81,31	487	19,69	91	3,66				
4. Δυτική Ελλάδα	3.036	100,00	2.451	80,73	588	19,27	98	3,23				
5. Ιόνια Νησιά	1.052	100,00	898	85,36	121	11,50	33	3,14				
6. Ήπειρος	1.614	100,00	1.255	77,76	279	17,29	80	4,96				
7. Θεσσαλία	3.369	100,00	2.703	80,23	557	16,53	109	3,24				
8. Δυτική Μακεδονία	1.391	100,00	1.111	79,87	245	17,61	35	2,52				
9. Κεντρική Μακεδονία	8.474	100,00	6.607	77,97	1.548	18,27	319	3,76				
10. Ανατολική Μακεδονία και Θράκη	2.137	100,00	1.716	80,30	356	16,66	65	3,04				
11. Νότιο Αιγαίο	1.617	100,00	1.316	81,39	229	14,16	72	4,45				
12. Βόρειο Αιγαίο	835	100,00	673	80,60	138	16,53	24	2,87				
13. Κρήτη	2.800	100,00	2.150	76,79	528	18,86	122	4,36				
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	45.074	100,00	35.931	79,72	7.429	16,48	1.714	3,80				

ΠΙΝΑΚΑΣ Γ3.9: ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΑ ΤΕΕ ΚΑΤΑ ΝΟΜΟ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ 2000-01) [Κατά αυξανόμενο μέγεθος ποσοστού μαθητικής διαρροής]			ΠΙΝΑΚΑΣ Γ3.10: ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΑ ΤΕΕ ΚΑΤΑ ΝΟΜΟ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ 2000-01) [Αλφαβητική ταξινόμηση νομών]		
A/A	ΝΟΜΟΣ	% ΔΙΑΡΡΟΗ (Α' ΚΥΚΛΟΣ)	A/A	ΝΟΜΟΣ	% ΔΙΑΡΡΟΗ (Α' ΚΥΚΛΟΣ)
1	Φωκίδας	6,61	1	Αθήνας	20,57
2	Αργολίδας	9,09	2	Αιτωλοακαρνανίας	18,60
3	Θεσπρωτίας	9,64	3	Ανατολικής Αττικής	12,99
4	Χίου	10,55	4	Αργολίδας	9,09
5	Ζακύνθου	11,11	5	Αρκαδίας	12,87
6	Εύβοιας	12,07	6	Άρτας	29,38
7	Καστοριάς	12,37	7	Αχαΐας	19,61
8	Χαλκιδικής	12,77	8	Βοιωτίας	21,31
9	Αρκαδίας	12,87	9	Γρεβενών	26,19
10	Ανατολικής Αττικής	12,99	10	Δράμας	19,86
11	Ρεθύμνης	13,18	11	Δυτικής Αττικής	20,63
12	Πρέβεζας	14,60	12	Δωδεκανήσου	21,01
13	Σερρών	14,73	13	Έβρου	17,89
14	Κέρκυρας	14,75	14	Εύβοιας	12,07
15	Κυκλάδων	14,83	15	Ευρυτανίας	16,67
16	Ευρυτανίας	16,67	16	Ζακύνθου	11,11
17	Τρίκαλης	17,09	17	Ηλείας	19,84
18	Κορινθίας	17,61	18	Ημαθίας	21,00
19	Κεφαλληνίας	17,70	19	Ηρακλείου	26,32
20	Έβρου	17,89	20	Θεσπρωτίας	9,64
21	Λάρισας	18,06	21	Θεσσαλονίκης	24,51
22	Αιτωλοακαρνανίας	18,60	22	Ιωαννίνων	27,46
23	Λασιθίου	18,69	23	Καβάλας	19,36
24	Καβάλας	19,36	24	Καρδίτσας	24,73
25	Αχαΐας	19,61	25	Καστοριάς	12,37
26	Ηλείας	19,84	26	Κέρκυρας	14,75
27	Δράμας	19,86	27	Κεφαλληνίας	17,70
28	Κοζάνης	19,98	28	Κιλκίς	22,87
29	Σάμου	20,22	29	Κοζάνης	19,98
30	Αθήνας	20,57	30	Κορινθίας	17,61
31	Δυτικής Αττικής	20,63	31	Κυκλάδων	14,83
32	Ξάνθης	20,91	32	Λακωνίας	24,12
33	Ημαθίας	21,00	33	Λάρισας	18,06
34	Δωδεκανήσου	21,01	34	Λασιθίου	18,69
35	Μαγνησίας	21,08	35	Λέσβου	24,10
36	Βοιωτίας	21,31	36	Λευκάδας	22,95
37	Πειραιά	21,47	37	Μαγνησίας	21,08
38	Πιερίας	21,89	38	Μεσσηνίας	23,44
39	Φθιώρινας	22,62	39	Ξάνθης	20,91
40	Κιλκίς	22,87	40	Πειραιά	21,47
41	Λευκάδας	22,95	41	Πέλλας	23,16
42	Ροδόπης	22,97	42	Πιερίας	21,89
43	Πέλλας	23,16	43	Πρέβεζας	14,60
44	Μεσσηνίας	23,44	44	Ρεθύμνης	13,18
45	Χανίων	23,48	45	Ροδόπης	22,97
46	Λέσβου	24,10	46	Σάμου	20,22
47	Λακωνίας	24,12	47	Σερρών	14,73
48	Θεσσαλονίκης	24,51	48	Τρικάλων	17,09
49	Καρδίτσας	24,73	49	Φθιώτιδας	28,93
50	Γρεβενών	26,19	50	Φθώρινας	22,62
51	Ηρακλείου	26,32	51	Φωκίδας	6,61
52	Ιωαννίνων	27,46	52	Χαλκιδικής	12,77
53	Φθιώτιδας	28,93	53	Χανίων	23,48
54	Άρτας	29,38	54	Χίου	10,55
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ		20,28	ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ		20,28

ΠΙΝΑΚΑΣ Γ3.11: ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΑ ΤΕΕ ΚΑΤΑ ΝΟΜΟ ΚΑΙ ΤΑΞΗ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ 2000-01)					
Α/Α	ΝΟΜΟΣ	ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ	ΦΟΙΤΗΣΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ	ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ (Α' ΚΥΚΛΟΣ)	
				Α' ΤΑΞΗ	Β' ΤΑΞΗ
		N	%	%	%
1	Αθήνα	9.412	79,43	16,55	4,02
2	Αιτωλοακαρνανία	1.172	81,40	15,19	3,41
3	Ανατολική Αττική	962	87,01	9,36	3,64
4	Αργολίδα	319	90,91	8,15	0,94
5	Αρκαδία	334	87,13	10,48	2,40
6	Άρτα	371	70,62	23,72	5,66
7	Αχαΐα	1.234	80,39	16,61	3,00
8	Βοιωτία	610	78,69	16,56	4,75
9	Γρεβενά	168	73,81	17,86	8,33
10	Δράμα	433	80,14	15,70	4,16
11	Δυτική Αττική	955	79,37	14,97	5,65
12	Δωδεκάνησα	990	78,99	16,57	4,44
13	Έβρος	615	82,11	15,45	2,44
14	Εύβοια	1.036	87,93	8,59	3,47
15	Ευρυτανία	78	83,33	15,38	1,28
16	Ζάκυνθος	261	88,89	9,20	1,92
17	Ηλεία	630	80,16	16,51	3,33
18	Ημαθία	757	79,00	18,49	2,51
19	Ηράκλειο	1.482	73,68	20,85	5,47
20	Θεσπρωτία	280	90,36	6,79	2,86
21	Θεσσαλονίκη	4.264	75,49	20,76	3,75
22	Ιωάννινα	641	72,54	21,06	6,40
23	Καβάλα	470	80,64	15,11	4,26
24	Καρδίτσα	566	75,27	20,14	4,59
25	Καστοριά	186	87,63	9,68	2,69
26	Κέρκυρα	617	85,25	10,53	4,21
27	Κεφαλληνία	113	82,30	15,93	1,77
28	Κιθκίς	376	77,13	20,21	2,66
29	Κοζάνη	816	80,02	18,87	1,10
30	Κορινθία	687	82,39	14,26	3,35
31	Κυκλάδες	627	85,17	10,37	4,47
32	Λακωνία	452	75,88	19,03	5,09
33	Λάρισα	1.423	81,94	15,32	2,74
34	Λασιθί	396	81,31	15,15	3,54
35	Λέσβος	415	75,90	20,72	3,37
36	Λευκάδα	61	77,05	22,95	0,00
37	Μαγνησία	830	78,92	17,11	3,98
38	Μεσσηνία	691	76,56	18,52	4,92
39	Ξάνθη	397	79,09	18,64	2,27
40	Πειραιάς	2.608	78,53	18,06	3,41
41	Πέληα	911	76,84	17,67	5,49
42	Πιερία	772	78,11	15,93	5,96
43	Πρέβεζα	322	85,40	11,49	3,11
44	Ρέθυμνο	296	86,82	11,49	1,69

45	Ροδόπη	222	77,03	21,62	1,35
46	Σάμος	183	79,78	16,94	3,28
47	Σέρρες	971	85,27	12,56	2,16
48	Τρίκαλα	550	82,91	15,09	2,00
49	Φθιώτιδα	484	71,07	20,25	8,68
50	Φλώρινα	221	77,38	19,46	3,17
51	Φωκίδα	121	93,39	4,96	1,65
52	Χαλκιδική	423	87,23	9,69	3,07
53	Χανιά	626	76,52	19,97	3,51
54	Χίος	237	89,45	8,86	1,69
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ		45.074	79,72	16,48	3,80

ΠΙΝΑΚΑΣ Γ3.12: ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΑ ΤΕΕ ΣΤΙΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΔΙΑΙΡΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΑΤΤΙΚΗΣ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ: 2000-01)							
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΔΙΑΙΡΕΣΕΙΣ		ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ		ΦΟΙΤΗΣΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ		ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ (Α' ΚΥΚΛΟΣ)	
		N	%	N	%	N	%
ΑΘΗΝΑ	Α' ΑΘΗΝΑΣ	3.249	100,00	2.546	78,36	703	21,64
	Β' ΑΘΗΝΑΣ	1.421	100,00	1.156	81,35	265	18,65
	Γ' ΑΘΗΝΑΣ	2.665	100,00	2.149	80,64	516	19,36
	Δ' ΑΘΗΝΑΣ	2.077	100,00	1.625	78,24	452	21,76
ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ		955	100,00	758	79,37	197	20,63
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ		962	100,00	837	87,01	125	12,99
ΠΕΙΡΑΙΑ		2.608	100,00	2.048	78,53	560	21,47
ΣΥΝΟΛΟ		13.937	100,00	11.119	79,78	2.818	20,22

ΠΙΝΑΚΑΣ Γ3.13: ΤΕΕ ΜΕ ΤΗ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ 2000-01)

A/A	ΟΝΟΜΑ ΣΧΟΛΕΙΟΥ	% ΔΙΑΡΡΟΗ (Α΄ ΚΥΚΛΟΣ)	A/A	ΟΝΟΜΑ ΣΧΟΛΕΙΟΥ	% ΔΙΑΡΡΟΗ (Α΄ ΚΥΚΛΟΣ)
1	2ο ΤΕΕ ΤΡΙΠΟΛΗΣ	68	51	2ο ΤΕΕ ΚΙΑΤΟΥ	34
2	1ο ΤΕΕ ΑΓΙΑΣΟΥ ΛΕΣΒΟΥ	67	52	3ο ΤΕΕ ΧΑΛΑΝΔΡΙΟΥ	34
3	1ο ΤΕΕ ΣΚΟΠΕΛΟΥ	67	53	2ο ΤΕΕ ΠΡΕΒΕΖΑΣ	34
4	2ο ΤΕΕ ΛΕΥΚΑΔΑΣ	63	54	3ο ΤΕΕ ΚΟΖΑΝΗΣ	34
5	8ο ΤΕΕ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	61	55	1ο ΤΕΕ ΚΑΛΑΒΡΥΤΩΝ	33
6	ΤΕΕ ΙΚΑΡΙΑΣ	58	56	3ο ΤΕΕ Ν. ΣΜΥΡΝΗΣ	33
7	4ο ΤΕΕ ΛΑΜΙΑΣ	52	57	2ο ΤΕΕ ΚΟΡΘΙΟΥ ΑΝΔΡΟΥ	33
8	1ο ΤΕΕ ΣΟΦΑΔΩΝ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	51	58	ΤΕΕ ΖΑΓΟΡΑΣ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	33
9	ΤΕΕ ΔΥΤ. ΦΡΑΓΚΙΣΤΑΣ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	50	59	1ο ΤΕΕ ΓΙΑΝΝΙΤΣΩΝ	33
10	1ο ΤΕΕ ΚΡΑΝΕΑΣ ΛΑΡΙΣΑΣ	50	60	2ο ΤΕΕ ΑΡΓΥΡΟΥΠΟΛΗΣ	33
11	1ο ΤΕΕ ΠΛΩΜΑΡΙΟΥ ΛΕΣΒΟΥ	50	61	3ο ΤΕΕ ΞΑΝΘΗΣ	33
12	9ο ΤΕΕ ΑΘΗΝΩΝ	49	62	5ο ΤΕΕ ΛΑΡΙΣΑΣ	33
13	2ο ΤΕΕ ΤΥΡΝΑΒΟΥ ΛΑΡΙΣΑΣ	47	63	ΤΕΕ ΕΜΠΟΡΕΙΟΥ ΘΗΡΑΣ	33
14	8ο ΤΕΕ ΠΕΙΡΑΙΑ	47	64	ΤΕΕ ΑΝΑΒΡΥΤΩΝ ΑΤΤΙΚΗΣ	32
15	3ο ΤΕΕ ΓΑΛΑΤΣΙΟΥ	46	65	1ο ΤΕΕ ΑΛΜΥΡΟΥ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	32
16	1ο ΤΕΕ ΚΑΤΟΧΗΣ ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	45	66	2ο ΤΕΕ ΝΕΑΣ ΣΜΥΡΝΗΣ	32
17	12ο ΤΕΕ ΑΘΗΝΩΝ	45	67	4ο ΤΕΕ ΣΙΒΙΤΑΝΙΔΕΙΟΥ	32
18	1ο ΤΕΕ ΒΑΣΙΛΙΚΩΝ ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ	44	68	ΤΕΕ ΑΡΧΑΓΓΕΛΟΥ ΡΟΔΟΥ	32
19	2ο ΤΕΕ ΑΡΤΑΣ	44	69	2ο ΤΕΕ ΣΠΑΡΤΗΣ	32
20	3ο ΤΕΕ ΙΛΙΟΥ	43	70	5ο ΤΕΕ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	32
21	3ο ΤΕΕ ΚΑΒΑΛΑΣ	43	71	1ο ΤΕΕ ΧΡΥΣΟΥΠΟΛΗΣ ΚΑΒΑΛΑΣ	32
22	1ο ΤΕΕ ΕΛΟΥΣ ΛΑΚΩΝΙΑΣ	43	72	3ο ΤΕΕ ΑΜΑΡΟΥΣΙΟΥ / ΣΕΛΕΤΕ	32
23	1ο ΤΕΕ ΧΑΛΑΝΔΡΙΟΥ	43	73	2ο ΤΕΕ ΑΛΙΒΕΡΙΟΥ	31
24	5ο ΤΕΕ ΠΕΙΡΑΙΑ	42	74	1ο ΤΕΕ ΒΟΙΩΝ ΛΑΚΩΝΙΑΣ	31
25	11ο ΤΕΕ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	42	75	2ο ΤΕΕ ΑΛΜΥΡΟΥ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	31
26	2ο ΤΕΕ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ	42	76	5ο ΤΕΕ ΣΤΑΥΡΟΥΠΟΛΗΣ ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ	31
27	3ο ΤΕΕ ΑΓ. ΑΝΑΡΓΥΡΩΝ	41	77	2ο ΤΕΕ ΑΡΙΔΑΙΑΣ ΠΕΛΛΑΣ	31
28	2ο ΤΕΕ ΕΛΕΥΣΙΝΑΣ	41	78	3ο ΤΕΕ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	30
29	ΤΕΕ ΠΡΟΣΟΤΣΑΝΗΣ ΔΡΑΜΑΣ	41	79	1ο ΤΕΕ ΠΑΡΑΜΥΘΙΑΣ ΘΕΣ/ΠΡΩΤΙΑΣ	30
30	7ο ΤΕΕ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	40	80	ΤΕΕ ΚΑΝΤΑΝΟΥ ΧΑΝΙΩΝ	30
31	1ο ΤΕΕ ΣΥΚΕΩΝ ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ	40	81	1ο ΤΕΕ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	30
32	1ο ΤΕΕ ΒΡΥΣΩΝ ΧΑΝΙΩΝ	40	82	2ο ΤΕΕ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	30
33	1ο ΤΕΕ ΦΙΛΟΘΕΗΣ	40	83	3ο ΤΕΕ ΔΡΑΜΑΣ	30
34	6ο ΤΕΕ ΧΑΛΑΝΔΡΙΟΥ	39	84	1ο ΤΕΕ ΑΙΓΙΝΙΟΥ ΠΙΕΡΙΑΣ	30
35	5ο ΤΕΕ ΣΙΒΙΤΑΝΙΔΕΙΟΥ	38	85	1ο ΤΕΕ ΠΑΡΑΛΙΑΣ ΠΑΤΡΩΝ	30
36	2ο ΤΕΕ ΘΗΒΑΣ	38	86	1ο ΤΕΕ ΜΗΛΟΥ	29
37	3ο ΤΕΕ ΑΙΓΑΛΕΩ	38	87	2ο ΤΕΕ ΕΔΕΣΣΑΣ	29
38	2ο ΤΕΕ ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ	38	88	1ο ΤΕΕ ΠΑΛΑΜΑ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	29
39	2ο ΤΕΕ ΠΕΡΑΜΑΤΟΣ	38	89	6ο ΤΕΕ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	29
40	4ο ΤΕΕ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	38	90	1ο ΤΕΕ ΑΜΥΝΤΑΙΟΥ	29
41	3ο ΤΕΕ ΑΓΡΙΝΙΟΥ	37	91	2ο ΤΕΕ ΖΩΓΡΑΦΟΥ	29
42	ΤΕΕ ΚΑΛΥΜΝΟΥ	37	92	1ο ΤΕΕ ΥΜΗΤΤΟΥ	29
43	9ο ΤΕΕ ΠΕΙΡΑΙΑ (ΠΡΩΗΝ ΔΛΕΝ)	37	93	8ο ΤΕΕ ΠΑΤΡΑΣ	29

44	4ο ΤΕΕ ΧΑΝΙΩΝ	36	94	1ο ΤΕΕ ΓΡΕΒΕΝΩΝ	29
45	1ο ΤΕΕ ΓΥΘΕΙΟΥ	36	95	2ο ΤΕΕ ΝΑΟΥΣΑΣ	29
46	3ο ΤΕΕ ΤΑΥΡΟΥ	36	96	1ο ΤΕΕ ΑΤΑΛΑΝΤΗΣ	29
47	1ο ΤΕΕ ΚΑΤΩ ΝΕΥΡΟΚΟΠΙΟΥ ΔΡΑΜΑΣ	35	97	ΤΕΕ ΠΑΡΑΔΕΙΣΙΟΥ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	29
48	3ο ΤΕΕ ΡΟΔΟΥ	35	98	3ο ΤΕΕ ΚΑΤΕΡΙΝΗΣ	28
49	2ο ΤΕΕ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	35	99	1ο ΤΕΕ ΤΥΡΝΑΒΟΥ	28
50	1ο ΤΕΕ ΠΑΤΜΟΥ	34	100	2ο ΤΕΕ ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗΣ	28

ΠΙΝΑΚΑΣ Γ3.14: ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΑ ΤΕΕ ΚΑΤΑ ΦΥΛΟ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ 2000-01)

ΦΥΛΟ	ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ		ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ (Α' ΚΥΚΛΟΣ)	
	N	%	N	%
Αγόρια	26.423		6.077	23,00
Κορίτσια	18.651		3.066	16,44
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	45.074		9.143	20,28

ΠΙΝΑΚΑΣ Γ3.15: ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΑ ΤΕΕ ΚΑΤΑ ΦΥΛΟ ΚΑΙ ΤΑΞΗ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ 2000-01)

	ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ		ΦΟΙΤΗΣΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ		ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ (Α' ΚΥΚΛΟΣ)				ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ	
	N	%	N	%	Α' τάξη		Β' τάξη		N	%
					N	%	N	%		
ΣΥΝΟΛΟ	45.074	100%	35.931	79,72	7.429	16,48	1.714	3,80	9.143	20,28
Αγόρια	26.423	100%	20.346	77,00	5.022	19,01	1.055	3,99	6.077	23,00
Κορίτσια	18.651	100%	15.585	83,56	2.407	12,91	659	3,53	3.066	16,44

ΠΙΝΑΚΑΣ Γ3.16: ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΑ ΤΕΕ ΚΑΤΑ ΦΥΛΟ ΚΑΙ ΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ 2000-01)

	ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ		ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ (Α' ΚΥΚΛΟΣ)	
	N	%	N	%
Αστικές περιοχές				
ΣΥΝΟΛΟ	36.775		7.635	20,76
Αγόρια	21.565		5.030	23,32
Κορίτσια	15.210		2.605	17,13
Ημιαστικές περιοχές				
ΣΥΝΟΛΟ	7.149		1.273	17,81
Αγόρια	4.223		905	21,43
Κορίτσια	2.926		368	12,58
Αγροτικές περιοχές				
ΣΥΝΟΛΟ	1.140		235	20,43
Αγόρια	635		142	22,36
Κορίτσια	515		93	18,06
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ				
ΣΥΝΟΛΟ	45.074		9.143	20,28
Αγόρια	26.423		6.077	23,00
Κορίτσια	18.651		3.066	16,44

ΠΙΝΑΚΑΣ Γ3.17: ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΑ ΤΕΕ ΚΑΤΑ ΦΥΛΟ ΚΑΙ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ: 2000-01)		
ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	Α' ΚΥΚΛΟΣ	
	Αγόρια %	Κορίτσια %
1. Αττική	22,45	16,77
2. Λοιπή Στερεά & Εύβοια	21,29	12,74
3. Πελοπόννησος	20,34	16,23
4. Δυτική Ελλάδα	23,89	13,53
5. Ιόνια Νησιά	16,97	10,62
6. Ήπειρος	26,07	16,35
7. Θεσσαλία	22,05	16,32
8. Δυτική Μακεδονία	23,71	14,47
9. Κεντρική Μακεδονία	24,98	18,33
10. Ανατολική Μακεδονία και Θράκη	23,28	15,10
11. Νότιο Αιγαίο	21,14	15,60
12. Βόρειο Αιγαίο	18,43	20,74
13. Κρήτη	26,78	18,55
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	23,00	16,44

ΠΙΝΑΚΑΣ Γ3.18: ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΑ ΤΕΕ ΚΑΤΑ ΦΥΛΟ ΚΑΙ ΝΟΜΟ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ 2000-01)							
		Α' ΚΥΚΛΟΣ				Α' ΚΥΚΛΟΣ	
A/A	ΝΟΜΟΣ	A%	Κ%	A/A	ΝΟΜΟΣ	A%	Κ%
1	Αθήνας	22,69	17,12	28	Κιλίκης	24,64	20,61
2	Αιτωλοακαρνανίας	23,98	11,70	29	Κοζάνης	24,75	12,69
3	Αν. Αττικής	15,68	8,43	30	Κορινθίας	20,00	13,49
4	Αργολίδας	9,41	8,72	31	Κυκλάδων	16,67	12,71
5	Αρκαδίας	14,71	10,00	32	Λακωνίας	22,75	25,89
6	Άρτας	32,31	24,65	33	Λάρισας	19,82	15,27
7	Αχαΐας	23,85	14,90	34	Λασιθίου	21,74	14,46
8	Βοιωτίας	24,59	16,39	35	Λέσβου	19,18	29,59
9	Γρεβενών	29,59	21,43	36	Λευκάδας	28,26	6,67
10	Δράμας	24,48	14,06	37	Μαγνησίας	22,42	19,02
11	Δυτ. Αττικής	23,31	17,43	38	Μεσσηνίας	26,37	18,89
12	Δωδεκανήσου	23,90	17,49	39	Ξάνθης	26,52	13,17
13	Έβρου	18,55	17,04	40	Πειραιά	23,94	18,09
14	Εύβοιας	14,97	7,94	41	Πέλλας	28,04	16,22
15	Ευρυτανίας	25,00	0,00	42	Πιερίας	26,32	16,12
16	Ζακύνθου	11,49	10,34	43	Πρέβεζας	16,32	12,12
17	Ηλείας	23,80	14,06	44	Ρεθύμνης	16,00	10,27
18	Ημαθίας	23,50	17,32	45	Ροδόπης	27,27	17,82
19	Ηρακλείου	28,69	23,32	46	Σάμου	24,77	13,51
20	Θεσπρωτίας	9,04	10,87	47	Σερρών	16,56	12,96
21	Θεσσαλονίκης	26,57	21,88	48	Τρικιάλων	17,57	16,46
22	Ιωαννίνων	35,85	15,93	49	Φθιώτιδας	32,32	23,53
23	Καβάλας	23,68	13,73	50	Φλώρινας	22,96	22,09
24	Καρδίτσας	31,45	14,85	51	Φωκίδας	9,72	2,04
25	Καστοριάς	15,87	5,00	52	Χαλκιδικής	19,28	5,50
26	Κέρκυρας	17,49	10,26	53	Χανίων	29,92	13,47
27	Κεφαλληνίας	20,63	14,00	54	Χίου	12,90	6,10
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ						23,00	16,44

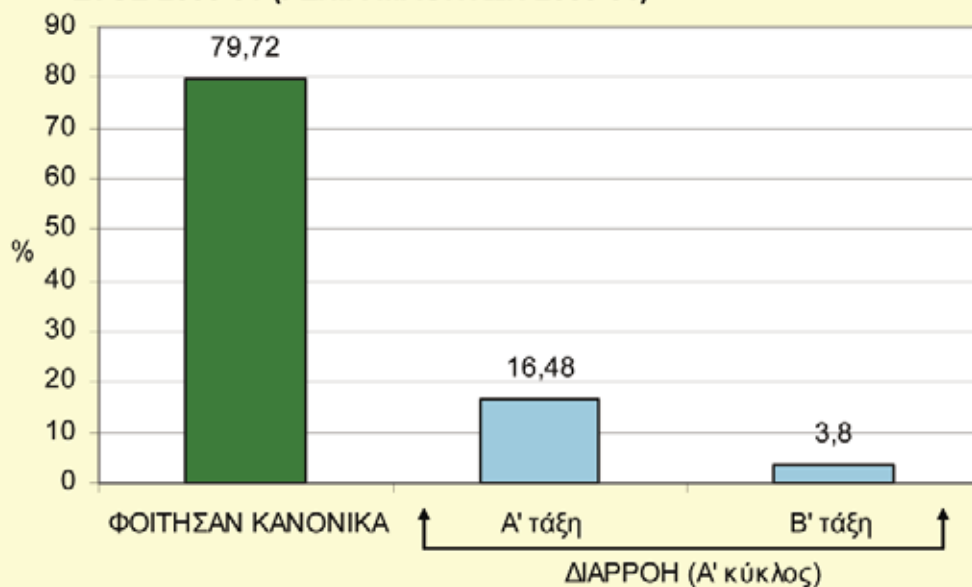
ΠΙΝΑΚΑΣ Γ3.19: ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΑ ΤΕΕ ΚΑΤΑ ΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ 2000-01)				
ΠΕΡΙΟΧΕΣ	ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ		ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ (Α' ΚΥΚΛΟΣ)	
	N	%	N	%
ΑΣΤΙΚΕΣ	36.775		7.635	20,76
Ημιαστικές	7.149		1.273	17,81
ΑΥΡΟΣΤΙΚΕΣ	1.150		235	20,43
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	45.074		9.143	20,28

ΠΙΝΑΚΑΣ Γ3.20: ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΑ ΤΕΕ ΚΑΤΑ ΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΤΑΞΗ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ 2000-01)										
ΠΕΡΙΟΧΕΣ	ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ		ΦΟΙΤΗΣΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ		ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ (Α' ΚΥΚΛΟΣ)			ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ		
	N	%	N	%	Α' τάξη		Β' τάξη			
					N	%	N	%		
ΑΣΤΙΚΕΣ	36.775	100	29140	79,24	6205	16,87	1430	3,89	7.635	20,76
Ημιαστικές	7.149	100	5876	82,19	1039	14,53	234	3,27	1.273	17,81
ΑΥΡΟΣΤΙΚΕΣ	1.150	100	915	79,57	185	16,09	50	4,35	235	20,43
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	45.074	100	35931	79,72	7429	16,48	1714	3,80	9.143	20,28

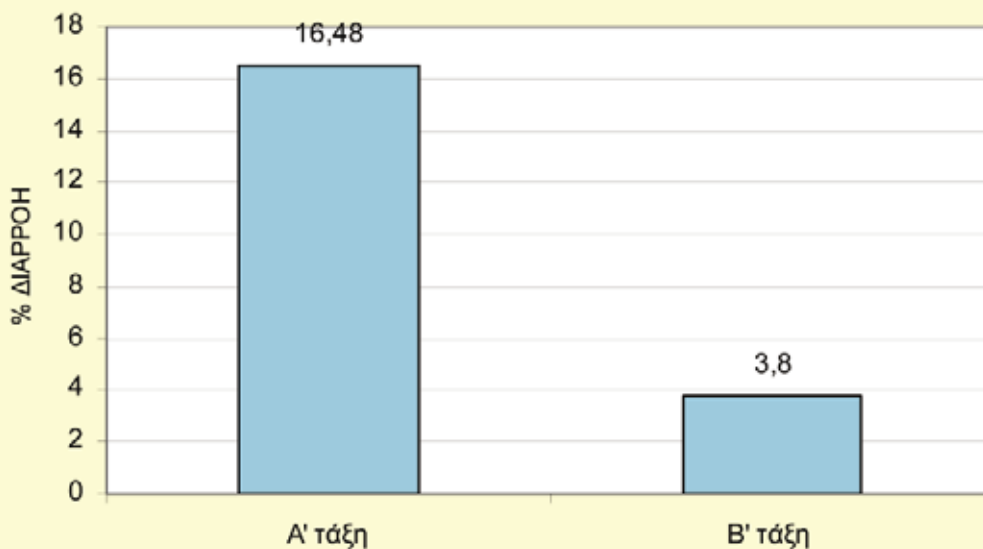
ΠΙΝΑΚΑΣ Γ3.21: ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΑ ΤΕΕ ΚΑΤΑ ΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ 2000-01)												
ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΑΣΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ			ΗΜΙΑΣΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ			ΑΓΡΟΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ			ΣΥΝΟΛΟ		
	Γράφτηκαν κανονικά	Διαρροή (Α' κύκλ)	%	Γράφτηκαν κανονικά	Διαρροή (Α' κύκλ)	%	Γράφτηκαν κανονικά	Διαρροή (Α' κύκλ)	%	Γράφτηκαν κανονικά	Διαρροή (Α' κύκλ)	%
1. Αττική	13.333	2.741	20,56	540	69	12,78	64	8	12,50	13.937	2.818	20,22
2. Λοιπή Στερεά & Εύβοια	1.505	287	19,07	684	110	16,08	140	19	13,57	2.329	416	17,86
3. Πελοπόννησος	1.689	321	19,01	745	127	17,05	49	16	32,65	2.483	464	18,69
4. Δυτική Ελλάδα	2.571	502	19,53	422	73	17,30	43	10	23,26	3.036	585	19,27
5. Ιόνια Νησιά	758	115	15,17	168	34	20,24	126	5	3,97	1.052	154	14,64
6. Ήπειρος	1.129	290	25,69	393	42	10,69	92	27	29,35	1.614	359	22,24
7. Θεσσαλία	2.563	471	18,38	759	178	23,45	47	17	36,17	3.369	666	19,77
8. Δυτική Μακεδονία	1.117	231	20,68	274	49	17,88				1.391	280	20,13
9. Κεντρική Μακεδονία	6.883	1.571	22,82	1.591	296	18,60				8.474	1867	22,03
10. Ανατολική Μακεδονία και Θράκη	1.798	345	19,19	339	76	22,42				2.137	421	19,70
11. Νότιο Αιγαίο	717	144	20,08	553	89	16,09	347	68	19,60	1.617	301	18,61
12. Βόρειο Αιγαίο	390	66	16,92	241	43	17,84	204	53	25,98	835	162	19,40
13. Κρήτη	2.322	551	23,73	440	87	19,77	38	12	31,58	2.800	650	23,21
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	36.775	7.635	20,76	7.149	1.273	17,81	1.150	235	20,43	45.074	9.143	20,28

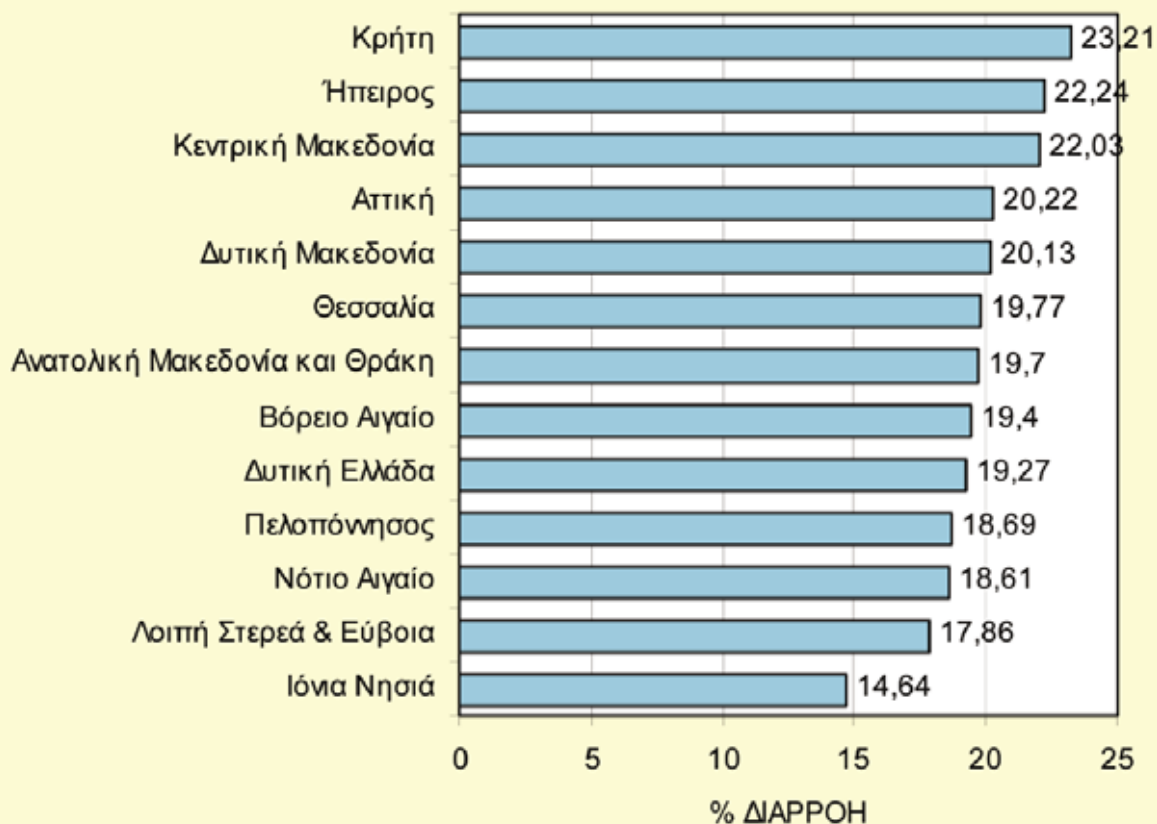
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Γ3.1: ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΑ ΤΕΕ (Α' ΚΥΚΛΟΣ) ΚΑΤΑ ΤΑΞΗ ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΠΟΥ "ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ" ΣΤΗΝ Α' ΤΑΞΗ ΤΟ ΣΧ. ΕΤΟΣ 2000-01 (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ 2000-01)

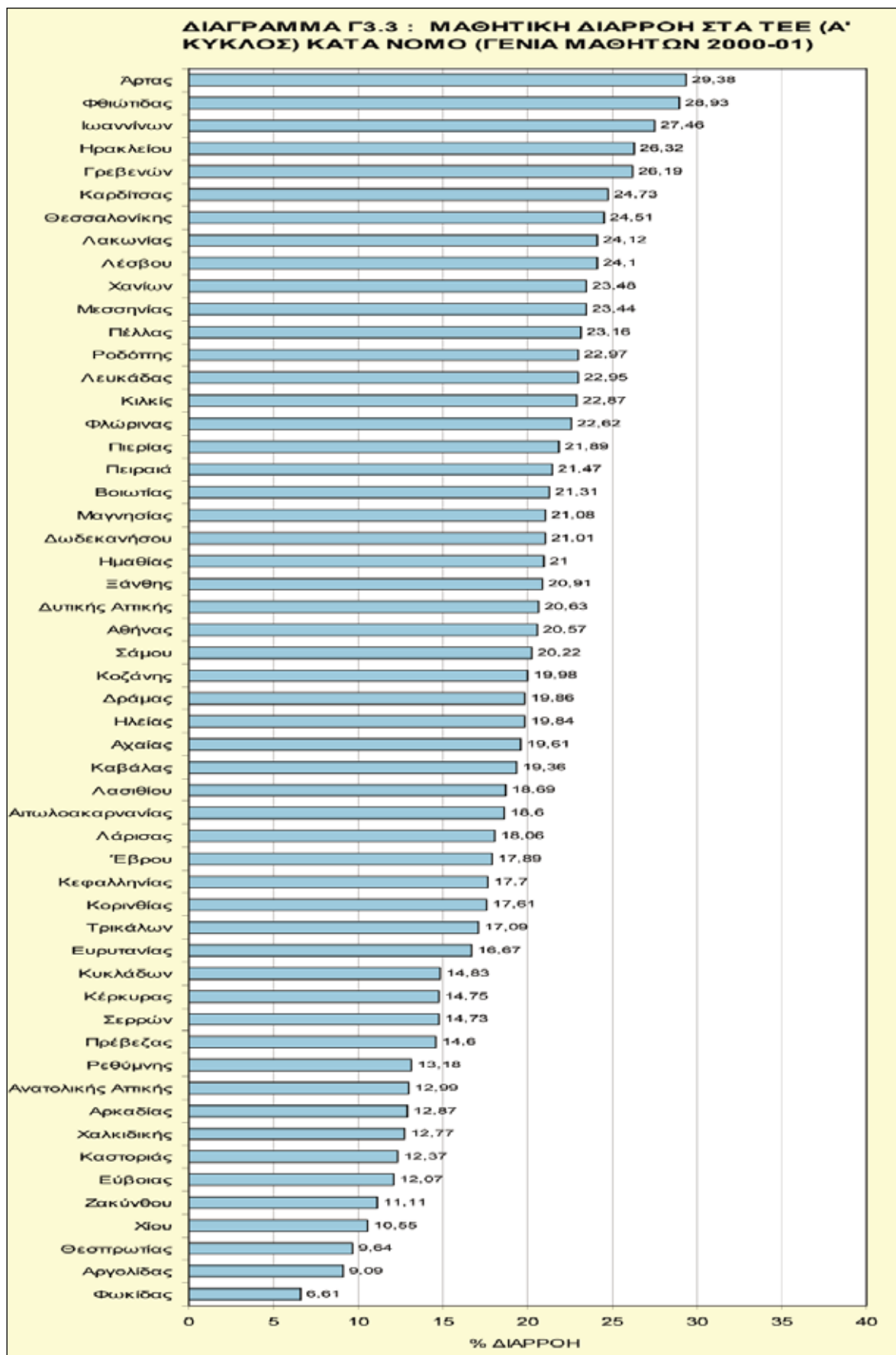

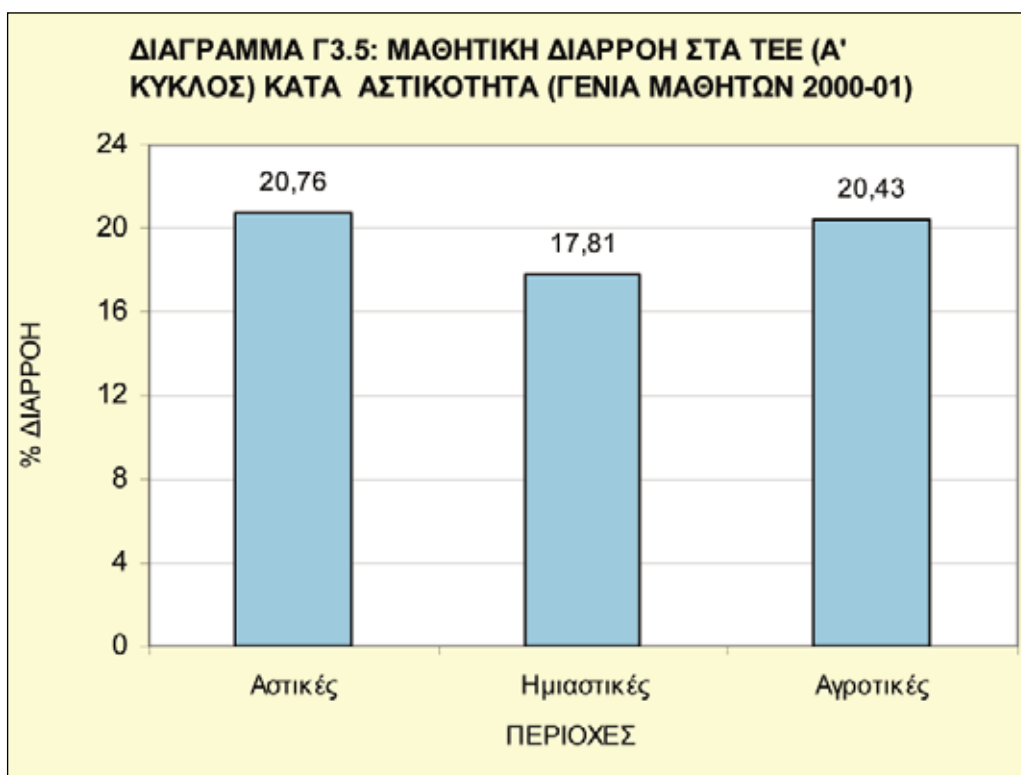
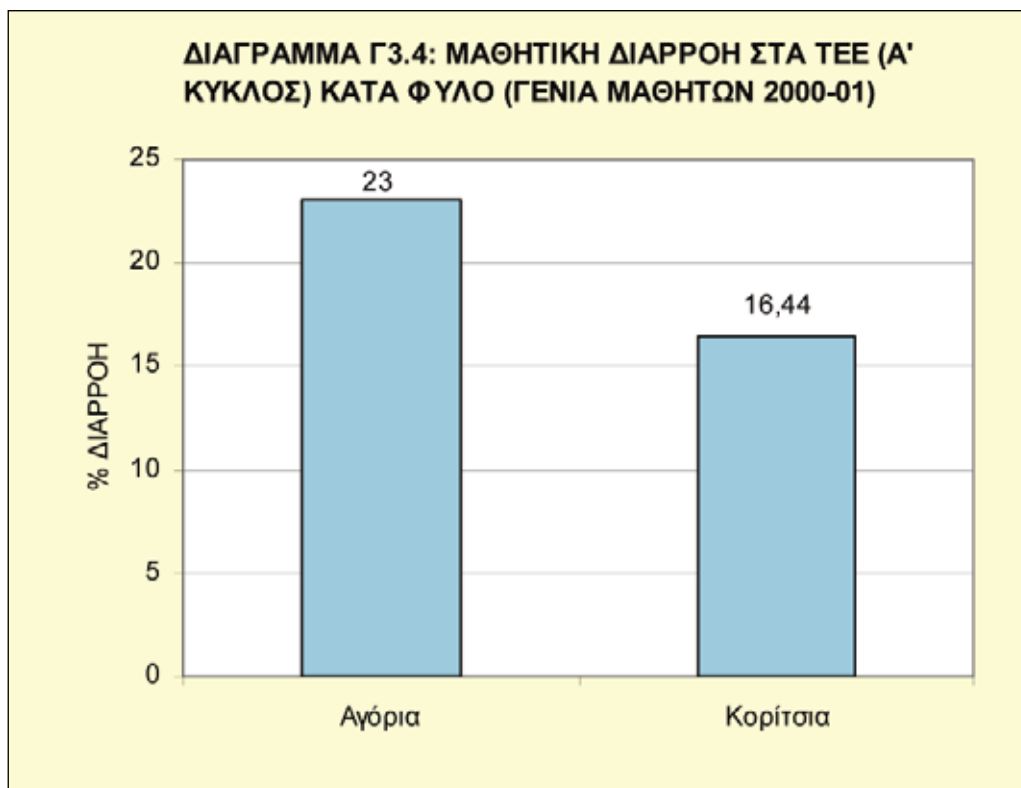
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Γ3.1α: ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΑ ΤΕΕ (Α' ΚΥΚΛΟΣ) ΚΑΤΑ ΤΑΞΗ ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΠΟΥ "ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ" ΣΤΗΝ Α' ΤΑΞΗ ΤΟ ΣΧ. ΕΤΟΣ 2000-01 (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ 2000-01)

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Γ3.2: ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΑ ΤΕΕ (Α' ΚΥΚΛΟΣ) ΚΑΤΑ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ 2000-01)

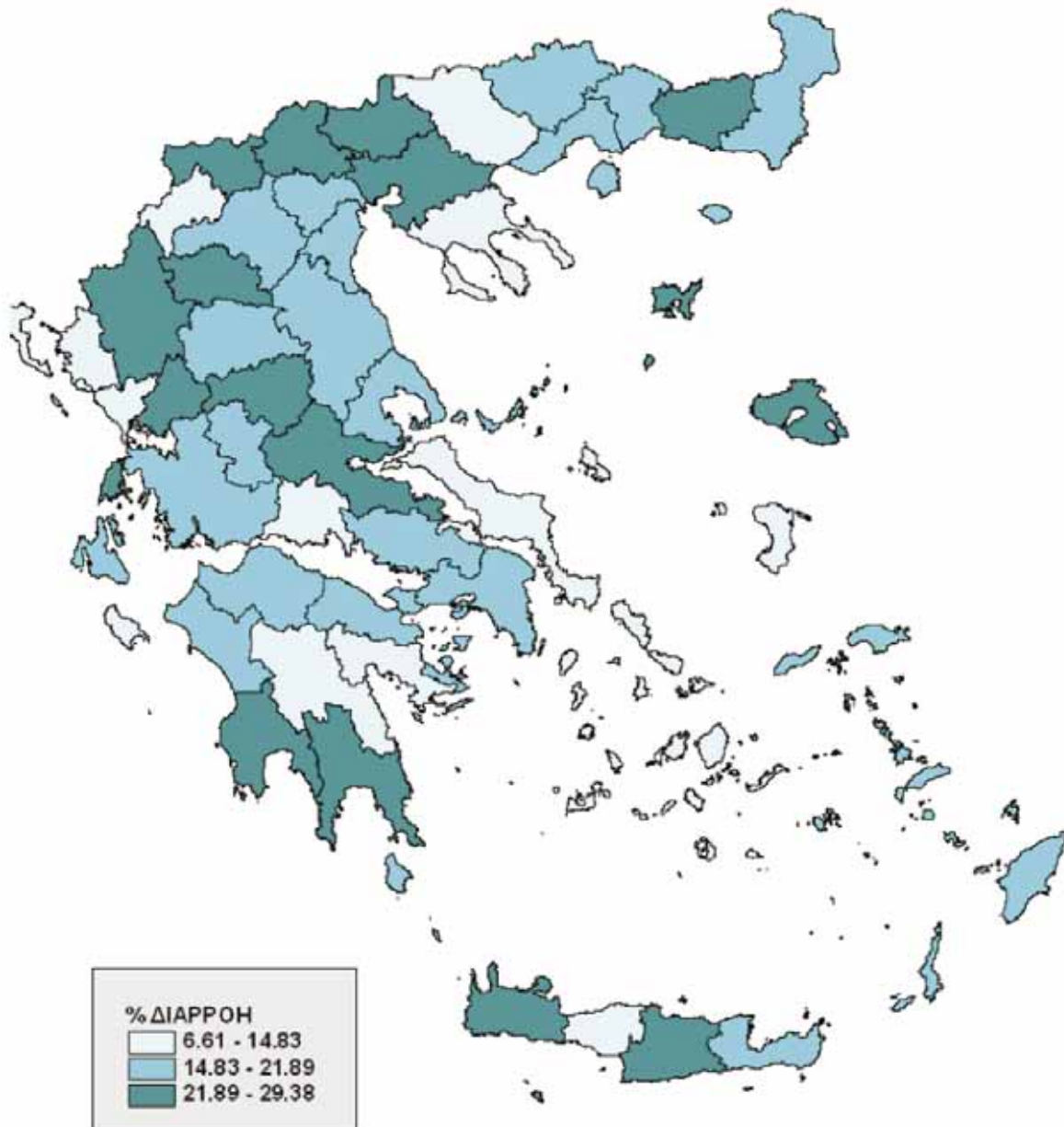

ΧΑΡΤΗΣ Γ3.1
ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΑ ΤΕΕ (Α' ΚΥΚΛΟΣ) ΚΑΤΑ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ
(ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ 2000-01)

ΧΑΡΤΗΣ Γ3.2
ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΑ ΤΕΕ (Α' ΚΥΚΛΟΣ) ΚΑΤΑ ΝΟΜΟ
(ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ 2000-01)

Γ4. Η μαθητική διαρροή στο σύνολο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης

Στην παρούσα έρευνα προσδιορίστηκε η μαθητική διαρροή των μαθητών που γράφτηκαν στην Α΄ τάξη των σχολείων της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (κατώτερος κύκλος: Γυμνάσιο, ανώτερος κύκλος: Ενιαίο Λύκειο και ΤΕΕ) το σχολικό έτος 2000-01, ξεχωριστά για κάθε τύπο σχολείου.

Ιδιαίτερο όμως ενδιαφέρον παρουσιάζει και ο προσδιορισμός της μαθητικής διαρροής μιας γενιάς μαθητών στη συνολική διαδρομή τους στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ανώτερο και κατώτερο κύκλο). Δηλαδή η απάντηση στο ερώτημα: *Από το σύνολο των μαθητών που γράφονται στην Α΄ τάξη Γυμνασίου μια συγκεκριμένη σχολική χρονιά πόσοι ολοκληρώνουν τον ανώτερο κύκλο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και πόσοι διαρρέουν στη διαδρομή;*

Άμεση απάντηση στο ερώτημα αυτό με τα δεδομένα της παρούσας έρευνας δεν είναι δυνατή. Επισημαίνεται μάλιστα ότι αποτελεί μεθοδολογικό λάθος η πρόσθεση των ποσοστών διαρροής του κατώτερου και του ανώτερου κύκλου με σκοπό τη αποτίμηση του ποσοστού διαρροής στο σύνολο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, όταν οι μαθητές των δύο κύκλων ξεκινούν τη σχολική τους διαδρομή από διαφορετική χρονική αφετηρία. Παρ' όλα αυτά με τα δεδομένα της παρούσας έρευνας και με τη χρήση συγκεκριμένων υποθέσεων θα επιχειρηθεί μια **εκτίμηση** της μαθητικής διαρροής των μαθητών που γράφτηκαν στην Α΄ Γυμνασίου το 2000-01 στη συνολική διαδρομή τους στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση ως εξής:

- ⇒ Διερευνήθηκε ότι το σχολικό έτος 2000-01 γράφτηκαν στην Α΄ Γυμνασίου 108.320 μαθητές (Πίνακας Γ4.1) και ότι από αυτούς 6.592 (6,09%) διέρρευσαν και 101.728 αποφοίτησαν (93,91%).
- ⇒ **Α΄ Υπόθεση:** Όλοι οι μαθητές που αποφοίτησαν από το Γυμνάσιο (101.728 μαθητές) συνεχίζουν στον ανώτερο κύκλο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (δηλαδή γράφονται το σχολικό έτος 2003-04 στην Α΄ τάξη Ενιαίου Λυκείου ή ΤΕΕ).
- ⇒ **Β΄ Υπόθεση:** Σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία του ΥΠΕΠΘ το σχολικό έτος 2003-04 το σύνολο των μαθητών της Α΄ τάξης των ημερήσιων σχολείων του ανώτερου κύκλου της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης επιμερίζονταν κατά 69% στο Ενιαίο Λύκειο και κατά 31% στα ΤΕΕ¹. Δεχόμαστε λοιπόν ότι οι 101.728 μαθητές που συνέχισαν στον ανώτερο κύκλο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης επιμερίζονται μεταξύ Ενιαίου Λυκείου και ΤΕΕ με βάση τα παραπάνω ποσοστά επιμερισμού (69 και 31% αντίστοιχα). Δηλαδή εγγράφονται 70.192 μαθητές στο Ενιαίο Λύκειο και 31.536 στα ΤΕΕ.
- ⇒ **Γ΄ Υπόθεση:** Τα ποσοστά διαρροής για τους μαθητές που συνεχίζουν στο Ενιαίο Λύκειο και στα ΤΕΕ είναι ίσα με τα αντίστοιχα ποσοστά διαρροής που διερευνήθηκαν στην παρούσα έρευνα. Δηλαδή τελικά διαρρέουν $70.192 * 3,32\% = 2.330$ μαθητές στο Ενιαίο Λύκειο και $31.536 * 20,28\% = 6.396$ μαθητές στα ΤΕΕ (υπολογίζεται η διαρροή μόνο στον Α΄ κύκλο των ΤΕΕ).

¹ Στοιχεία ΥΠΕΠΘ (ΔΙΠΕΕ – Τμήμα Επιχ. Ερευνών & Στατιστικής)

ΠΙΝΑΚΑΣ Γ4.1: ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΤΗΣ ΜΑΘΗΤΙΚΗΣ ΔΙΑΡΡΟΗΣ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ				
	Μαθητές που γράφτηκαν στην Α΄ τάξη το 2000-01	% Διαρροή	Αριθμός μαθητών που διέρρευσαν	Απόφοιτοι
ΓΥΜΝΑΣΙΟ	108.320	6,09	6.592	101.728
	Μαθητές που γράφτηκαν στην Α΄ τάξη το 2003-04			
ΕΝΙΑΙΟ ΛΥΚΕΙΟ (69% * 101.728)	70.192 (ε)	3,32 (ε)	2.330 (ε)	
ΤΕΕ (31% * 101.728)	31.536 (ε)	20,28 (ε)	6.396 (ε)	
ΣΥΝΟΛΟ ΜΑΘΗΤΩΝ ΠΟΥ ΔΙΕΡΡΕΥΣΑΝ ΑΠΟ ΤΟΥΣ 108.320 ΜΑΘΗΤΕΣ ΠΟΥ ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΣΤΗΝ Α΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ ΤΟ 2000-01			15.318 (ε)	
% ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ			14,14 (ε)	

(ε) εκτίμηση

Στα ΤΕΕ υπολογίστηκε η διαρροή μόνο στον Α΄ κύκλο (Α΄ και Β΄ τάξη)

⇒ Τελικά από τους 108.320 μαθητές που γράφτηκαν στην Α΄ τάξη Γυμνασίου το 2000-01, 6.592 μαθητές, με βάση τα ευρήματα της παρούσας έρευνας, διέρρευσαν στο Γυμνάσιο και εκτιμάται ότι 2.330 και 6.396 θα διαρρεύσουν στο Ενιαίο Λύκειο και στα ΤΕΕ αντίστοιχα (συνολική διαρροή 15.318 μαθητές). Δηλαδή για τους μαθητές αυτούς η συνολική διαρροή από την Α΄ Γυμνασίου μέχρι και το τέλος του ανώτερου κύκλου της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης εκτιμάται στο 14,14%.²

Το ερώτημα που προκύπτει είναι: *Πώς συγκρίνεται η συνολική μαθητική διαρροή στην ελληνική δευτεροβάθμια εκπαίδευση με εκείνη που υπάρχει στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης;*

Δυστυχώς σε ευρωπαϊκό επίπεδο δεν βρέθηκαν στοιχεία άμεσα συγκρίσιμα με τα στοιχεία της παρούσας έρευνας, δηλαδή στοιχεία προερχόμενα από έρευνες που ακολούθησαν την ίδια μέθοδο (cohort approach).

Στοιχεία όμως που αφορούν την πρόωρη εγκατάλειψη του σχολείου συλλέγονται στο πλαίσιο της Έρευνας Εργατικού Δυναμικού, που διενεργείται με κοινή μεθοδολογία σε όλες τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης υπό την εποπτεία της Eurostat. Σύμφωνα με τον ορισμό της EUROSTAT άτομα που έχουν εγκαταλείψει πρόωρα το σχολείο θεωρούνται εκείνα που:

⇒ βρίσκονται στην ηλικιακή ομάδα 18-24 ετών.

⇒ έχουν εκπαίδευση το πολύ μέχρι και απολυτήριο του κατώτερου κύκλου της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που αντιστοιχεί στο επίπεδο ISCED 2 (αντίστοιχο ελληνικού Γυμνασίου).³

² Αν στη Γ΄ Υπόθεση ως ποσοστό μαθητικής διαρροής στα ΤΕΕ χρησιμοποιηθεί το ποσοστό διαρροής και των τριών χρόνων (Α΄ + Β΄ κύκλος) και ακολουθηθεί η ίδια διαδικασία, τότε η συνολική διαρροή των μαθητών που γράφτηκαν στην Α΄ Γυμνασίου το 2000-01 μέχρι και το τέλος του ανώτερου κύκλου της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης εκτιμάται περίπου στο 16,63%

³ International Standard Classification of Education

⇒ δεν έχουν συμμετάσχει σε δραστηριότητες εκπαίδευσης και κατάρτισης τέσσερις εβδομάδες πριν από την ημέρα συλλογής των στοιχείων της Έρευνας Εργατικού Δυναμικού.

Με βάση τον ορισμό αυτό δημιουργείται ο δείκτης “Πρόωρη εγκατάλειψη του σχολείου”, ο οποίος δείχνει την ποσοστιαία αναλογία των ατόμων ηλικιακής ομάδας 18-24 ετών που έχουν εγκαταλείψει πρόωρα το σχολείο στο σύνολο των ατόμων της ηλικιακής αυτής ομάδας (Πίνακας Γ4.2).⁴

Ο δείκτης μάλιστα αυτός είναι ένας από τους δείκτες που χρησιμοποιούνται για την παρακολούθηση της επίτευξης του στρατηγικού σκοπού που τέθηκε στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισσαβόνας το 2000 (βλ. κεφ. Α2.1). Το 2000 ο δείκτης της «Πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου» για την Ελλάδα (18,2%) ήταν λίγο μικρότερος από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο (19,4%). Το 2004 η απόσταση αυτή διευρύνθηκε επ’ ωφελεία της Ελλάδας, αφού ο δείκτης αυτός μειώθηκε στο 14,9% για τη χώρα μας, ενώ ο ευρωπαϊκός μέσος όρος κατεγράφη 17,8%. Όμως για την επίτευξη του στόχου που έχει τεθεί χρειάζεται ο δείκτης αυτός να μειωθεί το 2010 περίπου στο 10%.

ΠΙΝΑΚΑΣ Γ4.2: ΠΡΟΩΡΗ ΕΓΚΑΤΑΛΕΙΨΗ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ (Ποσοστό πληθυσμού ηλικίας 18-24 ετών που έχει εκπαίδευση μέχρι και επίπεδο ISCED-2)										
	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Βέλγιο	15,1	12,9	12,7	14,5	15,2	12,5	13,6	12,4	12,8	11,9
Δανία	6,1	12,1	10,7	9,8	11,5	11,6	8,8	8,4	10,0	8,1
Γερμανία	:	13,3	12,9	:	14,9	14,9	12,5	12,6	12,8	12,1
Ελλάδα	22,4	20,7	19,9	20,7	18,6	18,2	17,3	16,1	15,5	14,9
Ισπανία	33,8	31,4	30,0	29,6	29,5	28,8	28,8	29,5	30,8	31,1
Γαλλία	15,4	15,2	14,1	14,9	14,7	13,3	13,5	13,4	13,7	14,2
Ιρλανδία	21,4	18,9	18,9	:	:	:	:	14,7	12,3	12,9
Ιταλία	32,8	31,7	30,1	28,4	27,2	25,3	26,4	24,3	23,5	22,3
Λουξεμβούργο	33,4	35,3	30,7	:	19,1	16,8	18,1	17,0	17,0	:
Ολλανδία	:	17,6	16,0	15,5	16,2	15,5	15,3	15,0	14,5	14,5
Αυστρία	13,6	12,1	10,8	:	10,7	10,2	10,2	9,5	9,2	9,2
Πορτογαλία	41,4	40,1	40,6	46,6	44,9	42,6	44,0	45,1	4*0,4	39,4
Φινλανδία	:	11,1	8,1	7,9	9,9	8,9	10,3	9,9	8,3	8,7
Σουηδία	:	7,5	6,8	:	6,9	7,7	10,5	10,4	9,0	8,6
Ηνωμένο Βασίλειο	:	:	:	:	19,7	18,3	17,6	17,7	16,7	16,7
Ευρωπαϊκή Ένωση (15 χώρες)	:	21,6	20,6	:	20,5	19,4	18,9	18,8	18,2	17,8

(:) Δεν υπάρχουν στοιχεία

Πηγή: Eurostat, Έρευνα Εργατικού Δυναμικού

⁴ Τα στοιχεία του Πίνακα Γ4.2 και η συζήτηση που ακολουθεί αφορούν την Ευρωπαϊκή Ένωση των 15 κρατών μελών (δεν λαμβάνονται δηλαδή υπόψη τα 10 κράτη-μέλη που προσχώρησαν στην ΕΕ το 2004, εφόσον δεν ευρέθησαν αντίστοιχες χρονολογικές σειρές του υπό εξέταση δείκτη)

Ο δείκτης "Πρόωρη εγκατάλειψη του σχολείου" της Eurostat προσδιορίζει, ουσιαστικά, άτομα τα οποία διέκοψαν κάποια στιγμή τις σπουδές τους στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ή δεν φοίτησαν καθόλου σ' αυτήν). Η μαθητική διαρροή στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση τόσο στη χώρα μας όσο και στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης εκτιμάται αμελητέα.⁵

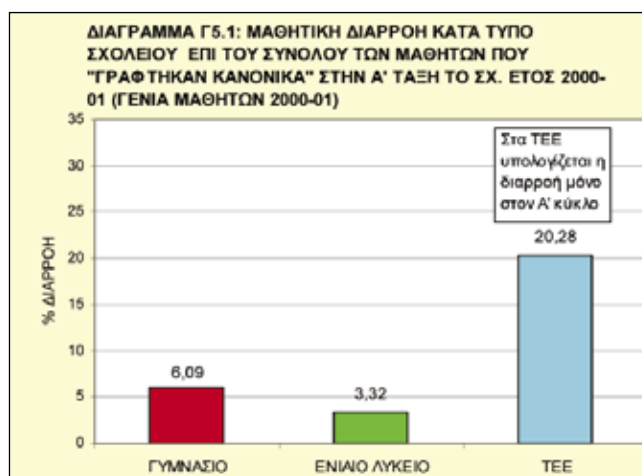
Στην αρχή του κεφαλαίου εκτιμήθηκε ότι η συνολική διαρροή στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση για τους μαθητές που γράφτηκαν στην Α΄ Γυμνασίου το σχολικό έτος 2000-01 θα ανέλθει στο 14,14% κατά τη διάρκεια της σχολικής τους διαδρομής στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση (αθροιστικά κατώτερος και ανώτερος κύκλος), η οποία θα ολοκληρωθεί το 2006. Αν η εκτίμηση αυτή επαληθευτεί, με δεδομένο ότι στη συνέχεια τα άτομα αυτά θα τροφοδοτούν μέσω της Έρευνας Εργατικού Δυναμικού την κατηγορία "Πρόωρη εγκατάλειψη του σχολείου" της Eurostat, χρειάζεται να αυξηθεί ο ρυθμός μείωσης της μαθητικής διαρροής, ώστε να μπορέσει η χώρα μας να προσεγγίσει τον στόχο του 10% που τέθηκε στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Εκπαίδευσης (Βρυξέλλες 2003).

---

⁵ Σταμέλιος (2002: 51)

Γ5. Συμπεράσματα

- ⇒ **Μαθητική διαρροή στον κατώτερο κύκλο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (Γυμνάσιο):** Από τα στοιχεία της έρευνας προέκυψε ότι η μαθητική διαρροή στον κατώτερο κύκλο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (Γυμνάσιο) ανέρχεται στο 6,09% (γενιά μαθητών 2000-01). Το ποσοστό αυτό είναι λίγο χαμηλότερο από το ποσοστό (6,98%) που διαπιστώθηκε στην προηγούμενη καταγραφή μαθητικής διαρροής το έτος 2000 και αρκετά χαμηλότερο από τα ποσοστά που διερευνήθηκαν σε παλαιότερες έρευνες που χρησιμοποίησαν την ίδια μέθοδο, δηλαδή τη μέθοδο παρακολούθησης της εξέλιξης μιας γενιάς μαθητών (cohort approach). Γενικά η μαθητική διαρροή στο Γυμνάσιο παρουσιάζει σημαντική μείωση από τις αρχές της δεκαετίας του 1980 μέχρι σήμερα (Κεφ. Γ1.2). Παρ' όλα αυτά από τη σύγκριση των ευρημάτων των παλαιότερων ερευνών με τα ευρήματα της παρούσας έρευνας φαίνεται να υπάρχει επιβράδυνση του πτωτικού της ρυθμού (Πίνακας Γ1.3α και Διάγραμμα Γ1.6).
- ⇒ **Μαθητική διαρροή στα σχολεία του ανώτερου κύκλου της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (Ενιαίο Λύκειο – ΤΕΕ):** Ιδιαίτερα ανομοιόμορφη παρουσιάζεται η κατάσταση στα δύο σχολεία του ανώτερου κύκλου της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (Διάγραμμα Γ5.1). Στο Ενιαίο Λύκειο η μαθητική διαρροή είναι σχετικά μικρή (3,32%), ενώ το αντίστοιχο μέγεθος διερευνήθηκε υπερεξαπλάσιο στα ΤΕΕ (20,28%)¹. Δεν υπάρχουν στοιχεία διαχρονικής εξέλιξης της μαθητικής διαρροής στον ανώτερο κύκλο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που στηρίζονται σε παρόμοια μέθοδο με αυτή που χρησιμοποιήθηκε στην παρούσα έρευνα. Υπάρχουν όμως ενδείξεις ότι τα τελευταία χρόνια η τάση της μαθητικής διαρροής στο Ενιαίο Λύκειο και στα ΤΕΕ είναι πτωτική (βλ. κεφ. Γ2.2 και κεφ. Γ3.2).

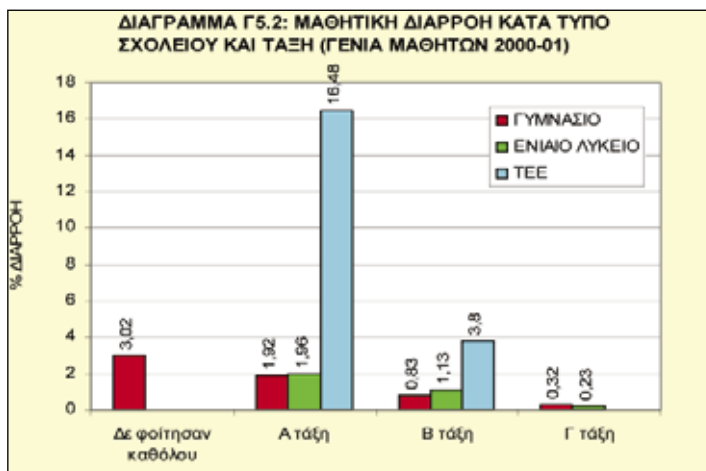

¹ Υπενθυμίζεται ότι στην ανάλυση που προηγήθηκε (βλ. κεφ. Γ3), ως μαθητική διαρροή στα ΤΕΕ θεωρήθηκε η διαρροή μόνο στον Α' κύκλο (Α' και Β' τάξη), με το επιχείρημα ότι οι απόφοιτοι ΤΕΕ Α' κύκλου μπορούν με το πτυχίο τους να διαπραγματευτούν την είσοδό τους στην αγορά εργασίας (βλ. κεφ. Γ3.1). Αν όμως θεωρηθεί ως μαθητική διαρροή η διαρροή και στους δύο κύκλους (Α' και Β'), διαπιστώνεται ότι οι μαθητές ΤΕΕ γενιάς 2000-01 διέρρευσαν σε ποσοστό 28,81%. Το ποσοστό αυτό είναι σχεδόν εννιά φορές μεγαλύτερο από το αντίστοιχο του Ενιαίου Λυκείου (βλ. Πίνακα Τ3 στο Παράρτημα Γ)

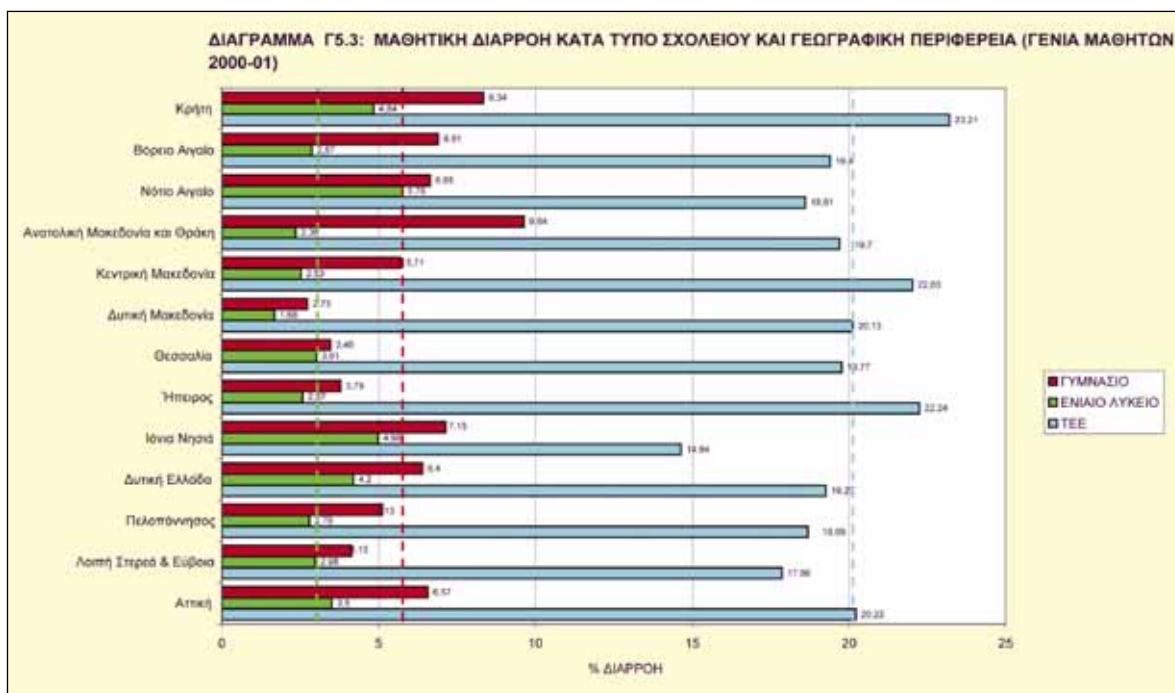
⇒ **Συνοδική μαθητική διαρροή στον ανώτερο κύκλο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης:** Αν υπολογίσουμε τη συνοδική διαρροή στον ανώτερο κύκλο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, διαπιστώνουμε ότι ανέρχεται σε 9,74%. Αυτό συμβαίνει διότι από τους 119.120 μαθητές που γράφτηκαν στην Α΄ τάξη του Ενιαίου Λυκείου και των ΤΕΕ το σχολικό έτος 2000-01 οι 11.598 διέρρευσαν προτού πάρουν το απολυτήριο Ενιαίου Λυκείου ή το πτυχίο Α΄ κύκλου ΤΕΕ (Πίνακας Γ5.1).

ΠΙΝΑΚΑΣ Γ5.1: ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΗΝ ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ			
	ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΑΘΗΤΩΝ (που γράφτηκαν κανονικά στην Α΄ τάξη το 2000-01)	ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ	
		N	%
ΚΑΤΩΤΕΡΟΣ ΚΥΚΛΟΣ			
Γυμνάσιο	108.320	6.592	6,09
ΑΝΩΤΕΡΟΣ ΚΥΚΛΟΣ			
Ενιαίο Λύκειο	74.046	2.455	3,32
ΤΕΕ	45.074	9.143	20,28
ΣΥΝΟΛΟ (Ανώτερου κύκλου)	119.120	11.598	9,74

⇒ **Μαθητική διαρροή κατά τάξη:** Και στους τρεις τύπους σχολείου (Γυμνάσιο, Ενιαίο Λύκειο, ΤΕΕ) η μαθητική διαρροή εκδηλώνεται κυρίως την πρώτη χρονιά της φοίτησης (Διάγραμμα Γ5.2). Ιδιαίτερα έντονο παρουσιάζεται το φαινόμενο αυτό στα ΤΕΕ, όπου περίπου το 81% του συνόλου της μαθητικής διαρροής οφείλεται σε εκείνους που διέρρευσαν στην Α΄ τάξη του Α΄ κύκλου. Το ίδιο παρατηρείται και στο Γυμνάσιο, όπου περίπου το 80% του συνόλου της μαθητικής διαρροής οφείλεται σε εκείνους που δεν παρουσιάστηκαν καθόλου και σε εκείνους που διέρρευσαν στην Α΄ τάξη. Αντίθετα στο Ενιαίο Λύκειο η κατάσταση παρουσιάζεται περισσότερο εξομαλιωμένη, εφόσον το αντίστοιχο ποσοστό (διαρροή στην Α΄ τάξη) πέφτει στο 59%.

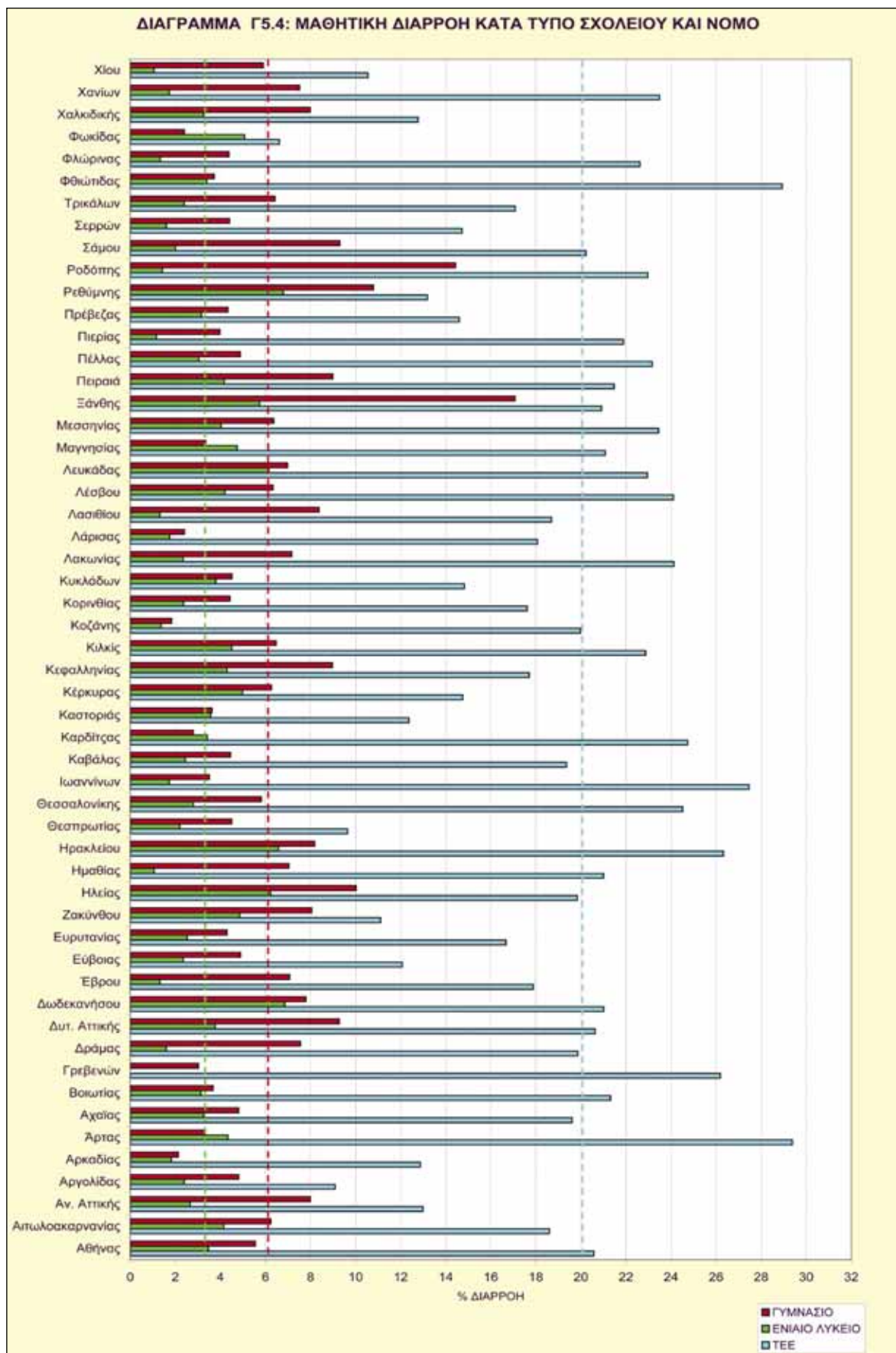
⇒ **Μαθητική διαρροή κατά γεωγραφική περιφέρεια:** Από τη σύγκριση της μαθητικής διαρροής των τριών τύπων σχολείων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε επίπεδο γεωγραφικής περιφέρειας διαπιστώνεται ότι η δυσμενέστερη κατάσταση παρουσιάζεται στην Κρήτη, όπου και στο Γυμνάσιο και στο Ενιαίο Λύκειο και στα ΤΕΕ καταγράφονται ποσοστά υψηλότερα από τους αντίστοιχους εθνικούς μέσους όρους (Διάγραμμα Γ5.3)². Δυσμενής είναι η κατάσταση και στο Νότιο Αιγαίο, τα Ιόνια Νησιά και τη Δυτική Ελλάδα, όπου στα σχολεία γενικής εκπαίδευσης παρουσιάζεται ποσοστό μαθητικής διαρροής υψηλότερο από τον εθνικό μέσο όρο (Γυμνάσιο, Ενιαίο Λύκειο). Αντίθετα ευνοϊκή κατάσταση παρουσιάζεται στη Δυτική Μακεδονία, Θεσσαλία, Λοιπή Στερεά & Εύβοια και Πελοπόννησο, όπου και στους τρεις τύπους σχολείου καταγράφεται μαθητική διαρροή μικρότερη από τους αντίστοιχους εθνικούς μέσους όρους. Ιδιόμορφη είναι η κατάσταση στην Ανατολική Μακεδονία και Θράκη, όπου παρουσιάζεται η υψηλότερη μαθητική διαρροή στο Γυμνάσιο (9,64%), ενώ καταγράφεται ένα από τα χαμηλότερα ποσοστά διαρροής στο Ενιαίο Λύκειο (2,36%). Τέλος στην Αττική, όπου βρίσκεται περίπου το 1/3 του μαθητικού πληθυσμού της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, οι τρεις τύποι σχολείων παρουσιάζουν μαθητική διαρροή που βρίσκεται κοντά στον αντίστοιχο μέσο όρο.

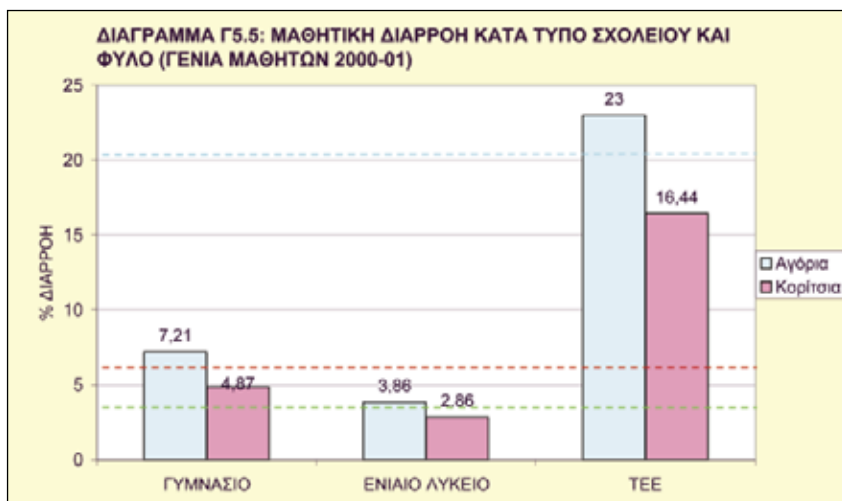
⇒ **Μαθητική διαρροή κατά Νομό:** Από τη σύγκριση της μαθητικής διαρροής των τριών τύπων σχολείων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε επίπεδο Νομού διαπιστώνουμε ότι η δυσμενέστερη κατάσταση παρουσιάζεται στους Νομούς Ξάνθης, Μεσσηνίας, Πειραιά, Λευκάδας, Λέσβου, Κιθκίς, Ηρακλείου, Δωδεκανήσου και Δυτικής Αττικής, όπου και στους τρεις τύπους σχολείου (Γυμνάσιο, Ενιαίο Λύκειο, ΤΕΕ) καταγράφεται μαθη-

² Στα Διαγράμματα Γ5.3, Γ5.4, Γ5.5, Γ5.6 οι διακεκομμένες γραμμές (κόκκινη, πράσινη και μπλε) απεικονίζουν το μέγεθος της μαθητικής διαρροής στο Γυμνάσιο, Ενιαίο Λύκειο και ΤΕΕ αντίστοιχα

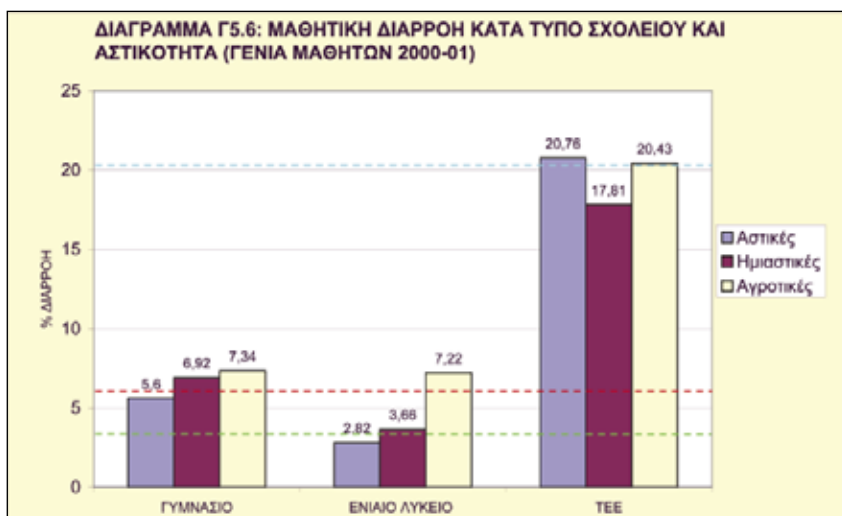
τική διαρροή υψηλότερη από τους αντίστοιχους εθνικούς μέσους όρους (Διάγραμμα Γ5.4). Δυσμενής είναι η κατάσταση και στους Νομούς Ρεθύμνης, Ηλείας και Ζακύνθου, όπου στα σχολεία γενικής εκπαίδευσης (Γυμνάσιο, Ενιαίο Λύκειο) παρουσιάζεται μαθητική διαρροή υψηλότερη από τον εθνικό μέσο όρο. Αντίθετα ευνοϊκή εμφανίζεται η κατάσταση στους Νομούς Χίου, Κορινθίας, Κοζάνης, Θεσπρωτίας, Ευρυτανίας, Εύβοιας, Αρκαδίας και Αργολίδας, όπου και στους τρεις τύπους σχολείου καταγράφεται διαρροή χαμηλότερη από τους αντίστοιχους εθνικούς μέσους όρους.

⇒ **Μαθητική διαρροή κατά φύλο:** Από τη σύγκριση της μαθητικής διαρροής των τριών τύπων σχολείων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ως προς το φύλο διαπιστώνεται ότι σε όλες τις περιπτώσεις τα αγόρια παρουσιάζουν μεγαλύτερο ποσοστό διαρροής από τα κορίτσια (Διάγραμμα Γ5.5). Η τάση μάλιστα αυτή [τουλάχιστον όσον αφορά το Γυμνάσιο όπου υπάρχουν και στοιχεία προηγούμενων ερευνών (Πίνακας Γ1.14)] παρουσιάζει διαχρονική αντοχή.

⇒ **Μαθητική διαρροή κατά αστικότητα:** Σε όλες τις προηγούμενες καταγραφές μαθητικής διαρροής στο Γυμνάσιο η μικρότερη μαθητική διαρροή είχε διαπιστωθεί στις αστικές περιοχές (Πίνακας Γ1.19). Το ίδιο διερευνήθηκε και στην παρούσα έρευνα για τα σχολεία γενικής εκπαίδευσης (Γυμνάσιο, Ενιαίο Λύκειο). Αντίθετα, όσον αφορά τα ΤΕΕ, στις αστικές περιοχές διαπιστώθηκε η μεγαλύτερη διαρροή (Διάγραμμα Γ5.6).

⇒ **Μαθητική διαρροή στην Ελλάδα και στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης:** Η μαθητική διαρροή στο σύνολο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης για τους μαθητές που γράφτηκαν στην Α΄ Γυμνασίου το 2000-01 εκτιμήθηκε περίπου στο 14%. Η εκτίμηση αυτή αληθιά και οι δείκτες τελευταίων ετών της Eurostat για την «Πρόωρη εγκατάλειψη του σχολείου» τοποθετούν τη χώρα μας σε μεσαία θέση σε σύγκριση με άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (βλ. κεφ. Γ4).

ΕΝΟΤΗΤΑ Δ΄: ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Οι διάφορες τάσεις και συνακόλουθες αλληλαγές που παρουσιάζονται τις τελευταίες δεκαετίες στο οικονομικό, κοινωνικό, πολιτιστικό και πολιτικό πεδίο αλληιάζουν άρδην το παγκόσμιο σκηνικό. Έχει ήδη γίνει ορατή η μετεξέλιξη από τη βιομηχανική κοινωνία με την «ένταση εργασίας» στη μεταβιομηχανική κοινωνία με την «ένταση γνώσης» και την κυριαρχία του τριτογενούς τομέα, καθώς και η μετεξέλιξη των κοινωνιών πολλών χωρών, λόγω της διευρυνόμενης μετανάστευσης, από αμιγώς εθνικές σε πολυπολιτισμικές. Τα εκπαιδευτικά συστήματα των αναπτυσσόμενων χωρών καλούνται να ανταποκριθούν στις νέες απαιτήσεις που δημιουργούνται.

Οι διαπιστώσεις για τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι ότι οι νέοι σε σχέση με άτομα μεγαλύτερης ηλικίας πλήττονται περισσότερο από την ανεργία, είναι ιδιαίτερα εκτεθειμένοι στον κίνδυνο της φτώχειας, αντιμετωπίζουν διακρίσεις που συνδέονται με το φύλο, την έλλειψη επαγγελματικής εμπειρίας και άηθους παράγοντες και γενικά συναντούν δυσκολίες ενσωμάτωσης. Οι διαπιστώσεις αυτές ισχύουν για τη χώρα μας σε υπερθετικό βαθμό, εφόσον οι σχετικοί δείκτες (ανεργία νέων, υπογεννητικότητα κτλ.) εμφανίζονται στις περισσότερες περιπτώσεις υψηλότεροι από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο.

Για την αντιμετώπιση της κατάστασης η ΕΕ στο πλαίσιο υλοποίησης του στρατηγικού στόχου που τέθηκε με τη συνθήκη της Λισσαβόνας (2000) εξειδίκευσε για την εκπαίδευση [Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Εκπαίδευσης (Βρυξέλλες 2003)] ένα πακέτο στόχων πρώτος μεταξύ των οποίων είναι η μείωση του ποσοστού των ατόμων που εγκαταλείπουν πρόωρα την εκπαίδευση (Κεφ. Α2.1).

Στην Ελλάδα, επειδή η μαθητική διαρροή στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση εκτιμάται ως αμελητέα, η αποτύπωση του φαινομένου περιορίζεται στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Με βάση τα στοιχεία της παρούσας έρευνας, η μαθητική διαρροή στο σύνολο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης για τους μαθητές που γράφτηκαν στην Α΄ Γυμνασίου το 2000-01 εκτιμήθηκε περίπου στο 14%. Η εκτίμηση αυτή αηλιά και οι δείκτες των τελευταίων ετών της Eurostat για την «Πρόωρη εγκατάλειψη του σχολείου» τοποθετούν την Ελλάδα σε σύγκριση με άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε μεσαία θέση. Πρέπει όμως να επισημανθεί ότι η χώρα μας, για να συνεισφέρει στην υλοποίηση του στόχου που τέθηκε από την ΕΕ αναφορικά με την πρόωρη εγκατάλειψη του σχολείου, χρειάζεται, στα τέσσερα χρόνια που μεσολαμβάνει μέχρι το 2010, να μειώσει τη μαθητική διαρροή τουλάχιστον κατά 4%, στόχος ο οποίος είναι αρκετά δύσκολος λόγω της επιβράδυνσης του πτωτικού της ρυθμού. Το ίδιο πρόβλημα υπάρχει στις περισσότερες χώρες της ΕΕ, γεγονός που θέτει σε κίνδυνο την υλοποίηση του στόχου σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Παρόλη τη μείωση της μαθητικής διαρροής τα τελευταία χρόνια, η οποία προκύπτει τόσο από τα στοιχεία των ερευνών του Παρατηρητηρίου Μετάβασης του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου όσο και από τα στοιχεία της Eurostat, το Υπουργείο Παιδείας έχει λάβει συγκεκριμένα μέτρα για να ελαχιστοποιήσει το φαινόμενο και να συνεισφέρει στην επίτευξη των ευρωπαϊκών στόχων:

- ⇒ Έχει συστήσει το «Παρατηρητήριο Μετάβασης», το οποίο λειτουργεί στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο με στόχο, μεταξύ άλλων, την έρευνα (συλλογή και επεξεργασία των στοιχείων της μαθητικής διαρροής) αλλά και τον εντοπισμό των βασικών της αιτιών. Από τις τρεις έρευνες που διεξήχθησαν μέχρι στιγμής, έχουν προσδιοριστεί ποικίλα στοιχεία τα οποία χρησιμεύουν τόσο για την πρόληψη όσο και για την αντιμετώπιση της μαθητικής διαρροής. Η χαρτογράφηση μάλιστα του φαινομένου σε επίπεδο γεωγραφικής περιφέρειας και νομού υποδεικνύει στον εκπαιδευτικό σχεδιασμό τις περιοχές υψηλής προτεραιότητας για σχετικές παρεμβάσεις.
- ⇒ Επειδή μία από τις βασικές αιτίες διαρροής είναι και η σχολική αποτυχία, γίνονται παιδαγωγικές παρεμβάσεις προς την κατεύθυνση αυτή και λαμβάνονται ουσιαστικά μέτρα για την αντιμετώπισή της με καλύτερα προγράμματα και βιβλία, με περιορισμό της διδακτέας ύλης, με την εισαγωγή καινοτόμων δράσεων (όπως η εφαρμογή της ευέλικτης ζώνης) κ.ά. Τα μέτρα αυτά αμβλύνουν τις εκπαιδευτικές ανισότητες και δημιουργούν τις προϋποθέσεις για την ανάπτυξη των νοητικών ικανοτήτων και πρωτογενών δυνάμεων που είναι απαραίτητες για την επιτυχή σχολική φοίτηση, αφού επιτρέπουν την ανάπτυξη βασικών δεξιοτήτων (αναγνωστική και μαθηματική ικανότητα, ικανότητα εργασίας σε ομάδα κ.ά.) και την ενίσχυση της αυτοεκτίμησης του «αδύναμου» μαθητή, γεγονός που ενισχύει την περαιτέρω παραμονή του στο σχολείο.
- ⇒ Οι «αδύνατοι» γενικά μαθητές στηρίζονται με την εφαρμογή του θεσμού της ενισχυτικής διδασκαλίας και της πρόσθετης διδακτικής βοήθειας, ώστε να αντιμετωπίζουν τα ιδιαίτερα μαθησιακά τους προβλήματα και να μην εγκαταλείπουν τα σχολεία.
- ⇒ Για την ένταξη και ενσωμάτωση των αλλοδαπών μαθητών λειτουργούν Αυτοτελείς Τάξεις Υποδοχής, Φροντιστηριακά Τμήματα και Διαπολιτισμικά σχολεία.
- ⇒ Για την εκπαίδευση των τριγυνοπαίδων και την ένταξή τους στο σχολείο εφαρμόστηκαν ειδικά προγράμματα με θεαματικά αποτελέσματα.
- ⇒ Με τον θεσμό των Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας δόθηκε η ευκαιρία επιστροφής στην εκπαίδευση όσων την εγκατέλειψαν πρόωρα.

Για να έχουν το επιθυμητό αποτέλεσμα τα παραπάνω μέτρα, πρέπει να επεκταθούν και να εφαρμόζονται περισσότερο συστηματικά και κατά το δυνατόν εστιασμένα στις ανάγκες του κάθε ατόμου. Επίσης, είναι απόλυτα αναγκαίες οι υψηλές επενδύσεις στα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης για την ανάπτυξη, γενίκευση και συστηματοποίηση της συνεχούς επαγγελματικής κατάρτισης και της δια βίου εκπαίδευσης, η οποία μπορεί να προσφέρει ευκαιρίες για άμβλυνση των διαφόρων μορφών κοινωνικού αποκλεισμού. Τέλος, είναι αναγκαίες επενδύσεις για την ανάπτυξη συμβουλευτικών συστημάτων που μπορούν να παίξουν σημαντικό ρόλο στη διευκόλυνση επιστροφής των αποκλεισμένων ομάδων στην κατάρτιση ή στην προετοιμασία τους για την αγορά εργασίας.

Ίσως όμως, πέρα από τα όποια μέτρα η πρόληψη της διαρροής θα έπρεπε να είναι ένας στόχος μέσα στον ευρύτερο στόχο δημιουργίας σχολείων όπου όλοι οι μαθητές έχουν τη στήριξη και τις ευκαιρίες που χρειάζονται για να μάθουν και να αναπτυχθούν σε πετυχημένους ενήλικες¹.

---

¹ Οι τακτικές έρευνες Μαθητικής διαρροής του Παρατηρητηρίου Μετάβασης είναι απογραφικές. Η πρώτη όμως, που διεξήχθη το 1994 με χρηματοδότηση του ΟΕΕΚ, συμπληρώθηκε και με ποιοτική διερεύνηση των χαρακτηριστικών της διαρροής, σε μια προσπάθεια να σχηματιστεί πλήρης εικόνα των μαθητών που διακόπτουν τη φοίτηση στο γυμνάσιο (ατομικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά, εκπαιδευτικά και επαγγελματικά σχέδια κτλ.) καθώς και του περιβάλλοντός τους (οικογενειακού, εργασιακού κτλ.), ώστε να σχεδιαστούν κατάλληλα ειδικά προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης. Επειδή η σχετική μελέτη κυκλοφόρησε το 1996 σε περιορισμένο αριθμό αντιτύπων, με συνέπεια την ελλιπή διάχυση των αποτελεσμάτων της έρευνας, παραθέτουμε στο Παράρτημα Δ' τα συμπεράσματα του ποιοτικού μέρους και τις προτάσεις για την πρόληψη και αντιμετώπιση της μαθητικής διαρροής στο Γυμνάσιο. Τα 10 χρόνια που μεσολάβησαν από τη συγγραφή του κειμένου δεν μειώνουν την επικαιρότητά του, διότι οι συνθήκες, παρά τις εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις που μεσολάβησαν, δεν έχουν αλλιάξει αισθητά και η συζήτηση για τα κατάλληλα μέτρα εξακολουθεί να είναι «ανοιχτή»

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική

Δρεττάκη Μ. (1993): Η εγκατάλειψη της υποχρεωτικής εκπαίδευσης και παράγοντες που σχετίζονται μ' αυτήν. Εκδ. Γρηγόρη

ΕΣΥΕ (1994): Στατιστική Επετηρίδα της Ελλάδος

ΕΣΥΕ (1994): Λεξικό των Δήμων, Κοινοτήτων και Οικισμών της Ελλάδος

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2002): Λευκή Βίβλος

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2003): Εκπαίδευση, κατάρτιση, νεολαία: Συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2003): Εκπαίδευση και κατάρτιση 2010: Επείγουσα ανάγκη μεταρρυθμίσεων για να επιτύχει η στρατηγική της Λισσαβόνας

Ευρωπαϊκό Φόρουμ Νεολαίας (2004): Έκθεση για τη Νεολαία: Εκπαίδευση, απασχόληση και νέοι στην Ευρώπη

Ζαϊμάκης Γ., Κανδυλάκη Α. (επιμ.) (2005): Δίκτυα κοινωνικής προστασίας. Εκδ. Κριτική

Ίδρυμα Σάκη Καράγιωργα (1998): Κοινωνικές ανισότητες και κοινωνικός αποκλεισμός: Εισηγήσεις στο 6ο Επιστημονικό συνέδριο- Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, 27-30/11/1996

Καθολοίρης Γ., Κοτσιφάκης Θ. (2001): Εκπαιδευτική μεταρρύθμιση: Η σκληρή πραγματικότητα και προτάσεις εξόδου. Σύγχρονη Εκπαίδευση τ. 120-121

Καραμεσίνη Μ. (2004): Ανεργία, φτώχεια και κοινωνικός αποκλεισμός στην Ελλάδα. Στο: Πετμεζίδου Μ, Παπαθεοδώρου Χ. (επιμ.) Φτώχεια και κοινωνικός αποκλεισμός

Καραντινός Δ. (συντ.) (1999): Διαστάσεις του κοινωνικού αποκλεισμού στην Ελλάδα. ΕΚΚΕ, τομ.Α΄

Κασιμάτη Κ. (1991): Έρευνα για τα κοινωνικά χαρακτηριστικά της απασχόλησης. ΕΚΚΕ

Κάτσικας Χ., Πολίτου Ε. (2005): Εκτός «τάξης» το «διαφορετικό»; Εκδ. Gutenberg

Κωνσταντίνου Χ. Πηλιός Γ. (1999): Σχολική αποτυχία και κοινωνικός αποκλεισμός. Εκδ. Ελληνικά Γράμματα

Μαυρογιώργος Γ. (1999): Μια απάντηση στον αποκλεισμό: Η δια βίου εκπαίδευση. Στο: Σπανού Ε. (επιμ.) Ανθρώπινη αξιοπρέπεια και κοινωνικός αποκλεισμός

- Μπαλιούρδος Δ., Σούλης Σ., Χρυσάκης Μ. (1998):** Κοινωνικές ανισότητες στην εκπαίδευση και στη διανομή του εισοδήματος. Στο: Ίδρυμα Σάκη Καράγιωργα: Κοινωνικές ανισότητες και κοινωνικός αποκλεισμός
- Παλαιοκρασάς Σ., Ρουσέας Π., Βρετάκου Β. (1996):** Οι μαθητές που εγκαταλείπουν τις σπουδές τους στο Γυμνάσιο και οι ανάγκες τους σε επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση. ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ-ΟΕΕΚ
- Παπαδοπούλου Δ. (2004):** Η φύση του κοινωνικού αποκλεισμού στην ελληνική κοινωνία. Στο: Πετμεζίδου Μ., Παπαθεοδώρου Χ. (επιμ.): Φτώχεια και κοινωνικός αποκλεισμός
- Πετμεζίδου Μ., Παπαθεοδώρου Χ. (επιμ.) (2004):** Φτώχεια και κοινωνικός αποκλεισμός, Εκδ. Εξάντας
- Σκούρτου Ε., Βρατσάλης Κ., Γκόβαρης Χ. (2004):** Μετανάστευση στην Ελλάδα και Εκπαίδευση. Πανεπιστήμιο Αιγαίου
- Σπανού Ε. (επιμ.) (1999):** Ανθρώπινη αξιοπρέπεια και κοινωνικός αποκλεισμός. Εταιρεία Πολιτικού Προβληματισμού «Νίκος Πουλιαντζάς» και Συμβούλιο της Ευρώπης. Εκδ. Ελληνικά γράμματα
- Σταμέλιος Γ. (1999):** Κοινωνικός αποκλεισμός και μαθητική διαρροή από την υποχρεωτική εκπαίδευση στην Ελλάδα: Μύθοι και πραγματικότητα. Παιδαγωγική Εταιρεία Ελλάδος – Σχολική Επιστημών Αγωγής Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
- Σταμέλιος Γ. (2002):** Προσπάθεια ικνηθασίας του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος. Εκδ. Ψηφίδα
- Τρέσσου Ε. (1998):** Αποκλεισμός ειδικών ομάδων από την εκπαίδευση σε συνθήκες σχολικής διαφοροποίησης και σε συνθήκες σχολικής συνύπαρξης. Στο: Ίδρυμα Σάκη Καράγιωργα: Κοινωνικές ανισότητες και κοινωνικός αποκλεισμός
- Τσιάκαλος Γ. (1999):** Ανθρώπινη αξιοπρέπεια, κοινωνικός αποκλεισμός και εκπαίδευση στην Ευρώπη. Στο: Σπανού Ε. (επιμ.) Ανθρώπινη αξιοπρέπεια και κοινωνικός αποκλεισμός
- Τσιρώνης Χ. Ν. (2003):** Κοινωνικός αποκλεισμός και εκπαίδευση στην ύστερη νεωτερικότητα. Εκδ. Βάνιας, Θεσ/νίκη
- Τσομπάνογλου Γ.Ο., Κορρές Γ., Γιαννοπούλου Ι. (επιμ.) (2005):** Κοινωνικός αποκλεισμός και πολιτικές ενσωμάτωσης. Εκδ. Παπαζήση
- ΥΠΕΠΘ (1997):** Η Γυμνασιακή σχολική διαρροή στην Ελλάδα: Ποσοστικά και ποιοτικά στοιχεία. Πρακτικά του Ευρωπαϊκού Συμποσίου «Η σχολική αποτυχία»

Ξενόγλωσση:

- Dynarski M., Gleason P. (1998):** How can we help? What we have learned from Evaluations of federal dropout-prevention programs? Research report from the School dropout demonstration assistance program evaluation
- Dynarski M., Gleason P. (1999):** How can we help? Lessons from federal dropout prevention programs

- Ernst U-L. (2000):** Das Berufskonzept – zukunftsfaehig – auch fuer Jugendliche mit schlechten Startchancen
- EUROPEAN COMMISSION (2000):** Conclusions by the Council: http://europa.eu.int/european_council/conclusions/index
- EUROPEAN COMMISSION (2004):** Achieving the Lisbon goal, the contribution of VET. Executive Summary 04-11-04
- EUROPEAN COMMISSION (2005):** Commission staff working paper progress towards the Lisbon objectives in education and training
- EUROPEAN COMMISSION (2005):** Education and training 2010: Diverse systems, shared goals
- EUROPEAN COMMISSION:** Social agenda 12/2005, 13/2006, 14/2006
- EUROSTAT YEARBOOK (2004)**
- EUROSTAT (2005, 2006):** Statistics in focus
- Fossey R. (1996):** School drop outs rates: Are we sure they are going down? Phi delta Kappan, 78(2)
- Gleason P., Dynarski M. (1998):** Do we know whom to serve? Issues in using risk factors to identify dropouts
- Glenn N.D. (1997):** Cohort Analysis, Sage Publications, Beverly Hills London
- Jónasson J-T., Bloendal K-S. (2004):** Early school leavers and the dropout issue in Europe. Εισήγηση στο συνέδριο Back on Track (A Leonardo Valorisation Conference. Reykjavik Iceland – October 8-9th 2004)
- Montmarquette C., Mahseredjian S., Houle R. (2001):** The determinants of university dropouts: a bivariate probability model with sample selection. Economics of education review, 20(5), 475-484
- OECD (2006):** Employment outlook
- Rumberger R., Lamb S. (1998):** The early employment and further education experiences of high school dropouts: A comparative study of the United States and Australia
- Thyssen S. (1980):** Berufliche Integration potentieller Jungarbeiter
- Viadero D. (2001):** The dropout dilemma. Research hindered by lack of uniform way to count students who quit school. Education Week, February 7
- United States General Accounting Office (2002):** Education could play a stronger role in identifying and disseminating promising prevention strategies

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α΄

ΠΑΡΑΣΤΑΤΙΚΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ ΜΑΘΗΤΙΚΗΣ ΔΙΑΡΡΟΗΣ ΣΤΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ (ΓΥΜΝΑΣΙΟ, ΕΝΙΑΙΟ ΛΥΚΕΙΟ, ΤΕΕ)

(Προς τον Προϊστάμενο της Διεύθυνσης ή του Γραφείου Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης)

1. Αποστέλλετε σε κάθε σχολείο αρμοδιότητάς σας (Γυμνάσιο, Ενιαίο Λύκειο, ΤΕΕ):

α) Ερευνητικό υλικό το οποίο περιλαμβάνει:

- I. Το σχέδιο της έρευνας
- II. Πίνακα Καταγραφής Μαθητικής Διαρροής
- III. Επεξηγηματική εγκύκλιο (συνοδευτική του Πίνακα)

Προσοχή: Το σχέδιο έρευνας είναι κοινό για τους τρεις τύπους σχολείου, ο Πίνακας όμως Καταγραφής Μαθητικής Διαρροής καθώς και η επεξηγηματική εγκύκλιος είναι διαφορετικά για το Γυμνάσιο, Ενιαίο Λύκειο και τα ΤΕΕ. Σε κάθε τύπο σχολείου πρέπει να αποσταλεί το αντίστοιχο υλικό.

β) Διαβιβαστικό της υπηρεσίας σας στο οποίο θα ζητείται:

- ⇒ Ο Πίνακας να συμπληρωθεί με ευθύνη του Διευθυντή του σχολείου και με βάση τις οδηγίες που υπάρχουν στην επεξηγηματική εγκύκλιο.
- ⇒ Ο συμπληρωμένος Πίνακας να αποσταλεί στο γραφείο σας (Δ/νση ή Γραφείο Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης) το αργότερο δύο εβδομάδες μετά την παραλαβή του.
- ⇒ Για τυχόν απορίες σχετικές με τη συμπλήρωση του Πίνακα, να απευθύνονται στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (τηλ: 210-6014208 / Π. Ρουσέας – Β. Βρετάκου).

2. Όταν συλλεγούν στην υπηρεσία σας οι συμπληρωμένοι Πίνακες από όλα τα σχολεία αρμοδιότητάς σας, να ομαδοποιηθούν κατά τύπο σχολείου (Γυμνάσιο, Ενιαίο Λύκειο και ΤΕΕ) και να αποσταθούν αμέσως στη διεύθυνση:

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ
Μεσογείων 392, Γραφείο 108
Τ.Κ. 153 41, Αγ. Παρασκευή, Αττικής
(Υπόψη Π. Ρουσέα – Β. Βρετάκου)

3. Όσον αφορά τον τρόπο διακίνησης του υλικού, σημειώνονται τα εξής:

- ⇒ η αποστολή του διαβιβαστικού από τη Δ/ση Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης του ΥΠΕΠΘ προς τις Δ/σεις ή τα Γραφεία θα γίνει ταχυδρομικώς (διασφάλιση εγκυρότητας), ενώ η αποστολή του ερευνητικού υλικού θα γίνει ηλεκτρονικώς (αποφυγή παραγωγής και αποστολής μεγάλου όγκου φωτοαντιγράφων)
- ⇒ η αποστολή του διαβιβαστικού από τις Δ/σεις ή τα Γραφεία προς τα σχολεία θα γίνει, για τους ίδιους λόγους, ταχυδρομικώς, ενώ η αποστολή του ερευνητικού υλικού ηλεκτρονικώς
- ⇒ η αποστολή των συμπληρωμένων Πινάκων από τα σχολεία προς τις Δ/σεις ή τα Γραφεία και από εκεί στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο θα γίνει ταχυδρομικώς (διασφάλιση εγκυρότητας και διευκόλυνση ελέγχων).

ΣΧΕΔΙΟ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ:

“ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΜΑΘΗΤΙΚΗΣ ΔΙΑΡΡΟΗΣ ΣΤΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ”

A. ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΗ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Μαθητική διαρροή στο Γυμνάσιο

Η πρώτη έρευνα για τη μέτρηση της μαθητικής διαρροής, η οποία διεξήχθη από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο σε εθνικό επίπεδο το 1994¹, έδειξε ότι οι μαθητές που γράφτηκαν στην Α΄ Γυμνασίου τις χρονιές 1987-88, 1989-90 και 1991-92 εγκατέλειψαν κατά μέσο όρο το σχολείο σε ποσοστά 12,60%, 11,60% και 9,60% αντιστοίχως. Σε επόμενη έρευνα² του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου (το 2000) καταγράφηκε ποσοστό μαθητικής διαρροής 6,98% (για τους μαθητές που γράφτηκαν στην Α΄ Γυμνασίου το σχολικό έτος 1997-98).

Αυτό δείχνει ότι, παρόλο που τα τελευταία χρόνια το ποσοστό της μαθητικής διαρροής παρουσιάζει πτωτική τάση, ένας σημαντικός αριθμός μαθητών που εγγράφονται στο Γυμνάσιο διακόπτουν τη φοίτηση χωρίς να πάρουν απολυτήριο και αντιμετωπίζουν όλες τις αρνητικές συνέπειες που αυτό συνεπάγεται. Χωρίς δηλαδή τα απαραίτητα τυπικά και ουσιαστικά προσόντα δεν έχουν τη δυνατότητα να αναπτύξουν πλήρως την προσωπικότητά τους, να ενταχθούν ομαλά στην αγορά εργασίας και να λειτουργήσουν αποδοτικά ως ενεργά άτομα μέσα στην κοινωνία.

Τα παραπάνω ποσοστά βέβαια δεν διαφοροποιούνται από τα αντίστοιχα ποσοστά μέσης μαθητικής διαρροής στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης³, ούτε είναι αποθαρρυντικά εάν συγκριθούν με τα αντίστοιχα ποσοστά που προέκυψαν σε έρευνα στις αρχές της δεκαετίας του 1980, που εμφάνιζε μαθητική διαρροή περίπου 20%⁴. Δεν μπορούν όμως

¹ “Οι μαθητές που εγκαταλείπουν τις σπουδές τους στο Γυμνάσιο και οι ανάγκες τους για επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση”, ΟΕΕΚ - Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, Αθήνα 1996

² “Μαθητική Διαρροή στο Γυμνάσιο”, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, Αθήνα 2001

³ Graham Room, commission of the European communities, DGV, Br. 1991: “National policies on combating social exclusion”, First annual report

⁴ Δρεττάκη Μ., 1993: « Η εγκατάλειψη της υποχρεωτικής εκπαίδευσης και παράγοντες που σχετίζονται μ'αυτήν»

να θεωρηθούν αμελητέα σε μια εποχή αυξημένου κινδύνου ανεργίας και άηλων μορφών αποκλεισμού των νέων με ανεπαρκή προσόντα.

Ενδεικτικό είναι το γεγονός ότι το Ειδικό Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, στις 23 και 24-3-2000 στη Λισσαβόνα, για πρώτη φορά ιεράρχησε τα θέματα εκπαίδευσης/κατάρτισης στην κορυφή της ατζέντας, προτείνοντας μεταξύ άλλων «μείωση μέχρι το 2010 στο 1/2 του αριθμού των ατόμων 18-24 ετών που δεν έχουν ολοκληρώσει τον Α΄ κύκλο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και δεν συμμετέχουν σε προγράμματα περαιτέρω εκπαίδευσης και κατάρτισης».⁵

Είναι, λοιπόν, ιδιαίτερα χρήσιμο να προσδιορίζεται τόσο το μέγεθος της μαθητικής διαρροής όσο και η χωροταξική κατανομή της, ώστε να υπάρξουν οι κατάλληλες αντισταθμιστικές παρεμβάσεις από μέρους της πολιτείας.

Η παρούσα έρευνα αποτελεί συνέχεια της παρακολούθησης από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο της μαθητικής διαρροής στο Γυμνάσιο και ακολουθεί την ίδια μέθοδο, ώστε τα αποτελέσματα να είναι συγκρίσιμα με τις προηγούμενες προσπάθειες.

Μαθητική διαρροή στο Ενιαίο Λύκειο και στα ΤΕΕ

Μέχρι στιγμής δεν έχει διεξαχθεί στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο έρευνα καταγραφής της μαθητικής διαρροής στον ανώτερο κύκλο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Όμως στο ΥΠΕΠΘ, στο πλαίσιο συλλογής διαφόρων στατιστικών στοιχείων που αφορούν τη λειτουργία του σχολείου, συλλέγονται και στοιχεία από τα οποία διαπιστώνεται (συμπερασματικά) το μέγεθος της διαρροής τόσο στο Ενιαίο Λύκειο όσο και στα ΤΕΕ. Από τα στοιχεία του ΥΠΕΠΘ προκύπτει ότι από τους 90.913 μαθητές που γράφτηκαν στην Α΄ τάξη Ενιαίου Λυκείου το σχολικό έτος 1998-99, γράφτηκαν τελικά στη Γ΄ τάξη το σχολικό έτος 2000-01 μόνο 69.504 μαθητές, δηλαδή εγκατέλειψε περίπου το 24% (βλ. Πίνακα 1). Η μαθητική διαρροή στα ΤΕΕ παρουσιάζεται ιδιαίτερα αυξημένη. Από τους 42.099 μαθητές που γράφτηκαν στην Α΄ τάξη του Α΄ κύκλου των ΤΕΕ το σχολικό έτος 1998-99, έφτασαν τελικά στον Β΄ κύκλο το σχολικό έτος 2000-01 μόνο 26.048 μαθητές, δηλαδή εγκατέλειψε περίπου το 38% (βλ. Πίνακα 2).

ΠΙΝΑΚΑΣ 1: ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΕΝΙΑΙΟ ΛΥΚΕΙΟ			
	Σύνολο μαθητών* που γράφτηκαν στην:		
Σχολικό έτος	Α΄ τάξη	Β΄ τάξη	Γ΄ τάξη
1998-1999	90.913		
1999-2000		80.109	
2000-2001			69.504

* Στοιχεία ΥΠΕΠΘ-ΔΙΠΕΕ (αφορούν δημόσια-ημερήσια σχολεία)

ΠΙΝΑΚΑΣ 2: ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΑ ΤΕΕ			
	Σύνολο μαθητών* που γράφτηκαν στην:		
Σχολικό έτος	Α΄ κύκλος		Β΄ κύκλος
	Α΄ τάξη	Β΄ τάξη	Α΄ τάξη
1998-1999	42.099		
1999-2000		31.276	
2000-2001			26.048

* Στοιχεία ΥΠΕΠΘ-ΔΙΠΕΕ (αφορούν δημόσια-ημερήσια σχολεία)

⁵ European Commission, Le magazine, 13-2000, σ. 5

Η προσέγγιση του μεγέθους της διαρροής στο Ενιαίο Λύκειο και τα ΤΕΕ με αφετηρία τα στοιχεία του ΥΠΕΠΘ δεν είναι ολοκληρωμένη, εφόσον ο τρόπος συλλογής των στοιχείων δεν επιτρέπει την ανάληψη της διαρροής ως προς διάφορες μεταβλητές (πχ. αστικότητα περιοχής σχολείου, φύλο μαθητών κτλ.), ούτε προβλέπεται μεθοδολογία χειρισμού εκείνων των περιπτώσεων που δημιουργούν στρεβλώσεις στην τελική εκτίμηση του μεγέθους της διαρροής (πχ. μετεγγραφές από το Ενιαίο Λύκειο στα ΤΕΕ και αντίστροφα). Το κενό αυτό προσδοκά να καλύψει η παρούσα έρευνα, που αποσκοπεί, με τη χρήση στιβαρής (robust) μεθόδου (ίδιας με τη μέθοδο που θα χρησιμοποιηθεί για την καταγραφή της μαθητικής διαρροής στο Γυμνάσιο), τόσο στον προσδιορισμό του μεγέθους της μαθητικής διαρροής στο Ενιαίο Λύκειο και τα ΤΕΕ όσο και στην κατανομή της ως προς διάφορες μεταβλητές.

Β. ΓΕΝΙΚΟΣ ΣΚΟΠΟΣ

Καταγραφή της μαθητικής διαρροής των μαθητών που γράφτηκαν στην Α΄ τάξη Γυμνασίου, στην Α΄ τάξη Ενιαίου Λυκείου και στην Α΄ τάξη ΤΕΕ τη σχολική χρονιά 2000-2001.

Γ. ΣΚΟΠΙΜΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Η καταγραφή του μεγέθους της μαθητικής διαρροής καθώς και η χωροταξική κατανομή της θα αποτελέσουν αφετηρία για τη χάραξη αντισταθμιστικής πολιτικής για τους μαθητές που εγκαταλείπουν τις σπουδές τους στο Γυμνάσιο (πχ. ανάπτυξη προγραμμάτων κατάρτισης, ίδρυση σχολείων δεύτερης ευκαιρίας κτλ.) καθώς και για τους μαθητές που εγκαταλείπουν τις σπουδές τους στο Ενιαίο Λύκειο και τα ΤΕΕ (πχ. ανάπτυξη προγραμμάτων μεταγυμνασιακής κατάρτισης). Επιπλέον η καταγραφή της μαθητικής διαρροής είναι *per se* ένα από τα σημαντικότερα στοιχεία αξιολόγησης του εκπαιδευτικού συστήματος τόσο σε εθνικό όσο και περιφερειακό επίπεδο.

Δ. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Η συλλογή των σχετικών στοιχείων θα γίνει σε όλα τα ημερήσια Γυμνάσια της χώρας, σε όλα τα ημερήσια Ενιαία Λύκεια της χώρας και σε όλα τα ημερήσια ΤΕΕ από το Μητρώο Μαθητών των σχολείων (απογραφική έρευνα). Στο Μητρώο καταχωρούνται οι μαθητές που γράφονται κάθε σχολική χρονιά στην Α΄ τάξη (ακολουθεί η καταχώρηση μαθητών που μετεγγράφονται από άλλα σχολεία στη Β΄ και Γ΄ τάξη του σχολείου). Τα στοιχεία που καταχωρούνται στο Μητρώο αποκαλύπτουν την πορεία των μαθητών που γράφτηκαν μια συγκεκριμένη σχολική χρονιά (πχ. πόσοι και πότε ολοκλήρωσαν τη φοίτηση, πόσοι και πότε διέρρευσαν κτλ.).

Το φθινόπωρο του 2004 θα αποσταλεί, στους Προϊσταμένους των Διευθύνσεων και των Γραφείων Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, μέσω της Διεύθυνσης Σπουδών Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης του ΥΠΕΠΘ, "Πίνακας Καταγραφής της Μαθητικής Διαρροής"⁶ (συ-

⁶ Διαφορετικός για κάθε τύπο σχολείου

νοδευόμενος από επεξηγηματική εγκύκλιο), με την παράκληση να διανεμηθεί σε όλα τα ημερήσια Γυμνάσια, Ενιαία Λύκεια και ΤΕΕ ευθύνης τους και να συμπληρωθεί με ευθύνη του διευθυντή του σχολείου.

Ε. ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Η έρευνα διεξάγεται από το Παρατηρητήριο Μετάβασης του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου με ίδια μέσα. Η έρευνα πεδίου (συλλογή των Πινάκων Καταγραφής της Μαθητικής Διαρροής) προβλέπεται να έχει ολοκληρωθεί μέχρι το τέλος του 2004. Θα ακολουθήσει καταχώρηση των στοιχείων των Πινάκων και η στατιστική τους επεξεργασία. Η αναφορά των αποτελεσμάτων προβλέπεται να εκδοθεί μέχρι το τέλος της άνοιξης του 2005.

Δ/ΝΣΗ Ή ΓΡΑΦΕΙΟ Δ/ΘΜΙΑΣ ΕΚΠ/ΣΗΣ: _____		ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ: _____		ΠΟΛΗ: _____		Τ.Κ.: _____		ΤΗΛΕΦΩΝΟ: _____						
ΠΙΝΑΚΑΣ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ ΤΗΣ ΜΑΘΗΤΙΚΗΣ ΔΙΑΡΡΟΗΣ ΣΤΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ (Αριθμητικά στοιχεία μαθητών που γράφτηκαν στην Α΄ τάξη του γυμνασίου το έτος 2000-2001)														
I. ΕΓΓΡΑΦΗ ΣΤΟ ΜΗΤΡΩΟ					II. ΜΕΤΕΓΓΡΑΦΕΣ ΣΤΗΝ Α΄, Β΄, Γ΄ ΤΑΞΗ									
Α΄ ΤΑΞΗ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ (ΣΧΟΛ. ΕΤΟΣ 2000-2001)					Α. Γράφτηκαν στο Μητρώο Μαθητών		Β. Μεταγράφηκαν σε άλλα γυμνάσια κατά τη διάρκεια του πρώτου χρόνου		Γ. Απορρίφθηκαν στην Α΄ ή Β΄ τάξη (μία ή περισσότερες φορές) και μεταγράφηκαν σε άλλα γυμνάσια		Δ. Προσέχθηκαν στη Β΄ ή Γ΄ τάξη και μεταγράφηκαν σε άλλα γυμνάσια			
					ΑΤΟΡΙΑ (1)	ΚΟΡΙΤΣΙΑ (2)	ΣΥΝΟΛΟ (3)	ΑΤΟΡΙΑ (4)	ΚΟΡΙΤΣΙΑ (5)	ΣΥΝΟΛΟ (6)	ΑΤΟΡΙΑ (7)	ΚΟΡΙΤΣΙΑ (8)	ΣΥΝΟΛΟ (9)	ΑΤΟΡΙΑ (10)
III. ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ														
ΔΕ ΦΟΙΤΗΣΙΑΝ ΚΑΘΟΛΟΥ		ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΗΝ Α΄ ΤΑΞΗ		ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΗ Β΄ ΤΑΞΗ		ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΗ Γ΄ ΤΑΞΗ		IV. ΚΑΝΟΝΙΚΗ ΦΟΙΤΗΣΗ						
Ε. Δε φοίτησαν καθόλου		ΣΤ. Φοίτησαν για ένα χρονικό διάστημα στην Α΄ τάξη αλλά διέκοψαν και εγκατέλειψαν το σχολείο ή φοίτησαν στην Α΄ τάξη, δεν προβιβάστηκαν στη Β΄ και εγκατέλειψαν το σχολείο		Ζ. Προσέχθηκαν στη Β΄ τάξη αλλά δε φοίτησαν καθόλου ή διέκοψαν τη φοίτηση στη Β΄ και εγκατέλειψαν το σχολείο ή φοίτησαν, δεν προβιβάστηκαν στη Γ΄ τάξη και εγκατέλειψαν το σχολείο		Η. Προσέχθηκαν στη Γ΄ τάξη αλλά δεν φοίτησαν καθόλου ή διέκοψαν τη φοίτηση στη Γ΄ και εγκατέλειψαν το σχολείο χωρίς να προσέλθουν στις απολυτήριες εξετάσεις				Θ. Πήραν το απολυτήριο του γυμνασίου ή φοιτούν ακόμη σε κάποια τάξη του σχολείου ή χρωστούσαν ένα ή περισσότερα μαθήματα για τη λήψη του απολυτηρίου				
ΑΤΟΡΙΑ (13)	ΚΟΡΙΤΣΙΑ (14)	ΣΥΝΟΛΟ (15)	ΑΤΟΡΙΑ (16)	ΚΟΡΙΤΣΙΑ (17)	ΣΥΝΟΛΟ (18)	ΑΤΟΡΙΑ (19)	ΚΟΡΙΤΣΙΑ (20)	ΣΥΝΟΛΟ (21)	ΑΤΟΡΙΑ (22)	ΚΟΡΙΤΣΙΑ (23)	ΣΥΝΟΛΟ (24)	ΑΤΟΡΙΑ (25)	ΚΟΡΙΤΣΙΑ (26)	ΣΥΝΟΛΟ (27)

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ:

Ο ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ**Παρατηρητήριο Μετάβασης Αποφοίτων**

Πληροφορίες: Π. Ρουσέας - Β. Βρετάκου (τηλ.: 210 – 6014208 / email: prou@pi-schools.gr)

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ**(Συνοδευτική του ΠΙΝΑΚΑ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ ΤΗΣ ΜΑΘΗΤΙΚΗΣ ΔΙΑΡΡΟΗΣ
ΣΤΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ)**

Παρακαλούμε να συμπληρώσετε τον συνημμένο πίνακα χρησιμοποιώντας το Μητρώο Μαθητών του γυμνασίου σας. Παρακάτω θα βρείτε απαραίτητες επεξηγήσεις και διευκρινίσεις:

Ο "Πίνακας Καταγραφής Μαθητικής Διαρροής στο Ημερήσιο Γυμνάσιο" είναι χωρισμένος σε τέσσερις ευρύτερες κατηγορίες:

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ Ι: ΕΓΓΡΑΦΗ ΣΤΟ ΜΗΤΡΩΟ ΜΑΘΗΤΩΝ**A. Στήλες 1, 2, 3**

Να τις συμπληρώσετε με τον αριθμό αγοριών, αριθμό κοριτσιών και το σύνολο των μαθητών (αγόρια+κορίτσια) που γράφτηκαν στην Α΄ τάξη στο Μητρώο Μαθητών **το σχολικό έτος 2000-2001**.

Σ' αυτούς να συμπεριλάβετε και τους μαθητές που μεταγράφηκαν από άλλα γυμνάσια στο γυμνάσιό σας **ΜΟΝΟ** στην Α΄ τάξη.

Στις στήλες 4-27 και ΜΟΝΟ για τους μαθητές που καταχωρίσατε στις στήλες 1,2,3 συμπληρώστε τα παρακάτω στοιχεία:

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΙΙ: ΜΕΤΕΓΓΡΑΦΕΣ ΣΤΗΝ Α΄, Β΄, Γ΄ ΤΑΞΗ**B. Στήλες 4, 5, 6 Μαθητές που:**

- α.** Τα απολυτήριά τους στάλθηκαν από το δημοτικό σχολείο στο γυμνάσιό σας, αλλιά ζήτησαν και πήραν μετεγγραφή σε άλλα γυμνάσια χωρίς να φοιτήσουν καθόλου στο δικό σας ή
- β.** γράφτηκαν από το δημοτικό στο γυμνάσιό σας, αλλιά πριν ολοκληρωθεί το σχολικό έτος ζήτησαν και πήραν μετεγγραφή σε άλλα γυμνάσια.

Γ. Στήλες 7, 8, 9 Μαθητές που:

- α.** Φοίτησαν στην Α΄ τάξη, απορρίφθηκαν και μεταγράφηκαν σε άλλα γυμνάσια ή
- β.** φοίτησαν στη Β΄ τάξη, απορρίφθηκαν και μεταγράφηκαν σε άλλα γυμνάσια.

Δ. Στήλες 10, 11, 12 Μαθητές που:

Μεταγράφηκαν σε άλλα γυμνάσια αφού πήραν το ενδεικτικό της Α΄ ή της Β΄ τάξης από το γυμνάσιό σας.

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ III: ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ**E. Στήλες 13, 14, 15 Μαθητές που:**

- α. Δεν φοίτησαν καθόλου ή
- β. φοίτησαν για μικρό χρονικό διάστημα το πρώτο σχολικό έτος (δεν κατατέθηκε βαθμολογία Α' τριμήνου), διέκοψαν και εγκατέλειψαν το σχολείο.

ΣΤ. Στήλες 16, 17, 18 Μαθητές που:

- α. Φοίτησαν για ένα χρονικό διάστημα στην Α' τάξη (κατατέθηκε βαθμολογία τουλάχιστον Α' τριμήνου) αλλιά στη συνέχεια διέκοψαν και εγκατέλειψαν το σχολείο ή
- β. φοίτησαν στην Α' τάξη, δεν προβιβάστηκαν στη Β' και εγκατέλειψαν το σχολείο.

Ζ. Στήλες 19, 20, 21 Μαθητές που:

- α. Προάχθηκαν στη Β' τάξη αλλιά δεν φοίτησαν καθόλου ή φοίτησαν για μικρό χρονικό διάστημα στη Β' τάξη (δεν κατατέθηκε βαθμολογία Α' τριμήνου), διέκοψαν και εγκατέλειψαν το σχολείο ή
- β. φοίτησαν για ένα χρονικό διάστημα στη Β' τάξη (κατατέθηκε βαθμολογία τουλάχιστον Α' τριμήνου) αλλιά στη συνέχεια διέκοψαν και εγκατέλειψαν το σχολείο ή
- γ. ολοκλήρωσαν τη φοίτηση στη Β' τάξη, δεν προβιβάστηκαν όμως στη Γ' τάξη και εγκατέλειψαν το σχολείο.

Η. Στήλες 22, 23, 24 Μαθητές που:

- α. Προάχθηκαν στη Γ' τάξη αλλιά δεν φοίτησαν καθόλου ή φοίτησαν για μικρό χρονικό διάστημα στη Γ' τάξη (δεν κατατέθηκε βαθμολογία Α' τριμήνου), διέκοψαν και εγκατέλειψαν το σχολείο ή
- β. φοίτησαν για ένα χρονικό διάστημα στη Γ' τάξη (κατατέθηκε βαθμολογία τουλάχιστον Α' τριμήνου) αλλιά στη συνέχεια διέκοψαν και εγκατέλειψαν το σχολείο χωρίς να προσέλθουν στις απολυτήριες εξετάσεις.

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ IV: ΚΑΝΟΝΙΚΗ ΦΟΙΤΗΣΗ**Θ. Στήλες 25, 26, 27 Μαθητές που:**

- α. Πήραν απολυτήριο γυμνασίου ή
- β. φοιτούν ακόμη σε κάποια τάξη του γυμνασίου (έχουν χάσει μία ή περισσότερες χρονιές) ή
- γ. χρωστούν ακόμη ένα ή περισσότερα μαθήματα για να πάρουν απολυτήριο.

Σημείωση 1: Μαθητές που πέθαναν κατά τη διάρκεια της σχολικής φοίτησής τους στο σχολείο σας να καταχωριστούν στις στήλες της κανονικής φοίτησης (25, 26, 27)

Σημείωση 2: Αν στον πίνακα προσθέσουμε τις στήλες 6, 9, 12, 15, 18, 21, 24, και 27 θα πρέπει να βρούμε άθροισμα ίσο με τη στήλη 3 (δηλαδή: $3=6+9+12+15+18+21+24+27$)

Δ/ΝΣΗ Ή ΓΡΑΦΕΙΟ Δ'ΘΜΙΑΣ ΕΚΠ/ΣΗΣ: _____											
ΕΝΙΑΙΟ ΛΥΚΕΙΟ: _____			ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ: _____			ΠΟΛΗ: _____			Τ.Κ.: _____	ΤΗΛΕΦΩΝΟ: _____	
ΠΙΝΑΚΑΣ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ ΤΗΣ ΜΑΘΗΤΙΚΗΣ ΔΙΑΡΡΟΗΣ ΣΤΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΕΝΙΑΙΟ ΛΥΚΕΙΟ (Αριθμητικά στοιχεία μαθητών που γράφτηκαν στην Α' τάξη του Ενιαίου Λυκείου το έτος 2000-2001)											
II. ΜΕΤΕΓΓΡΑΦΕΣ ΣΤΗΝ Α', Β', Γ' ΤΑΞΗ											
I. ΕΓΓΡΑΦΗ ΣΤΟ ΜΗΤΡΩΟ											
Α. Γράφτηκαν στο Μητρώο Μαθητών											
ΑΓΟΡΙΑ (1)	ΚΟΡΙΤΣΙΑ (2)	ΣΥΝΟΛΟ (3)	ΑΓΟΡΙΑ (4)	ΚΟΡΙΤΣΙΑ (5)	ΣΥΝΟΛΟ (6)	ΑΓΟΡΙΑ (7)	ΚΟΡΙΤΣΙΑ (8)	ΣΥΝΟΛΟ (9)	ΑΓΟΡΙΑ (10)	ΚΟΡΙΤΣΙΑ (11)	ΣΥΝΟΛΟ (12)
Α' ΤΑΞΗ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ (ΣΧΟΛ. ΕΤΟΣ 2000-2001)											
B. Μεταγράφηκαν σε άλλο σχολείο (Ενιαίο Λύκειο ή ΤΕΕ) κατά τη διάρκεια του πρώτου χρόνου											
Γ. Απορρίφθηκαν στην Α' ή Β' τάξη (μία ή περισσότερες φορές) και μεταγράφηκαν σε άλλο σχολείο (Ενιαίο Λύκειο ή ΤΕΕ)											
Δ. Προάχθηκαν στη Β' ή Γ' τάξη και μεταγράφηκαν σε άλλο σχολείο (Ενιαίο Λύκειο ή ΤΕΕ)											
III. ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ											
ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΗΝ Α' ΤΑΞΗ			ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΗ Β' ΤΑΞΗ			ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΗ Γ' ΤΑΞΗ			IV. ΚΑΝΟΝΙΚΗ ΦΟΙΤΗΣΗ		
Ε. Δεν φοίτησαν καθόλου ή φοίτησαν για ένα χρονικό διάστημα στην Α' τάξη αλλά διέκοψαν και εγκατέλειψαν το σχολείο ή φοίτησαν στην Α' τάξη, δεν προβιβάστηκαν στη Β' και εγκατέλειψαν το σχολείο											
ΑΓΟΡΙΑ (13)	ΚΟΡΙΤΣΙΑ (14)	ΣΥΝΟΛΟ (15)	ΑΓΟΡΙΑ (16)	ΚΟΡΙΤΣΙΑ (17)	ΣΥΝΟΛΟ (18)	ΑΓΟΡΙΑ (19)	ΚΟΡΙΤΣΙΑ (20)	ΣΥΝΟΛΟ (21)	ΑΓΟΡΙΑ (22)	ΚΟΡΙΤΣΙΑ (23)	ΣΥΝΟΛΟ (24)
Α' ΤΑΞΗ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ (ΣΧΟΛ. ΕΤΟΣ 2000-2001)											
ΣΤ. Προάχθηκαν στη Β' τάξη αλλά δεν φοίτησαν καθόλου ή διέκοψαν τη φοίτηση στη Β' και εγκατέλειψαν το σχολείο ή φοίτησαν, δεν προβιβάστηκαν στη Γ' τάξη και εγκατέλειψαν το σχολείο											
Ζ. Προάχθηκαν στη Γ' τάξη αλλά δεν φοίτησαν καθόλου ή διέκοψαν τη φοίτηση στη Γ' και εγκατέλειψαν το σχολείο χωρίς να προσεβήθουν στις απολυτήριες εξετάσεις											
Η. Πήραν το απολυτήριο του Ενιαίου Λυκείου ή φοιτούν ακόμη σε κάποια τάξη του σχολείου ή χρωστούν ένα ή περισσότερα μαθήματα για τη λήψη του απολυτηρίου											
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ: _____											
Ο ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ											

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ

Παρατηρητήριο Μετάβασης Αποφοίτων

Πληροφορίες: Π. Ρουσέας - Β. Βρετάκου (τηλ.: 210 – 6014208 / email: prou@pi-schools.gr)

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ

**(συνοδευτική του ΠΙΝΑΚΑ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ ΤΗΣ ΜΑΘΗΤΙΚΗΣ ΔΙΑΡΡΟΗΣ
ΣΤΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΕΝΙΑΙΟ ΛΥΚΕΙΟ)**

Παρακαλούμε να συμπληρώσετε τον συνημμένο πίνακα χρησιμοποιώντας το Μητρώο Μαθητών του σχολείου σας. Παρακάτω θα βρείτε απαραίτητες επεξηγήσεις και διευκρινίσεις:

Ο "Πίνακας Καταγραφής Μαθητικής Διαρροής στο Ενιαίο Λύκειο" είναι χωρισμένος σε τέσσερις ευρύτερες κατηγορίες:

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ I: ΕΓΓΡΑΦΗ ΣΤΟ ΜΗΤΡΩΟ ΜΑΘΗΤΩΝ**A. Στήλες 1, 2, 3**

Να τις συμπληρώσετε με τον αριθμό αγοριών, αριθμό κοριτσιών και το σύνολο των μαθητών (αγόρια+κορίτσια) που γράφτηκαν στην Α΄ τάξη στο Μητρώο Μαθητών το σχολικό έτος 2000-2001.

Σ' αυτούς να συμπεριλάβετε και τους μαθητές που μεταγράφηκαν από άλλα σχολεία στο σχολείο σας ΜΟΝΟ στην Α΄ τάξη.

<p>Στις στήλες 4-24 και ΜΟΝΟ για τους μαθητές που καταχωρίσατε στις στήλες 1,2,3 συμπληρώστε τα παρακάτω στοιχεία:</p>

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ II: ΜΕΤΕΓΓΡΑΦΕΣ ΣΤΗΝ Α΄, Β΄, Γ΄ ΤΑΞΗ**B. Στήλες 4, 5, 6 Μαθητές που:**

- α. Γράφτηκαν αρχικά στο σχολείο σας, αλλιά ζήτησαν και πήραν μετεγγραφή σε άλλο σχολείο⁷ χωρίς να φοιτήσουν καθόλου στο δικό σας ή
- β. γράφτηκαν στο σχολείο σας, αλλιά πριν ολοκληρωθεί το σχολικό έτος ζήτησαν και πήραν μετεγγραφή σε άλλο σχολείο.

Γ. Στήλες 7, 8, 9 Μαθητές που:

- α. Φοίτησαν στην Α΄ τάξη, απορρίφθηκαν και μεταγράφηκαν σε άλλο σχολείο ή
- β. φοίτησαν στη Β΄ τάξη, απορρίφθηκαν και μεταγράφηκαν σε άλλο σχολείο.

Δ. Στήλες 10, 11, 12 Μαθητές που:

Μεταγράφηκαν σε άλλο σχολείο αφού πήραν το ενδεικτικό της Α΄ ή της Β΄ τάξης από το σχολείο σας.

⁷ Σε Ενιαίο Λύκειο ή ΤΕΕ

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΙΙΙ: ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ

Ε. Στήλες 13, 14, 15 Μαθητές που:

- α. Δεν φοίτησαν καθόλου ή
- β. φοίτησαν για ένα χρονικό διάστημα στην Α΄ τάξη αλλιά στη συνέχεια διέκοψαν και εγκατέλειψαν το σχολείο ή
- γ. φοίτησαν στην Α΄ τάξη, δεν προβιβάστηκαν στη Β΄ και εγκατέλειψαν το σχολείο.

ΣΤ. Στήλες 16, 17, 18 Μαθητές που:

- α. Προάχθηκαν στη Β΄ τάξη αλλιά δεν φοίτησαν καθόλου ή φοίτησαν για μικρό χρονικό διάστημα στη Β΄ τάξη (δεν κατατέθηκε βαθμολογία Α΄ τριμήνου), διέκοψαν και εγκατέλειψαν το σχολείο ή
- β. φοίτησαν για ένα χρονικό διάστημα στη Β΄ τάξη (κατατέθηκε βαθμολογία τουλάχιστον Α΄ τριμήνου) αλλιά στη συνέχεια διέκοψαν και εγκατέλειψαν το σχολείο ή
- γ. ολοκλήρωσαν τη φοίτηση στη Β΄ τάξη, δεν προβιβάστηκαν όμως στη Γ΄ τάξη και εγκατέλειψαν το σχολείο.

Ζ. Στήλες 19, 20, 21 Μαθητές που:

- α. Προάχθηκαν στη Γ΄ τάξη αλλιά δεν φοίτησαν καθόλου ή φοίτησαν για μικρό χρονικό διάστημα στη Γ΄ τάξη (δεν κατατέθηκε βαθμολογία Α΄ τριμήνου), διέκοψαν και εγκατέλειψαν το σχολείο ή
- β. φοίτησαν για ένα χρονικό διάστημα στη Γ΄ τάξη (κατατέθηκε βαθμολογία τουλάχιστον Α΄ τριμήνου) αλλιά στη συνέχεια διέκοψαν και εγκατέλειψαν το σχολείο χωρίς να προσέλθουν στις απολυτήριες εξετάσεις.

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΙV: ΚΑΝΟΝΙΚΗ ΦΟΙΤΗΣΗ

Η. Στήλες 22, 23, 24 Μαθητές που:

- α. Πήραν απολυτήριο Ενιαίου Λυκείου ή
- β. φοιτούν ακόμη σε κάποια τάξη του σχολείου (έχουν χάσει μία ή περισσότερες χρονιές) ή
- γ. χρωστούν ακόμη ένα ή περισσότερα μαθήματα για να πάρουν απολυτήριο.

Σημείωση 1: Μαθητές που πέθαναν κατά τη διάρκεια της σχολικής φοίτησής τους στο σχολείο σας να καταχωριστούν στις στήλες της κανονικής φοίτησης (25, 26, 27)

Σημείωση 2: Αν στον πίνακα προσθέσουμε τις στήλες 6, 9, 12, 15, 18, 21 και 24, θα πρέπει να βρούμε άθροισμα ίσο με τη στήλη 3 (δηλαδή: $3=6+9+12+15+18+21+24$)

Δ/ΝΣΗ Ή ΓΡΑΦΕΙΟ Δ/ΘΜΙΑΣ ΕΚΠ/ΣΗΣ: _____																										
ΟΝΟΜΑ ΣΧΟΛΕΙΟΥ: _____				ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ: _____				ΠΟΛΗ: _____				Τ.Κ.: _____				ΤΗΛΕΦΩΝΟ: _____										
ΠΙΝΑΚΑΣ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ ΤΗΣ ΜΑΘΗΤΙΚΗΣ ΔΙΑΡΡΟΗΣ ΣΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΤΕΕ																										
(Αριθμητικά στοιχεία μαθητών που γράφτηκαν στην Α' τάξη του Α' κύκλου του ΤΕΕ το έτος 2000-2001)																										
II. ΜΕΤΕΓΓΡΑΦΕΣ ΣΤΗΝ Α', Β' ΤΑΞΗ ΤΟΥ Α' ΚΥΚΛΟΥ																										
I. ΕΓΓΡΑΦΗ ΣΤΟ ΜΗΤΡΩΟ																										
Α. Γράφτηκαν στο Μητρώο Μαθητών																										
ΑΓΟΡΙΑ (1)			ΚΟΡΙΤΣΙΑ (2)			ΣΥΝΟΛΟ (3)			ΑΓΟΡΙΑ (4)			ΚΟΡΙΤΣΙΑ (5)			ΣΥΝΟΛΟ (6)											
Α' ΤΑΞΗ Α' ΚΥΚΛΟΥ (ΣΧΟΛΙΚΟ ΕΤΟΣ 2000-2001)																										
B. Μεταγράφηκαν σε άλλο σχολείο (Ενιαίο Λύκειο ή ΤΕΕ) κατά τη διάρκεια της φοίτησής τους στην Α' τάξη του Α' κύκλου			ΑΓΟΡΙΑ (7)			ΚΟΡΙΤΣΙΑ (8)			ΣΥΝΟΛΟ (9)			ΑΓΟΡΙΑ (10)			ΚΟΡΙΤΣΙΑ (11)			ΣΥΝΟΛΟ (12)								
Γ. Απογράφηκαν στην Α' ή Β' τάξη του Α' κύκλου (μία ή περισσότερες φορές) και μεταγράφηκαν σε άλλο σχολείο (Ενιαίο Λύκειο ή ΤΕΕ)																										
Δ. Προσέχθηκαν στη Β' τάξη του Α' κύκλου και μεταγράφηκαν σε άλλο σχολείο (Ενιαίο Λύκειο ή ΤΕΕ)																										
III. ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ (Α' ΚΥΚΛΟΣ)																										
ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΗΝ Α' ΤΑΞΗ																										
ΑΓΟΡΙΑ (13)			ΚΟΡΙΤΣΙΑ (14)			ΣΥΝΟΛΟ (15)			ΑΓΟΡΙΑ (16)			ΚΟΡΙΤΣΙΑ (17)			ΣΥΝΟΛΟ (18)											
Ε. Δεν φοίτησαν καθόλου ή φοίτησαν για ένα χρονικό διάστημα στην Α' τάξη του Α' κύκλου αλλά διέκοψαν και εγκατέλειψαν το σχολείο ή φοίτησαν στην Α' τάξη, δεν προβιβάστηκαν στη Β' και εγκατέλειψαν το σχολείο																										
ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΗ Β' ΤΑΞΗ																										
ΣΤ. Προσέχθηκαν στη Β' τάξη του Α' κύκλου αλλά δεν φοίτησαν καθόλου ή διέκοψαν τη φοίτησή τους στην Β' τάξη και εγκατέλειψαν το σχολείο ή φοίτησαν, δεν πήραν πτυχίο Α' κύκλου και εγκατέλειψαν το σχολείο																										
ΑΓΟΡΙΑ (19)												ΚΟΡΙΤΣΙΑ (20)			ΣΥΝΟΛΟ (21)			ΑΓΟΡΙΑ (22)			ΚΟΡΙΤΣΙΑ (23)			ΣΥΝΟΛΟ (24)		
Ζ. Πήραν ΜΟΝΟ πτυχίο Α' κύκλου και δεν συνέχισαν στην Β' κύκλο ή φοιτούν ακόμη σε κάποια τάξη του σχολείου (στον Α' κύκλο) ή χρωστούν ένα ή περισσότερα μαθήματα για τη λήψη του πτυχίου Α' κύκλου																										
ΑΓΟΡΙΑ (25)												ΚΟΡΙΤΣΙΑ (26)			ΣΥΝΟΛΟ (27)			ΑΓΟΡΙΑ (28)			ΚΟΡΙΤΣΙΑ (29)			ΣΥΝΟΛΟ (30)		
IV. ΚΑΝΟΝΙΚΗ ΦΟΙΤΗΣΗ																										
Α' ΚΥΚΛΟΣ																										
Β' ΚΥΚΛΟΣ																										
Η. Συνέχισαν σπουδές στον Β' κύκλο (αφού ολοκλήρωσαν τον Α' κύκλο και πήραν το πτυχίο) και εγκατέλειψαν τις σπουδές χωρίς να έχουν πάρει το πτυχίο του Β' κύκλου																										
Θ. Πήραν πτυχίο Β' κύκλου ή χρωστούν ένα ή περισσότερα μαθήματα για τη λήψη του πτυχίου Β' κύκλου ή μεταγράφηκαν (από τον Β' κύκλο) σε άλλο σχολείο																										

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ: _____

Ο ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ**Παρατηρητήριο Μετάβασης Αποφοίτων**

Πληροφορίες: Π. Ρουσέας - Β. Βρετάκου (τηλ.: 210 – 6014208 / email: prou@pi-schools.gr)

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ**(ΣΥΝΟΔΕΥΤΙΚΗ ΤΟΥ ΠΙΝΑΚΑ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ ΤΗΣ ΜΑΘΗΤΙΚΗΣ ΔΙΑΡΡΟΗΣ
ΣΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΤΕΕ)**

Παρακαλούμε να συμπληρώσετε τον συνημμένο πίνακα χρησιμοποιώντας το Μητρώο Μαθητών του σχολείου σας. Παρακάτω θα βρείτε απαραίτητες επεξηγήσεις και διευκρινίσεις:

Ο “Πίνακας Καταγραφής Μαθητικής Διαρροής στα ΤΕΕ” είναι χωρισμένος σε τέσσερις ευρύτερες κατηγορίες:

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ Ι: ΕΓΓΡΑΦΗ ΣΤΟ ΜΗΤΡΩΟ ΜΑΘΗΤΩΝ**Α. Στήλες 1, 2, 3**

Να τις συμπληρώσετε με τον αριθμό αγοριών, αριθμό κοριτσιών και το σύνολο των μαθητών (αγόρια + κορίτσια) που γράφτηκαν στην Α΄ τάξη στο Μητρώο Μαθητών **το σχολικό έτος 2000-2001**.

Σ’ αυτούς να συμπεριλάβετε και τους μαθητές που μεταγράφηκαν μετά την έναρξη των μαθημάτων από άλλο σχολείο (Ενιαίο Λύκειο ή ΤΕΕ) **ΜΟΝΟ** στην Α΄ τάξη.

Στις κατηγορίες II, III, IV (στήλες 4-27) και ΜΟΝΟ για τους μαθητές που καταχωρίσατε στην κατηγορία I (στήλες 1,2,3) συμπληρώστε τα παρακάτω στοιχεία:

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΙΙ: ΜΕΤΕΓΓΡΑΦΕΣ ΣΤΗΝ Α΄, Β΄ ΤΑΞΗ (Α΄ ΚΥΚΛΟΣ)**Β. Στήλες 4, 5, 6 Μαθητές που:**

- α.** Γράφτηκαν αρχικά στο σχολείο σας (Α΄ τάξη-Α΄ κύκλος), αλλιά ζήτησαν και πήραν μετεγγραφή σε άλλο σχολείο⁸ χωρίς να φοιτήσουν καθόλου στο δικό σας ή
- β.** γράφτηκαν στο σχολείο σας, αλλιά πριν ολοκληρωθεί το σχολικό έτος ζήτησαν και πήραν μετεγγραφή σε άλλο σχολείο.

Γ. Στήλες 7, 8, 9 Μαθητές που:

- α.** Φοίτησαν στην Α΄ τάξη, απορρίφθηκαν και μεταγράφηκαν σε άλλο σχολείο (Ενιαίο Λύκειο ή ΤΕΕ) ή
- β.** φοίτησαν στη Β΄ τάξη, απορρίφθηκαν και μεταγράφηκαν σε άλλο σχολείο (Ενιαίο Λύκειο ή ΤΕΕ).

⁸ Σε Ενιαίο Λύκειο ή ΤΕΕ

Δ. Στήλες 10, 11, 12 Μαθητές που:

Μεταγράφηκαν σε άλλο σχολείο (Ενιαίο Λύκειο ή ΤΕΕ) αφού πήραν το ενδεικτικό της Α΄ τάξης.

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ III: ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ (Α΄ ΚΥΚΛΟΣ)

Ε. Στήλες 13, 14, 15 Μαθητές που γράφτηκαν στην Α΄ τάξη του Α΄ κύκλου και δεν την τελείωσαν. Δηλαδή περιπτώσεις μαθητών που:

- α. Δεν φοίτησαν καθόλου ενώ γράφτηκαν στην Α΄ τάξη ή
- β. φοίτησαν για ένα χρονικό διάστημα στην Α΄ τάξη αλλιά διέκοψαν και εγκατέλειψαν το σχολείο ή
- γ. φοίτησαν στην Α΄ τάξη (κατατέθηκε βαθμολογία όλων των τριμήνων), δεν προβιβάστηκαν στη Β΄ και εγκατέλειψαν το σχολείο.

ΣΤ. Στήλες 16, 17, 18 Μαθητές που προάχθηκαν στην Β΄ τάξη του Α΄ κύκλου και δεν την τελείωσαν (δεν πήραν πτυχίο Α΄ κύκλου). Δηλαδή περιπτώσεις μαθητών που:

- α. Προάχθηκαν στη Β΄ τάξη αλλιά δεν φοίτησαν καθόλου.
- β. Φοίτησαν για ένα χρονικό διάστημα στη Β΄ τάξη αλλιά διέκοψαν και εγκατέλειψαν το σχολείο.
- γ. Φοίτησαν στη Β΄ τάξη (κατατέθηκε βαθμολογία όλων των τριμήνων), δεν πήραν πτυχίο Α΄ κύκλου και εγκατέλειψαν το σχολείο.

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ IV: ΚΑΝΟΝΙΚΗ ΦΟΙΤΗΣΗ

Ζ. Στήλες 19, 20, 21 Μαθητές που:

- α. Πήραν ΜΟΝΟ πτυχίο Α΄ κύκλου και δεν συνέχισαν στον Β΄ κύκλο.
- β. Φοιτούν ακόμη σε κάποια τάξη του σχολείου (στον Α΄ κύκλο) ή χρωστούν ένα ή περισσότερα μαθήματα για τη λήψη του πτυχίου Α΄ κύκλου.

Η. Στήλες 22, 23, 24 Μαθητές που:

Συνέχισαν σπουδές στον Β΄ κύκλο (αφού ολοκλήρωσαν τον Α΄ κύκλο και πήραν το πτυχίο) και εγκατέλειψαν τις σπουδές χωρίς να έχουν πάρει το πτυχίο του Β΄ κύκλου. Οι μαθητές αυτοί, αν και διέρρευσαν στο Β΄ κύκλο, καταχωρούνται στην κατηγορία της κανονικής φοίτησης εφόσον έχουν πτυχίο Α΄ κύκλου.

Θ. Στήλες 25, 26, 27 Μαθητές που:

- α. Πήραν πτυχίο Β΄ κύκλου ή
- β. χρωστούν ένα ή περισσότερα μαθήματα για τη λήψη του πτυχίου Β΄ κύκλου ή
- γ. μεταγράφηκαν (από τον Β΄ κύκλο) σε άλλο σχολείο.

Σημείωση 1: Μαθητές που πέθαναν κατά τη διάρκεια της σχολικής φοίτησής τους στο σχολείο σας να καταχωριστούν στις στήλες της κανονικής φοίτησης (25, 26, 27)

Σημείωση 2: Αν στον πίνακα προσθέσουμε τις στήλες 6, 9, 12, 15, 18, 21, 24, και 27 θα πρέπει να βρούμε άθροισμα ίσο με τη στήλη 3 (δηλαδή: $3=6+9+12+15+18+21+24+27$)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β΄

ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΤΑ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ

Στο Παράρτημα Β΄ παρουσιάζονται πέντε πίνακες (Πίνακας Α΄-Πίνακας Ε΄) κατανομής της μαθητικής διαρροής στο Γυμνάσιο με βάση τη διαίρεση της χώρας σε δέκα γεωγραφικά διαμερίσματα αντί 13 γεωγραφικών περιφερειών, ώστε να καταστεί δυνατή η σύγκριση των ευρημάτων της παρούσας έρευνας με αντίστοιχα παλαιότερων ερευνών.

ΠΙΝΑΚΑΣ Α: ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΤΑ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ (ΓΕΝΙΕΣ ΜΑΘΗΤΩΝ: 1987-88, 1989-90, 1991-92, 1997-98, 2000-01)					
ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ	ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ				
	1987-88	1989-90	1991-92	1997-98	2000-01
	%	%	%	%	%
1. Περιοχή Πρωτεύουσας (Αττική)	8,36	7,92	7,24	6,49	6,57
2. Λ. Στερεά & Εύβοια	15,47	14,12	10,94	7,57	4,77
3. Πελοπόννησος	15,54	13,10	11,66	6,88	5,75
4. Ιόνια Νησιά	19,86	20,52	17,33	8,45	7,15
5. Ήπειρος	11,60	10,50	9,01	3,81	3,79
6. Θεσσαλία	11,44	10,06	7,81	4,57	3,46
7. Μακεδονία	12,28	11,33	8,34	6,54	5,32
8. Θράκη	20,70	17,04	16,88	12,88	12,49
9. Νησιά Αιγαίου	19,03	17,60	14,01	8,64	6,74
10. Κρήτη	19,57	19,07	15,62	10,32	8,34
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	12,60	11,55	9,60	6,98	6,09

ΠΙΝΑΚΑΣ Β: ΔΙΑΦΟΡΑ ΤΟΥ ΜΕΣΟΥ ΠΟΣΟΣΤΟΥ ΜΑΘΗΤΙΚΗΣ ΔΙΑΡΡΟΗΣ ΣΤΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ ΑΠΟ ΤΟ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΟ ΠΟΣΟΣΤΟ ΚΑΘΕ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟΥ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΟΣ (ΓΕΝΙΕΣ ΜΑΘΗΤΩΝ: 1987-88, 1989-90, 1991-92, 1997-98, 2000-01)					
ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ	ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ				
	1987-88	1989-90	1991-92	1997-98	2000-01
1. Περιοχή Πρωτεύουσας (Αττική)	-4,24	-3,63	-2,36	-0,49	0,48
2. Λ. Στερεά & Εύβοια	2,87	2,57	1,34	0,59	-1,32
3. Πελοπόννησος	2,94	1,55	2,06	-0,1	-0,34
4. Ιόνια Νησιά	7,26	8,97	7,73	1,47	1,06
5. Ήπειρος	-1,00	-1,05	-0,59	-3,17	-2,30
6. Θεσσαλία	-1,16	-1,49	-1,79	-2,41	-2,63
7. Μακεδονία	-0,32	-0,22	-1,26	-0,44	-0,77
8. Θράκη	8,10	5,49	7,28	5,9	6,40
9. Νησιά Αιγαίου	6,43	6,05	4,41	1,66	0,65
10. Κρήτη	6,97	7,52	6,02	3,34	2,25

ΠΙΝΑΚΑΣ Γ: ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΤΑ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ ΚΑΙ ΤΑΞΗ (ΓΕΝΙΕΣ ΜΑΘΗΤΩΝ: 1987-88, 1989-90, 1991-92, 1997-98, 2000-01)																	
ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ	ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ	ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ		ΦΟΙΤΗΣΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ		ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ											
		N	%	N	%	Δεν φοίτησαν καθόλου			Α' τάξη			Β' τάξη			Γ' τάξη		
						N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
1. Περιοχή Πρωτεύουσας (Αττική)	1987-88	46.130	100,00	42.274	91,64	1.661	3,60	1.123	2,43	866	1,88	206	0,45				
	1989-90	46.594	100,00	42.903	92,08	1.577	3,38	1.187	2,55	756	1,62	171	0,37				
	1991-92	47.368	100,00	43.937	92,76	1.485	3,14	1.196	2,52	617	1,30	133	0,28				
	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....				
	1997-98	34.893	100,00	32.629	93,51	1.006	2,88	756	2,17	361	1,03	141	0,40				
.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....					
2000-01	34.695	100,00	32.414	93,43	1.054	3,04	776	2,24	339	0,98	112	0,32					
2. Α. Στερεά & Εύβοια	1987-88	11.260	100,00	9.518	84,53	901	8,00	480	4,26	303	2,69	58	0,52				
	1989-90	10.994	100,00	9.442	85,88	701	6,38	462	4,20	336	3,06	53	0,48				
	1991-92	10.881	100,00	9.691	89,06	563	5,17	431	3,96	178	1,64	18	0,17				
	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....				
	1997-98	8.904	100,00	8.231	92,44	314	3,53	249	2,80	84	0,94	27	0,30				
.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....					
2000-01	8.135	100,00	7.747	95,23	204	2,51	121	1,49	37	0,45	26	0,32					
3. Πελοπόννησος	1987-88	14.431	100,00	12.188	84,46	1.113	7,71	609	4,22	441	3,06	80	0,55				
	1989-90	14.520	100,00	12.618	86,90	821	5,65	649	4,47	372	2,56	60	0,41				
	1991-92	14.609	100,00	12.906	88,34	799	5,47	619	4,24	241	1,65	44	0,30				
	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....				
	1997-98	11.766	100,00	10.955	93,11	414	3,52	268	2,28	94	0,80	34	0,29				
.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....					
2000-01	11.510	100,00	10.848	94,25	388	3,37	174	1,51	69	0,60	31	0,27					

4. Ιόνια Νησιά	1987-88	2.603	100,00	2.086	80,14	296	11,37	110	4,23	88	3,38	23	0,88
	1989-90	2.685	100,00	2.134	79,48	286	10,65	128	4,77	91	3,39	46	1,71
	1991-92	2.718	100,00	2.247	82,67	251	9,23	136	5,00	60	2,21	24	0,88
	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
	1997-98	2.320	100,00	2.124	91,55	85	3,66	82	3,53	22	0,95	7	0,30
	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
	2000-01	2.379	100,00	2.209	92,85	69	2,90	61	2,56	32	1,35	8	0,34
	1987-88	5.097	100,00	4.506	88,40	330	6,47	148	2,90	96	1,88	17	0,33
	1989-90	4.753	100,00	4.254	89,50	204	4,29	177	3,72	101	2,12	17	0,36
	1991-92	4.905	100,00	4.463	90,99	205	4,18	180	3,67	51	1,04	6	0,12
.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	
1997-98	3.881	100,00	3.733	96,19	67	1,73	60	1,55	17	0,44	4	0,10	
.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	
2000-01	3.324	100,00	3.198	96,21	72	2,17	29	0,87	13	0,39	12	0,36	
6. Θεσσαλία	1987-88	10.702	100,00	9.478	88,56	668	6,24	288	2,69	230	2,15	38	0,36
	1989-90	10.319	100,00	9.281	89,94	526	5,10	283	2,74	194	1,88	35	0,34
	1991-92	10.468	100,00	9.650	92,19	436	4,17	249	2,38	109	1,04	24	0,23
	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
	1997-98	8.489	100,00	8.101	95,43	211	2,49	74	0,87	71	0,84	32	0,38
	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
2000-01	7.631	100,00	7.367	96,54	134	1,76	80	1,05	35	0,46	15	0,20	
7. Μακεδονία	1987-88	31.968	100,00	28.043	87,72	1.477	4,62	1.182	3,70	1.011	3,16	255	0,80
	1989-90	30.972	100,00	27.464	88,67	1.161	3,75	1.249	4,03	827	2,67	271	0,87
	1991-92	31.175	100,00	28.574	91,66	1.023	3,28	1.101	3,53	379	1,22	98	0,31
	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
1997-98	24.993	100,00	23.359	93,46	657	2,63	656	2,62	267	1,07	54	0,22	

ΠΙΝΑΚΑΣ Δ: ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΤΑ ΦΥΛΟ ΚΑΙ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ (ΓΕΝΙΕΣ ΜΑΘΗΤΩΝ: 1987-88, 1989-90, 1991-92, 1997-98, 2000-01)

ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ	1987-88		1989-90		1991-92		1997-98	
	A%	K%	A%	K%	A%	K%	A%	K%
1 Περιοχή Πρωτεύουσας (Αττική)	8,74	7,95	8,60	7,20	7,75	6,69	7,93	5,47
2 Λ. Στερεά & Εύβοια	17,54	13,23	16,69	11,42	13,03	8,73	9,39	5,60
3 Πελοπόννησος	17,88	13,01	15,37	10,73	14,06	9,04	8,24	5,44
4 Ιόνια Νησιά	23,97	15,37	23,43	17,35	21,44	13,11	10,12	6,64
5 Ήπειρος	12,79	10,36	12,02	8,81	11,64	6,04	5,37	2,17
6 Θεσσαλία	11,93	10,88	10,58	9,49	9,52	6,01	5,51	3,56
7 Μακεδονία	14,10	10,29	13,42	9,12	9,67	6,89	7,93	4,97
8 Θράκη	22,71	18,41	19,07	14,73	18,30	15,25	13,58	12,08
9 Νησιά Αιγαίου	20,95	17,08	18,26	16,92	15,45	12,56	9,96	7,23
10 Κρήτη	23,65	15,14	23,01	14,75	18,62	12,39	13,65	6,77
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	14,09	10,99	13,16	9,84	11,05	8,03	8,34	5,50

ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ	2000-01	
	A%	K%
1 Περιοχή Πρωτεύουσας (Αττική)	7,44	5,65
2 Λ. Στερεά & Εύβοια	6,15	3,29
3 Πελοπόννησος	7,24	4,14
4 Ιόνια Νησιά	8,80	5,38
5 Ήπειρος	4,88	2,65
6 Θεσσαλία	4,41	2,44
7 Μακεδονία	6,74	3,77
8 Θράκη	12,36	12,63
9 Νησιά Αιγαίου	7,48	5,96
10 Κρήτη	9,62	6,92
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	7,21	4,87

ΠΙΝΑΚΑΣ Ε: ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΤΑ ΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ (ΓΕΝΙΕΣ ΜΑΘΗΤΩΝ: 1987-88, 1989-90, 1991-92, 1997-98, 2000-01)															
	ΑΣΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ					ΗΜΙΑΣΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ					ΑΓΡΟΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ				
	1987-88	1989-90	1991-92	1997-98	2000-01	1987-88	1989-90	1991-92	1997-98	2000-01	1987-88	1989-90	1991-92	1997-98	2000-01
1. Περιοχή Πρωτεύουσας (Αττική)	7,98	7,70	7,01	6,45	6,55	16,96	12,93	12,27	7,19	7,28	12,07	9,76	9,09	6,49	5,45
2. Α. Στερεά & Εύβοια	9,30	9,84	7,06	6,33	4,40	17,49	15,57	13,42	9,00	4,90	20,34	18,27	12,23	7,57	5,19
3. Πελοπόννησος	10,16	8,74	8,36	5,49	4,07	19,72	17,08	15,03	8,45	8,14	21,79	18,38	15,61	6,88	6,89
4. Ιόνια Νησιά	13,34	17,02	14,30	4,91	4,94	18,15	19,32	17,24	10,19	7,05	27,52	24,98	21,03	8,45	9,59
5. Ήπειρος	4,86	4,77	3,48	1,96	2,82	16,62	16,38	11,88	4,50	3,30	17,17	14,31	16,33	3,81	5,89
6. Θεσσαλία	8,07	7,44	6,24	3,96	2,58	13,51	11,01	8,45	5,73	5,85	18,94	17,32	12,73	4,57	3,19
7. Μακεδονία	8,55	8,01	6,14	6,06	4,85	17,69	15,64	12,22	7,86	6,05	16,89	16,87	10,97	6,54	6,45
8. Θράκη	9,63	9,21	9,32	7,52	6,93	38,66	31,17	33,18	19,33	14,52	20,48	20,90	15,73	12,88	26,55
9. Νησιά Αιγαίου	15,83	15,31	12,85	7,52	7,27	19,27	18,57	14,27	9,87	7,69	25,20	20,78	16,12	8,64	5,48
10. Κρήτη	15,91	15,64	13,25	8,31	7,23	22,79	22,44	17,95	12,25	10,88	24,84	24,83	20,10	10,32	8,98
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	8,97	8,63	7,46	6,14	5,60	18,76	16,53	3,88	8,71	6,92	20,47	18,84	14,49	8,54	7,34

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ΄

ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΑ ΤΕΕ (Β΄ ΤΡΟΠΟΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ)

Ο υπολογισμός της μαθητικής διαρροής στους Πίνακες που παρουσιάζονται στο Παράρτημα Γ΄ έχει γίνει με αφητηρία τις εξής παραδοχές:

1. Στην κατηγορία της κανονικής φοίτησης εμπίπτουν οι μαθητές που «Πήραν πτυχίο Β΄ κύκλου ή χρωστούν ένα ή περισσότερα μαθήματα για τη λήψη του πτυχίου Β΄ κύκλου ή μεταγράφηκαν (από τον Β΄ κύκλο) σε άλλο σχολείο», δηλαδή η περίπτωση της στήλης Θ του Πίνακα Καταγραφής της Μαθητικής Διαρροής στα Ημερήσια ΤΕΕ καθώς και οι μαθητές των περιπτώσεων που αναγράφονται στις στήλες Γ και Δ του Πίνακα Καταγραφής.
2. Ως μαθητική διαρροή υπολογίζονται οι μαθητές των περιπτώσεων που αναγράφονται στις στήλες Ε-ΣΤ-Ζ-Η του Πίνακα Καταγραφής της Μαθητικής Διαρροής στα ΤΕΕ (βλ. Παράρτημα Α΄).

Δηλαδή ισχύει:

Γράφτηκαν κανονικά = Φοίτησαν κανονικά + Μαθητική Διαρροή
Γράφτηκαν κανονικά = Α΄ στήλη - Β΄ στήλη
Φοίτησαν κανονικά = Θ΄ στήλη + Γ΄ στήλη + Δ΄ στήλη
Μαθητική διαρροή = Ε΄ στήλη + ΣΤ΄ στήλη + Ζ΄ στήλη + Η΄ στήλη

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Για τη διευκόλυνση των συγκρίσεων ομοειδών ευρημάτων μεταξύ των τριών διαφορετικών τύπων σχολείου υπάρχει αντιστοιχία περιεχομένου στους πίνακες που έχουν τον ίδιο καταληκτικό αριθμό. Πχ. στους Πίνακες Γ1.6, Γ2.6 και Γ3.6 και Τ6 παρουσιάζεται η μαθητική διαρροή κατά γεωγραφική περιφέρεια στο Γυμνάσιο, Ενιαίο Λύκειο, ΤΕΕ (Α΄ τρόπος υπολογισμού) και ΤΕΕ (Β΄ τρόπος υπολογισμού) αντίστοιχα.

ΠΙΝΑΚΑΣ Τ2: ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΗ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΤΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΠΟΥ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΘΗΚΑΝ ΑΠΟ 397 ΤΕΕ					
ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ	ΚΑΝΟΝΙΚΗ ΦΟΙΤΗΣΗ	Θ. Πήραν πτυχίο Β΄ κύκλου ή χρωστούν ένα ή περισσότερα μαθήματα για τη λήψη του πτυχίου Β΄ κύκλου ή μεταγράφηκαν (από τον Β΄ κύκλο) σε άλλο σχολείο	%	61,92	
			N	27.910	
	ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ	Η. Συνέχισαν σπουδές στον Β΄ κύκλο (αφού ολοκλήρωσαν τον Α΄ κύκλο και πήραν το πτυχίο) και εγκατέλειψαν τις σπουδές χωρίς να έχουν πάρει το πτυχίο του Β΄ κύκλου	%	3,88	
			N	1.751	
		Ζ. Πήραν ΜΟΝΟ πτυχίο Α΄ κύκλου και δεν συνέχισαν στον Β΄ κύκλο ή φοιτούν ακόμη σε κάποια τάξη του σχολείου (στον Α΄ κύκλο) ή χρωστούν ένα ή περισσότερα μαθήματα για τη λήψη του πτυχίου Α΄ κύκλου	%	4,65	
			N	2.095	
		ΣΤ. Προάχθηκαν στη Β΄ τάξη του Α΄ κύκλου αλλά δεν φοίτησαν καθόλου ή διέκοψαν τη φοίτηση στη Β΄ τάξη και εγκατέλειψαν το σχολείο ή φοίτησαν, δεν πήραν πτυχίο Α΄ κύκλου και εγκατέλειψαν το σχολείο	%	3,80	
			N	1.714	
		Ε. Δεν φοίτησαν καθόλου ή φοίτησαν για ένα χρονικό διάστημα στην Α΄ τάξη του Α΄ κύκλου αλλά διέκοψαν και εγκατέλειψαν το σχολείο ή φοίτησαν στην Α΄ τάξη, δεν προβιβάστηκαν στη Β΄ και εγκατέλειψαν το σχολείο	%	16,48	
			N	7.429	
		ΜΕΤΕΓΓΡΑΦΕΣ	Δ. Προάχθηκαν στη Β΄ τάξη του Α΄ κύκλου και μεταγράφηκαν σε άλλο σχολείο (Ενιαίο Λύκειο ή ΤΕΕ)	%	5,26
				N	2.369
Γ. Απορρίφθηκαν στην Α΄ ή Β΄ τάξη του Α΄ κύκλου (μία ή περισσότερες φορές) και μεταγράφηκαν σε άλλο σχολείο (Ενιαίο Λύκειο ή ΤΕΕ)	%		4,01		
	N		1.806		
ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ	ΣΤΗΛΕΣ Α-Β (του Πιν. Τ1) Γράφτηκαν κανονικά	%	100,00		
		N	45.074		
			%	100,00	
			N	45.074	
			Α΄ ΤΑΞΗ Α΄ ΚΥΚΛΟΥ (ΣΧΟΛΙΚΟ ΕΤΟΣ 2000-2001)		

ΠΙΝΑΚΑΣ Τ3: ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΑ ΤΕΕ ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΠΟΥ “ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ” ΣΤΗΝ Α΄ ΤΑΞΗ Α΄ ΚΥΚΛΟΥ ΤΕΕ ΤΟ ΣΧΟΛ. ΕΤΟΣ 2000-01						
ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ	ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ		ΦΟΙΤΗΣΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ		ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ	
	N	%	N	%	N	%
2000-01	45.074	100,00	32.085	71,19	12.989	28,82

ΠΙΝΑΚΑΣ Τ4: ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΑ ΤΕΕ ΚΑΤΑ ΤΑΞΗ ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΠΟΥ “ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ” ΣΤΗΝ ΣΤΗΝ Α΄ ΤΑΞΗ Α΄ ΚΥΚΛΟΥ ΤΕΕ ΤΟ ΣΧΟΛ. ΕΤΟΣ 2000-01												
ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ 2000-01	ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ		ΦΟΙΤΗΣΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ		ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ							
	N	%	N	%	ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΗΝ Α΄ ΤΑΞΗ ΤΟΥ Α΄ ΚΥΚΛΟΥ		ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΗ Β΄ ΤΑΞΗ ΤΟΥ Α΄ ΚΥΚΛΟΥ		ΠΗΡΑΝ ΜΟΝΟ ΠΤΥΧΙΟ Α΄ ΚΥΚΛΟΥ		ΔΕΝ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΑΝ ΤΟ Β΄ ΚΥΚΛΟ	
					N	%	N	%	N	%	N	%
45.074	100,00	32.085	71,18	7.429	16,48	1.714	3,80	2.095	4,65	1.751	3,88	

ΠΙΝΑΚΑΣ Τ5: ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΑ ΤΕΕ ΚΑΤΑ ΤΑΞΗ ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΠΟΥ ΔΙΕΡΡΕΥΣΑΝ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ 2000-01)										
ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ 2000-01	ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ		ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΗΝ Α΄ ΤΑΞΗ ΤΟΥ Α΄ ΚΥΚΛΟΥ		ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΗ Β΄ ΤΑΞΗ ΤΟΥ Α΄ ΚΥΚΛΟΥ		ΠΗΡΑΝ ΜΟΝΟ ΠΤΥΧΙΟ Α΄ ΚΥΚΛΟΥ		ΔΕΝ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΑΝ ΤΟ Β΄ ΚΥΚΛΟ	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
12.989	100,00	7.429	57,19	1.714	13,20	2.095	16,13	1.751	13,48	

ΠΙΝΑΚΑΣ Τ6: ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΑ ΤΕΕ ΚΑΤΑ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ: 2000-01)			
ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ	ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ	
		N	%
1. Περιοχή Πρωτεύουσας (Αττική)	13.937	4.184	30,02
2. Λοιπή Στερεά & Εύβοια	2.329	636	27,31
3. Πελοπόννησος	2.483	686	27,63
4. Δυτική Ελλάδα	3.036	766	25,23
5. Ιόνια Νησιά	1.052	222	21,10
6. Ήπειρος	1.614	451	27,94
7. Θεσσαλία	3.369	1.047	31,08
8. Δυτική Μακεδονία	1.391	381	27,39
9. Κεντρική Μακεδονία	8.474	2.514	29,67
10. Ανατολική Μακεδονία και Θράκη	2.137	601	28,12
11. Νότιο Αιγαίο	1.617	459	28,39
12. Βόρειο Αιγαίο	835	227	27,19
13. Κρήτη	2.800	815	29,11
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	45.074	12.989	28,82

ΠΙΝΑΚΑΣ Τ8: ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΑ ΤΕΕ ΚΑΤΑ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΤΑΞΗ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ: 2000-01)														
ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ				ΦΟΙΤΗΣΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ				ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ					
	ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΗΝ Α' ΤΑΞΗ ΤΟΥ Α' ΚΥΚΛΟΥ		ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΗ Β' ΤΑΞΗ ΤΟΥ Α' ΚΥΚΛΟΥ		ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΗ ΠΡΩΤΟΓΥΜΝΑΣΙΑΚΗ ΤΑΞΗ ΤΟΥ Α' ΚΥΚΛΟΥ		ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΗ Β' ΤΑΞΗ ΤΟΥ Α' ΚΥΚΛΟΥ		ΠΡΩΤΟΓΥΜΝΑΣΙΑΚΗ ΤΑΞΗ ΤΟΥ Β' ΚΥΚΛΟΥ		ΔΕΝ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΑΝ ΤΟΝ Β' ΚΥΚΛΟ			
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
1. Περιοχή Πρωτεύουσας (Αττική)	13.937	100,00	9.753	69,98	2.262	16,23	556	3,99	635	4,56	731	5,25		
2. Λοιπή Στερεά & Εύβοια	2.329	100,00	1.693	72,69	306	13,14	110	4,72	162	6,96	58	2,49		
3. Πελοπόννησος	2.483	100,00	1.797	72,37	373	15,02	91	3,66	121	4,87	101	4,07		
4. Δυτική Ελλάδα	3.036	100,00	2.270	74,77	487	16,04	98	3,23	94	3,10	87	2,87		
5. Ιόνια Νησιά	1.052	100,00	830	78,90	121	11,50	33	3,14	34	3,23	34	3,23		
6. Ήπειρος	1.614	100,00	1.163	72,06	279	17,29	80	4,96	63	3,90	29	1,80		
7. Θεσσαλία	3.369	100,00	2.322	68,92	557	16,53	109	3,24	202	6,00	179	5,31		
8. Δυτική Μακεδονία	1.391	100,00	1.010	72,61	245	17,61	35	2,52	54	3,88	47	3,38		
9. Κεντρική Μακεδονία	8.474	100,00	5.960	70,33	1.548	18,27	319	3,76	344	4,06	303	3,58		
10. Ανατολική Μακεδονία και Θράκη	2.137	100,00	1.536	71,88	356	16,66	65	3,04	135	6,32	45	2,11		
11. Νότιο Αιγαίο	1.617	100,00	1.158	71,61	229	14,16	72	4,45	121	7,48	37	2,29		
12. Βόρειο Αιγαίο	835	100,00	608	72,81	138	16,53	24	2,87	43	5,15	22	2,63		
13. Κρήτη	2.800	100,00	1.985	70,89	528	18,86	122	4,36	87	3,11	78	2,79		
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	45.074	100,00	32.085	71,18	7.429	16,48	1.714	3,80	2.095	4,65	1.751	3,88		

ΠΙΝΑΚΑΣ Τ9: ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΑ ΤΕΕ ΚΑΤΑ ΝΟΜΟ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ 2000-01) [Κατά αυξανόμενο μέγεθος ποσοστού μαθητικής διαρροής]			ΠΙΝΑΚΑΣ Τ10: ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΣΤΑ ΤΕΕ ΔΙΑΡΡΟΗ ΚΑΤΑ ΝΟΜΟ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ 2000-01) [Αλφαβητική ταξινόμηση νομών]		
A/A	ΝΟΜΟΣ	% ΔΙΑΡΡΟΗ	A/A	ΝΟΜΟΣ	% ΔΙΑΡΡΟΗ
1	Φωκίδας	9,92	1	Αθήνας	31,16
2	Ζακύνθου	15,33	2	Αιτωλοακαρνανίας	28,16
3	Αργοιίδας	16,61	3	Αν. Αττικής	21,52
4	Θεσπρωτίας	16,79	4	Αργοιίδας	16,61
5	Πρέβεζας	18,01	5	Αρκαδίας	21,56
6	Χαλκιδικής	18,68	6	Άρτας	35,85
7	Ρεθύμνης	18,92	7	Αχαΐας	24,15
8	Σερρών	18,95	8	Βοιωτίας	32,95
9	Ευρυτανίας	19,23	9	Γρεβενών	32,14
10	Καστορίας	19,35	10	Δράμας	30,72
11	Λασιθίου	20,45	11	Δυτ. Αττικής	30,68
12	Χίου	21,10	12	Δωδεκανήσου	31,01
13	Εύβοιας	21,33	13	Έβρου	31,06
14	Ανατολικής Αττικής	21,52	14	Εύβοιας	21,33
15	Αρκαδίας	21,56	15	Ευρυτανίας	19,23
16	Ηλείας	21,90	16	Ζακύνθου	15,33
17	Καβάλας	22,55	17	Ηλείας	21,90
18	Κέρκυρας	22,69	18	Ημαθίας	30,91
19	Κεφαλληνίας	23,01	19	Ηρακλείου	33,87
20	Τρικάλων	23,64	20	Θεσπρωτίας	16,79
21	Αχαΐας	24,15	21	Θεσσαλονίκης	33,35
22	Κυκλάδων	24,24	22	Ιωαννίνων	33,23
23	Λευκάδας	26,23	23	Καβάλας	22,55
24	Μαγνησίας	26,39	24	Καρδίτσας	30,39
25	Κιλκίς	27,13	25	Καστορίας	19,35
26	Ξάνθης	27,20	26	Κέρκυρας	22,69
27	Κοζάνης	27,82	27	Κεφαλληνίας	23,01
28	Χανίων	28,12	28	Κιλκίς	27,13
29	Αιτωλοακαρνανίας	28,16	29	Κοζάνης	27,82
30	Ροδόπης	28,38	30	Κορινθίας	29,40
31	Πέλλας	28,43	31	Κυκλάδων	24,24
32	Λέσβου	28,43	32	Λακωνίας	31,42
33	Πειραιά	28,80	33	Λάρισας	36,96
34	Φθιώρινας	28,96	34	Λασιθίου	20,45
35	Κορινθίας	29,40	35	Λέσβου	28,43
36	Πιερίας	30,31	36	Λευκάδας	26,23
37	Καρδίτσας	30,39	37	Μαγνησίας	26,39
38	Δυτικής Αττικής	30,68	38	Μεσσηνίας	31,40
39	Δράμας	30,72	39	Ξάνθης	27,20
40	Ημαθίας	30,91	40	Πειραιά	28,80
41	Δωδεκανήσου	31,01	41	Πέλλας	28,43
42	Έβρου	31,06	42	Πιερίας	30,31
43	Αθήνας	31,16	43	Πρέβεζας	18,01
44	Μεσσηνίας	31,40	44	Ρεθύμνης	18,92
45	Λακωνίας	31,42	45	Ροδόπης	28,38
46	Γρεβενών	32,14	46	Σάμου	32,24
47	Σάμου	32,24	47	Σερρών	18,95
48	Βοιωτίας	32,95	48	Τρικάλων	23,64
49	Ιωαννίνων	33,23	49	Φθιώτιδας	38,64
50	Θεσσαλονίκης	33,35	50	Φθιώρινας	28,96
51	Ηρακλείου	33,87	51	Φωκίδας	9,92
52	Άρτας	35,85	52	Χαλκιδικής	18,68
53	Λάρισας	36,96	53	Χανίων	28,12
54	Φθιώτιδας	38,64	54	Χίου	21,10
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ		28,82	ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ		28,82

ΠΙΝΑΚΑΣ Τ12: ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΑ ΤΕΕ ΣΤΙΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΔΙΑΙΡΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΑΤΤΙΚΗΣ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ: 2000-01)							
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΔΙΑΙΡΕΣΕΙΣ		ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ		ΦΟΙΤΗΣΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ		ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ	
		N	%	N	%	N	%
ΑΘΗΝΑ	Α' ΑΘΗΝΑΣ	3.249	100,00	2.046	62,97	1203	37,03
	Β' ΑΘΗΝΑΣ	1.421	100,00	1.008	70,94	413	29,06
	Γ' ΑΘΗΝΑΣ	2.665	100,00	1.969	73,88	696	26,12
	Δ' ΑΘΗΝΑΣ	2.077	100,00	1.456	70,10	621	29,90
ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ		955	100,00	662	69,32	293	30,68
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ		962	100,00	755	78,48	207	21,52
ΠΕΙΡΑΙΑ		2.608	100,00	1.857	71,20	751	28,80
ΣΥΝΟΛΟ		13.937	100,00	9.753	69,98	4184	30,02

ΠΙΝΑΚΑΣ Τ13: ΤΕΕ ΜΕ ΤΗ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ 2000-01)					
A/A	ΟΝΟΜΑ ΣΧΟΛΕΙΟΥ	% ΔΙΑΡΡΟΗ	A/A	ΟΝΟΜΑ ΣΧΟΛΕΙΟΥ	% ΔΙΑΡΡΟΗ
1	1ο ΤΕΕ ΑΜΟΡΓΟΥ	100	51	3ο ΤΕΕ ΑΙΓΑΛΕΩ	50
2	1ο ΤΕΕ ΚΑΤΟΧΗΣ ΑΙΩΛ/ΝΙΑΣ'	95	52	3ο ΤΕΕ ΔΡΑΜΑΣ	50
3	2ο ΤΕΕ ΤΡΙΠΟΛΗΣ	91	53	2ο ΤΕΕ ΖΩΓΡΑΦΟΥ	49
4	2ο ΤΕΕ ΜΕΣΣΟΛΟΓΓΙΟΥ	82	54	3ο ΤΕΕ ΛΟΥΤΡΑΚΙΟΥ	49
5	4ο ΤΕΕ ΝΕΑΣ ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΑΣ	76	55	9ο ΤΕΕ ΑΘΗΝΩΝ	49
6	2ο ΤΕΕ ΛΕΥΚΑΔΑΣ	74	56	3ο ΤΕΕ ΚΟΖΑΝΗΣ	47
7	1ο ΤΕΕ ΑΓΙΑΣΟΥ ΛΕΣΒΟΥ	73	57	1ο ΤΕΕ ΓΥΘΕΙΟΥ	47
8	4ο ΤΕΕ ΛΑΜΙΑΣ	73	58	5ο ΤΕΕ ΛΑΡΙΣΑΣ	47
9	7ο ΤΕΕ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	70	59	ΤΕΕ ΚΟΝΙΣΤΡΩΝ ΕΥΒΟΙΑΣ	47
10	2ο ΤΕΕ ΚΙΑΤΟΥ	70	60	7ο ΤΕΕ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	47
11	ΤΕΕ ΙΚΑΡΙΑΣ	69	61	2ο ΤΕΕ ΣΠΑΡΤΗΣ	47
12	1ο ΤΕΕ ΚΑΛΑΒΡΥΤΩΝ	67	62	2ο ΤΕΕ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ	46
13	2ο ΤΕΕ ΚΟΡΘΙΟΥ ΑΝΔΡΟΥ	67	63	1ο ΤΕΕ ΣΥΚΕΩΝ ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ	46
14	1ο ΤΕΕ ΣΚΟΠΕΛΟΥ	67	64	1ο ΤΕΕ ΠΑΤΜΟΥ	46
15	8ο ΤΕΕ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	65	65	1ο ΤΕΕ ΧΑΛΑΝΔΡΙΟΥ	46
16	2ο ΤΕΕ ΑΛΙΒΕΡΙΟΥ	64	66	1ο ΤΕΕ ΠΥΛΑΙΑΣ ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ	45
17	3ο ΤΕΕ ΡΟΔΟΥ	64	67	3ο ΤΕΕ ΧΑΛΑΝΔΡΙΟΥ	45
18	5ο ΤΕΕ ΠΕΙΡΑΙΑ	64	68	1ο ΤΕΕ ΓΙΑΝΝΙΤΣΩΝ	45
19	2ο ΤΕΕ ΤΥΡΝΑΒΟΥ	63	69	1ο ΤΕΕ ΑΜΑΡΟΥΣΙΟΥ	44
20	2ο ΤΕΕ ΕΛΕΥΣΙΝΑΣ	62	70	2ο ΤΕΕ ΠΡΕΒΕΖΑΣ	44
21	2ο ΤΕΕ ΛΑΡΙΣΑΣ	60	71	ΤΕΕ ΑΡΧΑΓΓΕΛΟΥ ΡΟΔΟΥ	44
22	1ο ΤΕΕ ΣΙΦΝΟΥ	59	72	2ο ΤΕΕ ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ	43
23	5ο ΤΕΕ ΣΙΒΙΤΑΝΙΔΕΙΟΥ	58	73	ΤΕΕ ΖΑΓΟΡΑΣ	43
24	2ο ΤΕΕ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	58	74	5ο ΤΕΕ ΣΤΑΥΡΟΥΠΟΛΗΣ ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ	42
25	1ο ΤΕΕ ΕΛΟΥΣ ΛΑΚΩΝΙΑΣ	57	75	4ο ΤΕΕ ΛΑΡΙΣΑΣ	42
26	2ο ΤΕΕ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗΣ	57	76	1ο ΤΕΕ ΔΑΦΝΗΣ	41
27	3ο ΤΕΕ ΑΓΡΙΝΙΟΥ	57	77	1ο ΤΕΕ ΜΗΛΟΥ	41
28	8ο ΤΕΕ ΠΕΙΡΑΙΑ	56	78	ΤΕΕ ΠΡΟΣΟΤΣΑΝΗΣ ΔΡΑΜΑΣ	41
29	3ο ΤΕΕ ΑΓ. ΑΝΑΡΓΥΡΩΝ	55	79	1ο ΤΕΕ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	41
30	2ο ΤΕΕ ΑΡΤΑΣ	55	80	6ο ΤΕΕ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	41
31	3ο ΤΕΕ ΙΛΙΟΥ	55	81	3ο ΤΕΕ ΞΑΝΘΗΣ	41
32	1ο ΤΕΕ ΦΙΛΟΘΕΗΣ	55	82	3ο ΤΕΕ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	41
33	1ο ΤΕΕ ΣΟΦΑΔΩΝ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	55	83	1ο ΤΕΕ ΣΤΑΥΡΟΥ ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ	40
34	1ο ΤΕΕ ΠΛΩΜΑΡΙΟΥ ΛΕΣΒΟΥ	55	84	1ο ΤΕΕ ΚΕΑΣ	40
35	3ο ΤΕΕ ΓΑΛΑΤΣΙΟΥ	54	85	1ο ΤΕΕ ΒΡΥΣΩΝ ΧΑΝΙΩΝ	40
36	12ο ΤΕΕ ΑΘΗΝΩΝ	54	86	4ο ΤΕΕ ΣΙΒΙΤΑΝΙΔΕΙΟΥ	40
37	3ο ΤΕΕ ΑΜΑΡΟΥΣΙΟΥ / ΣΕΛΕΤΕ	54	87	3ο ΤΕΕ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	40
38	1ο ΤΕΕ ΘΗΒΑΣ	53	88	ΤΕΕ ΚΑΝΤΑΝΟΥ ΧΑΝΙΩΝ	39
39	3ο ΤΕΕ ΚΑΒΑΛΑΣ	52	89	2ο ΤΕΕ ΛΙΒΑΔΕΙΑΣ	39
40	11ο ΤΕΕ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	52	90	4ο ΤΕΕ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	39
41	6ο ΤΕΕ ΧΑΛΑΝΔΡΙΟΥ	52	91	1ο ΤΕΕ ΜΕΣΣΗΝΗΣ	39
42	2ο ΤΕΕ ΠΕΡΑΜΑΤΟΣ	52	92	2ο ΤΕΕ ΧΙΟΥ	39
43	3ο ΤΕΕ ΤΑΥΡΟΥ	51	93	ΤΕΕ ΚΑΛΥΜΝΟΥ	39
44	2ο ΤΕΕ ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑΣ ΗΛΕΙΑΣ	51	94	8ο ΤΕΕ ΠΑΤΡΑΣ	38
45	2ο ΤΕΕ ΑΡΓΥΡΟΥΠΟΛΗΣ	51	95	2ο ΤΕΕ ΘΗΒΑΣ	38
46	12ο ΤΕΕ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	51	96	5ο ΤΕΕ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	38
47	1ο ΤΕΕ ΑΘΗΝΩΝ	50	97	2ο ΤΕΕ ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗΣ	38
48	1ο ΤΕΕ ΒΑΣΙΛΙΚΩΝ ΕΥΒΟΙΑΣ	50	98	3ο ΤΕΕ ΚΑΤΕΡΙΝΗΣ	38
49	ΤΕΕ ΔΥΤ. ΦΡΑΓΚΙΣΤΑΣ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	50	99	2ο ΤΕΕ ΔΡΑΠΕΤΣΩΝΑΣ	38
50	1ο ΤΕΕ ΚΡΑΝΕΑΣ ΛΑΡΙΣΑΣ	50	100	2ο ΤΕΕ ΑΝΩ ΛΙΟΣΙΩΝ	38

ΠΙΝΑΚΑΣ Τ14: ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΑ ΤΕΕ ΚΑΤΑ ΦΥΛΟ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ 2000-01)				
ΦΥΛΟ	ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ		ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ	
	N	%	N	%
Αγόρια	26.423		8.585	32,49
Κορίτσια	18.651		4.404	23,61
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	45.074		12.989	28,82

ΠΙΝΑΚΑΣ Τ15: ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΑ ΤΕΕ ΚΑΤΑ ΦΥΛΟ ΚΑΙ ΤΑΞΗ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ 2000-01)												
ΦΥΛΟ	ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ		ΦΟΙΤΗΣΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ		ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ							
	N	%	N	%	ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΗΝ Α' ΤΑΞΗ ΤΟΥ Α' ΚΥΚΛΟΥ		ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΗ Β' ΤΑΞΗ ΤΟΥ Α' ΚΥΚΛΟΥ		ΠΗΡΑΝ ΜΟΝΟ ΠΤΥΧΙΟ Α' ΚΥΚΛΟΥ		ΔΕΝ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΑΝ ΤΟ Β' ΚΥΚΛΟ	
					N	%	N	%	N	%	N	%
ΣΥΝΟΛΟ	45.074	100%	32.085	71,18	7.429	16,48	1.714	3,80	2.095	4,65	1.751	3,88
Αγόρια	26.423	100%	17.838	67,51	5.022	19,01	1.055	3,99	1.324	5,01	1.184	4,48
Κορίτσια	18.651	100%	14.274	76,53	2.407	12,91	659	3,53	771	4,13	567	3,04

ΠΙΝΑΚΑΣ Τ16: ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΑ ΤΕΕ ΚΑΤΑ ΦΥΛΟ ΚΑΙ ΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ 2000-01)	
% ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ	
Αστικές περιοχές	
ΣΥΝΟΛΟ	29,68
Αγόρια	33,38
Κορίτσια	24,43
Ημιαστικές περιοχές	
ΣΥΝΟΛΟ	24,38
Αγόρια	28,49
Κορίτσια	18,46
Αγροτικές περιοχές	
ΣΥΝΟΛΟ	28,87
Αγόρια	28,98
Κορίτσια	28,74
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	
ΣΥΝΟΛΟ	28,82
Αγόρια	32,49
Κορίτσια	23,61

ΠΙΝΑΚΑΣ Τ17: ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΑ ΤΕΕ ΚΑΤΑ ΦΥΛΟ ΚΑΙ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ: 2000-01)		
ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	Αγόρια %	Κορίτσια %
1. Περιοχή Πρωτεύουσας (Αττική)	33,35	24,87
2. Λοιπή Στερεά & Εύβοια	32,97	18,84
3. Πελοπόννησος	31,18	22,34
4. Δυτική Ελλάδα	31,31	17,66
5. Ιόνια Νησιά	24,47	15,28
6. Ήπειρος	32,52	20,91
7. Θεσσαλία	32,61	28,76
8. Δυτική Μακεδονία	32,75	18,92
9. Κεντρική Μακεδονία	33,52	24,83
10. Ανατολική Μακεδονία και Θράκη	34,75	19,59
11. Νότιο Αιγαίο	29,55	27,00
12. Βόρειο Αιγαίο	25,67	29,26
13. Κρήτη	31,95	25,39
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	32,49	23,61

ΠΙΝΑΚΑΣ Τ18: ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΑ ΤΕΕ ΚΑΤΑ ΦΥΛΟ ΚΑΙ ΝΟΜΟ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ 2000-01)			
A/A	ΝΟΜΟΣ	Αγόρια %	Κορίτσια %
1	Αθήνας	34,45	25,80
2	Αιτωλοακαρνανίας	36,42	17,54
3	Αν. Αττικής	25,25	15,17
4	Αργολίδας	20,59	12,08
5	Αρκαδίας	24,51	16,92
6	Άρτας	38,86	30,99
7	Αχαΐας	29,08	18,66
8	Βοιωτίας	40,98	20,90
9	Γρεβενών	37,76	24,29
10	Δράμας	40,25	18,75
11	Δυτ. Αττικής	36,22	24,08
12	Δωδεκανήσου	33,64	27,80
13	Έβρου	38,55	21,48
14	Εύβοιας	25,16	15,89
15	Ευρυτανίας	28,85	0,00
16	Ζακύνθου	16,09	13,79
17	Ηλείας	26,20	15,63
18	Ημαθίας	34,81	25,16
19	Ηρακλείου	34,99	32,47
20	Θεσπρωτίας	16,49	17,39
21	Θεσσαλονίκης	36,50	29,34
22	Ιωαννίνων	42,59	20,37
23	Καβάλας	25,56	18,63
24	Καρδίτσας	38,87	17,90
25	Καστοριάς	24,60	8,33
26	Κέρκυρας	27,15	15,38
27	Κεφαλληνίας	25,40	20,00
28	Κιθκίς	28,91	24,85
29	Κοζάνης	34,69	17,34
30	Κορινθίας	35,86	18,25
31	Κυκλάδων	22,92	25,77
32	Λακωνίας	29,41	34,01
33	Λάρισας	36,77	37,27
34	Λασιθίου	23,04	16,87
35	Λέσβου	22,83	34,69
36	Λευκάδας	32,61	6,67
37	Μαγνησίας	27,58	24,54
38	Μεσσηνίας	34,92	25,93
39	Ξάνθης	34,35	17,37
40	Πειραιά	31,37	25,27
41	Πέλλης	35,89	17,82
42	Πιερίας	33,64	25,97
43	Πρέβεζας	21,05	13,64
44	Ρεθύμνης	22,67	15,07
45	Ροδόπης	33,88	21,78

46	Σάμου	35,78	27,03
47	Σερρών	20,34	17,61
48	Τρικάλων	22,36	25,32
49	Φθιώτιδας	44,44	29,41
50	Φθιώρινας	29,63	27,91
51	Φωκίδας	13,89	4,08
52	Χαλκιδικής	25,56	11,00
53	Χανίων	34,38	18,37
54	Χίου	22,58	18,29
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ		32,49	23,61

ΠΙΝΑΚΑΣ Τ19: ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ ΣΤΑ ΤΕΕ ΚΑΤΑ ΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑ (ΓΕΝΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ 2000-01)			
ΠΕΡΙΟΧΕΣ	ΓΡΑΦΤΗΚΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑ	ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ	
	N	N	%
Αστικές	36.775	10.914	29,68
Ημιαστικές	7.149	1.743	24,38
Αγροτικές	1.150	332	28,87
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	45.074	12.989	28,82

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Δ΄

ΓΕΝΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΜΑΘΗΤΙΚΗΣ ΔΙΑΡΡΟΗΣ ΣΤΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ

Από την έκδοση:

*“Οι Μαθητές που Εγκαταλείπουν τις Σπουδές τους στο Γυμνάσιο και οι Ανάγκες τους για Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση”,
Παιδαγωγικό Ινστιτούτο – ΟΕΕΚ, Αθήνα 1996, σσ. 58-65*

Α. ΓΕΝΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Όπως διερευνήθηκε οι περισσότεροι από τους μαθητές που εγκαταλείπουν τις σπουδές τους στο Γυμνάσιο έχουν κοινά χαρακτηριστικά το χαμηλό κοινωνικο-οικονομικό και εκπαιδευτικό επίπεδο της οικογένειάς τους καθώς και τη χαμηλή σχολική τους επίδοση στο Δημοτικό και στο Γυμνάσιο (από τα στοιχεία της έρευνας προέκυψαν ενδείξεις λειτουργικού αναφαληθτισμού σε αρκετές περιπτώσεις). Ως προς άλλα χαρακτηριστικά, όμως, υπάρχουν πολλές διαφοροποιήσεις, π.χ. ως προς το σημείο διακοπής της φοίτησης, τον βαθμό εμπλοκής με την εργασία, τη στάση των γονέων στην απόφασή τους να εγκαταλείψουν το σχολείο, το εάν προέρχονται από οικογένειες που αντιμετωπίζουν ειδικά προβλήματα, το εάν είχαν βοήθεια από κάποιον στα μαθήματα κτλ.

Με βάση τα ευρήματα της Β΄ φάσης της έρευνας (συνεντεύξεις με ερωτηματολόγιο) καθώς και τις παρατηρήσεις των συνεντευκτών, είναι δυνατόν να αναγραφούν μερικές αντιπροσωπευτικές περιπτώσεις μαθητών που εγκαταλείπουν τις σπουδές τους στο Γυμνάσιο:

- ⇒ *Μαθητές (κυρίως αγόρια) που εγκαταλείπουν το σχολείο για να βοηθήσουν στην εργασία των γονέων τους.*
- ⇒ *Μαθητές (κυρίως αγόρια) που εγκαταλείπουν το σχολείο για να εργαστούν σε εξωτερική εργασία και να βοηθήσουν την οικογένεια που αντιμετωπίζει έντονο οικονομικό πρόβλημα.*
- ⇒ *Κορίτσια που μένουν συνήθως στο σπίτι, όπου αντικαθιστούν την εργαζόμενη μητέρα στο νοικοκυριό και στη φροντίδα των μικρότερων αδελφών.*

- ⇒ *Μαθητές με γονείς αυστηρών αρχών (κυρίως ο πατέρας), που πιστεύουν ότι "το σημερινό σχολείο έχει εκφυλιστεί, δε βοηθά ουσιαστικά το μαθητή αλλιώς αντιθέτως τον προετοιμάζει για παρεκτροπή". Σύμφωνα με τις παλιές αυτές αντιλήψεις "η θέση της κόρης είναι στο σπίτι, πρέπει να παντρευτεί μικρή πριν ξεμυαλιστεί και πάρει τον κακό δρόμο", ο δε γιος "πρέπει να μπει μικρός στη δουλειά πριν αηδέψει, πριν μπλέξει με κακές παρέες και ναρκωτικά".*
- ⇒ *Μαθητές που εγκαταλείπουν συνειδητά το σχολείο (πολλές φορές ενάντια στη θέληση των γονέων τους), γιατί βιάζονται να βγάλουν δικά τους χρήματα και θεωρούν την παραμονή στο σχολείο χαμένο χρόνο.*
- ⇒ *Κορίτσια που παντρεύτηκαν και έχουν ήδη το πρώτο τους παιδί.*
- ⇒ *Μαθητές ορφανοί ή με χωρισμένους γονείς, που εγκαταλείπουν το σχολείο είτε γιατί αναγκάζονται να εργαστούν σε εξωτερική εργασία ή στο σπίτι (τα κορίτσια) είτε γιατί το οικογενειακό πρόβλημα έχει επιδράσει καταλυτικά στην ψυχολογία τους.*

Από τις συνεντεύξεις που πραγματοποιήθηκαν δεν διαπιστώθηκαν -εκτός από ελάχιστες εξαιρέσεις- προβλήματα παραβατικής συμπεριφοράς των νέων, τόσο κατά τη διάρκεια της σχολικής τους φοίτησης όσο και μετά από αυτήν, αντιθέτως προς ό,τι παρατηρείται σε άλλες χώρες. Στην περίπτωση της χώρας μας, η εμπλοκή μεγάλης μερίδας των νέων αυτών με την εργασία [κατά τη διάρκεια της σχολικής τους φοίτησης (4 στους 10 στο Δημοτικό - 5 στους 10 στο Γυμνάσιο) και πολύ περισσότερο μετά από αυτήν (7 στους 10 νέους)] υπογραμμίζει κυρίως το μέγεθος της ανάγκης για επιβίωση που τους ωθεί -σε συνδυασμό με τη χαμηλή σχολική επίδοση- στην εγκατάλειψη του σχολείου, αλλιώς και το γεγονός ότι οι περισσότεροι από τους νέους που εγκαταλείπουν το Γυμνάσιο βρίσκονται μέσα στο πλαίσιο ισχυρού κοινωνικοποιητικού μηχανισμού (της εργασίας).

Παρ' όλη αυτά, η εμπλοκή των νέων με την εργασία δεν έχει γίνει με όρους που να εξασφαλίζουν ελπιδοφόρα επαγγελματική πορεία. Όχι μόνο γιατί παρουσιάζεται έλλειψη ποικιλίας στα επαγγέλματα που άσκησαν ή/και ασκούν (κυρίως επαγγέλματα οικοδομής, αγροτοκτηνοτροφικά; αυτοκινήτου, μικροπωλητές κτλ.), αλλά γιατί η ενασχόληση τους σ' αυτά περιορίζεται συχνά σε βοηθητικές εργασίες. Επιπλέον, οι περισσότεροι από αυτούς είναι ανασφάλιστοι στην εργασία τους, κυρίως εκείνοι που εργάζονται στις εργασίες των γονέων τους. Ωστόσο, σχεδόν οι μισοί από αυτούς που εργάζονται δήλωσαν ικανοποιημένοι από την εργασία τους. Αυτό οφείλεται, όπως οι ίδιοι αναφέρουν, όχι μόνο στις οικονομικές απολαβές αλλά και στην αυτοπεποίθηση και αυτοεκτίμηση που τους προσφέρει η εργασία τους, σε αντίθεση με την αρνητική σχολική τους θητεία.

Η ενασχόληση των νέων αυτών με χαμηλού επιπέδου εργασίες, τα μειωμένα εκπαιδευτικά τους προσόντα και η έλλειψη επαγγελματικής πληροφόρησης κάνουν αρκετούς αναποφάσιστους όσον αφορά τα επαγγελματικά τους σχέδια. Όμως οι περισσότεροι (κυρίως αυτοί που εργάζονται) έχουν αποφασίσει για το μελλοντικό επάγγελμα και παρουσιάζουν ρεαλιστικά επαγγελματικά σχέδια, αν ληφθεί υπόψη η εκπαιδευτική αλλαγή και η επαγγελματική τους κατάσταση. Συγκεκριμένα, πολλοί από αυτούς επιλέγουν για μελλοντικό τους επάγγελμα το επάγγελμα που ήδη ασκούν, ενώ άλλοι αλλιάζουν επαγγελματική κατηγορία (κυρίως παρουσιάζεται μετατόπιση από αγροτοκτηνοτροφικά επαγγέλματα σε επαγγέλματα αυτοκινήτου), χωρίς όμως να επιλέγουν επαγγέλματα υψηλής εκπαιδευτικής προαίτησης.

Έχοντας επίγνωση της κατάστασης τους οι νέοι δείχνουν, στη συντριπτική τους πλειονότητα, προθυμία να παρακολουθήσουν προγράμματα ΕΕΚ και προτείνουν ρεαλιστικά επαγγέλματα, που σε πολλές περιπτώσεις συμπίπτουν με εκείνα των επαγγελματικών τους σχεδίων. Πρέπει όμως να επισημανθεί ότι, αντιθέτως προς τα επαγγέλματα που έχουν ασκήσει ή ασκούν οι νέοι, τόσο τα επαγγελματικά τους σχέδια όσο και τα επαγγέλματα που προτείνουν για ΕΕΚ χαρακτηρίζονται από έλλειψη ποικιλίας. Χαρακτηριστικό είναι ότι τα επαγγέλματα του μηχανικού/φανοποιού αυτοκινήτου και της κομμώτριας κυριαρχούν στις προτιμήσεις των νέων τόσο σε εθνικό όσο και σε περιφερειακό επίπεδο.

Παράγοντες που οδηγούν σε σχολική διαρροή

Από τη Β' φάση της έρευνας προέκυψε ότι πίσω από την απόφαση του μαθητή να εγκαταλείψει το Γυμνάσιο βρίσκονται ένας ή περισσότεροι από τους εξής πρωτογενείς παράγοντες:

- ⇒ Χαμηλό κοινωνικοοικονομικό και εκπαιδευτικό επίπεδο της Οικογένειας.
- ⇒ Εμπλοκή του μαθητή με την εργασία κατά τη διάρκεια της σχολικής του φοίτησης (Δημοτικό ή/και Γυμνάσιο).
- ⇒ Αρνητική ή αδιάφορη στάση των γονέων απέναντι στην αξία των σχολικών σπουδών.
- ⇒ Ύπαρξη ιδιαίτερων οικογενειακών προβλημάτων (πχ. χωρισμένοι ή ασθενείς γονείς) ή προβλημάτων υγείας του μαθητή.
- ⇒ Διαμονή του μαθητή σε υποβαθμισμένες περιοχές αστικών κέντρων ή σε αγροτικές περιοχές, από τις οποίες απέχει πολύ το πλησιέστερο Γυμνάσιο.
- ⇒ Διαμονή του μαθητή σε περιοχές όπου προσφέρεται ευκαιριακή απασχόληση στον τουριστικό τομέα.
- ⇒ Ένταξη του μαθητή σε κοινωνική ομάδα με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά (μουσουλήμάνοι, αθίγγανοι, επαναπατρισθέντες κτλ.)

Επισημαίνεται ότι οι παραπάνω παράγοντες δεν αναγράφονται κατά σειρά σημαντικότητας, γιατί, όπως έχει διαπιστωθεί, η εγκατάλειψη του σχολείου είναι αποτέλεσμα αλληλεπίδρασης διαφόρων παραγόντων, γεγονός που δυσχεραίνει τον προσδιορισμό ενός ή περισσότερων ως πιο σημαντικών. Μπορεί απλώς να υποστηριχτεί ότι η ύπαρξη ενός ή περισσότερων από τους παραπάνω πρωτογενείς παράγοντες συνδέεται με την εμφάνιση των εξής δευτερογενών παραγόντων:

- ⇒ Χαμηλή επίδοση στα μαθήματα (Δημοτικό - Γυμνάσιο)
- ⇒ Σχολική καθυστέρηση
- ⇒ Αρνητική στάση απέναντι στο σχολείο

Από τις απαντήσεις των νέων διαπιστώθηκε ότι αυτή η δεύτερη κατηγορία παραγόντων είναι εκείνη που σχετίζεται άμεσα με την απόφαση τους να εγκαταλείψουν το σχολείο, εφόσον στην πλειονότητά τους δήλωσαν ότι διέκοψαν επειδή "δεν τα πήγαιναν καλά με τα μαθήματα" και "δεν τους άρεσε το σχολείο". Η χαμηλή σχολική επίδοση και η απάρεσκια του σχολείου, σύμφωνα με τις απαντήσεις αυτές, ξεκινά ήδη από το Δημοτικό. Έτσι, είναι δυνατόν να υποστηριχτεί ότι η απόφαση του μαθητή να διακόψει το σχολείο δεν είναι απόφαση της στιγμής αλλά μια μακρά διαδικασία.

B. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

B1. Γενικές προτάσεις

B1.1 Πρόληψη του προβλήματος

Η εκτίμηση του μεγέθους και της φύσης της μαθητικής διαρροής επιτρέπουν τη διατύπωση προτάσεων για μια μελλοντική εκπαιδευτική πολιτική. Οι προτάσεις αφορούν τόσο την πρόληψη του προβλήματος, και έχουν σχέση με τη σχολική αποτυχία και την ισότητα ευκαιριών, όσο και την αντιμετώπιση του, που έγκειται στη δημιουργία κατάλληλων προγραμμάτων επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης.

Εφόσον είναι δυνατόν να προσδιοριστούν τα χαρακτηριστικά των μαθητών που κινδυνεύουν να εγκαταλείψουν το σχολείο πρόωρα, δεν είναι δύσκολο να εντοπιστούν έγκαιρα οι συγκεκριμένοι μαθητές. Η δυσκολία έγκειται στη λήψη των αποτελεσματικών εκείνων μέτρων, που όχι απλώς θα αμβλύνουν τις κοινωνικά προσδιορισμένες εκπαιδευτικές ανισότητες, αλλά δε θα τις αφήσουν καθόλου να εμφανιστούν. Τα μέτρα αυτά θα πρέπει να αποσκοπούν στη δημιουργία των κατάλληλων προϋποθέσεων, ώστε οι νέοι να αναπτύξουν εκείνες τις νοητικές ικανότητες και παρωθητικές δυνάμεις, που είναι απαραίτητες για την επιτυχή σχολική τους φοίτηση, τη συμμετοχή τους στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση και την ομαλή ένταξη τους στο σύστημα απασχόλησης.

Η έρευνα έδειξε ότι σημαντικός παράγοντας μαθητικής διαρροής είναι το χαμηλό κοινωνικο-οικονομικό επίπεδο των γονέων. Για τους γονείς αυτούς οι δαπάνες που σχετίζονται με τη "δωρεάν" εκπαίδευση των παιδιών αποτελούν συχνά δυσβάστακτο φορτίο. Αν μάλιστα συνεκτιμηθεί και το διαφεύγον εισόδημα για παιδιά που φοιτούν στο σχολείο και τα οποία θα μπορούσαν να εργαστούν, τότε το κόστος της εκπαίδευσης γίνεται σε αρκετές περιπτώσεις απαγορευτικό. Για να μπορέσουν οι οικογένειες αυτές να συντηρήσουν και να στηρίξουν τα παιδιά τους σε όλα τα επίπεδα των ανταγωνιστικών εκπαιδευτικών διαδικασιών, ξεκινώντας από την υποχρεωτική εκπαίδευση, έχουν ανάγκη από άμεση οικονομική βοήθεια. Το πρόβλημα είχε ήδη επισημανθεί στην εισαγωγική μελέτη για τη θέσπιση της 9-χρονης υποχρεωτικής εκπαίδευσης, όπου ως μία από τις προϋποθέσεις για την "ηθική και πρακτική επιτυχία του θεσμού" είχε προταθεί η καταβολή "βοηθημάτων αντισταθμίσεως". Αυτό δεν εφαρμόστηκε τότε, ίσως όμως θα ήταν πράγματι ένα κίνητρο για τις οικογένειες που διαβιούν κάτω από ένα επίσημα θεσπισμένο όριο φτώχειας να επιδοτούνται σε μηνιαία βάση από την πολιτεία για κάθε χρόνο που κρατούν τα παιδιά στο σχολείο. Σε ερευνητικό επίπεδο, θα ήταν σκόπιμο να γίνεται σε τακτά χρονικά διαστήματα, σε όλες τις εκπαιδευτικές βαθμίδες και σε όλα τα επίπεδα (εθνικό, νομού, σχολικής μονάδας) συλλογή και καταγραφή στοιχείων σχετικών με τη σχολική επίδοση και επιτυχία των μαθητών σε σχέση με την κοινωνικοοικονομική τους προέλευση, με στόχο τη χάραξη εκπαιδευτικής πολιτικής και την άσκηση ελέγχου για την αποτελεσματικότητα των λημβανομένων μέτρων.

Άλλη σοβαρή αιτία διαρροής είναι οι μαθησιακές δυσκολίες, οι οποίες σε συνδυασμό με το χαμηλό κοινωνικο-οικονομικό και εκπαιδευτικό επίπεδο των γονέων ευθύνονται για την αρνητική στάση των παιδιών απέναντι στο σχολείο και για τη διακοπή τελικά της φοίτησης. Το σχολείο, ενώ δεν έχει τη δυνατότητα παρέμβασης όσον αφορά τους περισσότερους πρωτογενείς παράγοντες της διαρροής (χαμηλό κοινωνικο-οικονομικό

επίπεδο γονέων, ιδιαίτερα οικογενειακά προβλήματα, εμπλοκή των μαθητών με την εργασία κτλ.), μπορεί να παρέμβει προληπτικά ή διορθωτικά στους δευτερογενείς παράγοντες (χαμηλή επίδοση, σχολική καθυστέρηση, αρνητική στάση απέναντι στο σχολείο). Οι συγκεκριμένες σχετικές προτάσεις προέρχονται από τους ίδιους τους γονείς των παιδιών που πήραν μέρος στην έρευνα και έχουν γι' αυτό ιδιαίτερη βαρύτητα. Οι γονείς επισημαίνουν την αδιαφορία της πολιτείας, την επικρίνουν ότι "έρχεται εκ των υστέρων να απορρίψει αντί να παρεμβαίνει στα πρώιμα στάδια, ώστε να βοηθήσει αποτελεσματικά τα παιδιά να καλύψουν τα πρώτα τους κενά", και προτείνουν:

- ⇒ *Να διατίθεται στα Δημοτικά σχολεία, κυρίως στα μονοθέσια ή διθέσια, δάσκαλος με αποκλειστική απασχόληση στα παιδιά με μαθησιακές δυσκολίες.*
- ⇒ *Στα Γυμνάσια να λειτουργούν για τους αδύνατους μαθητές ολιγομελή φροντιστηριακά τμήματα.*
- ⇒ *Να δημιουργηθούν παράλληλες τάξεις με διαφορετική ύλη για τα παιδιά που φτάνουν στο Γυμνάσιο με σοβαρότατες μαθησιακές δυσκολίες.*
- ⇒ *Να δίνεται στους μαθητές η δυνατότητα ενασχόλησης με τεχνικά θέματα.*
- ⇒ *Να τροποποιηθεί το πρόγραμμα του Γυμνασίου έτσι ώστε να γίνει ενδιαφέρον και για τους μαθητές με περιορισμένες ακαδημαϊκές ικανότητες.*
- ⇒ *Να γίνεται συχνά δωρεάν ιατρική εξέταση των μαθητών, ώστε να επισημαίνονται έγκαιρα τυχόν σωματικές, ψυχικές ή νοητικές καθυστερήσεις και ανωμαλίες.*
- ⇒ *Η πολιτεία να φροντίσει μέσω άλλων υπηρεσιών, ιατροπαιδαγωγικών, για τα παιδιά που παρουσιάζουν προβλήματα υγείας, οργανικά, νοητικά ή ψυχολογικά.*

Παρόμοιες προτάσεις διατυπώνονται και από διάφορους μελετητές, οι οποίοι επισημαίνουν ότι είναι φοβερά δύσκολο αν όχι ακατόρθωτο για το μαθητή που φτάνει στο γυμνάσιο όχι απλώς υποεκπαιδευμένος αλλά σχεδόν λειτουργικά αναλφάβητος να προσαρμοστεί στη νέα σχολική πραγματικότητα (ποικίλα αναλυτικά προγράμματα, νέα φιλοσοφία, διαφορετικός τρόπος αξιολόγησης), να ενταχθεί στη μαθησιακή διαδικασία, να καλύψει τα κενά του και να προχωρήσει, και ζητούν:

- ⇒ *Την ευαισθητοποίηση γονιών και δασκάλων, ώστε η έγκαιρη διαπίστωση των μαθησιακών δυσκολιών να δίνει τη δυνατότητα παρέμβασης στο στάδιο της προσχολικής εκπαίδευσης ή τουλάχιστον στις πρώτες τάξεις του Δημοτικού.*
- ⇒ *Τη γενίκευση των προγραμμάτων αντισταθμιστικής εκπαίδευσης για όσα παιδιά παρουσιάζουν προβλήματα στη σχολική επίδοση και την κοινωνική ένταξη στο χώρο του σχολείου.*
- ⇒ *Τη μείωση της ακαμψίας της διδακτέας ύλης και των μεθόδων διδασκαλίας, που πρέπει να διαφοροποιούνται ανάλογα με τις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα των μαθητών.*
- ⇒ *Την αλλαγή του τρόπου αξιολόγησης, ώστε ο μαθητής με χαμηλή επίδοση να μην τοποθετείται καθημερινά σε θέση κατώτερη σε σχέση με το σύνολο της τάξης, πράγμα που τον κάνει να βιώνει την αποτυχία και την ταπείνωση.*
- ⇒ *Την επανεξέταση του θεσμού της σχολικής στασιμότητας, εφόσον αποδεικνύεται ότι πολλά παιδιά αποφασίζουν να διακόψουν τη φοίτηση όταν χρειαστεί να επαναλάβουν την ίδια τάξη μία ή περισσότερες φορές.*

- ⇒ Την αλληλαγή νοοτροπίας και τακτικής των εκπαιδευτικών, ώστε να δουλεύουν με το σύνολο της τάξης, τροφοδοτώντας όλες τις ομάδες ανάλογα με τις δυνάμεις τους και το ρυθμό ανάπτυξης τους.
- ⇒ Την αναπλήρωση του κενού που προκλήθηκε από την κατάργηση των κατώτερων επαγγελματικών τεχνικών σχολίων με ανάλογες για τους μαθητές ηλικίας 12-15 ετών.
- ⇒ Την εισαγωγή στα σχολεία του θεσμού του συμβούλιου.
- ⇒ Την οργάνωση των σχολικών βιβλιοθηκών.
- ⇒ Τη συνεχή επικοινωνία του σχολείου με τους γονείς.

Όσον αφορά τα παιδιά της μουσουλμανικής μειονότητας, των ομογενών (από τη Β. Ήπειρο ή τη Σοβιετική Ένωση), των παλινοστούτων ή των αλλοδαπών, το σχολείο πρέπει να εξασφαλίζει και σ' αυτά ίσες ευκαιρίες μόρφωσης και σχολικής εξέλιξης, να προσαρμόζει τη διδασκαλία και τους όρους συμμετοχής τους στη σχολική ζωή, ώστε να τους προσφέρει ουσιαστική βοήθεια, τα αποτελέσματα της οποίας θα αντανακλώνται και στην επίδοσή τους. Αυτό δεν είναι εύκολο γιατί στα γλωσσικά και μαθησιακά προβλήματα των μαθητών αυτών προστίθενται και τα πολιτισμικά, που πρέπει να λαμβάνονται σοβαρά υπόψη στην προσπάθεια κοινωνικοποίησής τους. Το σχολείο να αναζητήσει τρόπους επικοινωνίας με τις οικογένειες των παιδιών αλλιά και με εξωσχολικές υπηρεσίες που μπορούν να βοηθήσουν. Να γίνεται, τέλος, συχνή αναθεώρηση των αναλυτικών προγραμμάτων και των σχολικών εγχειριδίων, με στόχο την εξάλειψη των προκαταλήψεων που τυχόν περιέχουν σχετικά με τη φυλή, το φύλο, τον πολιτισμό και την κοινωνικοοικονομική προέλευση των μαθητών.

Αρκετοί μαθητές επικαλούνται ως λόγο διακοπής της φοίτησης την αρνητική αντιμετώπισή τους από τους καθηγητές. Οι γονείς καταλογίζουν στους καθηγητές αδιαφορία και άδικη μεταχείριση και καταγγέλλουν, χωρίς να έχουν άδικο, ότι συχνά το σχολείο θέλει να απαλλοτριωθεί από τους αδιάφορους και απείθαρχους μαθητές, γι' αυτό και δεν κάνει τίποτε για να τους κρατήσει, όταν θελήσουν να διακόψουν. Υποστηρίζουν, λοιπόν, ότι πρέπει να αλληιάξει η γενικότερη στάση του σχολείου απέναντι στο συγκεκριμένο πρόβλημα. Η αλληιάθεια είναι ότι αν ο εκπαιδευτικός, ως ο βασικότερος συντελεστής στην εκπαιδευτική διαδικασία, έχει επαρκή επιστημονική και παιδαγωγική κατάρτιση αλλιά και ευαισθητοποίηση στο πρόβλημα, η αρνητική επίδραση των άλλων παραγόντων μειώνεται σημαντικά. Προϋπόθεση βέβαια είναι η εξασφάλιση των συνθηκών εκείνων που θα επιτρέψουν στον εκπαιδευτικό να πλησιάσει τους μαθητές του και να ασχοληθεί μαζί τους ουσιαστικά καθώς και η συνεχής επιμόρφωση μέσα από την οποία μπορεί να ενισχυθεί η ψυχοπαιδαγωγική του ευαισθησία.

Ως άλλες προτάσεις για την πρόληψη της μαθητικής διαρροής θα μπορούσαν να αναφερθούν:

- ⇒ Η χωροθετική επέκταση του δικτύου της εσπερινής εκπαίδευσης σε συνδυασμό με τη βελτίωση τόσο της παρεχόμενης εκπαίδευσης όσο και των συνθηκών λειτουργίας, ώστε να αρθεί η προκατάληψη που τη συνοδεύει και που επηρεάζει πολλούς γονείς αρνητικά.

- ⇒ Η επέκταση της εφαρμογής του Σχολικού-Επαγγελματικού Προσανατολισμού (ΣΕΠ) και στο Δημοτικό, ώστε να προσφέρεται στους μαθητές και τους γονείς τους έγκαιρα η απαραίτητη πληροφόρηση για τις δυνατότητες σπουδών και εργασίας, για όλες τις εναλλακτικές λύσεις στα σταυροδρόμια της σχολικής τους πορείας αλλιώς και για τα αδιέξοδα και τους κινδύνους που συνεπάγεται ενδεχόμενη πρόωρη εγκατάλειψη του σχολείου.
- ⇒ Η αλληλαγή της μεθόδου διδασκαλίας από δασκαλοκεντρική, όπου ο δάσκαλος αντιμετωπίζει τα παιδιά σε βάση ένα-προς-ένα, με αποτέλεσμα οι μαθητές να “μαθαίνουν” ανταγωνιστικά, σε μαθητοκεντρική, όπου ο δάσκαλος διαχειρίζεται μια διαδικασία μάθησης κατά ομάδες μαθητών, με αποτέλεσμα οι “αδύνατοι” μαθητές να παρακινούνται από τους συμμαθητές τους, να μη στιγματίζονται και να μη μειώνεται η αυτοεκτίμησή τους.

B1.2 Αντιμετώπιση του προβλήματος

Όσον αφορά τους συγκεκριμένους νέους που πήραν μέρος στην έρευνα αλλιώς και γενικότερα όλους εκείνους που δεν επιθυμούν να επιστρέψουν στα σχολικά θρανία για να ολοκληρώσουν την υποχρεωτική τους εκπαίδευση, σ' αυτούς τους ανήλικους νέους, για τους οποίους όλοι οι δρόμοι είναι κλειστοί, θα πρέπει η πολιτεία να προσφέρει κατάλληλα προγράμματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης. Βέβαια η καλύτερη λύση θα ήταν να επεκταθούν τα ισχύοντα προγράμματα των σχολών κατάρτισης, έτσι ώστε να δέχονται και κατόχους ενδεικτικού τάξεων του Γυμνασίου που εγκαταλείπουν τις σπουδές τους (ηλικίας 16 ετών και άνω) (18). Σε κάθε περίπτωση όμως σκόπιμο είναι στα προγράμματα που σχεδιάζονται για την κατηγορία αυτών των νέων να ισχύουν οι ακόλουθες γενικές αρχές:

- ⇒ Να σχεδιάζονται με βάση τόσο τις προσωπικές ανάγκες και τις επαγγελματικές επιθυμίες των νέων όσο και με βάση τις ανάγκες για ανάπτυξη καθώς και τις αντικειμενικές εκτιμήσεις για τα επαγγέλματα ταχείας ανόδου στην περιοχή όπου κατοικούν.
- ⇒ Να αποτελούν συνδυασμό στοιχειώδους εκπαίδευσης, επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης. Δεν είναι δυνατόν να αναπληρώσουν όλες τις μαθησιακές ελλείψεις των νέων ιδιαίτερα εκείνων που δεν φοίτησαν σχεδόν καθόλου στο Γυμνάσιο, είναι όμως ανάγκη να καλύψουν μερικά κενά βασικών γνώσεων (ανάγνωση, γραφή, αριθμητική). Όπως είναι επίσης απαραίτητο να τους εφοδιάσουν με το μίνιμουμ των βασικών γνώσεων και δεξιοτήτων ενός επαγγέλματος πάνω στις οποίες οι μελλοντικοί εργοδότες θα επενδύσουν την πρόσθετη εξειδικευμένη κατάρτιση. Τέλος, τα προγράμματα θα πρέπει να βοηθήσουν τους νέους να αναπτύξουν γενικότερες κοινωνικές και βασικές δεξιότητες, απαραίτητες για μια ανταγωνιστική παρουσία στη σημερινή αγορά εργασίας, όπως είναι π.χ. η ικανότητα επίλυσης προβλημάτων, η κριτική ικανότητα, η ικανότητα εύρεσης, επεξεργασίας και αξιοποίησης πληροφοριών, η συνεργατικότητα, η ικανότητα οικονομικής αυτοδιαχείρισης (σε περίπτωση που θα ανοίξουν δική τους δουλειά), η ικανότητα αυτομάθησης κτλ. Βέβαια αυτές οι ικανότητες είναι πολύ δύσκολο να αναπτυχθούν στο πλαίσιο της αρχικής επαγγελματικής εκπαίδευσης, όταν μάλιστα δεν έχει προηγηθεί η σχετική θεμελίωσή τους σε μια ποιοτική γενική υποχρεωτική εκπαίδευση.

- ⇒ Τα προγράμματα να έχουν εξατομικευμένη μορφή και σπονδυλωτή άρθρωση (modularized), ώστε να σχεδιάζονται με βάση την υπάρχουσα μαθησιακή υποδομή και την τυχόν προηγούμενη εργασιακή εμπειρία κάθε καταρτιζόμενου και να προσαρμόζονται με ευελιξία στις ανάγκες του.
- ⇒ Το μεγαλύτερο μέρος της κατάρτισης να πραγματοποιείται σε χώρο εργασίας. Αλλά και κατά τον σχεδιασμό και την υλοποίηση του ακαδημαϊκού μέρους καλό είναι να αποφεύγονται ομοιότητες με το εκπαιδευτικό σύστημα που οι νέοι εγκατέλειψαν, δηλαδή με τη διδασκαλία στην παραδοσιακή τάξη όπου είχαν βιώσει αποτυχία. Τα προγράμματα να είναι εξαιρετικά ευέλικτα τόσο από πλευράς διάρκειας όσο και από πλευράς περιεχομένου και μεθόδων διδασκαλίας που θα προσαρμόζονται στις μαθησιακές και προσωπικές ανάγκες αλλιά και τις ανάγκες για κατάρτιση των νέων. Οι εκπαιδευτές να είναι εξοικειωμένοι με εναλλακτικά διδακτικά μοντέλα και πάνω απ' όλα να διαθέτουν θετική στάση απέναντι στους μαθητές τους.
- ⇒ Τα προγράμματα να περιλαμβάνουν κοινωνικοπαιδαγωγική υποστήριξη και συμβουλευτική, που τόσο την έχουν ανάγκη οι περισσότεροι από τους καταρτιζόμενους. Είναι βασικό οι νέοι να βελτιώσουν τη χαμηλή τους αυτοαντίληψη αποκτώντας μέσα από το πρόγραμμα θετικές εμπειρίες. Για κάθε μαθητή να υπάρχει ένας μέντορας, ένας σύμβουλος που θα σχεδιάζει σε συνεργασία με τον μαθητή το ατομικό του πρόγραμμα, θα είναι υπεύθυνος γι' αυτόν, θα παρακολουθεί από κοντά την πορεία του, θα τον κατευθύνει. Κύριο στοιχείο στην ανάπτυξη σχέσης με τον μέντορα είναι η εμπιστοσύνη. Οι νέοι έρχονται στο πρόγραμμα γεμάτοι ελπίδες αλλιά και καχυποψία. Έχει μεγάλη σημασία να δημιουργηθεί θετικό κλίμα που θα τους ενθαρρύνει να προχωρήσουν.
- ⇒ Καλό είναι στη διάρκεια των πρώτων μηνών να πραγματοποιείται ένα είδος "ενεργού επαγγελματικού προσανατολισμού". Οι νέοι που δεν έχουν ακόμη συγκεκριμένη επαγγελματική επιθυμία να έχουν τη δυνατότητα να δοκιμάσουν έναν αριθμό ειδικοτήτων, ώστε να διευκολυνθούν στην τελική επαγγελματική τους εκλογή.
- ⇒ Να υπάρξει εμπλοκή των γονέων και γενικότερα της οικογένειας. Οι γονείς να έχουν τη δυνατότητα να ενημερώσουν εκπαιδευτές και συμβούλους για τις προσδοκίες τους, να δώσουν πρόσθετες πληροφορίες για τα ενδιαφέροντα και τις εμπειρίες των παιδιών τους, να συναποφασίσουν. Οι εκπαιδευτές και οι σύμβουλοι, από την άλλη πλευρά, στην επαφή τους με τους γονείς χωρίς να αποκρύπτουν τις δυσκολίες και τα προβλήματα να δίνουν μεγαλύτερη έμφαση στις διαδικασίες λύσης και να τους κατευθύνουν στον τρόπο με τον οποίο θα μπορούσαν να βοηθήσουν τα παιδιά τους.
- ⇒ Να υπάρξει συνεργασία με την κοινότητα, τους τοπικούς φορείς και τις επιχειρήσεις της περιοχής. Αυτό θα διευκόλυνε την εξεύρεση θέσης μαθητείας για τους καταρτιζόμενους νέους, εφόσον σημαντικό μέρος του προγράμματος αποτελεί η εργασιακή τους εμπειρία. Θα διευκόλυνε ακόμη και ενδεχόμενες προσπάθειες των υπευθύνων του προγράμματος να εξασφαλίσουν για τους αποφοίτους τους θέσεις εργασίας, γεγονός που θα αποτελούσε σημαντικό κίνητρο για τη συμμετοχή στο πρόγραμμα.
- ⇒ Όσον αφορά την πιστοποίηση, θα πρέπει να υπάρξει η δυνατότητα χορήγησης στους αποφοίτους πιστοποιητικού κατάρτισης. Στο πιστοποιητικό αυτό, που θα θεωρείται ισοδύναμο όχι όμως και ισότιμο με το απολυτήριο Γυμνασίου, θα αναφέρεται το επίπεδο κατάρτισης που κατέχει ο απόφοιτος στο συγκεκριμένο επάγγελμα (επίπεδο 1 επαγγελματικής κατάρτισης) και θα περιγράφονται αναλυτικά τα "modules" που ολο-

- κλήρωση, ώστε να του χρησιμεύσει για ενδεχόμενη συμμετοχή του σε περαιτέρω προγράμματα κατάρτισης ανωτέρου επιπέδου ή για την είσοδό του στην αγορά εργασίας.*
- ⇒ Είναι απαραίτητο, όπως ήδη αναφέρθηκε, η πρόσβαση στο επίπεδο επαγγελματικής κατάρτισης 1 να αποδευτεθεί από την προϋπόθεση κατοχής απολυτηρίου Γυμνασίου, και να αρκεί ως προϋπόθεση συμμετοχής στα προγράμματα το απολυτήριο Δημοτικού.

B2. Πρόταση για την ανάπτυξη προγραμμάτων Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΕΕΚ)

Οι παραπάνω βασικές αρχές συγκεκριμενοποιούνται στην πρόταση που ακολουθεί και που αφορά τη διάρκεια, τους στόχους και τη μεθοδολογία των προγραμμάτων.

Διάρκεια: 1-3 εξάμηνα.

Στόχοι:

- ⇒ Διαπίστωση του επιπέδου αλφαριθμητισμού (γραφή, ανάγνωση κτλ.) των νέων που πρόκειται να λάβουν μέρος στο πρόγραμμα ΕΕΚ και βελτίωση του (εξατομικευμένα μαθήματα αλφαριθμητισμού).
- ⇒ Διαπίστωση αναστολών στην πνευματική και ψυχολογική τους ωρίμανση και διευκόλυνση τους να τις ξεπεράσουν (συμβουλευτική υποστήριξη).
- ⇒ Προσδιορισμός των συγκεκριμένων αναγκών τους για ΕΕΚ μέσω προγράμματος ενεργού επαγγελματικού προσανατολισμού.
- ⇒ Παροχή ΕΕΚ μετά από κατάταξη τους σε επίπεδο ΕΕΚ (module) στο πλαίσιο του επαγγέλματος που έχουν επιλέξει.
- ⇒ Αξιολόγηση των προγραμμάτων ΕΕΚ.
- ⇒ Παρακολούθηση της επαγγελματικής πορείας των νέων που συμμετείχαν σε προγράμματα ΕΕΚ (follow up).

Η μεθοδολογία της ανάπτυξης των προγραμμάτων περιλαμβάνει τα εξής στάδια:

1. Ορισμός Φορέων Υλοποίησης

- α.** Φορέας παροχής συνοδευτικών υποστηρικτικών υπηρεσιών: (Συντονισμός και επιστημονική στήριξη του προγράμματος, Εκπόνηση προγραμμάτων, Εκπαίδευση εκπαιδευτών, Αξιολόγηση, Εκπόνηση κανονισμού κατάρτισης κτλ.)
- β.** Φορείς Παροχής ΕΕΚ: (Χώροι, Εξοπλισμός, Εκπαιδευτές, Επαγγελματίες κτλ.)

2. Προκαταρκτικές ενέργειες υλοποίησης προγραμμάτων

- α.** Δημιουργία Ομάδας Στήριξης Προγραμμάτων ΕΕΚ σε τοπικό επίπεδο
- β.** Πρόσκληση ενδιαφέροντος (Από Ομάδα Στήριξης σε τοπικό επίπεδο - χρόνος, τρόπος (κοινότητες κτλ, Numerus clausus), διαδικασία επιλογής (εξασφάλιση μίνιμουμ συμμετοχής μαθητών πριν από την εκπαίδευση εκπαιδευτών}
- γ.** Εντοπισμός και εκπαίδευση εκπαιδευτών (γενικής εκπαίδευσης, ειδικοτήτων, προσανατολισμού-συμβουλευτικής-mentors)
- δ.** Εξασφάλιση τόπου πρακτικής άσκησης
- ε.** Εξασφάλιση υλικοτεχνικής υποδομής

B3. Πρόταση για έναν διαρκή μηχανισμό παρακολούθησης της σχολικής διαρροής

Σε περίπτωση που κάποιος φορέας (δημόσιος ή ιδιωτικός οργανισμός, Τ.Α. κτλ.) αποφασίσει να οργανώσει προγράμματα ΕΕΚ για τους νέους που έχουν εγκαταλείψει πρόωρα την υποχρεωτική εκπαίδευση θα χρειαστεί να έχει στη διάθεση του τον αριθμό τους σε ετήσια βάση (με κατανομή τους στη χώρα) καθώς και τα προσωπικά τους στοιχεία (όνομα, διεύθυνση οικίας, τηλέφωνο). Αφού τους εντοπίσει θα μπορέσει να τους ενημερώσει σχετικά με τα σχεδιαζόμενα προγράμματα και να διερευνήσει τη διάθεση τους να συμμετάσχουν σ' αυτά.

Η συλλογή και διάχυση των στοιχείων αυτών στους φορείς που εμπλέκονται με το θέμα του σχεδιασμού και της ανάπτυξης προγραμμάτων επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης θα μπορούσε να είναι έργο ενός μηχανισμού παρακολούθησης της μαθητικής διαρροής. Η μεθοδολογία, σχετική με τη μεθοδολογία που εφαρμόστηκε στην παρούσα έρευνα, θα μπορούσε να περιλαμβάνει:

- ⇒ Την κατάστρωση πίνακα καταγραφής της μαθητικής διαρροής, στον οποίο όλα τα Γυμνάσια της χώρας θα καταγράφουν σε ετήσια βάση στοιχεία που αφορούν τους μαθητές που διακόπτουν τη σχολική φοίτηση (αριθμό και κατανομή κατάταξη, φύλο) και τα προσωπικά στοιχεία (διεύθυνση οικίας, τηλέφωνο).
- ⇒ Τη δημιουργία της απαραίτητης υποδομής (υλικό υπολογιστών και λογισμικό) για την επεξεργασία και διάχυση της σχετικής πληροφόρησης (data base).

